

**REGIONALNA DYREKCJA LASÓW PAŃSTWOWYCH
W SZCZECINIE**

**PLAN URZĄDZENIA LASU
DLA NADLEŚNICTWA GŁUSKO**

na okres od 1 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2023 r.

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY

Program opracowano

w Biurze Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Gorzowie Wlkp.

Program wykonał:

Sprawdził:

Akceptuje:

sekretariat@gorzow.buligl.pl
www.gorzow.buligl.pl

Gorzów Wielkopolski 2014

A. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA NADLEŚNICTWA GŁUSKO.	8
1. Historia regionu.	8
2. Historia Nadleśnictwa.	10
3. Położenie.	11
4. Regionalizacja przyrodniczo – leśna.	12
5. Regionalizacja geobotaniczna.	14
6. Regionalizacja fizyczno – geograficzna.	14
7. Regionalizacja klimatyczna.	15
8. Miejsce i rola Nadleśnictwa Głusko w gospodarce przestrzennej regionu.	16
9. Porównanie wybranych cech drzewostanów różnych jednostek leśnych.	18
10. Grupy funkcji lasów Nadleśnictwa Głusko	19
11. Charakterystyka kompleksów leśnych.	19
B. FORMY OCHRONY PRZYRODY – ISTNIEJĄCE, PROJEKTOWANE I PROPONOWANE.	21
I. Ustawa o ochronie przyrody.	21
1. Istniejące, projektowane i proponowane formy prawnej ochrony przyrody w Nadleśnictwie Głusko.	22
2. Rezerваты przyrody – istniejące.	22
3. Rezerwat przyrody – projektowany.	27
4. Obszary chronionego krajobrazu.	29
5. Obszary Natura 2000.	32
6. Pomniki przyrody.	48
7. Pomniki przyrody – proponowane.	49
8. Użytki ekologiczne – proponowane.	50
9. Zespoły przyrodniczo – krajobrazowe proponowane.	52
10. Ochrona gatunkowa.	54
II. Ustawa o lasach.	66
1. Gospodarstwo specjalne.	67
2. Lasy ochronne.	67
III. Inne formy ochrony przyrody.	68
1. Drawieński Park Narodowy.	68
2. Obszar węzłowy.	69
3. Korytarze ekologiczne.	70
C. WALORY PRZYRODNICZO – LESNE.	72
1. Rzeźba terenu.	72
2. Budowa geologiczna.	72

3. Typy gleb.	73
4. Wody.	73
5. Roślinność.	77
6. Świat zwierzęcy.	78
7. Typy siedliskowe lasu.	79
8. Drzewostany.	80
• Bogactwo gatunkowe	81
• Budowa pionowa	82
• Pochodzenie	83
9. Ekologiczna ocena stanu lasu.	84
• Ocena zgodności składu gatunkowego drzewostanu z siedliskiem	84
• Formy aktualnego stanu siedlisk	86
• Formy degeneracji lasu	87
10. Inne cenne obiekty przyrodnicze na terenie Nadleśnictwa Głusko.	90
11. Cenne obiekty dziedzictwa kulturowego na terenie Nadleśnictwa Głusko.	105
12. Obiekty kultury materialnej i inne przyrodnicze w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Głusko.	107
D. ZAGROŻENIA.	111
1. Czynniki biotyczne.	111
2. Czynniki abiotyczne.	112
3. Czynniki antropogeniczne.	114
E. WYTYCZNE DO ORGANIZACJI GOSPODARSTWA LEŚNEGO ORAZ WYKONYWANIA PRAC W NADLEŚNICTWIE.	118
1. Wytyczne do organizacji gospodarstwa leśnego.	118
2. Wytyczne w sprawie wykonywania prac leśnych.	118
F. PLAN DZIAŁAŃ – ZESTAWIENIE PRAC OBJĘTYCH PROGRAMEM OCHRONY PRZYRODY.	120
I. Obligatoryjne zadania z zakresu ochrony przyrody.	120
II. Fakultatywne wskazania ochronne.	120
1. Ochrona różnorodności biologicznej.	120
2. Działania dotyczące prawnych form ochrony przyrody.	121
3. Zalecenia w zakresie ochrony cennych gatunków roślin naczyniowych.	122
4. Zalecenia w zakresie ochrony cennych roślin zarodnikowych.	122
5. Zalecenia w zakresie ochrony starych i cennych drzew.	122
6. Zalecenia z zakresu ochrony fauny kręgowców.	123
7. Zalecenia w zakresie ochrony fauny bezkręgowców.	123

8. Zalecenia w zakresie ochrony pamiątek kultury leśnej i kultury powszechnej w lasach.	124
9. Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona siedlisk hydrogenicznych w lasach.	124
10. Kształtowanie strefy ekotonowej.	125
11. Promocja i edukacja ekologiczna.	125
PIŚMIENNICTWO	128
Spis rysunków	129
Spis tabel	130
Kronika	132

Wprowadzenie

Program Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Głusko jest integralną częścią planu urządzenia lasu na okres od 01.01. 2014 r. do 31.12.2023 r. Opracowany został według stanu na dzień 1 stycznia 2014 r.

Aktualnie opracowanie uwzględnia zapisy zawarte w poprzednim Programie Ochrony Przyrody ustalenia Komisji Założeń Planu oraz z Narady Techniczno- Gospodarczej.

Celem programu jest:

- inwentaryzacja i zobrazowanie bogactwa przyrodniczego lasów;
- wskazanie obiektów do objęcia ochroną;
- przedstawienie istniejących i potencjalnych zagrożeń lasów oraz środowiska przyrodniczego;
- doskonalenie gospodarki leśnej na podstawach ekologicznych;
- ulepszanie metod sprawowania i rozwijania ochrony przyrody;
- umożliwienie w przyszłości porównań i analiz zmian środowiska przyrodniczego;
- ochrona zabytków kultury materialnej w lasach.

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Głusko opracowano zgodnie z zapisem § 110 Instrukcji Urządzania Lasu z (CILP, Warszawa 2012 r.), z wykorzystaniem zapisów z „Instrukcji sporządzenia programu ochrony przyrody” (MOŚZNiL Departament Leśnictwa, Warszawa 1996 r.) oraz w oparciu o ustawę o lasach z dnia 28 września 1991 r. (Dz. U. 2011 Nr 12 poz. 59), ustawę o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku (Dz. U. z 2013 r. Nr 0, poz. 627), rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2012 r. (Dz. U. 2012 Nr 0 poz. 1302) w sprawie szczegółowych warunków sporządzania planu urządzenia lasu, uproszczonego planu lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu.

Wykonawcą programu jest BULiGL Oddz. Gorzów Wlkp.

Program został wykonany na podstawie:

- danych zebranych w trakcie prac urządzania lasu (BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2013);
- informacji dostarczonych przez Nadleśnictwo Głusko;
- informacji otrzymanych z Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie;
- informacji otrzymanych z Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gorzowie Wlkp.;
- publikacji naukowych;
- innych informacji zebranych na potrzeby programu.

A. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA NADLEŚNICTWA GŁUSKO

1. Historia regionu.

Pierwsze ludy koczownicze pojawiły się w dorzeczu Drawy i Noteci około 9 tys. lat p.n.e. w epoce paleolitu, co potwierdzone jest znaleziskami, m. in. w miejscowości Moczele oraz w okolicach Radęcina. Liczniejsze ślady bytowania ludzi pochodzą z epoki neolitu. Około 6 tys. lat p.n.e. na ziemię tę przybyła ludność naddunajska, trudniąca się rolnictwem. Głównym powodem do zakładania osad było bogactwo lasów, które zapewniały obfitość zwierzyny. W latach 1700 – 700 p.n.e. tj. w epoce żelaza, obszar ten zamieszkiwała ludność kultury lużyckiej. W VII – X wieku na terenach tych zamieszkiwały pomorskie plemiona Słowian.

Cały teren Puszczy Drawskiej znalazł się w obrębie działalności plemion pomorskich. Najstarszymi wsiami tych okolic były: Zatom, Dominikowo, Niemieńsko, Dębsko, Kraśnik, Kiełpino. Okolice Drawna i Pomorze Zachodnie zostały przez Mieszka I włączone do państwa polskiego. Dążenia książąt pomorskich do rozluźnienia stosunków z Polską powodowały ciągłe utarczki zbrojne. Ważne znaczenie mają: wyprawa Bolesława Krzywoustego na Pomorze i zdobycie Szczecina (1120 r.), a także akcja chrystianizacyjna biskupa Ottona z Bambergu (1124-1125). Z początkiem XIII wieku granica wielkopolsko-pomorska została przesunięta dalej na północ, za Choszczno i Drawno. Cały teren wchodził w skład Wielkopolski. Po nagłej śmierci Przemysła II w lutym 1296 roku nastąpiły znaczące zmiany dla tego obszaru. Korzystając z waśni między książętami wielkopolskimi i pomorskimi, cały teren aż po Gwdę na wschodzie opanowali margrabiowie brandenburscy, którzy nabyli Ziemię Lubuską w 1249 r. od księcia legnickiego Bolesława Rogatka. Margrabiowie przeszli w 1250 r. Odrę, rozpoczęli opanowywać rozległy obszar pogranicza. W 1255 r. zajęli okolice Chojny, w 1257 rejon Gorzowa, a w 1261r. okolice Myśliborza. W 1260 r. północna część kasztelanii santockiej, do której zaliczała się ziemia choszczeńska i okolice Bierzwnika, przeszły na własność władców Brandenburgii. W latach 1265 - 1270 Askańczycy opanowali Drezdenko, a w 1269 r. Choszczno. Około 1296 r. opanowany przez brandenburskich margrabiów został również Dobiegniew, będący od 1250 r. we władaniu cysterek z Owińsk pod Poznaniem.

Zajęte ziemie weszły w skład Brandenburgii tworząc obszar nazywany Nową Marchią. Wtedy to na arenie historycznej tych ziem pojawił się ród rycerski Wedlów, który odegrał znaczącą rolę dla tych terenów w wiekach późniejszych. Najpierw Wedlowie występowali po stronie Brandenburgii w potyczkach z książętami pomorskimi, a później poddali swe posiadłości Polsce. W 1368 roku ziemia walecka z Tucznem i Człopą powróciła do Polski. Granica wielkopolsko-brandenburska ustaliła się aż do wiek XVIII na linii dolnej Drawy i Płocicznej.

Od 1402 roku rozpoczyna się panowanie krzyżackie, gdyż Zakon nabył Nową Marchię jako zastaw pożyczki. Okres ten jest pełen niepokoju i obfituje w liczne potyczki i bitwy między poplecznikami zakonu a jego przeciwnikami. Kończy się na sprzedaniu Nowej Marchii w 1454 roku elektorowi brandenburskiemu.

W okresie średniowiecza następowały pierwsze lokacje wsi. Powstało wtedy Dominikowo, Barnimie, Stare Osieczno, Dębsko, Zatom, Niemieńsko, Jezorki Wałeckie, Cybowo, Żółwin. W akcji kolonizacyjnej w owym czasie bardzo ważną rolę pełniły zakony. Pierwsze nadania otrzymali joannici, nie odegrali oni jednak znaczącej roli w dziejach Nowej Marchii. Do dużego znaczenia doszedł wywodzący się z Francji zakon cysterski. Zakon o kontemplacyjnej regule i obowiązku pracy na roli budował tamy i jazy, osuszał podmokłe tereny, karczował lasy, zagospodarowywał nieużytki. Od 1293 roku istniało opactwo w Bierzwniku. Z biegiem czasu cystersi uzyskiwali ziemię na wschód od Bierzwnika (aż po Drawę), na której uprawiali zboże, budowali młyny. W latach 30-tych XVI wieku zaczęto likwidować dobra cysterskie. Weszły one w skład bierzwnickiej domeny państwowej.

Wiek XVI jest okresem względnego spokoju i ponownych lokacji wsi. Wtedy to prowadził swą akcję kolonizacyjną Rudiger Wedel z Drawna, który w latach 1551-1579 założył 11 nowych wsi i osad. Wówczas następuje lokacja nowych osad i zaludnianie opustoszałych wsi. Powstały wtedy Brzeziny, Dominikowo, Głusko, Ostrowiec, Krępa, Miradz, Niemieńsko, Nowa Korytnica, Nowa Studnica, Rościn, Sitno, Brzeźniak.

Kolejnym kataklizmem dziejowym dla tych terenów była wojna trzydziestoletnia (1618-1642) toczona między katolikami a protestantami. Zniszczonych i splądrowanych zostało wtedy wiele wsi. Zniszczeń dopełnił potop szwedzki (1655-1656). Nastąpił okres zastoju i marazmu, a spustoszone pola leżały odłogiem.

W wieku XVII zaznaczyła się działalność kolonizacyjna brandenburskiej domeny państwowej, powstało Radachowo. W 1601 roku nastąpiła nowa lokacja Zatomia leżącego przy drodze solnej z Wielkopolski do Kołobrzegu. Jest to również okres kolonizacji fryderycjańskiej (wsie Łęczyn, Moczele, Mostniki). W końcu XVIII wieku i na początku XIX powstają wsie folwarczne jak, Świąciechów, Podegrodzie, Borowiec, Dłusko, Konotop. Począwszy od połowy XIX wieku następuje stopniowy proces wycofywania się osadnictwa z Puszczy Drawskiej, dodatkowo pogłębiony przez dwie wojny światowe i kryzys gospodarczy.

Przez cały XIX wiek tereny te znajdowały się pod administrowaniem pruskim, jedynie okolica miejscowości Przesieki w latach 1815 - 1918 była w ramach Wielkiego Księstwa Poznańskiego z pozorami polskiej autonomii. Reszta terenu wchodziła w skład Brandenburgii, Pomorza i Prus Zachodnich. W latach 1922-1938 wchodziły w skład tzw. Marchii Granicznej. Działania I wojny bezpośrednio ominęły ten teren. W okresie II wojny światowej miejscowości Żółwino, Cybowo i Kalisz Pomorski będące częścią umocnień Wału Pomorskiego dość mocno ucierpiały. W czasie tej wojny w Dobiegniewie znajdował się obóz jeniecki Oflag IIC Woldenberg dla polskich oficerów i żołnierzy. W wyniku działań wojennych miasto zostało zniszczone w 85 %.

Po II wojnie światowej tereny te zostają przyłączone do Polski i rozpoczyna się okres organizacji polskiej administracji. Napływ osadników ze ściany wschodniej, terenów centralnych i Wielkopolski stanowi nową ludność tych terenów.

2. Historia Nadleśnictwa¹

Rysunek 1. Obecna siedziba Nadleśnictwa Głusko (Fot. *Lukasz Sikora*)

Po zakończeniu II wojny światowej na mocy dekretu PKWN z dnia 12. XII. 1944 r. administracja Lasów Państwowych przejęła lasy przedwojennego państwowego Nadleśnictwa Głusko (formalne przejęcie nastąpiło z 1946 r.). pierwszy po wojnie prowizoryczny plan urządzenia lasu, na którego podstawie prowadzono gospodarkę planową, wykonano dla Nadleśnictw Głusko, Wołogoszcz i Nowa Korytnica w latach 1953 – 1954. Plany definitywnego urządzenia lasu obowiązywały dla Nadleśnictw: Głusko i Krępa Krajeńska od 01. 10. 1961 r.

W 1972 r., w ramach reorganizacji, połączono trzy małe nadleśnictwa: Głusko, Wołogoszcz i Krępa Krajeńska w jedno dwuobębnowe Nadleśnictwo Głusko. Nadleśnictwo to gospodarowało w latach 1971 – 1981 na podstawie I rewizji urządzenia lasu, zaś w latach 1982 – 1993 na podstawie II rewizji urządzeniowej.

Z dniem 1 maja 1990 r. utworzono Drawieński Park Narodowy, w skład którego weszło ok. 4000 ha gruntów z Nadleśnictwa Głusko.

¹ Program Ochrony Przyrody Nadleśnictwa Głusko na okres 2004 - 2013

Obecna rewizja urządzania lasu jest V rewizją. Szczegółowa historia lasów pod kątem zagospodarowania lasu przedstawiona jest w części I elaboratu planu urządzania lasu.

3. Położenie.

Rysunek 2. Umiejscowienie Nadleśnictwa Głusko na tle Nadleśnictw z RDLP Szczecin.

Nadleśnictwo Głusko położone jest we wschodniej części RDLP w Szczecinie. Od północy sąsiaduje z Nadleśnictwem Drawno (RDLP Szczecin), Nadleśnictwem Kalisz Pomorski i Nadleśnictwem Tuczo (RDLP Piła), od wschodu z Nadleśnictwem Krzyż (RDLP Piła), od południa z Nadleśnictwem Smolarz i Nadleśnictwem Strzelce Krajeńskie (RDLP Szczecin), od zachodu z Nadleśnictwem Bierzwnik (RDLP Szczecin). Centralnie Nadleśnictwo Głusko graniczy z Drawieńskim Parkiem Narodowym.

Nadleśnictwo Głusko jest nadleśnictwem dwuobrębowym, podzielonym na 8 leśnictw.

Obręb Głusko:

1. Korytnica
2. Jażwiny
3. Jelenie

4. Sitnica

Obręb Wołogoszcz:

5. Moczele

6. Żelaźnica

7. Wołogoszcz

8. Czarnolesie

Powierzchnia Nadleśnictwa Głusko:

Nadleśnictwo Głusko – 13 719,40 ha

Obręb Głusko – 6 638,30 ha

Obręb Wołogoszcz – 7 081,10 ha

Terytorialny zasięg działania Nadleśnictwa Głusko obejmuje:

Województwo zachodniopomorskie

Powiat: Choszczeński

Gmina: Drawno

Powiat Wałecki

Gmina: Człopa, Tuczo

Województwo lubuskie

Powiat: Strzelecko - Drezdenecki

Gmina: Dobiegniew

Miasto: Dobiegniew

Nadzór nad lasami nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa w imieniu Starosty Strzelecko – drezdeneckiego sprawuje Nadleśniczy na podstawie porozumień zawartych między zainteresowanymi stronami. 1,85 ha lasów powiatu wałeckiego (w zasięgu Nadleśnictwa Głusko) pozostaje bez zleconego nadzoru.

4. Regionalizacja przyrodniczo – leśna.

Zgodnie z podziałem Polski na regiony przyrodniczo – leśne² Nadleśnictwo położone jest w:

Krainie III: Wielkopolsko – Pomorskiej

Mezoregionach: Pojezierza Dobiegniewskiego (III.4)

Równiny Drawskiej (III.5)

Mezoregion Pojezierza Dobiegniewskiego

² Zielony R., Kliczkowska A. 2012. *Regionalizacja przyrodniczo – leśna Polski 2010*. CILP. Warszawa

Powierzchnia ogólna mezoregionu wynosi 613 km², z czego lasy i ekosystemy seminaturalne zajmują 39%. Występują krajobrazy naturalne glacialne pagórkowate, rzadziej równinne i faliste oraz fluwioglacialne równinne i faliste. Powierzchnię budują utwory zlodowacenia północnopolskiego, głównie plejstoceńskie gliny zwałowe, piaski i żwiry lodowcowe oraz piaski i żwiry sandrowe. Na południe od Dobiegniewa zaznacza się duża powierzchnia piasków i mułków kemów (pokryta lasem, część Puszczy Drawskiej). We wschodnich rejonach mezoregionu występuje krajobraz roślinny borów mieszanych i grądów w odmianie pomorskiej. W części północno-zachodniej małe obszary zajmuje krajobraz grądowy w wariacie typowym oraz krajobraz buczyn pomorskich, a w części południowej – dąbrów świetlistych i grądów, tworzący wąski pas przy dolinie Noteci.

Lesistość jest średnia i wynosi 37%. Większe obszary bezleśne występują na północ od Strzelec Krajeńskich oraz w okolicach Bierzwnika i Dobiegniewa. Lasy tworzą duże kompleksy, zajmują ok. 230 km², z czego 96% jest w zarządzie RDLP w Szczecinie (nadleśnictwa: Barlinek – cz. wsch., Bierzwnik – cz. płd., Strzelce Krajeńskie – cz. płn. i Głusko – cz. zach.)

Mezoregion Równiny Drawskiej

Powierzchnia ogólna mezoregionu wynosi 1878 km², z czego lasy i ekosystemy seminaturalne zajmują 75%. Dominują krajobrazy naturalne fluwioglacialne równinne i faliste, sporadycznie glacialne pagórkowate. Znacznie mniejsze powierzchnie zajmują krajobrazy zalewowych den dolin – akumulacyjne. Pod względem geologicznym mezoregion obejmuje szeroki pas piasków i żwirów sandrowych zlodowacenia północnopolskiego, ciągnący się wzdłuż doliny rzeki Drawy, wypełnionej holocenijskimi piaskami, żwirami, madami rzecznyymi, torfami i namułami. Miejscami, głównie na północny-wschód od Drawna, występują powierzchnie glin zwałowych, piasków i żwirów lodowcowych, rzadko w morenach czołowych. Krajobrazy roślinne występują w postaci mozaiki. Pas środkowy mezoregionu, ciągnący się z północy na południe, zajmuje krajobraz śródładowych borów sosnowych i borów mieszanych w odmianie pomorskiej. Krajobraz borów mieszanych i grądów w odmianie pomorskiej znajduje się w południowo-zachodniej części, ubogich dąbrów pomorskich – w części północno-zachodniej, a buczyn i ubogich dąbrów – w części północno-wschodniej.

Lesistość jest bardzo duża – wynosi 68%. Większe obszary bezleśne występują na północ od Strzelec Krajeńskich oraz w okolicach Bierzwnika i Dobiegniewa. Lasy tworzą rozległe kompleksy; zajmują około 1276 km², z czego 89% jest w zarządzie RDLP Szczecin (nadleśnictwa: Łobez – cz. płd.-wsch., Drawno, Bierzwnik – cz. płn., Głusko z wyjątkiem cz. płd.-zach., Smolarz – cz. płn.-wsch.), RDLP Piła (nadleśnictwa: Krzyż – cz. płn.-zach., Człopa – cz. zach., Tuczo – cz. zach., Mirosławiec – cz. zach.) oraz RDLP Szczecinek (nadleśnictwa: Drawsko, Kalisz Pomorski, Złocieniec – cz. płd.)

5. Regionalizacja geobotaniczna.

Położenie Nadleśnictwa Głusko zgodnie z regionalizacją geobotaniczną³, wykorzystywaną przy określeniu zróżnicowania zespołów roślinnych:

Obszar: Europejskie Lasy Liściaste i Mieszane,

Prowincja: Środkowoeuropejska,

Podprowincja: Południowobałtycka,

Dział: Pomorski (A),

Kraina: Sandrowych Przedpoli Pojezierzy Środkowopomorskich (A.5),

Podkraina: Gorzowska (A.5a),

Okręg: Gorzowski (A.5a.1),

Podkraina: Wałecka (A.5b),

Okręg: Doliny Drawy (A.5b.2),

Dział Pomorski odznacza się najcieplejszymi i dość krótkimi zimami, chłodnymi wiosnami, najchłodniejszymi i najkrótszymi latami, dość krótkimi jesieniami.

6. Regionalizacja fizyczno – geograficzna.

Według „Geografii fizycznej Polski”⁴ Nadleśnictwo Głusko położone jest w:

Podobszarze: Pozaalpejskiej Europy Zachodniej (3),

Prowincji: Nizy Środkowoeuropejskiego (31),

Podprowincji: Pojezierza Południowobałtyckiego (314-316),

Makroregionie: Pojezierza Południowopomorskiego (314.6-7),

Mezoregionie: Równiny Drawskiej (314.63)

Mezoregionie: Pojezierza Dobiegniewskiego (314.62)

Mezoregion Równiny Drawskiej ciągnie się wzdłuż Drawy, między pojezierzami Ińskim na północnym zachodzie, Drawskim na północnym wschodzie a Kotliną Gorzowską na południu, oraz między pojezierzami Choszczeńskim i Dobiegniewskim na zachodzie a Wałeckim na wschodzie. Stanowi równinę sandrową (powstałą podczas ostatniego stadium zlodowacenia bałtyckiego) z kilkoma poziomami tarasów. Miejscami występują tu płyty moreny dennej (okolice Drawna) i równoleżnikowe wały moren czołowych.

Mezoregion Pojezierza Dobiegniewskiego na zachodzie ograniczony Równiną Gorzowską, na wschodzie Równiną Drawską. Na północy przylega do Pojezierza Choszczeńskiego, na południu przechodzi w Kotlinę Gorzowską. Rzeźba terenu polodowcowa, z kilkoma większymi jeziorami

³ J.M. Matuszkiewicz. 1994. *Krajobrazy roślinne i regiony geobotaniczne 1:2500000, 1. Krajobrazy roślinne, 2. Regiony botaniczne (42.5)* (w:) *Atlas Rzeczypospolitej Polskiej*. Główny Geodeta Kraju. IGiPZ PAN. Warszawa.

⁴ J. Kondracki. 1988. *Geografia fizyczna Polski*. PWN. Warszawa.

(największe - Osiek, 532,9 ha). Wały wzgórz morenowych dochodzące do 120 m n.p.m. Region rolniczy, częściowo pokryty lasami Puszczy Drawskiej.

7. Regionalizacja klimatyczna.

Według regionalizacji klimatycznej „Regiony Klimatyczne Polski”⁵ tereny Nadleśnictwa Głusko leżą w **regionie VII – Środkowopomorskim** i w **regionie XIII – Dolnej Warty**.

Panuje tu klimat łagodny, bardziej morski. Cechą charakterystyczną tego obszaru jest późne i chłodne lato, opóźniona i łagodna zima, małe roczne amplitudy temperatur, duża ilość dni pochmurnych oraz stosunkowo duże roczne sumy opadów. Niepokojącym zjawiskiem są anomalie pogodowe powodujące wzrost huraganowych wiatrów wyrządzających znaczne szkody w drzewostanach i przymrozki późne wyrządzające szkody w uprawach.

Podsumowując, klimat obszaru nadleśnictwa jest korzystny dla rozwoju roślinności drzewiastej dzięki łagodnym temperaturom i wysokiej wilgotności powietrza. Gatunki liściaste mogą tu zajmować gleby uboższe niż w głębi lądu, znajdując tu dobre warunki wegetacyjne.

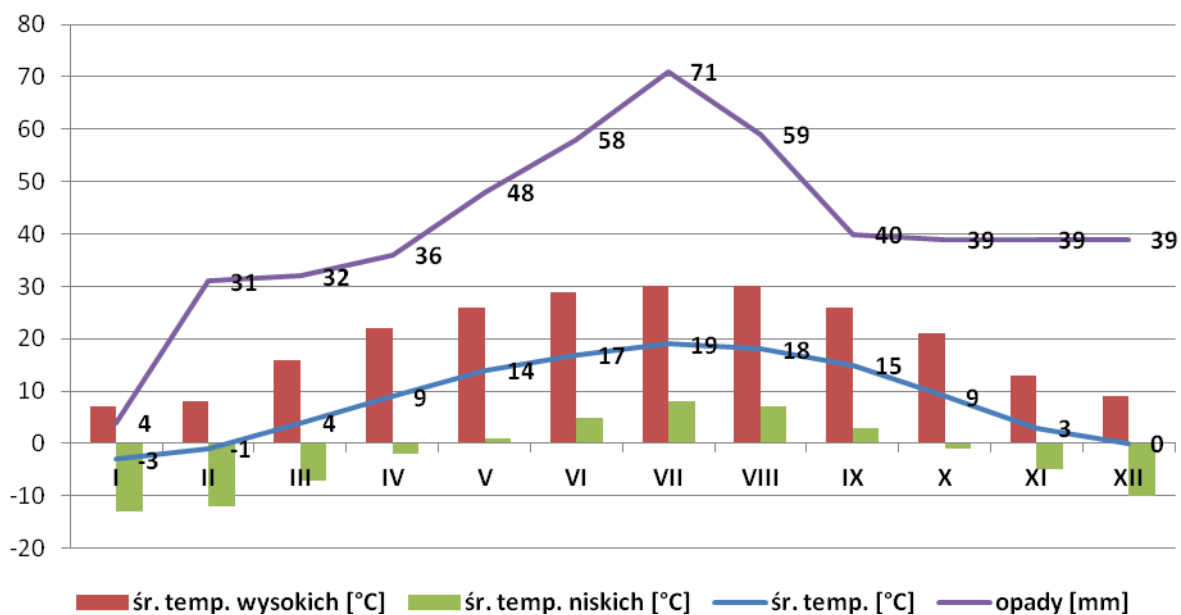
Poniżej przedstawia się wybrane dane klimatyczne średniookresowe z najbliższej stacji meteorologicznej mieszczącej się w Gorzowie Wlkp. (dane z ostatnich 38 lat)⁶.

Tab.1. Warunki termiczne i wilgotnościowe dla stacji meteorologicznej w Gorzowie Wlkp.

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	śr. roczna
śr. temp. [°C]	-3	-1	4	9	14	17	19	18	15	9	3	---	8
śr. temp. wysokich [°C]	7	8	16	22	26	29	30	30	26	21	13	9	19
śr. temp. niskich [°C]	-13	-12	-7	-2	1	5	8	7	3	-1	-5	-10	-2
opady [mm]	4	31	32	36	48	58	71	59	40	39	39	39	41,3

⁵ A. Woś. 1999. *Klimat Polski*. PWN. Warszawa.

⁶ www.weatherbase.com

Rysunek 3. Warunki termiczne i wilgotnościowe dla stacji meteorologicznej w Gorzowie Wlkp.

8. Miejsce i rola Nadleśnictwa Głusko w gospodarce przestrzennej regionu.

„Program Ochrony Środowiska dla Województwa Lubuskiego na lata 2012 – 2015 z perspektywą do 2019 roku⁷” jako priorytetowe problemy w dziale ochrony przyrody i krajobrazu wskazuje:

- brak podstaw do zarządzania obszarami Natura 2000, zwłaszcza brak Planów Zadań Ochronnych oraz brak planów ochrony dla innych przestrzennych form ochrony przyrody;
- brak odpowiednich zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego, które zapobiegałyby konfliktom na obszarach chronionych;
- występowanie monokultur sosnowych w lasach, narażające lasy na uszkodzenia i choroby.

Za główne cele w kwestii ochrony przyrody przyjęto:

- pogłębianie wiedzy o zasobach przyrodniczych województwa;
- stworzenie organizacyjnych i prawnych warunków i narzędzi dla ochrony przyrody;
- ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej poprzez zachowanie lub odtworzenie właściwego stanu ekosystemów i siedlisk oraz populacji gatunków zagrożonych;
- ochrona i odtwarzanie różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych;
- zmiana struktury gatunkowej i wiekowej lasów, odnowienie uszkodzonych ekosystemów leśnych;

⁷ „Program Ochrony Środowiska dla Województwa Lubuskiego na lata 2012 – 2015 z perspektywą do 2019 roku” załącznik do Uchwały Nr XXI/185/12 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 12 marca 2012 roku w sprawie przyjęcia „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Lubuskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do 2019 roku”

- edukacja leśna społeczeństwa, dostosowanie lasów do pełnienia zróżnicowanych funkcji przyrodniczych i społecznych;
- identyfikacja zagrożeń lasów i zapobieganie ich skutkom.

W opracowanej „Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020”⁸,

w rozdziale dotyczącym środowiska przyrodniczego wskazano następujące problemy:

- nierozwiązany problem gospodarki odpadami,
- nadmierne zanieczyszczenie wód powierzchniowych i zaawansowane procesy eutrofizacji jezior,
- nadmierne zanieczyszczenia komunikacyjne, emisja spalin i hałasu,
- zahamowanie introdukcji obcych gatunków flory i fauny.

W rozdziale dotyczącym gospodarki leśnej zapisano następujące problemy:

- niewykorzystanie możliwości rozwoju turystyki aktywnej,
- niewykorzystanie możliwości rozwoju w branży drzewnej,
- zagrożenia powodowane przez zanieczyszczenia i nadmierny rozwój szkodników owadzych,
- zagrożenie pożarowe i szkody powodowane przez turystów,
- introdukcja obcych gatunków fauny i flory.

W związku z tym do zadań w regionie należy:

- wspieranie procesów restrukturyzacji rolnictwa związanych z zalesieniami,
- wspieranie programów i edukacji służących ochronie przyrody i zachowaniu witalności ekosystemów leśnych,
- wspieranie rozwoju przedsiębiorstw działających na podstawie istniejącej bazy surowcowej,
- promocja produktów regionalnych opartych na surowcach leśnych, runie leśnym itp.,
- promocja turystyki związanej z gospodarką leśną (turystyka ekologiczna, rowerowa, myślistwo).

Jednym z celów strategicznych województwa jest zachowanie i ochrona wartości przyrodniczych i racjonalna gospodarka zasobami, które realizuje się poprzez:

- usuwanie skutków i przeciwdziałanie degradacji środowiska,
- zachowanie, ochrona i odtwarzanie walorów i zasobów środowiska naturalnego,

⁶ J. Baraniecki (red.). 2010. *Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020*. <http://www.bip.um-zachodniopomorskie.pl/zalaczniki/art/051206100036.pdf>.

- racjonalna gospodarka zasobami naturalnymi regionu, efektywne wykorzystanie zasobów i odnawialnych źródeł energii,
- rewitalizacja obszarów zurbanizowanych.

W kwestii ochrony przyrody przewiduje się następujące cele:

- szczegółowe rozpoznanie i udokumentowanie zasobów przyrody (m.in. waloryzacja przyrodniczo-leśna nadleśnictwa, waloryzacja przyrodnicza gmin);
- objęcie ochroną lasów o wysokich walorach przyrodniczych i cennych zasobów przyrody ożywionej i nieożywionej;
- racjonalna gospodarka leśna, rolna i surowcowa;
- systematyczne zwiększanie lesistości;
- przebudowa drzewostanów z zachowaniem zasad selekcji, hodowli oraz ochrony lasu stosowanych w wielofunkcyjnej gospodarce leśnej,
- regulacja granicy polno - leśnej oraz zapewnienie powiązań między kompleksami leśnymi;
- zagospodarowanie turystyczne i rekreacyjne zgodnie z zasadami ochrony środowiska;
- pobudzenie społeczności lokalnych do aktywnego i właściwego zarządzania środowiskiem;
- wspieranie i koordynowanie działań mających na celu poprawę zdrowotności środowiska naturalnego;
- podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa.

9. Porównanie wybranych cech drzewostanów różnych jednostek leśnych.

Wybrane cechy taksacyjne drzewostanów Nadleśnictwa Głusko na tle jednostek leśnych:

Tab.2. Porównanie wybranych cech drzewostanów Nadleśnictwa Głusko

Jednostka	Średni wiek	Przeciętna zasobność [m ³ /ha]	Udział siedlisk borowych [%]	Udział gatunków iglastych [%]
Nadleśnictwo Głusko stan na 01.01.2014	61	245	71,9	82,1
RDLP Szczecin stan na 01.01.2009	53	266	52,5	78,8
Lasy Państwowe stan na 01.01. 2009 r.	61	245	52,0	76,8
Województwo zachodniopomorskie stan na 01.01.2009	54	267	52,0	72,4

10. Grupy funkcji lasów Nadleśnictwa Głusko.

Zestawienie grup funkcji lasów Nadleśnictwa Głusko przedstawia poniższa tabela (powierzchnia leśna zalesiona i niezalesiona):

Tab.3. Zestawienie powierzchni lasów ochronnych i gospodarczych.

	Dominujące funkcje lasu	Powierzchnia leśna zalesiona i niezalesiona					
		wg obecnego p.u.l				wg poprzedniego p.u.l.(IVrewizji)	
		Obręb		Nadleśnictwo		Nadleśnictwo	
		Głusko	Wołogoszcz				
		ha		ha	%	ha	%
I	REZERWATY	-	9,26	9,26	0,07	0	0
II	LASY OCHRONNE, w tym:	6279,82	6476,69	12756,51	99,93	1161,75	10,5
	lasy wodochronne	-	-	-	-	728,20	6,69%
1	cenne fragmenty rodzimej przyrody	5860,04	5507,81	11367,85	89,05	-	-
2	lasy stanowiące drzewostany nasienne	-	-	-	-	145,28	1,33%
	lasy stanowiące ostoje zwierząt	-	-	-	-	238,07	2,19
	lasy wodochronne, w granicach administracyjnych miast					50,20	0,46
2	cenne fragmenty rodzimej przyrody, ostoje zwierząt	17,14	225,39	242,53	1,90	-	-
3	lasy glebochronne, cenne fragmenty rodzimej przyrody		40,9	40,9	0,32	-	-
4	lasy stanowiące drzewostany nasienne, cenne fragmenty rodzimej przyrody		44,78	44,78	0,35	-	-
5	lasy wodochronne, cenne fragmenty rodzimej przyrody	383,60	649,38	1032,98	8,09	-	-
6	lasy wodochronne, cenne fragmenty rodzimej przyrody, ostoje zwierząt	19,04	8,43	27,47	0,22	-	-
	Ogółem pow. zalesiona i nie zalesiona	6279,82	6485,95	12765,77		11049,71	

Tab.4. Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów w ramach grup funkcji lasu (Wzór 1b.)

Obiekt, nazwa: rezerwatu, obrębu, nadleśnictwa	Grupa funkcji	Przeciętny wiek [lat]	Przeciętny zapas [m3/ha]	Średni przyrost [m3/ha]	Udział gatunków liściastych [%]	Udział gatunków iglastych [%]
Rezerwat Torfowisko Osowiec	-	-	-	-	-	-
Rezerwat Flisowe Źródłiska	-	80	271	4	67,5	32,5
Obręb Głusko	lasy ochronne	55	207	6	11,1	88,9
	ogółem obręb	55	207	6	11,1	88,9
Obręb Wołogoszcz	lasy ochronne	66	283	7	24,4	75,6
	ogółem obręb	66	283	7	24,4	75,6
Nadleśnictwo GŁUSKO	lasy ochronne	61	246	6	17,9	82,1
	ogółem nadl.	61	246	6	17,9	82,1

11. Charakterystyka kompleksów leśnych.

Lasy Nadleśnictwa Głusko zajmują środkową oraz wschodnią część dużego kompleksu leśnego jakim jest Puszcza Drawska.

Kompleksy leśne Nadleśnictwa przecinają drogi publiczne i linie kolejowe.

Tab.5. Liczba i wielkość kompleksów leśnych(wyłącznie powierzchnia własności Skarbu Państwa)

Nadleśnictwo	Wielkość kompleksu [ha]	Liczba kompleksów	Łączna powierzchnia [ha]
1	2	3	4
Nadleśnictwo Głusko	do 1,00	8	4,85
	1,01 - 5,00	10	24,53
	5,01 - 20,00	3	26,42
	20,01 - 100,00	4	230,88
	100,01 - 500,00	1	118,79
	500,01 - 2000,00	0	-
	powyżej 2000,00	2	13204,83
	OGÓLEM	28	13610,30

B. FORMY OCHRONY PRZYRODY – ISTNIEJĄCE, PROJEKTOWANE I PROPONOWANE.

Rysunek 4. Rzeką Korytnica (Fot. Łukasz Sikora)

I. Ustawa o ochronie przyrody.

Podstawowym aktem prawnym regulującym zasady ochrony przyrody jest Ustawa o Ochronie Przyrody z 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2013 r. Nr 0, poz. 627), która w rozdziale 2 określa formy ochrony przyrody:

1. Parki narodowe.
2. Rezerваты przyrody.
3. Parki krajobrazowe.
4. Obszary chronionego krajobrazu.
5. Obszary Natura 2000.
6. Pomniki przyrody.
7. Stanowiska dokumentacyjne.
8. Użytki ekologiczne.
9. Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.
10. Ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

1. Istniejące i proponowane formy prawnej ochrony przyrody w Nadleśnictwie Głusko.

Do istniejących form ochrony przyrody należą:

- Rezerваты przyrody (2)
- Obszary chronionego krajobrazu (3)
- Obszary Natura 2000 (2)
- Pomniki przyrody (4)
- Ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów

Ochronę bogactwa przyrodniczego projektuje się i proponuje się rozszerzyć o kolejne (tu zaliczono te, które były wcześniej już podawane w różnego typu opracowaniach):

- rezerwat przyrody
- pomniki przyrody
- użytki ekologiczne
- zespoły przyrodniczo – krajobrazowe

2. Rezerваты przyrody - istniejące.

Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Na terenie Nadleśnictwa Głusko znajdują się 2 rezerваты przyrody.

Rezerwat przyrody „Torfowisko Osowiec”

Rezerwat utworzony na mocy Rozporządzenia Wojewody Lubuskiego Nr 16 z dnia 16 października 2003 r. (Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 85 z dnia 31. 10. 2003 r., poz. 1235).

Rezerwat położony jest w gminie Dobiegniew, w powiecie strzelecko – drezdeneckim.

Cel ochrony:

Zachowanie pojeziernego torfowiska węglanowego z roślinnością mechowiskową oraz z szuwarem kłoci wiechowatej wraz z charakterystycznymi rzadkimi i chronionymi gatunkami roślin naczyniowych i mszaków.

Rysunek 5. Położenie rezerwatu przyrody „Torfowisko Osowiec”

Przyrodnicze i społeczne uwarunkowania realizacji celu ochrony:

- położenie torfowiska w dużym kompleksie lasów gospodarczych stanowiących własność Skarbu Państwa w pobliżu innych torfowisk opanowanych przez tawułę kutnerowatą;
- zachowanie warunków hydrologicznych torfowiska poprzez monitoring stanu wody w torfowisku na co najmniej 2 punktach pomiarowych;
- utrzymanie procesu torfotwórczego na torfowisku, poprzez monitoring stanowisk mchów *Scorpidium scorpioides* i *Paludella squarrosa* oceniając kondycję gatunku (optymalność warunków ekologicznych, wygląd darni, zajęta powierzchnia) do przeprowadzenia co 5 lat;
- zahamowanie ekspansji trzciny i olszy, zacieniających stanowiska cennych gatunków mszaków, oceniając skuteczność zabiegów wykaszania trzciny poprzez zdjęcia fitosocjologiczne w miejscach wykonywania (i porównawczo) niewykonanie zabiegu corocznie;
- zahamowanie ekspansywnej tawuły kutnerowatej i czeremchy amerykańskiej na torfowisku, poprzez usunięcie z torfowiska oraz jego obrzeży;
- zarząd nad obiektem sprawowanym przez Państwowe Gospodarstwo Leśne – Nadleśnictwo Głusko;

- brak gospodarczego użytkowania torfowiska;
- istnienie na zewnątrz obiektu ścieżki edukacyjnej i wieży widokowej umożliwiającej wgląd na torfowisko.

Rysunek 6. Tablica informacyjna na temat rezerwatu „Torfowisko Osowiec” (Fot. Magdalena Malecka)

Opis przedmiotu poddanego ochronie:

Przedmiotowe torfowisko położone jest w połodowcowej rynnie jeziorowej, równoległej do doliny Mierzęckiej Strugi. Torfowisko powstało w wyniku zarastania płytkiego zbiornika wodnego. Otoczone jest zwartym pasem roślinności składającym się z zarośli wierzbowych i olszowych. Charakteryzuje się zróżnicowanym – strefowym i mozaikowym układem roślinności. Najbardziej zróżnicowana i bogata pod względem florystycznym jest część centralna – dominuje tu mozaikowy układ roślinności charakterystyczny dla torfowisk bogatych w węglan wapnia. Rozwinął się tu dobrze mszar kłociowy oraz mszar przygielkowy z szuwarami turzycowymi. W południowej części torfowiska znajduje się niewielki fragment otwartego lustra wody, pozostałości dawnego jeziora, porośnięty przez płyty rdestnicy pływającej, rdestu ziemnowodnego, jeżogłówkę najmniejszą i niewielkie płyty grążela żółtego.

Flora roślin naczyniowych liczy 267 gatunków reprezentujących 66 rodzin. Na terenie tym występują 24 gatunki mchów. Najliczniej reprezentowaną grupę stanowią torfowce. Stwierdzono

występowanie 3 gatunków roślin objętych ochroną ścisłą oraz 6 gatunków roślin objętych ochroną częściową. Wyróżniono 28 zbiorowisk roślinnych.

Rysunek 7. Rezerwat „Torfowisko Osowiec” (Fot. *Magdalena Malecka*)

Rezerwat posiada plan ochrony ustanowiony Rozporządzeniem Nr 4 Wojewody Lubuskiego z dnia 3 marca 2008 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Torfowisko Osowiec” (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego Nr 19, poz. 449).

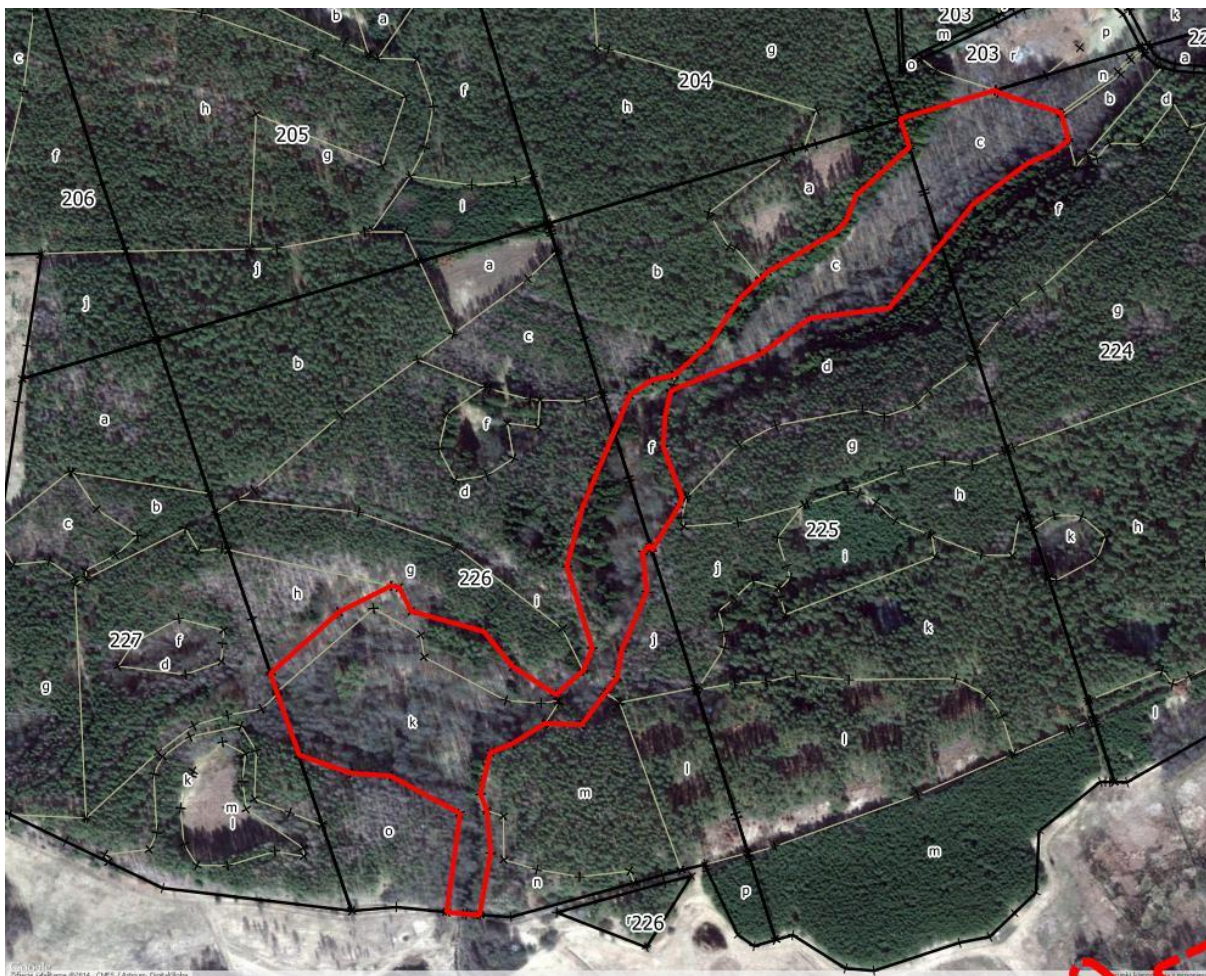
Rezerwat przyrody „Flisowe Źródlika”

Rezerwat utworzony Zarządzeniem Nr 17/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wlkp. z dnia 10 maja 2011 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego Nr 61, poz. 1184 z dnia 01.06.2011 r.).

Rezerwat położony jest w gminie Dobiegniew, w powiecie strzelecko – drezdeneckim.

Cel ochrony:

Zachowanie kompleksu źródłiskowego wraz z otaczającym lasem oraz z charakterystycznymi, rzadkimi gatunkami roślin, w tym roślin zarodnikowych i zwierząt.

Rysunek 8. Położenie rezerwatu „Flisowe Źródlika”

Opis przedmiotu poddanego ochronie:

Rezerwat obejmuje leśny kompleks źródliskowy, stanowiący unikatowy typ ekosystemów, położony w strefie krawędziowej sandru i obszaru morenowego związanego z lobem Odry, w niewielkiej niecce, przez którą przepływa niewielki potok zasilany wodami wypływającymi ze źródlisk. Siedlisko przyrodnicze stanowi rozfragmentowaną część kopuły źródliskowej oraz nisze erozyjne z roślinnością źródliskową, niżowy łąg jesionowo-olszowy jako główny kompleks leśny oraz grąd zachodnioeuropejski.

Dla rezerwatu opracowano zadania ochronne ustanowione Zarządzeniem Nr 7/2014 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 25 lutego 2014 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Flisowe Źródlika”.

• **Ogólna charakterystyka rezerwatów**

Tab. 6. Ogólna charakterystyka rezerwatów (Wzór 3.)

Lp	Nazwa rezerwatu	Dz.Urz (Nr poz.)	Położenie		Typ i podtyp rezerwatu wg dominującego		Powierzchnia [ha] według		Ważniejsze	
			Oddz.	Gmina Leśnictwo	Przedmiotu ochrony	Typu środowiska	Dz. U.	Planu u. l.	Zbiorowiska zespoły roślinne	Grupy zwierząt
1.	„Torfowisko Osowiec”	Dz. Urz. Woj. Lub. 2003 (Nr 85, poz. 1235)	219f, h	Dobiegniew Czarnolesie	Biocenotyczny i fizjocenotyczny (Pbf) Biocenoz naturalnych i półnaturalnych (bp)	Torfowisko (bagienny) (ET) Torfowisk przejściowych (tp)	-	18,25	<i>Sphagno squarrosi-Alnetum</i> ; <i>Drepanocletum-Cladietum Salicetum pentandrocineræe</i> ; <i>Eriophoro angustifolii-Sphagnetum recurvi</i> ; <i>Rhynchosporietum albae</i>	-
2.	„Flisowe Źródlika”	Dz. Urz. Woj. Lub. 2011 (Nr 61, poz. 1184)	224c, ~i 225c, f, ~i, ~k 226i, k, ~h, ~j, ~k	Dobiegniew Wologoszcz	Biocenotyczny i fizjocenotyczny (Pbf) Biocenoz naturalnych i półnaturalnych (bp)	Różnych ekosystemów (EE) Lasów i wód (lw)	9,73	9,73	<i>Anthriscetum sylvestris</i> ; <i>Hottonietum palustris</i> ; <i>Cardamine amara - Chrysosplenium alternifolium</i> ; <i>Pellia endiviaefolia</i> ; <i>Cratoneuron commutatum</i> ; <i>Fraxino - Alnetum</i> ; <i>Galio sylvatici - Carpinetum betuli</i>	Bezkręgowce Ptaki

3. Rezerwat przyrody – projektowany.

Na terenie Nadleśnictwa Głusko projektowane jest utworzenie rezerwatu przyrody o nazwie „Rzeka Korytnica” (*Propozycja na podstawie dokumentacji projektowej przekazanej do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie.*).

Projektowany rezerwat o powierzchni 71,57 ha położony jest w gminie Drawno, powiecie choszczeńskim, województwie zachodniopomorskim.

Na gruntach Nadleśnictwa Głusko położony jest na obrębie leśnym Głusko, leśnictwach Korytnica i Jazwiny, w pododdziałach 33fx, 41j, 49g, 50c, d, 51a, b, h, i, j, 63a, b, c, d, k, 76a, h, l, m, ~d, ~f, 89b, h, i, k, o, r, 121f, 122b, ~c, 123a, ~c, 136c, ~c, 137a, f, k, ~b.

Ogólna powierzchnia projektowanego rezerwatu na gruntach Nadleśnictwa Głusko wynosi 29,92 ha.

Rysunek 9. Rzeka Korytnica w projektowanym rezerwacie przyrody „Rzeka Korytnica” (Fot. Łukasz Sikora)

Opis przedmiotu do objęcia ochroną:

Proponuje się uznanie za rezerwat przyrody rzeki Korytnica, na odcinku między jej wypływem z jeziora Korytnica a mostem w miejscowości Sówka – wraz z nadrzecznymi skarpami oraz przylegającymi do rzeki torfowiskami i łąkami. Korytnica jest jedną z najlepiej wykształconych i zachowanych w województwie zachodniopomorskim rzek włosienicznikowych (siedlisko przyrodnicze 3260). Cechuje się też dobrze wykształconą i zachowaną ichtiofauną. Rzeka jest istotnym zimowiskiem łabędzi krzykliwych oraz biotopem gągołów i traczy nurogęsi. Skarpy nadrzeczne porastają stare sosny, osiągające wiek do 180 lat. Do rzeki przylegają źródliska i torfowiska soligeniczne.

Cel ochrony:

Zachowanie unikatowo wykształconej rzeki z roślinnością włosienicznikową i bogatym zespołem ichtiofauny, wraz z jej doliną i przyległymi torfowiskami i łąkami.

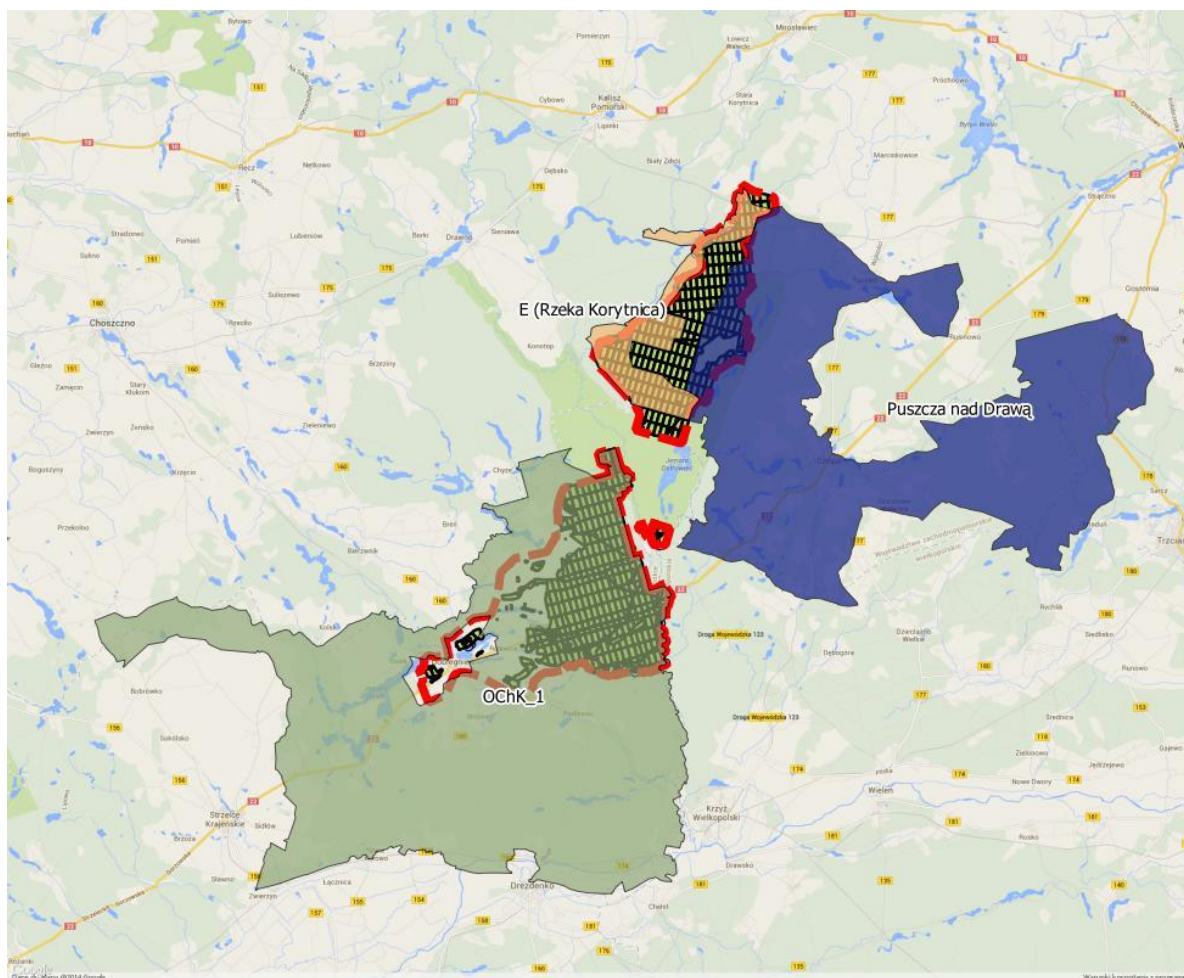

Rysunek 10. Widok na rzekę Korytnicę (*Fot. Sebastian Rymszewicz*)

4. Obszary chronionego krajobrazu.

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

Na terenie Nadleśnictwa Głusko znajdują się 3 Obszary Chronionego Krajobrazu.

Rysunek 11. Położenie Nadleśnictwa Głusko w Obszarach Chronionego Krajobrazu⁹

- **OChK - 1 – Puszcza Drawska**

Obszar o powierzchni 42 157,80 ha. Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym obszaru jest Uchwała Nr XXXIII/352/12 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 19 grudnia 2012 r. zmieniająca rozporządzenie w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Lub. z dnia 24 grudnia 2012 r., poz. 2867).

Tab.7. Zestawienie powierzchni Obszaru Chronionego Krajobrazu – „1” - Puszcza Drawska.

OChK - 1 – Puszcza Drawska	Pow. obszaru [ha]	Pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	Pow. N-ctwa [ha]	Pow. leśna [ha]	Pow. nieleśna [ha]
Nadleśnictwo Głusko	42157,80	9995,75	6803,59	6480,83	322,76

⁹ Podkład mapy: maps.google.pl

- **OChK „E – Korytnica rzeka”**

Obszar o powierzchni 3550 ha. Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym obszaru jest Uchwała Nr XXXII/375/09 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 15 września 2009 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 66, poz. 1804).

Cel ochrony, opis powierzchni:

Ochrona krajobrazu śródleśnej rzeki oraz fragmentów Puszczy Drawskiej.

Bardzo malownicza dolina rzeki płynącej wśród wiekowych drzewostanów. Lasy są biotopami bielika i puchacza, rzeka – pstrąga. Zimą licznie spotyka się na tym terenie łąbędzie krzykliwe. W wytopiskowych zagłębieniach wśród lasów zachowało się kilka cennych torfowisk mszarnych.

Tab.8. Zestawienie powierzchni Obszaru Chronionego Krajobrazu – „E – Korytnica rzeka”

OChK – E – Korytnica rzeka	Pow. obszaru [ha]	Pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	Pow. N-ctwa [ha]	Pow. leśna [ha]	Pow. nieleśna [ha]
Nadleśnictwo Głusko	3550	2686,57	2553,40	2464,37	89,03

- **OChK „Puszcza Nad Drawą”**

Obszar o powierzchni ogólnej 62200 ha, w tym na terenie woj. zachodniopomorskiego 33280 ha. Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym obszaru jest Uchwała Nr XXXII/375/09 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 15 września 2009 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 66, poz. 1804).

Cel ochrony, opis powierzchni:

Obszar obejmuje południowo-wschodnią część wielkiego kompleksu leśnego, w celu ochrony zróżnicowanego, mozaikowego, bogatego przyrodniczo krajobrazu.

Południowa i zachodnia część obszaru należy do zlewni rzeki Drawy, będąc odwadniana przez jej dopływy: Płociczną, Rudnicę, Cieszynkę i Szczyczną. Leżą tu bardzo malownicze jeziora: Liptowskie i Tuczo na linii Rudnicy; Młyńskie, Kamień, Załom i Dypa na linii Cieszynki oraz największy z akwenów obszaru – jezioro Szczuczarsz, przez które przepływa Szczyczna. Do znamienych akcentów w dolinie Rudnicy i Cieszynki należą bijące spod ziemi źródła zasilające te rzeki.

Tab.9. Zestawienie powierzchni Obszaru Chronionego Krajobrazu – „Puszcza Nad Drawą”

OChK – Puszcza Nad Drawą	pow. obszaru [ha]	pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	pow. N-ctwa [ha]	Pow. leśna [ha]	Pow. nieleśna [ha]
Nadleśnictwo Głusko	62200	1731,06	1342,65	1338,83	3,82

5. Obszary Natura 2000

Natura 2000 jest przyjętym przez Unię Europejską systemem ochrony wybranych elementów przyrody, najważniejszych z punktu widzenia całej Europy. System ten nie ma zastępować systemów krajowych, ale je uzupełniać – dawać merytoryczne podstawy do zachowania dziedzictwa przyrodniczego w skali kontynentu. Polega na wybraniu (wg określonych kryteriów), a następnie objęciu skuteczną ochroną określonych obszarów. Podstawę do wybrania i ochrony obszarów zaliczanych do systemu Natura 2000 stanowią dwie dyrektywy europejskie: Dyrektywa Ptasia i Dyrektywa Siedliskowa:

- **Dyrektywa Rady 2009/147/WE** (Wild Birds Directive) z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (tzw. Dyrektywa Ptasia). W myśl tej dyrektywy powołuje się **Obszary Specjalnej Ochrony (OSO)**.
- **Dyrektywa Rady 92/43/EWG** (Habitat Directive) z dnia 21 maja 1992 r. o ochronie naturalnych siedlisk przyrodniczych oraz dziko żyjącej fauny i flory (tzw. Dyrektywa Habitatowa bądź Siedliskowa). Dyrektywa ta zobowiązuje kraje Unii Europejskiej do typowania terenów ważnych dla ochrony gatunków oraz siedlisk, jako **Specjalnych Obszarów Ochrony (SOO)**.

W dniu 7 listopada 2013 r. Komisja Europejska zatwierdziła Obszary Mające Znaczenie dla Wspólnoty. Z chwilą zatwierdzenia obszaru przez Komisję Europejską obszar podlega wszystkim przepisom ustaw. Wyznaczenie obszarów siedliskowych (SOO) nastąpi w drodze rozporządzenia Ministra Środowiska.

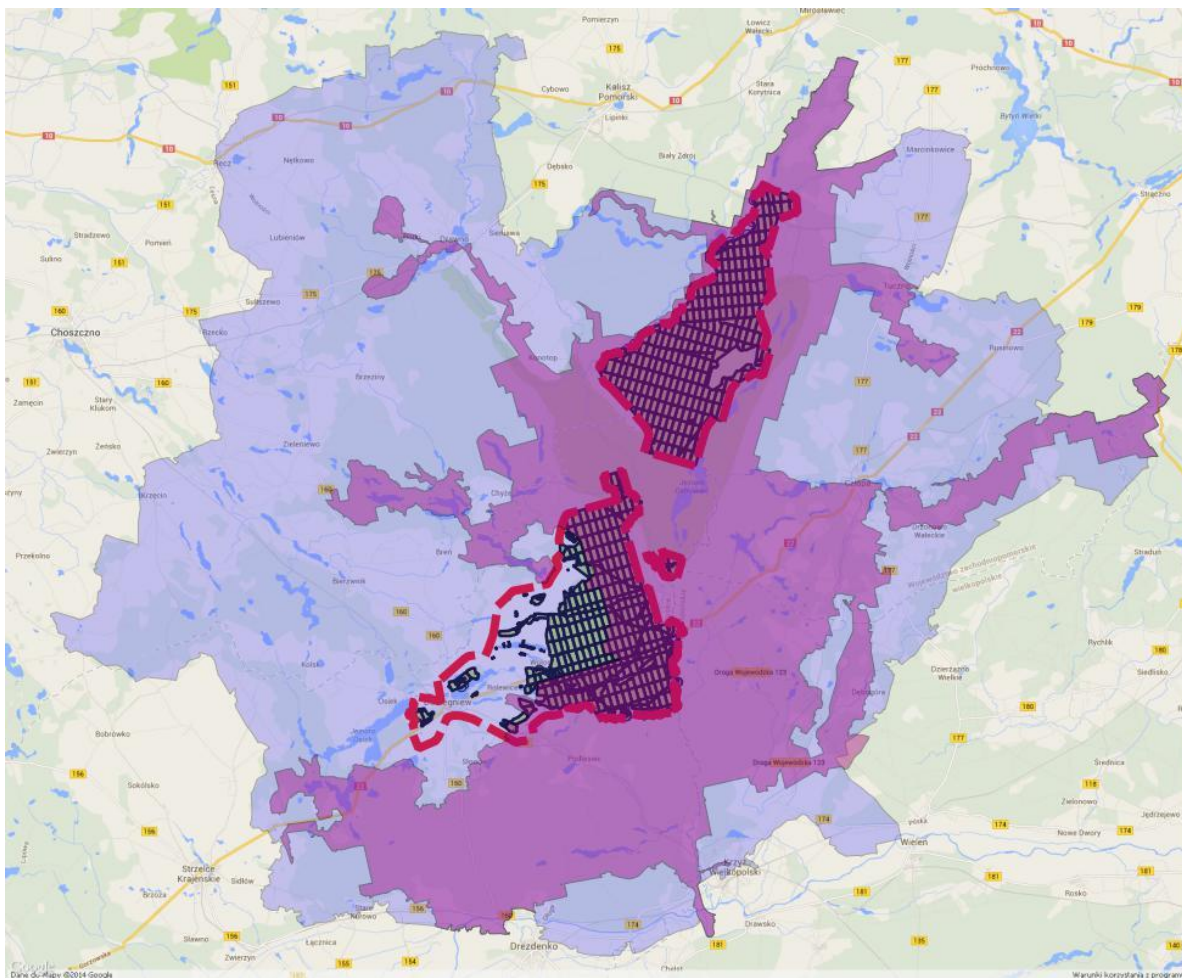
Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011r. wyznaczono 144 obszary specjalnej ochrony ptaków.

Art. 33. 1. Ustawy o Ochronie Przyrody zabrania podejmowania działań mogących w znaczący sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w znaczący sposób wpłynąć negatywnie na gatunki, dla ochrony których został wyznaczony obszar Natura 2000.

Przepis ten stosuje się odpowiednio dla projektowanych obszarów Natura 2000.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Głusko znajdują się:

- specjalny obszar ochrony siedlisk mający znaczenie dla Wspólnoty Europejskiej OZW (SOO):
 - **Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH 320046**
- obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO):
 - **Lasy Puszczy Nad Drawą PLB 320016**

Rysunek 12. Położenie zbiorcze obszarów Natura 2000 w zasięgu Nadleśnictwa Głusko¹⁰

Tab.10. Zestawienie zbiorcze powierzchni obszarów Natura 2000 w Nadleśnictwie Głusko

	Powierzchnia [ha]	
Sumaryczna powierzchnia obszarów Natura 2000	25403,69	% pow. nadleśnictwa
Rzeczywista powierzchnia obszarów Natura 2000	13719,40	100

Tab.11. Zestawienie wspólnych powierzchni [ha] obszarów Natura 2000.

	PLH320046	PLB320016
PLH320046	x	11684,29
PLB320016	11684,29	x

- **Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH 320046**

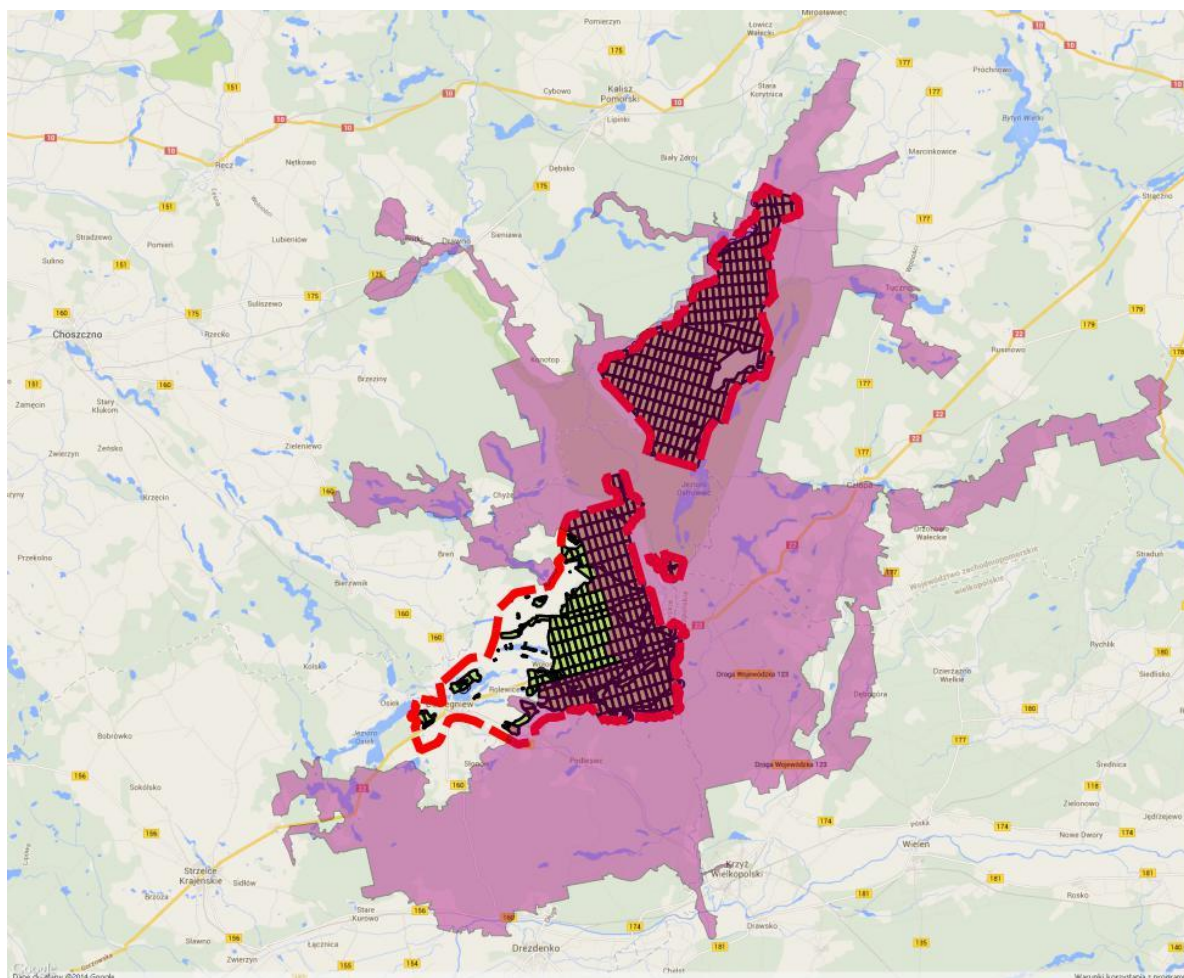
Obszar o powierzchni 74 416,3 ha. Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym obszaru jest Decyzja Komisji Europejskiej z dnia 7 listopada 2013 r. w sprawie przyjęcia na mocy

¹⁰ Podkład mapy: maps.google.pl

dyrektywy Rady 92/43/EWG siódmy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (dokument nr C(20123) 7358) (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej Nr 741 z dnia 21 grudnia 2013 r.). Dla tego typu obszaru można stosować pełną procedurę z art. 6 Dyrektywy Siedliskowej. Wydaniem rozporządzenia Ministra Środowiska obszar ten formalnie stanie się Specjalnym Obszarem Ochrony Siedlisk.

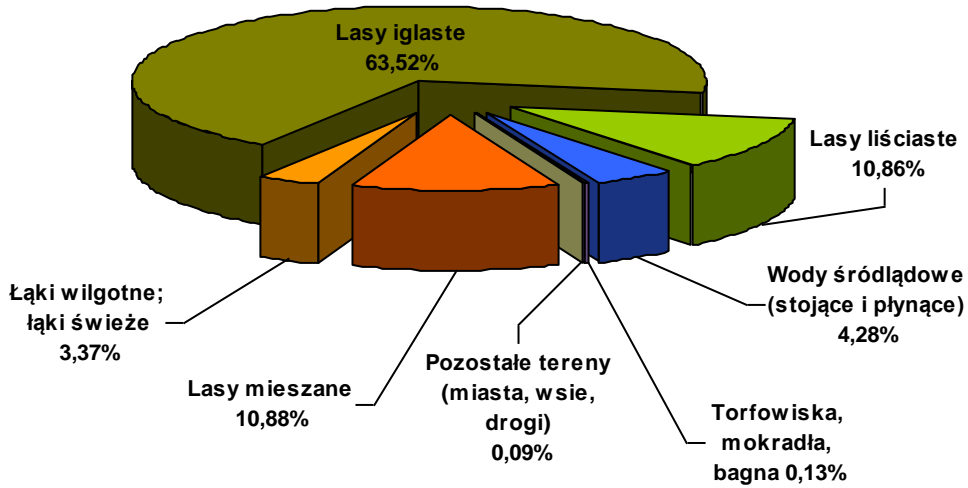
Tab.12. Zestawienie powierzchni Uroczyńska Puszczy Drawskiej PLH 320046.

Uroczyńska Puszczy Drawskiej PLH320046	pow. obszaru [ha]	pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	pow. nadleśnictwa [ha]	% powierzchni ogólnej Nadleśnictwa
Nadleśnictwo Głusko	74 416,30	12810,03	11684,29	85,2

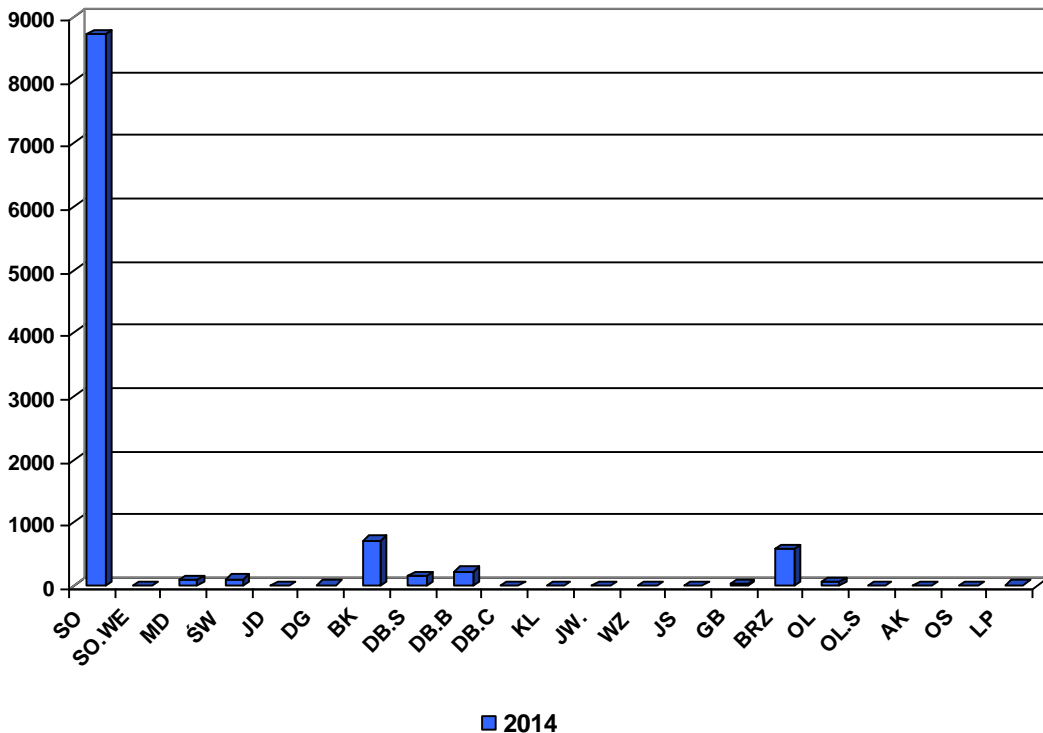

Rysunek 13. Położenie obszaru Natura 2000 Uroczyńska Puszczy Drawskiej PLH320046

Ogólna charakterystyka obszaru:

Rysunek 14. Klasy siedlisk (% pokrycia) w Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH 320046 (wg SDF).
Udział gatunków rzeczywistych:

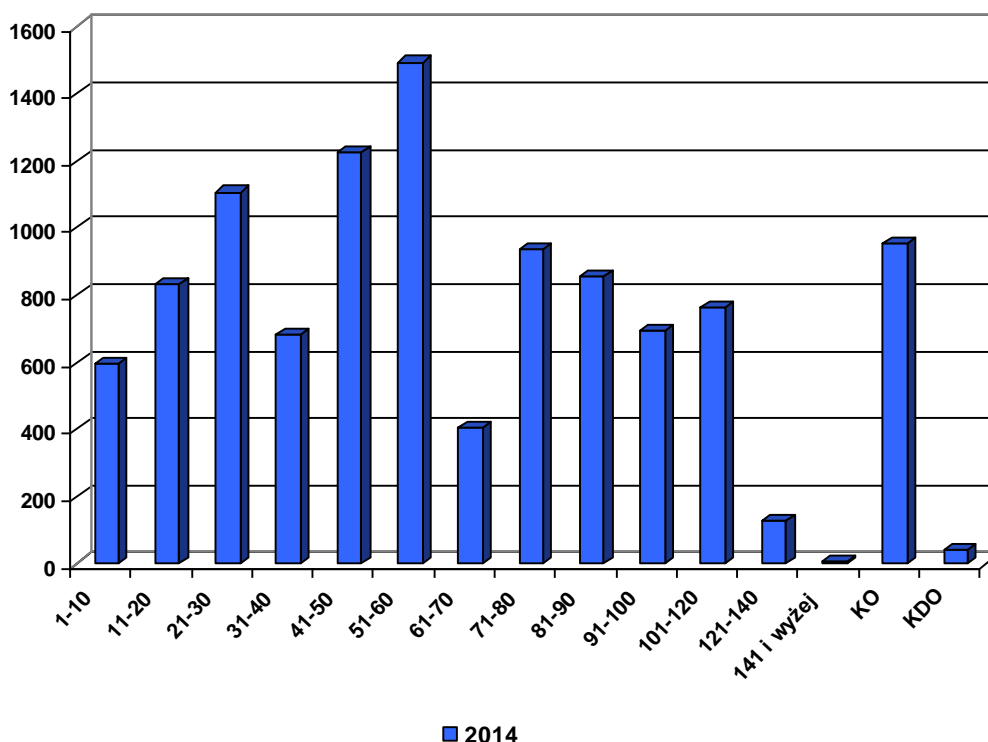
Rysunek 15. Udział gatunków rzeczywistych w obszarze Natura 2000 Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046

Gatunki iglaste w Obszarze w zasięgu Nadleśnictwa Głusko zajmują 8928,76 ha, co stanowi 83,3% udziału powierzchniowego wszystkich gatunków w granicach obszaru.

Głównym gatunkiem lasotwórczym jest sosna pospolita panująca na 81,4% powierzchni. Istotnymi gatunkami są również: dąb bezszypułkowy, dąb szypułkowy, buk zwyczajny oraz brzoza brodawkowata.

Struktura wiekowa:

W strukturze wiekowej drzewostanów SOO Uroczyska Puszczy Drawskiej w zasięgu Nadleśnictwa Głusko dominują drzewostany w wieku od 51-60 lat i zajmują 14 % powierzchni gruntów zalesionych.

Rysunek 16. Struktura wiekowa drzewostanów w granicach obszaru Natura 2000 Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH 320046

Opis obszaru:

Ostoja obejmuje większą część dużego kompleksu leśnego na równinie sandrowej, położonej w środkowym i dolnym biegu rzeki Drawy. W lasach dominują drzewostany sosnowe, jednak duży jest udział buczyn i dąbrów; niektóre ich płaty mają charakter zbliżony do naturalnego. W miejscach, gdzie teren jest pofałdowany, wzgórza osiągają wysokość do 121 m. Najcenniejszym przyrodniczo obszarem jest centralna część ostoi, położona w widłach rzek: Drawy i Płocicznej. Są tu liczne jeziora (największym z nich jest J. Ostrowieckie - 370 ha). W rzeźbie terenu odznaczają się meandry obu rzek, obramowane wysokimi skarpami. Charakterystyczną cechą tych rzek jest bystry prąd wywołany silnym spadkiem terenu. Ich koryta i doliny zachowały charakter zbliżony do naturalnego. Jeziora są zróżnicowane pod względem trofizmu wód, od dystroficznych przez mezotroficzne do

eutroficznych. Na terenie ostoi rozproszone są liczne, małopowierzchniowe, ale bardzo cenne torfowiska przejściowe i kilka dobrze zachowanych torfowisk alkalicznych.

Wartość przyrodnicza i znaczenie:

Dobrze zachowane cenne siedliska przyrodnicze, w tym 23 z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. W odniesieniu do żyznych i kwaśnych buczyn jest to jeden z ważniejszych obszarów w Polsce - uroczysko Radęcín w Drawieńskim Parku Narodowym i kwaśne buczyny na zboczach doliny Drawy są jednymi z nielicznych w Polsce fragmentami buczyn o zachowanej naturalnej dynamice! Bogate populacje wielu rzadkich i zagrożonych gatunków - 25 z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG m.in. silne populacje: bobra *Castor fiber*, wydry *Lutra lutra*, żółwia błotnego *Emys orbicularis*. Bogata ichtiofauna, a szczególnie reofilna fauna wodna z takimi zagrożonymi gatunkami jak: łosoś *Salmo salar*, minóg rzeczny *Lampetra fluviatilis*, certa *Vimba vimba*, oraz stosunkowo liczne i trwałe populacje gatunków rzadkich w naszym kraju, jak: głowacz białopłetwy *Cottus gobio*, pstrąg potokowy *Salmo trutta m. fario* i lipień *Thymallus thymallus*. Obszar jest bardzo ważny dla zachowania zasobów torfowisk przejściowych (7140) i alkalicznych (7230), a także jezior różnych typów (3140, 3150, 3160). Jest to także obszar liczego występowania i bardzo dobrego zachowania rzek włosienicznikowych (3260). Ostoja ważna dla nocka dużego, obejmuje przynajmniej 2 duże kolonie lęgowe, prawdopodobnie stanowiące miejsca lęgów nietoperzy zimujących w pobliskim obszarze PLH320021 Strzaliny koło Tuczna.

Przedmioty ochrony:

- Siedliska przyrodnicze

Tab.13. Zestawienie siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony w SOO Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH 320046 (kolorem zielonym wyróżniono leśne siedliska przyrodnicze)

Lp.	Kod przedmiotu ochrony	Nazwa przedmiotu ochrony	Ogólna ocena wg SDF	Liczba płatów siedliska w obszarze na gruntach Nadleśnictwa	Powierzchnia wydzieleni, w których zinventaryzowano siedlisko w obszarze na gruntach Nadleśnictwa
1	2	3	4	5	6
1.	3140	Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic <i>Charetea</i>	A	5	52,58
2.	3150	Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne	A	5	2,74
3.	3160	Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne	B	2	2,85

Lp.	Kod przedmiotu ochrony	Nazwa przedmiotu ochrony	Ogólna ocena wg SDF	Liczba płatów siedliska w obszarze na gruntach Nadleśnictwa	Powierzchnia wydzieleń, w których zinventaryzowano siedlisko w obszarze na gruntach Nadleśnictwa
4.	3260	Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników	A	-	-
5.	6120	Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe	C	2	20,39
6.	6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe	C	1	1,69
7.	6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie	C	14	41,25
8.	7110	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą, żywe	B	-	-
9.	7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	A	65	60,10
10.	7210	Torfowiska nakredowe	C	1	2,51
11.	7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	B	56	83,56
12.	9110	Kwaśne buczyny	A	53	170,05
13.	9130	Żyzne buczyny	A	114	510,53
14.	9160	Grąd subatlantycki	B	50	147,22
15.	9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny	C	48	106,82
16.	9190	Kwaśne dąbrowy	A	109	394,53
17.	91D0*	Bory i lasy bagienne	C	14	19,56
18.	91E0*	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	C	24	33,25
19.	91T0	Śródlądowy bór chrobotkowy	C	13	15,00

* siedliska o znaczeniu priorytetowym

- Gatunki zwierząt

Tab.14. Zestawienie gatunków zwierząt stanowiących przedmioty ochrony w SOO Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH 320046 (Kolorem zielonym wyróżniono gatunki leśne)

Kod i nazwa przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia ogólnego wg SDF	Analiza wymagań ekologicznych pod kątem istniejących i potencjalnych miejsc występowania	Informacje dotyczące stanowisk gatunków na gruntach Nadleśnictwa, w granicach SOO.
1	2	3
Gatunki objęte art. 4 Dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do Dyrektywy 92/43/EWG		
1324 Nocek duży B	Gatunek związany z osiedlami ludzkimi.	Na gruntach N-ctwa w granicach SOO nie potwierdzono stanowisk nocka dużego;
1337 Bóbr europejski B	Gatunek związany ze środowiskiem wodnym	Na gruntach N-ctwa w granicach SOO zlokalizowano 40 stanowisk bobra;
1352 Wilk B	Gatunek występujący w lasach, na równinach, terenach górskich i bagnach	Na gruntach N-ctwa w granicach obszaru są informacje o obserwacji bez dokładnej wiedzy co do konkretnego wydzielenia leśnego.
1355 Wydra A	Gatunek związany ze środowiskiem wodnym	Na gruntach N-ctwa w granicach SOO zlokalizowano 15 stanowisk wydry.
1166 Traszka grzebieniasta B	Gatunek związany ze środowiskiem wodnym. Do rozrodu traszki niezbędne są niewielkie zbiorniki wodne, w otoczeniu silnie wilgotnych siedlisk, w których bytuje.	Informacja o 8 stanowiskach gatunku na gruntach N-ctwa w granicach SOO.
1220 Żółw błotny B	Gatunek związany ze środowiskiem wodno-ładowym	Na gruntach N-ctwa w granicach SOO nie potwierdzono stanowisk żółwia.
1188 Kumak nizinny B	Gatunek związany ze środowiskiem wodnym	Informacja o 9 stanowiskach gatunku na gruntach N-ctwa w granicach SOO.
1106 Łosoś szlachetny B	Gatunki związane ze środowiskiem wodnym	Brak informacji o stanowiskach gatunków na gruntach N-ctwa w granicach SOO
1096 Minóg strumieniowy B		
1134 Różanka B		
1163 Głowacz białopłetwy B		
1149 Koza B		
1084 Pachnica dębowa B	Gatunek związany ze starymi, dziuplastymi drzewami z obszernymi próchnowiskami.	Brak informacji o stanowisku gatunku na gruntach N-ctwa w granicach SOO

Kod i nazwa przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia ogólnego wg SDF	Analiza wymagań ekologicznych pod kątem istniejących i potencjalnych miejsc występowania	Informacje dotyczące stanowisk gatunków na gruntach Nadleśnictwa, w granicach SOO.
1088 Kozioróg dębosz B	Gatunek preferujący dobrze nasłonecznione, ponad 100-letnie drzewa, rosnące pojedynczo lub w niewielkich skupiskach.	Brak informacji o stanowisku gatunku na gruntach N-ctwa w granicach SOO
1014 Poczwarówka zwężona B	Gatunek związany ze środowiskiem wodnym	Informacja o 6 stanowiskach gatunku na gruntach N-ctwa w granicach SOO.
1016 Poczwarówka jajowata B	Gatunek związany ze środowiskiem wodnym	Brak informacji o stanowisku gatunku na gruntach N-ctwa w granicach SOO
1032 Skójka gruboskorupowa B	Gatunek związany ze środowiskiem wodnym	Brak informacji o stanowisku gatunku na gruntach N-ctwa w granicach SOO
1037 Trzepla zielona B	Gatunek związany ze zbiornikami wodnymi	Brak informacji o stanowisku gatunku na gruntach N-ctwa w granicach SOO
1042 Zalotka większa B	Zasiedla obszary torfowiskowe, ale chętnie przebywa również w środowiskach o podobnym charakterze: leśnych jeziorkach i bagnach.	Informacja o 6 stanowiskach gatunku na gruntach N-ctwa w granicach SOO.
1060 Czerwończyk nieparek B	Gatunek związany ze środowiskiem wilgotnych łąk i torfowisk niskich	Informacja o 17 stanowiskach gatunku na gruntach N-ctwa w granicach SOO.

- Gatunki roślin

Tab.15. Zestawienie gatunków roślin stanowiących przedmioty ochrony w SOO Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH 320046

Kod i nazwa przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia ogólnego wg SDF	Analiza wymagań ekologicznych pod kątem istniejących i potencjalnych miejsc występowania	Stanowiska w obszarze na gruntach Nadleśnictwa
1	2	3
Rośliny wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG		
1393 Sierpowiec błyszczący C	Gatunek związany z torfowiskami niskimi i przejściowymi	Informacja o 3 stanowiskach gatunku na gruntach N-ctwa w granicach SOO.

Kod i nazwa przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia ogólnego wg SDF	Analiza wymagań ekologicznych pod kątem istniejących i potencjalnych miejsc występowania	Stanowiska w obszarze na gruntach Nadleśnictwa
1831 Elisma wodna B	Gatunki związane z środowiskiem wodnym	Brak informacji o stanowisku gatunku na gruntach N-ctwa w granicach SOO.
1903 Lipiennik loesela C	Gatunek związany z środowiskiem wilgotnych łąk i torfowiskami	Brak informacji o stanowisku gatunku na gruntach N-ctwa w granicach SOO.

Zagrożenia:

Zagrożenie może stwarzać presja związana z rozwojem turystyki (np. nie uwzględniająca potrzeb ochrony przyrody zabudowa, zaśmiecanie i wandalizm; nadmierna i niekontrolowana turystyka kajakowa na rzekach). Poważny problem może stanowić zmiana stosunków wodnych, pozyskiwanie piasku i żwiru, zamiary budowy zbiorników wodnych (Mierzęcka Struga), wielkoprzemysłowe hodowle trzody chlewnej (Chomętowo) oraz zanieczyszczenia wód. Kłusownictwo, zwłaszcza dotyczące ryb i dużych ssaków. Problemem może być spadek poziomu wód gruntowych, zagrażający ekosystemom hydrogenicznym.

Plan zadań ochronnych:

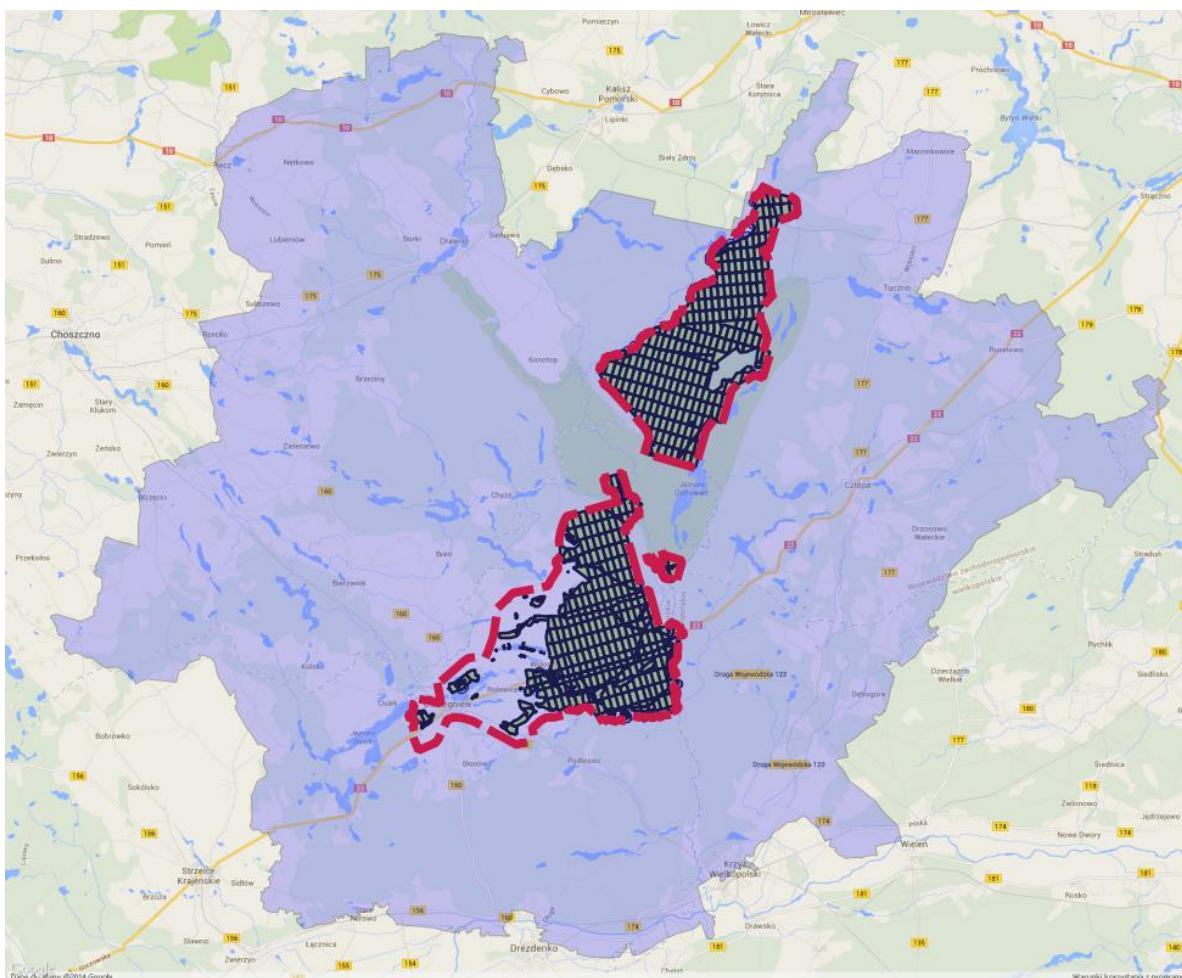
Na dzień 01.01.2014 r. trwają prace nad projektem planu zadań ochronnych.

- **Lasy Puszczy nad Drawą PLB 320016.**

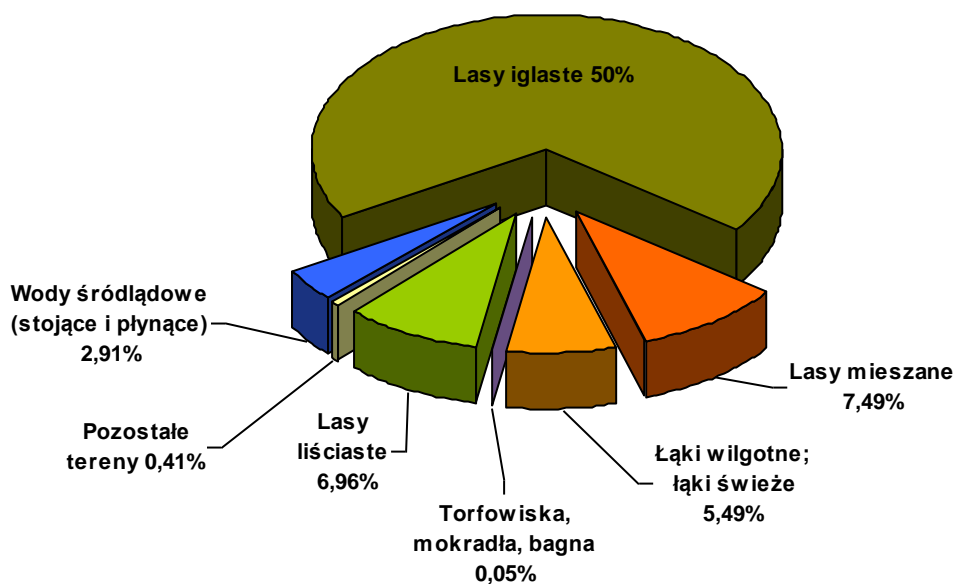
Obszar o powierzchni 190 279,0 ha. Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym obszaru jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 marca 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. 2012 r., poz. 358). Obszar ten obejmuje swoim zasięgiem całość gruntów Nadleśnictwa Głusko.

Tab.16. Zestawienie powierzchni Lasy Puszczy nad Drawą PLB 320016.

Lasy Puszczy nad Drawą PLB320016	pow. obszaru [ha]	pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	pow. nadleśnictwa [ha]	% powierzchni ogólnej Nadleśnictwa
Nadleśnictwo Głusko	190 279,05	18370,00	13719,40	100,00

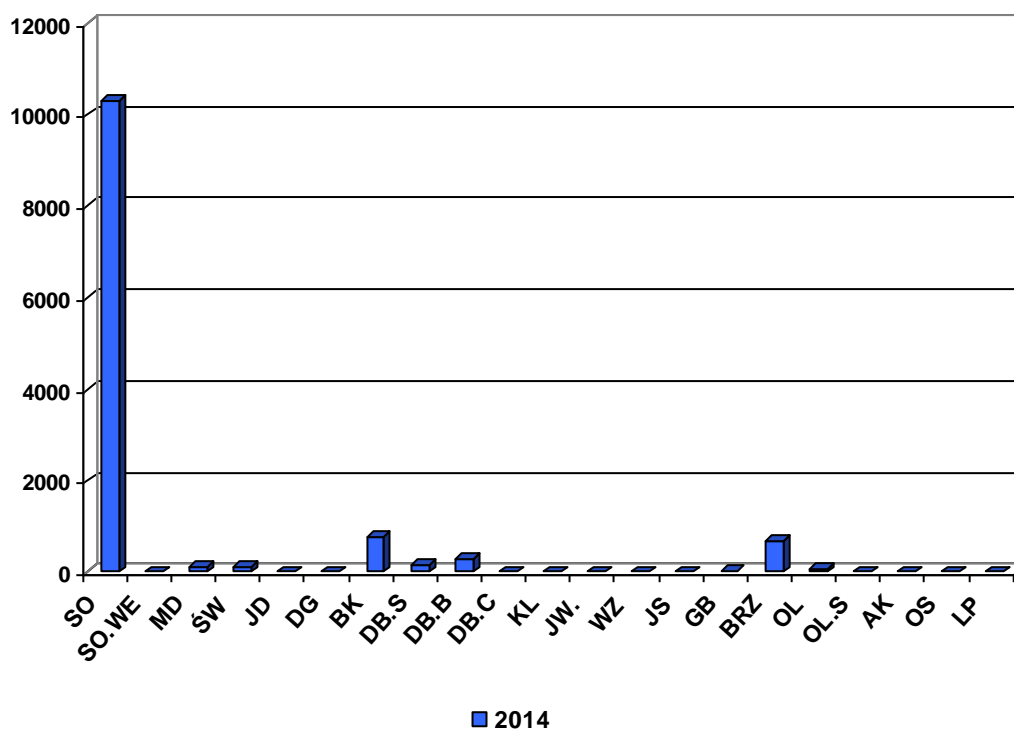
Rysunek 17. Położenie obszaru Lasy Puszczy nad Drawą PLB320016 na tle Nadleśnictwa Głusko¹¹

Rysunek 18. Klasy siedlisk (% pokrycia) w Lasy Puszczy nad Drawą PLB 320016 Lasy Puszczy nad Drawą (wg SDF).

¹¹ Podkład mapy: maps.google.pl

Udział gatunków rzeczywistych:

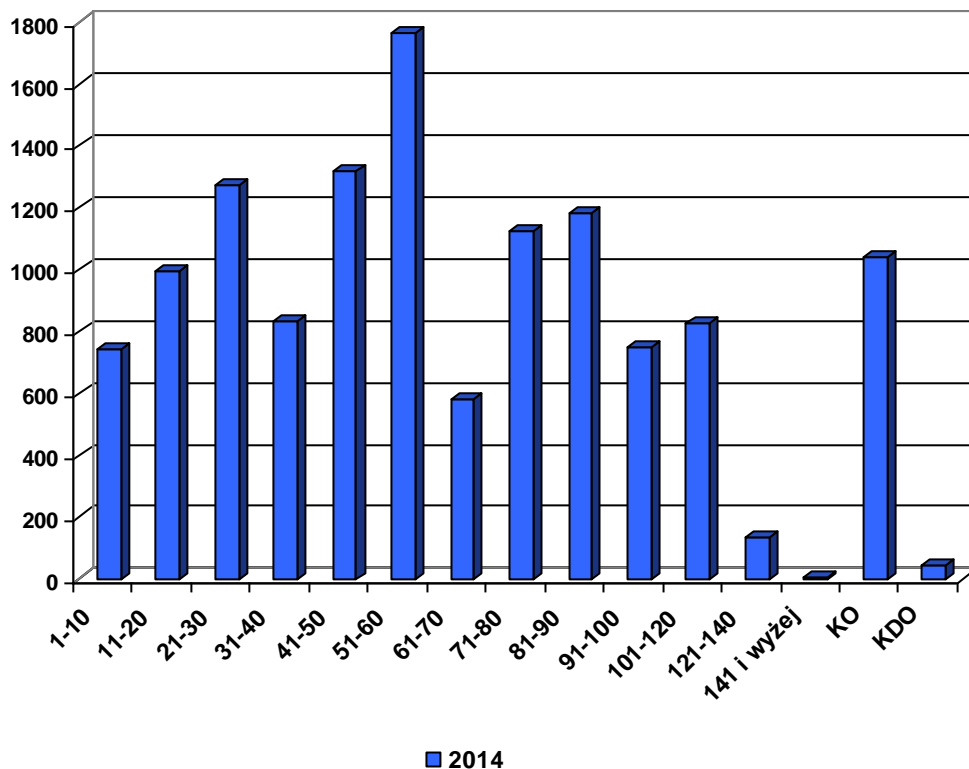

Rysunek 19. Udział powierzchniowy wg gatunków rzeczywistych w obszarze PLB320016

Gatunki iglaste w Obszarze w zasięgu Nadleśnictwa Głusko zajmują 83,7 % udziału powierzchniowego wszystkich gatunków w granicach obszaru.

Głównym gatunkiem lasotwórczym jest sosna zajmująca 81,8 % powierzchni. Istotnymi gatunkami są również: buk zwyczajny, dąb bezszypułkowy, dąb szypułkowy oraz brzoza brodawkowata.

Struktura wiekowa:

Rysunek 20. Struktura wiekowa wg gatunków rzeczywistych w obszarze PLB320016

Opis obszaru:

Obszar obejmuje większą część dużego kompleksu leśnego na równinie sandrowej, położonej w środkowym i dolnym biegu rzeki Drawy. W lasach dominują bory sosnowe z domieszką brzozy, dębu i topoli. Zostały one znacznie przekształcone w wyniku prowadzenia gospodarki leśnej na tym terenie przez kilkaset lat. Jednakże pewne fragmenty lasów np. *Melico – Fagetum*, *Luzulo pilosae – Fagetum* zachowały swój naturalny charakter. W miejscach gdzie teren jest pofalowany, wzgórza osiągają wysokość do 220 metrów. Najcenniejszym przyrodniczo obszarem jest centralna część ostoi, położona w widłach rzek: Drawy i Płocicznej. Są tu liczne jeziora (największym z nich jest jezioro Ostrowieckie - 370 ha.) W rzeźbie terenu odznaczają się meandry obu rzek obramowane wysokimi skarpami. Charakterystyczną cechą tych rzek jest bystry prąd wywołany silnym spadkiem terenu. Ich koryta i doliny zachowały charakter zbliżony do naturalnego. Jeziora są zróżnicowane pod względem trofizmu wód, od dystroficznych, przez mezotroficzne do eutroficznych.

Wartość przyrodnicza i znaczenie:

Występuje co najmniej 38 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 14 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK).

Jedna z największych ostoi puchacza oraz kilku gatunków ptaków drapieżnych w Polsce. Ważne zimowisko łąbiedzia krzykliwego (do 150 ptaków). Jedno z największych w Polsce lęgowisk żurawia. W okresie lęgowym obszar zasiedla powyżej 2% populacji krajowej (C6), bielika (PCK)

i puchacza (PCK), co najmniej 1% populacji krajowej (C3 i C6) następujących gatunków ptaków: błotniak stawowy, bocian czarny, kania czarna (PCK), kania ruda (PCK), orlik krzykliwy (PCK), lelek, muchołówka mała, rybitwa czarna, rybołów (PCK), trzmielojad i gągoł; w stosunkowo wysokich zagęszczeniach (C7) występują: bąk (PCK), dzięcioł czarny, lerka, zimorodek i żuraw. Jesienią liczebność wędrujących żurawi przekracza 1% populacji szlaku wędrówkowego (C2); w wysokim zagęszczeniu zimą (C2) występuje łabędź krzykliwy (do 150 osobników).

Przedmioty ochrony:

Tab.17. Zestawienie gatunków ptaków stanowiących przedmioty ochrony w OSO Lasy Puszczy Nad Drawą PLB 320016 (Kolorem zielonym wyróżniono gatunki leśne)

Kod i nazwa przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia ogólnego wg SDF	Analiza wymagań ekologicznych pod kątem istniejących i potencjalnych miejsc występowania	Stanowiska na gruntach N-ctwa
1	2	3
Gatunki objęte art. 4 Dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do Dyrektywy 92/43/EWG		
A022 Bączek C	Trzcinowiska okolic stawów, bagien i starorzeczy lub w wiklinie nadrzecznych brzegów.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A030 Bocian czarny C	Gatunek terytorialny, objęty ochroną strefową; najczęściej gniazduje na starych drzewach, w lasach liściastych i mieszanych, w pobliżu bagien, łąk, cieków oraz zbiorników wodnych, gdzie żeruje	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa wyznaczono 1 strefę ochrony .
A038 Łabędź krzykliwy C	Gniazduje na niewielkich i płytkich zbiornikach wodnych.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A067 Gągoł C	Zamieszkuje wody słodkie, rzeki, starorzecza, jeziora w strefie lasów liściastych czasem nawet stawy rybne pod warunkiem, że w pobliżu znajdują się stare, dziuplaste drzewa.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa jest informacja o 5 stanowiskach gatunku.
A072 Trzmielojad C	Różnego rodzaju lasy; preferuje stare, świetliste drzewostany liściaste i mieszane, zwłaszcza przylegające do terenów otwartych, np. polan, łąk, pól, lub poprzecinane zrębami, rzadziej bory.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa jest informacja o 1 stanowisku gatunku.

Kod i nazwa przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia ogólnego wg SDF	Analiza wymagań ekologicznych pod kątem istniejących i potencjalnych miejsc występowania	Stanowiska na gruntach N-ctwa
A073 Kania czarna B	Gatunek terytorialny, objęty ochroną strefową; osiedla się w pobliżu terenów otwartych z dużą ilością zbiorników wodnych; gniazda buduje w niewielkiej odległości od skraju lasu (50-100 metrów); żeruje głównie nad wodą.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa gniazda nie stwierdzono.
A074 Kania ruda C	Gatunek terytorialny, objęty ochroną strefową; preferuje starsze drzewostany liściaste sąsiadujące z terenami otwartymi, szczególnie w pobliżu zbiorników wodnych, żeruje głównie poza lasem.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa gniazda nie stwierdzono. Jest informacja o obserwacjach gatunku na 1 stanowisku.
A075 Bielik B	Gatunek terytorialny, objęty ochroną strefową; gniazduje w starych lasach, w pobliżu zbiorników wodnych, nad którymi żeruje.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa wyznaczono 3 strefy ochrony .
A081 Błotniak stawowy C	Siedlisko stanowią rozległe trzcinowiska i szuwały pałki porastające obrzeża jezior, rozlewisk, starorzeczy oraz śródpolnych oczek wodnych.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa jest informacja o 2 stanowiskach gatunku.
A089 Orlik krzykliwy C	Zwarte, stare i rozległe lasy, przeważnie mieszane i liściaste, w pobliżu pól uprawnych, dolin rzecznych, łąk i pastwisk, na obszarach obfitujących w tereny podmokłe i jeziora.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa gniazda nie stwierdzono.
A094 Rybołów A	Zasiedla lasy, w których występują liczne, duże, niezarośnięte zbiorniki wodne. Preferuje skraje starych borów sosnowych, zadrzewione brzegi rzek i jezior.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa wyznaczono 1 strefę ochrony
A119 Kropiatka C	Zasiedla obszary zalewowe, starorzecza oraz tereny bagienne w dolinach rzek, jak i zabagnione obrzeża stawów i jezior.	Na gruntach N-ctwa w granicach OSO brak informacji o stanowisku gatunku.
A120 Zielonka C	Zasiedla płytkie starorzecza z bogatą roślinnością wynurzoną oraz podmokłe łąki z szuwarem.	Na gruntach N-ctwa w granicach OSO brak informacji o stanowisku gatunku.
A127 Żuraw C	Miejsca łęgowe stanowią siedliska wodne i podmokłe. Kluczowym miejscem gniazdowania są śródleśne mokradła oraz zabagnione doliny rzeczne i brzegi zbiorników wodnych, w tym jezior i stawów rybnych.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa jest informacja o 28 stanowiskach.
A197 Rybitwa czarna C	Zasiedla starorzecza i rozlewiska	Na gruntach N-ctwa w granicach OSO

Kod i nazwa przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia ogólnego wg SDF	Analiza wymagań ekologicznych pod kątem istniejących i potencjalnych miejsc występowania	Stanowiska na gruntach N-ctwa
	oraz spokojne zatoki, z roślinnością pływającą niezbędną do założenia gniazd.	brak informacji o stanowisku gatunku.
A207 Siniak C	Lasy liściaste i mieszane z dziuplastymi drzewami, ale gniazdować może też w rozległych parkach. Preferuje stare buczyny i bory ze starymi drzewami.	Na gruntach N-ctwa w granicach OSO jest informacja o 3 stanowiskach gatunku.
A215 Puchacz B	Gatunek terytorialny, objęty ochroną strefową; zasiedla zwarte kompleksy leśne, głównie liściaste, w pobliżu otwartych przestrzeni ze zbiornikami wodnymi, łąkami, tereny mało penetrowane przez człowieka.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa gniazda nie stwierdzono. Jest informacja o obserwacjach gatunku na 2 stanowiskach.
A229 Zimorodek C	Gniazdowanie i żerowiska nie są związane z lasami. Gatunek ściśle związany ze zbiornikami wodnymi. Zasiedla rzeki, jeziora, starorzecza, żwirownie, a także niewielkie strumienie.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa jest informacja o 10 stanowiskach.
A224 Lelek C	Suche, świetliste bory sosnowe w pobliżu łąk, pól, polan, zrębów, młodników. Preferuje też lasy poprzecinane porębami, ich skraje, ale może też może wyprowadzić lęg na terenach bez zwartych drzewostanów.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa jest informacja o 8 stanowiskach.
A320 Mucholówka mała C	Występuje w starych liściastych i mieszanych lasach nizin	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa jest informacja o 1 stanowisku.
A338 Gąsiorek C	Nasłonecznione, otwarte, suche tereny z ciernistymi krzewami, a także wrzosowiska, torfowiska oraz wszelkie zarośla. Spotykany także w śródpolnych zadrzewieniach, kilkunastoletnich młodnikach, zaroślach, w zdziczałych ogrodach, sadach, winnicach, na nieużytkach, łąkach i obrzeżach lub w zrębach lasów.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa jest informacja o 7 stanowiskach.

Zagrożenia:

Eksploracja surowców naturalnych, zabudowa rekreacyjna miejsc atrakcyjnych krajobrazowo, jak również wyręb niektórych starych drzew i drzew dziuplastych, sadzenie monokultur drzew, zanieczyszczenie i eutrofizacja wód, naturalna sukcesja roślinności i zalesiania obszarów, na których zaniechano użytkowania rolniczego oraz rekreacja pobytowa i kłusownictwo.

Plan zadań ochronnych:

Na dzień 01.01.2014 roku trwają prace nad sporządzeniem projektu planu zadań ochronnych.

6. Pomniki przyrody.

Rysunek 21. Pomnik przyrody żywotnik olbrzymi *Thuja plicata*
(Fot. *Lukasz Sikora*)

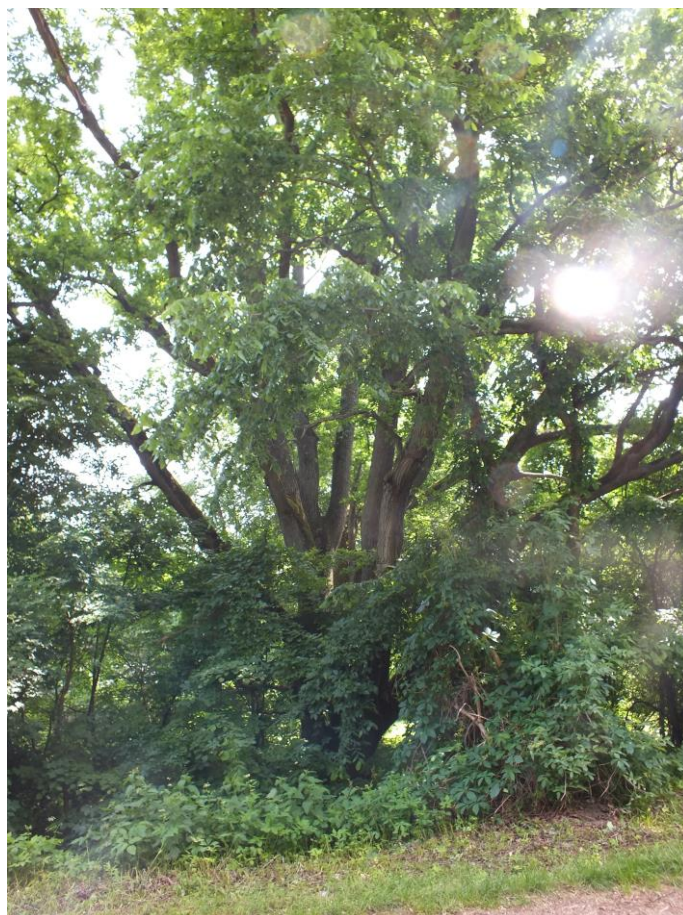
Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie.

Na gruntach Nadleśnictwa Głusko znajdują się 4 pomniki przyrody. Są to 3 pojedyncze drzewa, oraz jedna grupa drzew. Ich wykaz zamieszczono poniżej.

Tab.18. Wykaz istniejących pomników przyrody na gruntach N-ctwa Głusko (Wzór 5a.)

Lp.	Nr Rej.	Akt prawny	Dz. Urz. Woj. Lub.	Polozenie		Gatunek	Obwód [cm]	Wys. [m]	Stan zdrowo - tny	Uwagi
				oddz.	gmina leśnictwo					
1.		R.W.L Nr 37 z 19 maja 2006 r.	Nr 38 poz. 837 z dn. 5.06.2006 r	227i	Dobiegniew Wologoszcz	Żywotnik olbrzymi <i>Thuja plicata</i>	220	23	2	-
2.		R.W.L Nr 37 z 19 maja 2006 r.	Nr 38 poz. 837 z dn. 5.06.2006 r	227i	Dobiegniew Wologoszcz	Dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	429	29	2	-
3.		R.W.L Nr 37 z 19 maja 2006 r.	Nr 38 poz. 837 z dn. 5.06.2006 r	227i	Dobiegniew Wologoszcz	Platan klonolistny <i>Platanus acerifolia</i>	430	30	2	-
4.		R.W.L Nr 37 z 19 maja 2006 r.	Nr 38 poz. 837 z dn. 5.06.2006 r	60j	Dobiegniew Żelaźnica	Skupienie drzew – 2 cisy pospolite <i>Taxus baccata</i>	125 130	10 15	2	-

7. Pomniki przyrody proponowane.

Rysunek 22. Proponowany pomnik przyrody (Fot. Magdalena Malecka)

Na terenie Nadleśnictwa Głusko proponuje się ustanowić jeden pomnik przyrody.

Tab.19. Wykaz proponowanych pomników przyrody na gruntach Nadleśnictwa Głusko.

Lp.	Położenie		Opis obiektu					Uwagi
	oddz.	gmina leśnictwo	gatunek	przybliżony wiek	obwód [cm]	wys. [m]	stan zdrowotny	
1.	161h	Dobiegiew Czarnolesie	Dąb szypułkowy	220	295	26	2	-

Na terenie Nadleśnictwa Głusko znajduje się wiele cennych drzew, które ze względu na swe położenie (oddalone od dróg, rosnące wewnątrz drzewostanów) nie przedstawia się jako proponowane pomniki przyrody. Wykaz tych drzew zamieszczono w dalszej części Programu.

8. Użytki ekologiczne proponowane

Na terenie Nadleśnictwa Głusko proponuje się utworzyć 12 użytków ekologicznych o łącznej powierzchni 44,54 ha. Wszystkie wydzielenia na których proponuje się utworzyć użytki ekologiczne stanowią grunty nieleśne. (*Waloryzacja województwa zachodniopomorskiego, Program Ochrony Przyrody na lata 2004 - 2013*).

Tab.20. Wykaz proponowanych użytków ekologicznych.

Lp.	Gmina Nazwa	Leśnictwo pododdział	Pow. [ha]	Opis Cel ochrony	Uwagi
Obręb Głusko					
1.	Drawno „Jelenie Bagno”	Korytnica 8o 9i 13d	8,02	Torfowisko przejściowe z roślinnością z klasy <i>Scheuchzeria-Caricetea nigrae</i> . Torfowisko w całości wypełniają silnie uwodnione torfy przejściowe, wełniankowo-torfowcowe, osiągające miąższość dochodzącą do 200 cm. W roślinności dominują silnie uwodnione płaskie mszary wełniankowe <i>Eriophoro angustifoli-Sphagnetum recurvii</i> i mszary turzycowo-torfowcowe <i>Sphagno recurvi-Caricetum rostratae</i> . Na obrzeżach torfowiska dominują silnie uwodnione zbiorowisko okrajkowe z panującym sitem rozpierzchłym <i>Juncus effusus</i> i czermienią błotna <i>Calla palustris</i> oraz bagienne zarośla wierzbowe budowane przez wierzbę uszatą <i>Salix aurita</i> i wierzbę szarą <i>Salix cinerea</i> . Miejsce gniazdowania żurawia. Obiekt o znaczeniu krajobrazowym i przyrodniczym. <i>Zachowanie śródleśnego torfowiska.</i>	W poprzednim POP proponowany pod nazwą „Bagno Żurawia I”
2.	Drawno „Zielonościwkowe Bagno”	Korytnica 10c 11h	11,06	Torfowisko przejściowe z roślinnością z klasy <i>Scheuchzeria-Caricetea nigrae</i> . W centralnej części torfowiska znajduje się niewielka mineralna „grzędą” rozdzielająca obiekt na dwa „baseny”. W części zachodniej dominują stosunkowo dobrze uwodnione płaskie mszary wełniankowe <i>Eriophoro angustifoli-Sphagnetum recurvii</i> i mszary o strukturze kępowo-dolinkowej <i>Eriophoro vaginati – Sphagnetum recurvii</i> , z niewielkim udziałem mszarów budowanych przez torfowca magellańskiego. Na mineralnej „grzędzie” rozdzielającej te dwa baseny dominują traworośla z trzęślicą modrą <i>Molinia caerulea</i> . Mineralna grzędą zajmuje niewielką powierzchnię – około 0,1 ha.	W poprzednim POP proponowany pod nazwą „Bagno Żurawia II”

Lp.	Gmina Nazwa	Leśnictwo pododdział	Pow. [ha]	Opis Cel ochrony	Uwagi
				W części wschodniej torfowiska dominuje mszar wełniankowy o charakterystycznej strukturze kępowo-dolinkowej <i>Eriophoro vaginati</i> – <i>Sphagnetum recurvii</i> z dużym udziałem sosny zwyczajnej <i>Pinus sylvestris</i> . Na wschodnim krańcu torfowiska rozwinął się niewielki płat mszaru turzycowego <i>Caricetum lasiocarpae</i> . Miejsce gniazdowania żurawia. Obiekt o znaczeniu krajobrazowym i przyrodniczym. <i>Zachowanie śródleśnego torfowiska.</i>	
3.	Drawno „Rynna Rogoźnicka”	Jelenie 141d, h, m, n 156d Sitnica 195h, i 196j, k 213i 228f 229a 240g 241j, l 242f	12,10	Śródleśne bagna-mokradła. Stanowiska chronionych, rzadkich i zagrożonych gatunków roślin. Miejsce rozrodu i bytowania płazów i gadów oraz ptactwa błotnego. <i>Zachowanie torfowisk śródleśnych w ciągu tzw. Rynny Rogoźnickiej.</i>	W poprzednim POP proponowane jako osobne użytki.
4.	Drawno „Bagno Wesółych Wariatów”	Sitnica 202i 202h 203h	2,60	Kompleks torfowiska „Bagno Wesółych Wariatów” wypełniony jest mszarami torfowcowymi, z niewielkim zbiornikiem „oczkiem” wodnym o charakterze dystroficznym, znajdującym się w centralnej części obiektu. W centralnej części torfowiska znajduje się płytkie, zarastające dystroficzne jezioro, w którym licznie występuje grąziel żółty (<i>Nuphar lutea</i>), grzybień pólnoćny (<i>Nymphaea candida</i>) i pływacz drobny (<i>Utricularia minor</i>). Powierzchniowo dominują mszar wełniankowy o charakterystycznej strukturze kępowo-dolinkowej <i>Eriophoro vaginati-Sphagnetum recurvii</i> oraz mszary o płaskiej powierzchni <i>Eriophoro angustifolii</i> – <i>Sphagnetum recurvii</i> oraz "trzęsawiskowe" zagłębienia z przygielkami <i>Rhynchosporium albae</i> . Na torfowisku stwierdzono także występowanie niewielkich powierzchni zajętych przez „płaski” mszar o charakterze wysokotorfowiskowym budowanego przez torfowca magellańskiego <i>Sphagnetum magellanicum</i> . Obrzeża torfowiska porastają drzewostany brzożowe o charakterze młodej brzeziny bagiennej. Szacowana aktualna powierzchnia wynosi około 1,5 ha, co stanowi 65% powierzchni całego torfowiska. Obiekt o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych. <i>Zachowanie śródleśnego jeziora dystroficznego zarastającego płem mszarnym.</i>	Proponowany w poprzednim POP.
Obręb Wologoszcz					
5.	Dobiegniew „Bagienna Brzezina”	Czarnolesie 186k 187i	1,43	Śródleśne torfowisko porośnięte brzożą omszoną, olszą czarną, wierzbą. Na torfowisku licznie występuje bagno zwyczajne, wełnianki, żurawina błotna,	Proponowany w poprzednim POP.

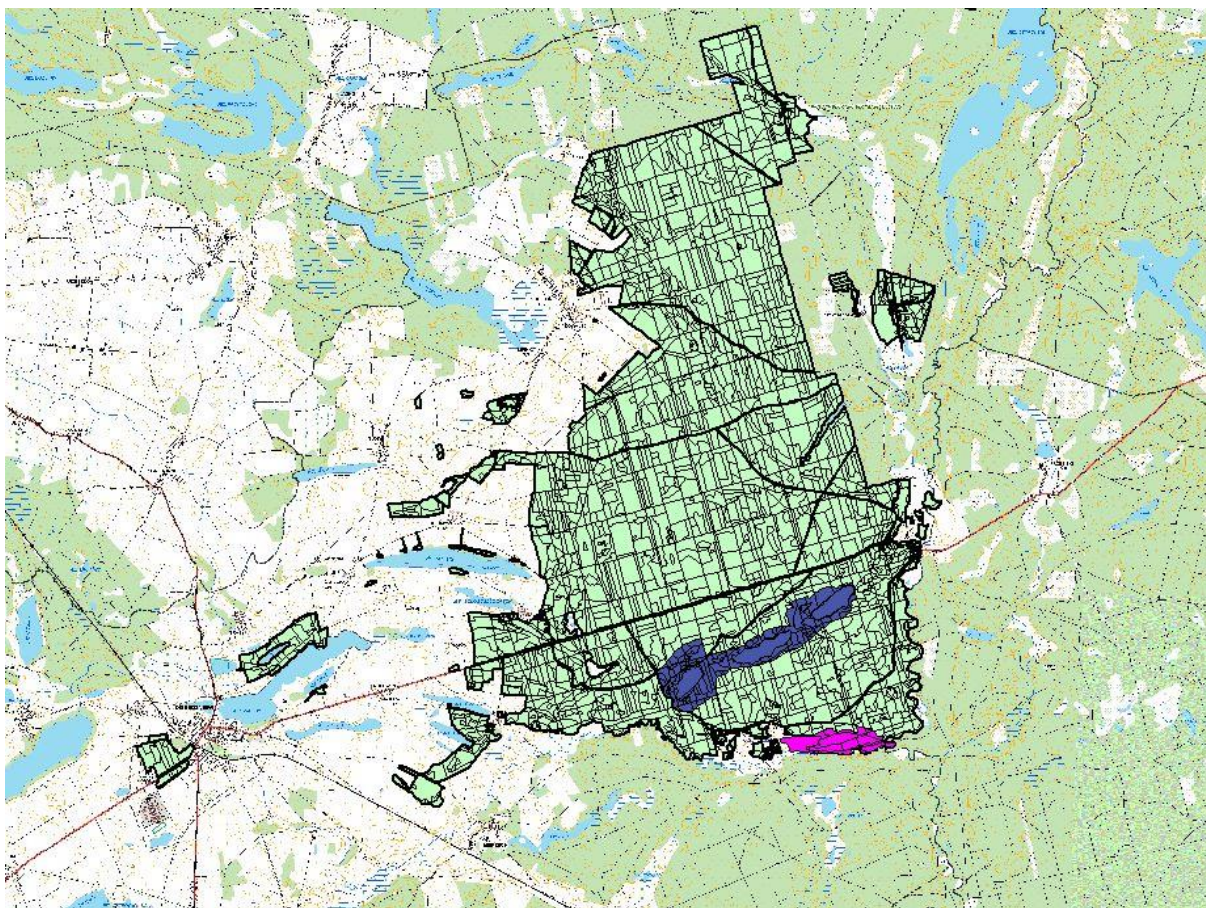
Lp.	Gmina Nazwa	Leśnictwo pododdział	Pow. [ha]	Opis Cel ochrony	Uwagi
				turzyce.	
6.	Dobiegniew „Starorzecze przy Leśniczówce”	Czarnolesie 207m	0,88	Starorzecze rzeki Drawy porośnięte roślinnością wodną m. in. grązel żółty. Stanowisko bobra. Obiekt o walorach przyrodniczych i krajobrazowych.	Proponowany w poprzednim POP.
7.	Dobiegniew „Bagno Kociolek”	Czarnolesie 239b	0,52	Śródleśny mszar dystroficzny otoczony mszarem torfowcowym. Stanowiska cennych gatunków roślin m. in. rosiczka okrągłolistna, modrzewnica zwyczajna, żurawina błotna. Ku brzegom zagłębienia terenowego mszar przechodzi w dobrze wykształcony ols. Obiekt posiada walory przyrodnicze i krajobrazowe.	Proponowany w poprzednim POP.
8.	Dobiegniew „Starorzecze przy Łąkach”	Czarnolesie 238t 252b	1,05	Starorzecze rzeki Drawy porośnięte roślinnością wodną (m. in. grązel żółty).	Proponowany w poprzednim POP.
9.	Dobiegniew „Żabia Studnia”	Czarnolesie 191g	1,00	Śródleśne jeziorko malowniczo położone wśród starodrzewi bukowych. Stanowiska cennych gatunków roślin. Obraz o dużych walorach krajobrazowych.	Proponowany w poprzednim POP.
10.	Dobiegniew „Łąka nad Łabędziem”	Czarnolesie 191j 192h	3,27	Wilgotna łąka na podłożu torfowym, prawdopodobnie zasilana w wodę wysiękami wód podziemnych, z florą typową dla biotopów wysiękowych. Stanowiska chronionych i rzadkich gatunków roślin. Obiekt o wysokich walorach przyrodniczych.	Proponowany w poprzednim POP.
11.	Dobiegniew „Torfowe Doły”	Czarnolesie 211g 212b	0,76	Dwa sąsiadujące ze sobą śródleśne, silnie uwodnione, mszary torfowcowi położone w głębokich nieckach terenowych. Stanowiska chronionych i rzadkich gatunków roślin.	Proponowany w poprzednim POP.
12.	Dobiegniew „Jeziorko za Przesmykiem”	Czarnolesie 194n	1,85	Eutroficzne śródleśne jeziorko w sąsiedztwie jeziora Wuców Duży, okolone szuwarem kłoci wiechowatej. Stanowiska chronionych gatunków roślin i zwierząt.	Proponowany w poprzednim POP.
Ogółem Nadleśnictwo			44,54		

Powierzchnie wyznaczone jako proponowane użytki ekologiczne w ekosystemie leśnym odgrywają ważną rolę ekologiczną. Wpływają na wzbogacenie różnorodności biologicznej, urozmaicenie krajobrazu, utrzymanie w równowadze stosunków wodnych oraz stanowią miejsca lęgowe i bytowania wielu zwierząt.

Gospodarka na tych obszarach powinna zmierzać do zapewnienia takich warunków środowiska, które gwarantują zachowanie cennych biotopów, a szczególnie zachowanie aktualnych warunków hydrologicznych. W przypadku istnienia elementów degradujących (np. wysypisk śmieci, oczyszczalni ścieków, arterii komunikacyjnych i in.) działanie powinno zmierzać do zminimalizowania ich oddziaływania na drodze rozwiązań technicznych lub prawnych.

9. Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe proponowane.

Na terenie Nadleśnictwa Głusko proponuje się utworzyć 2 zespoły przyrodniczo-krajobrazowe. (*Program Ochrony Przyrody na lata 2004 - 2013.*)

Rysunek 23. Położenie proponowanych zespołów przyrodniczo-krajobrazowych w Nadleśnictwie Głusko

Tab.21. Wykaz proponowanych zespołów przyrodniczo- krajobrazowych.

Nazwa Gmina	Leśnictwo Oddz. pododdz*	Pow. Nadl. (pow. w zasięgu terytorialnym) [ha]	Opis obiektu Cel ochrony	Uwagi
„Wuców” Dobiegiew	Czarnolesie 188b, d, g 189a, b 190a, f, g 191c, d, f, g, h, i, j, k 192d, g, h 193h, i, j, k, l, m, n 197c, d, f, g, h 198d, f, g 199c 210a 211a, b, c, d, f, g 212a, b, c, d, f, g 213a, b 214a, b, c, d, f, g 215a, b 216a, b, c, d, f, j 217a, b, c, d, f, g, h, I, j, k, m 218a, b, c, d, f, g, h, i, j 219a, b, c, d, f, g, h, I, j, k, l, m, n, o, p, r 220a, c, d, h, i, j, k, o 248a, b, c	266,94	Rynna terenowa obejmująca malowniczo położone jeziora Wuców Duży i Łabędzie oraz rezerwat „Torfowisko Osowiec”. W zasięgu proponowanego ZPK występują dobrze zachowane starodrzewy bukowe, sosnowe. Teren o urozmaiconym reliefie, atrakcyjny turystycznie, o wysokich walorach krajobrazowych, przyrodniczych i dydaktycznych.	Proponowany w poprzednim POP

Nazwa Gmina	<i>Leśnictwo</i> Oddz. pododdz*	Pow. Nadl. <i>(pow. w zasięgu terytorialnym)</i> <i>[ha]</i>	Opis obiektu <i>Cel ochrony</i>	Uwagi
	249a, b 250a			
„Łęczyn” Dobiegniew	Czrnolesie 254k 255j, k, l 256j 257f, h 262c, f, h, j, k, l 263a, b, c, d, f, g	42,96 (71,96)	Małownicza dolina Mierzęckiej Strugi wraz z urokliwym jeziorem Łęczyn o rdzawym kolorze wody, położonym w głębokiej rynnie terenowej. W dolinie rzeki tereny zalewowe, łąki, łągi jesionowo-olszowe. Na zboczach starodrzewy bukowe. Miejsce bytowania żurawia, bobra, zimorodka. Stanowiska cennych roślin. Obiekt o wysokich walorach krajobrazowych, przyrodniczych i dydaktycznych.	Przy powoływaniu ZPK konieczna jest konsultacja z Nadleśnictwem Smolarz, oraz pozostałymi właścicielami gruntów.

*oraz wszystkie wyłączenia liniowe (linie oddziałowe, drogi, rowy, itp.) położone w granicach wymienionych wydzieleń

10. Ochrona gatunkowa.

Ochrona gatunkowa obejmuje okazy gatunków oraz siedliska i ostoje roślin, zwierząt i grzybów. Ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony dziko występujących na terenie kraju lub innych państw członkowskich Unii Europejskiej rzadkich, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie przepisów umów międzynarodowych, w których Rzeczpospolita Polska jest stroną, gatunków roślin, zwierząt, grzybów oraz ich siedlisk i ostoi, a także zachowania różnorodności gatunkowej i genetycznej¹².

Listę gatunków podlegających ochronie zawierają: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 stycznia 2012 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (DZ.U. Nr 0, poz.81 z 2012 r.), Rozporządzenie MŚ z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących grzybów objętych ochroną (Dz. U. Nr 168, poz. 1765) oraz Rozporządzeniem MŚ z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (DZ.U. Nr 237, poz.1419 z 2011 r.), na podstawie Ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2013 r. Nr 0, poz. 627).

- **Ochrona gatunkowa grzybów i porostów.**

Określając listę gatunków grzybów i porostów chronionych, zagrożonych i rzadkich opierano się na: terenowych pracach urzędniowych (BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2012), waloryzacjach przyrodniczych gmin obejmujących zasięgiem teren Nadleśnictwa Głusko, Programie Ochrony Przyrody Nadleśnictwa Głusko (BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2004), waloryzacji przyrodniczej nadleśnictwa.

¹² Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2013 r. Nr 0, poz. 627.)

Tab.22. Wykaz chronionych, rzadkich i zagrożonych gatunków grzybów i porostów w Nadleśnictwie Głusko.

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	SP	KZ
Obwód Głusko				
<u>Grzyby</u>				
	<i>Morchella sp.</i>	Smardz		
1.	<i>Phallus impudicus</i>	Sromotnik bezwstydy		
<u>Porosty</u>				
1.	<i>Cladonia sp.</i>	Chrobotek	OS	
Obwód Wologoszcz				
<u>Grzyby</u>				
1.	<i>Phallus impudicus</i>	Sromotnik bezwstydy		
2.	<i>Sparassis crispa</i>	Szmaciak gałęzisty	OS	
<u>Porosty</u>				
1.	<i>Cladonia sp.</i>	Chrobotek		

Objaśnienia:

SP – status prawny

OS – ochrona ścisła

OC – ochrona częściowa

KZ – **Kategoria zagrożenia** – „Polska Czerwona Lista Grzybów Wielkoowocnikowych” (Wojewoda W., Ławrynowicz M. 2006):

R – rzadki

I – o nieokreślonym znaczeniu

- **Ochrona gatunkowa roślin**

Rysunek 24. Lilia złotogłów *Lilium martagon* (Fot. Sebastian Rymszewicz)

Określając listę gatunków roślin chronionych, zagrożonych i rzadkich opierano się na terenowych pracach urzędniowych (BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2012), waloryzacjach

przyrodniczych (waloryzacja przyrodnicza województwa zachodniopomorskiego, waloryzacja przyrodnicza gminy Dobiegniew), Programie Ochrony Przyrody Nadleśnictwa Głusko (BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2004), waloryzacji przyrodniczej nadleśnictwa, materiałach otrzymanych od wykonawcy projektu planu zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 (PLH320046, PLB320016).

Tab.23. Wykaz chronionych, rzadkich i zagrożonych gatunków roślin w Nadleśnictwie Głusko.

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Ochr. gat.	PCKR	PL	PZ	Wlkp.	Torf.	RCdPZ
Bryopsida - Mchy									
1.	<i>Aulacomnium palustre</i>	Próchniczek błotny (mochwian błotny)	OCZ						
2.	<i>Calleirgonella cuspidata</i>	Mokradłoszka zaostrzona	OCZ						
3.	<i>Climacium dendroides</i>	Drabik drzewkowaty	OCZ						
4.	<i>Dicranum bonjeanii</i>	Widłóżąb błotny	OS						
5.	<i>Dicranum scoparium</i>	Widłóżąb miotlasty	OCZ						
6.	<i>Drepanocladus vernicosus</i>	Sierpowiec błyszczący	OS						
7.	<i>Helodium bladowii</i>	Błotniszek wełnisty	OS						
8.	<i>Hylocomium splendens</i>	Gajnik lśniący	OCZ						
9.	<i>Leucobryum glaucum</i>	Modrzaczek siny	OCZ						
10.	<i>Paludella squarrosa</i>	Mszar krokiwkowaty	OS						
11.	<i>Pleurozium schreberi</i>	Rokietnik pospolity	OCZ						
12.	<i>Politrychum commune</i>	Płonnik pospolity	OCZ						
13.	<i>Politrychum strictum</i>	Płonnik cienki	OCZ						
14.	<i>Pseudoscleropodium purum</i>	Brodawkowiec czysty	OCZ						
15.	<i>Rhytidiadelphus squarrosus</i>	Fałdownik nastroszony	OCZ						
16.	<i>Scorpidium scorpioides</i>	Skorpionowiec brunatny	OS						
17.	<i>Sphagnum fallax</i>	Torfowiec kończysty	OCZ						
18.	<i>Sphagnum squarrosum</i>	Torfowiec nastroszony	OCZ						
19.	<i>Tomentypnum nitens</i>	Błyszczce włoskowate	OS						
Pteridophyta - Paprotniki									
1.	<i>Cystopteris fragilis</i>	Paprotnica krucha							T
2.	<i>Diphasiastrum complanatum</i>	Widłak spłaszczony	OS			V	V		T
3.	<i>Dryopteris cristata</i>	Nerecznica grzebieniasta			V	V	E	R	T
4.	<i>Equisetum fluviatile</i>	Skrzyp bagienny							
5.	<i>Equisetum hyemale</i>	Skrzyp zimowy							T
6.	<i>Equisetum palustre</i>	Skrzyp błotny							
7.	<i>Gymnocarpium dryopteris</i>	Zachyłka trójkątna							T
8.	<i>Lycopodium annotinum</i>	Widłak jałowcowaty	OS				R		T

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Ochr. gat.	PCKR	PL	PZ	Wlkp.	Torf.	RCdPZ
9.	<i>Lycopodium clavatum</i>	Widłak goździsty	OS				R		T
10.	<i>Phegopteris connectilis</i>	Zachyłka oszczepowata							
11.	<i>Phyllitis scolopendrium</i>	Jęczyznik zwyczajny	OS		E				
12.	<i>Polypodium vulgare</i>	Paprotka zwyczajna	OS						T
Spermatophyta – Nasienne									
1.	<i>Actaea spicata</i>	Czerniec gronkowy				V	V		T
2.	<i>Alchemilla glabra</i>	Przywrotnik prawie nagi				V	V		T
3.	<i>Andromeda polifolia</i>	Modrzewnica zwyczajna				V	V	R	T
4.	<i>Anthericum ramosum</i>	Pajęcznica gałęzista							T
5.	<i>Aquilegia vulgaris</i>	Orlik pospolity	OS			V	K		T
6.	<i>Brachypodium pinnatm</i>	Kłosownica pierzasta							T?
7.	<i>Briza media</i>	Drżączka średnia							T?
8.	<i>Calamagrostis stricta</i>	Trzcinnik prosty					V	R	T
9.	<i>Calla palustris</i>	Czermień błotna						R	T?
10.	<i>Callitriche cophocarpa</i>	Rzęśl długoszyjkowa							T
11.	<i>Callitriche palustris</i>	Rzęśl wiosenna							T
12.	<i>Cardamine flexuosa</i>	Rzeżucha leśna				V	I		T
13.	<i>Cardamine impatiens</i>	Rzeżucha niecierpkowa				R	R		T
14.	<i>Carex aproinquata</i>	Turzyca tunikowa							T
15.	<i>Carex arenaria</i>	Turzyca piaskowa	OCZ						T
16.	<i>Carex demissa</i>	Turzyca drobna				V	V	R	T
17.	<i>Carex diandra</i>	Turzyca obła				V	V	R	T
18.	<i>Carex divulsa</i>	Turzyca rozsunięta	OS		R	V	V		T
19.	<i>Carex flava</i>	Turzyca żółta						R	T
20.	<i>Carex limosa</i>	Turzyca bagienna	OS	LR	V	V	E	R	T
21.	<i>Carlina vulgaris</i>	Dziewięciśl pospolity							T
22.	<i>Cephalanthera damasonium</i>	Buławnik wielkokwiatowy	OS		V	E	E		T
23.	<i>Chimaphila umbellata</i>	Pomocnik baldaszkowy	OS						T
24.	<i>Cicuta virosa</i>	Szalej jadowny							T?
25.	<i>Circaea alpina</i>	Czartawa drobna							T
26.	<i>Cirsium acaule</i>	Ostrożeń bezłodygowy							T
27.	<i>Cladium mariscus</i>	Kłoc wiechowata	OS			R	R	R	T
28.	<i>Clematis vitalba</i>	Powojnik pnący							T?
29.	<i>Cnidium dubium</i>	Selernica żyłkowana			V	E	V		T
30.	<i>Convallaria majalis</i>	Konwalia majowa	OCZ						T?
31.	<i>Dactylorhiza incarnata</i>	Kukułka krwista	OS				V	R	T
32.	<i>Dactylorhiza maculata</i>	Storczyk Fuchsa	OS		V				T
33.	<i>Dactylorhiza majalis</i>	Kukułka szerokolistna	OS				V	R	T
34.	<i>Daphne mezereum</i>	Wawrzynek wilczelyko	OS			R	R		T
35.	<i>Dentaria bulbifera</i>	Żywiec cebulkowy							

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Ochr. gat.	PCKR	PL	PZ	Wkp.	Torf.	RCdPZ
36.	<i>Dianthus carthusianorum</i>	Goździk kartuzek							T?
37.	<i>Dianthus deltoides</i>	Goździk kropkowany							
38.	<i>Digitalis purpurea</i>	Naparstnica purpurowa							T
39.	<i>Drosera intermedia</i>	Rosiczka pośrednia	OS		E	V	V		T
40.	<i>Drosera rotundifolia</i>	Rosiczka okrągłolistna	OS		R	I	V		T
41.	<i>Eleocharis quiqueflora</i>	Ponikło skąpokwiatowe				V	V	R	T
42.	<i>Epipactis helleborine</i>	Kruszczyk szerokolistny	OS						T
43.	<i>Eriophorum angustifolium</i>	Wełnianka wąskolistna							T?
44.	<i>Eriophorum latifolium</i>	Wełnianka szerokolistna				V	V	R	T
45.	<i>Eriophorum vaginatum</i>	Wełnianka pochwowata					V		T?
46.	<i>Festuca altissima</i>	Kostrzewa leśna					E		T
47.	<i>Filipendula vulgaris</i>	Wiązówka bulwkowa							T
48.	<i>Frangula alnus</i>	Kruszyna pospolita	OCZ						T?
49.	<i>Gagea lutea</i>	Złoc żółta							
50.	<i>Galanthus nivalis</i>	Śnieżyczka przebiśnieg	OS			I	I		T
51.	<i>Galium odoratum</i>	Marzanka wonna	OCZ						T?
52.	<i>Gypsophila paniculata</i>	Łyszczec wiechowaty	OS						T
53.	<i>Hedera helix</i>	Bluszcz pospolity	OCZ						T
54.	<i>Helichrysum arenarium</i>	Kocanki piaskowe	OCZ						T?
55.	<i>Hepatica nobilis</i>	Przylaszczka pospolita	OS						T?
56.	<i>Hottonia palustris</i>	Okrężnica bagienna						R	T?
57.	<i>Hydrocotyle vulgaris</i>	Wąkrota zwyczajna						R	T?
58.	<i>Juncus conglomeratus</i>	Sit skupiony							
59.	<i>Lathraea squamaria</i>	Łuskiewnik różowy							T
60.	<i>Lathyrus montanus</i>	Groszek skrzydlasty					R		T
61.	<i>Ledum palustre</i>	Bagno zwyczajne	OS				V		T
62.	<i>Lilium martagon</i>	Lilia złotogłów	OS			V	V		T
63.	<i>Liparis loeselii</i>	Lipiennik Loesela	OS	VU	E	E	E		T
64.	<i>Listera ovata</i>	Listera jajowata	OS				V		T
65.	<i>Lonicera periclymenum</i>	Wiciokrzew pomorski	OS				V		T
66.	<i>Luzula luzuloides</i>	Kosmatka gajowa				V	V		T
67.	<i>Melandrium rubrum</i>	Lepnica czerwona							
68.	<i>Melica uniflora</i>	Perłówka jednokwiatowa							T
69.	<i>Menyanthes trifoliata</i>	Bobrek trójlistkowy	OCZ						T?
70.	<i>Monotropa hypopitys</i>	Korzeniówka pospolita							T
71.	<i>Muscari botryoides</i>	Szafirek drobnokwiatowy							T
72.	<i>Muscari comosum</i>	Szafirek miękkolistny	OS	CR	V				
73.	<i>Neottia nidus-avis</i>	Gnieźnik leśny	OS			V	E		T
74.	<i>Nuphar lutea</i>	Grązel żółty	OCZ						T
75.	<i>Nymphaea alba</i>	Grzybienie białe	OCZ						T
76.	<i>Nymphaea candida</i>	Grzybienie północne	OS	VU		K	K		T
77.	<i>Ononis spinosa</i>	Wilżyna ciernista	OCZ						T

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Ochr. gat.	PCKR	PL	PZ	Wkp.	Torf.	RCdPZ
78.	<i>Ophioglossum vulgatum</i>	Nasięźrzał pospolity	OS		V	V	V		T
79.	<i>Ornithopus perpusillus</i>	Seradela drobna							T
80.	<i>Oxycoccus palustris</i>	Żurawina błotna					V		T?
81.	<i>Paris quadrifolia</i>	Czworolist pospolity							T
82.	<i>Parnassia palustris</i>	Dziewięciornik błotny						R	T
83.	<i>Pedicularis sp.</i>	Gnidosz	OS						
84.	<i>Peucedanum oreoselinum</i>	Gorysz pagórkowy							T
85.	<i>Phyteuma spicatum</i>	Zerwa kłosowa							T
86.	<i>Poa remota</i>	Wiechlina odległokłosa				V	E	R	T
87.	<i>Polygonatum odoratum</i>	Kokoryczka wonna							
88.	<i>Primula elatior</i>	Pierwiosnek wyniosły	OCZ			E	E		T
89.	<i>Primula veris</i>	Pierwiosnek lekarski	OCZ						T
90.	<i>Pyrola chlorantha</i>	Gruszyca zielonawa					V		T
91.	<i>Pyrola media</i>	Gruszyca średnia				V	E		T
92.	<i>Pyrola rotundifolia</i>	Gruszyca okrągłolistna				V	V		T
93.	<i>Ribes alpinum</i>	Porzeczka alpejska							
94.	<i>Ribes nigrum</i>	Porzeczka czarna	OCZ						T?
95.	<i>Rhynchospora alba</i>	Przygielka biała				V	E	R	T
96.	<i>Rosa gallica</i>	Róża francuska	OS	VU	V		R		T
97.	<i>Rumex aquaticus</i>	Szczaw wodny				V	E		T
98.	<i>Rumex sanguineus</i>	Szczaw gajowy				V	V		T
99.	<i>Sanicula europaea</i>	Żankiel zwyczajny							T
100.	<i>Saxifraga granulata</i>	Skalnica ziarenkowata							T
101.	<i>Scabiosa columbaria</i>	Drakiew gołębia				V	V		T
102.	<i>Scheuchzeria palustris</i>	Bagnica torfowa	OS			V	E	V	T
103.	<i>Scirpus setaceus</i>	Sitowie szczyjniaste				V	V		T
104.	<i>Scrophularia umbrosa</i>	Trędownik oskrzydłony							T
105.	<i>Scylla siberica</i>	Cebulica syberyjska							T
106.	<i>Senecio aquaticus</i>	Starzec wodny				V	V	E	T
107.	<i>Serum reflexum</i>	Rozchodnik ościsty							T
108.	<i>Sorbus torminalis</i>	Jarząb brekinia	OS			R	R		T
109.	<i>Sparganium minimum</i>	Jeżogłówka najmniejsza				V	V	R	T
110.	<i>Stellaria uliginosa</i>	Gwiazdnica bagienna				V	V	R	T
111.	<i>Stratiotes aloides</i>	Osoka aloesowata							T?
112.	<i>Taxus baccata</i>	Cis pospolity	OS	VU		R	R		T
113.	<i>Thalictrum aquilegifolium</i>	Rutewka orlikolistna							T
114.	<i>Triforium alpestre</i>	Koniczyna dwukłosowa							T
115.	<i>Triglochin palustre</i>	Świbka błotna							T
116.	<i>Utricularia australis</i>	Pływacz zachodni	OS			V	V	E	T
117.	<i>Utricularia minor</i>	Pływacz drobny	OS			V	V	R	T
118.	<i>Utricularia vulgaris</i>	Pływacz zwyczajny	OS						T
119.	<i>Vaccinium uliginosum</i>	Borówka bagienna					V		T
120.	<i>Valeriana dioica</i>	Kozłek dwupienny					V		T
121.	<i>Valeriana officinalis</i>	Kozłek lekarski							

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Ochr. gat.	PCKR	PL	PZ	Wlkp.	Torf.	RCdPZ
122.	<i>Valeriana sambucifolia</i>	Kozłek bżowy					I		T
123.	<i>Verbascum lychnitis</i>	Dziewanna firletkowa							T
124.	<i>Veronica scutellata</i>	Przetacznik bagienny							T
125.	<i>Veronica spicata</i>	Przetacznik kłosowy							T
126.	<i>Viburnum opulus</i>	Kalina koralowa	OCZ						T
127.	<i>Vicia cassubica</i>	Wyka kaszubska							T
128.	<i>Vicia sylvatica</i>	Wyka leśna				R	R		T
129.	<i>Vinca minor</i>	Barwinek pospolity	OCZ						T

Objaśnienia:

OS – ochrona ścisła

OCZ – ochrona częściowa

PCKR – Polska Czerwona Księga Roślin (Zarzycki K., Kaźmierczakowa R. 2001)

Ex – gatunki wymarłe i zaginione; Ew – gatunki wymarłe w naturze; CR – krytycznie zagrożone; En – zagrożone; VU – narażone; LR – gatunki niskiego ryzyka; DD – stopień zagrożenia trudny do określenia z braku danych;

PL – Czerwona lista roślin i grzybów Polski (Mirek Z., Zarzycki K., Wojewoda W., Szelaż Z. 2006)

Ex – gatunki wymarłe, zaginione, przypuszczalnie wymarłe; EW – gatunki wymarłe na stanowiskach naturalnych, istniejące w uprawie; E – gatunki wymierające, krytycznie zagrożone; V – gatunki narażone; R – gatunki rzadkie; I – gatunki o nieokreślonej kategorii zagrożenia

PZ – Ginące i Zagrożone Rośliny Naczyniowe Pomorza Zachodniego (Żukowski, Jackowiak 1995)

Ex – gatunki wymarłe, zaginione (prawdopodobnie wymarłe); E – gatunki wymierające (bezpośrednio zagrożone wymarciem); V – gatunki narażone; R – gatunki rzadkie i przez to potencjalnie zagrożone; I – gatunki o nieokreślonym zagrożeniu; K – gatunki o zagrożeniu niedostatecznie poznany

Wlkp. – Ginące i Zagrożone Rośliny Naczyniowe Wielkopolski (Żukowski, Jackowiak 1995)

Ex – gatunki wymarłe, zaginione (prawdopodobnie wymarłe); E – gatunki wymierające (bezpośrednio zagrożone wymarciem); V – gatunki narażone, R – gatunki rzadkie i przez to potencjalnie zagrożone; I – gatunki o nieokreślonym zagrożeniu; K – gatunki o zagrożeniu niedostatecznie poznany

Torf – Zagrożone Gatunki Flory Torfowisk (Jasnowska J., Jasnowski M. 1977)

Ex – wymarłe; E – gatunki ginące; V – gatunki silnie zagrożone; R – gatunki zagrożone

RCdPZ – „Rośliny cenne dla Pomorza Zachodniego (w granicach województwa zachodniopomorskiego)” (Kujawa – Pawlaczyk J. 2001)

T – gatunki wymarłe, wymierające, narażone, potencjalnie zagrożone i rzadkie, których stanowiska powinny zostać objęte kartowaniem podczas prac terenowych (inventaryzacji i waloryzacji przyrodniczych); T? – gatunki lokalnie rzadkie i zagrożone, które powinny zostać objęte kartowaniem podczas prac terenowych o ile na danym terenie (gmina) znajduje się mniej niż 20 stanowisk danego gatunku

Gatunki, dla których w tabeli nie określono kategorii zagrożenia występują na innych listach gatunków zagrożonych: Rzadkie i zagrożone gatunki flory polskiej (Jasiewicz 1981); RoteListe der gefährdeten Hoheren

Pflanzen Mecklenburg-Vorpommerns (Fukarek F., eds. 1991); Rote Liste Farn- und Blütenpflanzen im Land Brandenburg (Benkert D.; Klemm G., eds. 1993).

Szczegółowa lokalizacja oraz źródło informacji zinwentaryzowanych gatunków grzybów i roślin zamieszczono w wykazie stanowiącym osobny tom.

• **Ochrona gatunkowa zwierząt**

Określając listę gatunków zwierząt (bezkęgowców i kręgowców) chronionych, zagrożonych i rzadkich opierano się na: terenowych pracach urządzeniowych (BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2012), waloryzacjach przyrodniczych (waloryzacja przyrodnicza województwa zachodniopomorskiego, waloryzacja przyrodnicza gminy Dobiegniew), Programie Ochrony Przyrody Nadleśnictwa Głusko (BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2004), waloryzacji przyrodniczej nadleśnictwa, materiałach otrzymanych od wykonawcy projektu planu zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 (PLH320046, PLB320016).

Tab.24. Wykaz chronionych, rzadkich i zagrożonych gatunków zwierząt (bezkęgowców i kręgowców) w Nadleśnictwie Głusko.

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Uwagi	Status ochronny	Cz	PI	Gat. NAT
Pijawki							
1.	<i>Hirudo medicinalis</i>	Pijawka lekarska		OS		VU	
Mięczaki							
1.	<i>Anisus vorticulus</i>	Zatoczek lamliwy		OS			TAK
2.	<i>Anodonta cygnea</i>	Szczeżuja wielka		OS		EN	
3.	<i>Helix pomatia</i>	Ślimak winniczek		OCZ			
4.	<i>Pisidium amnicum</i>	Groszkówka rzeczna					
5.	<i>Pisidium henslowanum</i>	Groszkówka jajowata					
6.	<i>Pisidium obtusale</i>	Groszkówka kulista					
7.	<i>Pisidium supinum</i>	Groszkówka drobna					
8.	<i>Unio crassus</i>	Skójka gruboskorupowa				EN	
9.	<i>Unio pictorum</i>	Skójka malarska					
10.	<i>Vertigo angustior</i>	Poczwarówka zwężona		OS			TAK
Owady							
1.	<i>Euphydryas aurinia</i>	Przeplatka aurinia					TAK
2.	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>	Zalotka większa		OS			TAK
3.	<i>Lycaena dispar</i>	Czerwończyk nieparek					TAK
4.	<i>Lycaena helle</i>	Czerwończyk fioletek					TAK
Plazy							
1.	<i>Bombina bombina</i>	Kumak nizinny		OS			T
2.	<i>Hyla arborea</i>	Rzekotka drzewna		OS			
3.	<i>Bufo bufo</i>	Ropucha szara		OS			
4.	<i>Bufo calamita</i>	Ropucha paskówka		OS			
5.	<i>Bufo viridis</i>	Ropucha zielona		OS			
6.	<i>Pelobates fuscus</i>	Grzebiuszka ziemna		OS			
7.	<i>Triturus cristatus</i>	Traszka grzebieniasta		OS			T
8.	<i>Triturus vulgaris</i>	Traszka zwyczajna		OS			
9.	<i>Rana arvalis</i>	Żaba moczarowa		OS			
10.	<i>Rana esculenta</i>	Żaba wodna		OS			
11.	<i>Rana lessonae</i>	Żaba jeziorkowa		OS			
12.	<i>Rana ridibunda</i>	Żaba śmieszka		OS			
13.	<i>Rana temporaria</i>	Żaba trawna		OS			
Gady							

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Uwagi	Status ochronny	Cz	PI	Gat. NAT
1.	<i>Anguis fragilis</i>	Padalec zwyczajny		OS			
2.	<i>Coronella austriaca</i>	Gniewosz płamisty		OS			
3.	<i>Emys orbicularis</i>	Żółw błotny		OS		EN	T
4.	<i>Lacerta agilis</i>	Jaszczurka zwinka		OS			
5.	<i>Lacerta vivipara</i>	Jaszczurka żyworodna		OS			
6.	<i>Natrix natrix</i>	Zaskroniec zwyczajny		OS			
7.	<i>Vipera berus</i>	Żmija zygzakowata		OS			
Ptaki							
1.	<i>Acanthis flammea</i>	Czeczotka		OS			TAK
2.	<i>Accipiter gentilis</i>	Jastrząb gołębiarz		OS			
3.	<i>Accipiter nissus</i>	Krogulec		OS			
4.	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	Trzciniak		OS			
5.	<i>Acrocephalus palustris</i>	Łozówka		OS			
6.	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	Rokitniczka		OS			TAK
7.	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	Trzcinniczek		OS			TAK
8.	<i>Actitis hypoleucos</i>	Brodzicz piskliwy		OS			TAK
9.	<i>Aegithalos caudatus</i>	Raniuszek		OS			
10.	<i>Alauda arvensis</i>	Skowronek polny		OS			
11.	<i>Alcedo atthis</i>	Zimorodek		OS			TAK
12.	<i>Anas clypeata</i>	Płaskonos		OS			TAK
13.	<i>Anas crecca</i>	Cyraneczka					TAK
14.	<i>Anas querquerula</i>	Cyranka		OS			TAK
15.	<i>Anas penelope</i>	Świstun		OS			TAK
16.	<i>Anas platyrhynchos</i>	Krzyżówka					
17.	<i>Anas strepera</i>	Krakwa		OS			TAK
18.	<i>Anthus pratensis</i>	Świergotek łąkowy		OS			
19.	<i>Anthus trivialis</i>	Świergotek drzewny		OS			
20.	<i>Apus apus</i>	Jerzyk		OS			
21.	<i>Asio otus</i>	Sowa uszata		OS			
22.	<i>Aquila pomarina</i>	Orlik krzykliwy		OS			TAK
23.	<i>Athene noctua</i>	Pójdźka		OS			
24.	<i>Aythya fuligula</i>	Czernica					TAK
25.	<i>Aythya neroca</i>	Podgorzałka		OS			TAK
26.	<i>Bombycilla garrulus</i>	Jemiołuszka		OS			
27.	<i>Botaurus stellaris</i>	Bąk		OS			TAK
28.	<i>Bubo bubo</i>	Puchacz		OS			TAK
29.	<i>Bucephala clangula</i>	Gągoł		OS			TAK
30.	<i>Buteo buteo</i>	Myszołów zwyczajny		OS			
31.	<i>Buteo lagopus</i>	Myszołów włochaty		OS			
32.	<i>Calidris alpina</i>	Biegus zmienny		OS			TAK
33.	<i>Caprimulgus europaeus</i>	Lelek		OS			TAK
34.	<i>Carduelis carduelis</i>	Szczygieł		OS			
35.	<i>Carduelis chloris</i>	Dzwoniec		OS			
36.	<i>Carduelis spinus</i>	Czyż		OS			
37.	<i>Carpodacus erythrinus</i>	Dziwonia		OS			TAK
38.	<i>Certhia brachydactyla</i>	Pelzacz ogrodowy		OS			
39.	<i>Certhia familiaris</i>	Pelzacz leśny		OS			
40.	<i>Charadrius dubius</i>	Sieweczka rzeczna		OS			TAK
41.	<i>Chlidonias niger</i>	Rybitwa czarna		OS			TAK
42.	<i>Ciconia ciconia</i>	Bocian biały					TAK
43.	<i>Ciconia nigra</i>	Bocian czarny		OS			TAK
44.	<i>Circus aeruginosus</i>	Błotniak stawowy		OS			TAK
45.	<i>Circus cyaneus</i>	Błotniak zbożowy		OS			TAK
46.	<i>Coccothraustes</i>	Grubodziób		OS			

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Uwagi	Status ochronny	Cz	PI	Gat. NAT
	<i>coccothraustes</i>						
47.	<i>Columba oenas</i>	Gołąb siniak		OS			TAK
48.	<i>Corvus corax</i>	Kruk		OC			
49.	<i>Coturnix coturnix</i>	Przepiórka		OS			
50.	<i>Crex crex</i>	Derkacz		OS			TAK
51.	<i>Cuculus canorus</i>	Kukułka		OS			
52.	<i>Cygnus cygnus</i>	Łabędź krzykliwy		OS			TAK
53.	<i>Cygnus olor</i>	Łabędź niemy		OS			TAK
54.	<i>Delichon urbicum</i>	Oknówka		OS			
55.	<i>Dendrocopos medius</i>	Dzięcioł średni		OS			TAK
56.	<i>Dendrocopos minor</i>	Dzięcioł mały		OS			
57.	<i>Dryocopus major</i>	Dzięcioł duży		OS			
58.	<i>Dryocopus martius</i>	Dzięcioł czarny		OS			TAK
59.	<i>Emberiza calandra</i>	Potrzeszcz		OS			
60.	<i>Emberiza citrinella</i>	Trznadel		OS			
61.	<i>Emberiza schoeniculus</i>	Potrzos		OS			
62.	<i>Erithacus rubecula</i>	Rudzik		OS			
63.	<i>Falco subbuteo</i>	Kobuz		OS			
64.	<i>Falco tinnunculus</i>	Pustułka		OS			TAK
65.	<i>Ficedula parva</i>	Mucholówka mała		OS			TAK
66.	<i>Fringilla coelebs</i>	Zięba		OS			
67.	<i>Fringilla montifringilla</i>	Jer		OS			
68.	<i>Galerida cristata</i>	Dzierlatka		OS			
69.	<i>Gallinago gallinago</i>	Kszyk		OS			TAK
70.	<i>Gallinula chloropus</i>	Kokoszka wodna		OS			TAK
71.	<i>Garrulus glandarius</i>	Sójka		OS			
72.	<i>Grus grus</i>	Żuraw		OS			TAK
73.	<i>Haliaeetus albicilla</i>	Bielik		OS			TAK
74.	<i>Hippolais icterina</i>	Zaganiacz		OS			
75.	<i>Hirundo rustica</i>	Dymówka		OS			
76.	<i>Jynx torquilla</i>	Krętogłów		OS			
77.	<i>Lanius collurio</i>	Gąsiorek		OS			TAK
78.	<i>Larus canus</i>	Mewa pospolita		OS			TAK
79.	<i>Larus ridibundus</i>	Mewa śmieszka		OS			TAK
80.	<i>Linaria cannabina</i>	Makolągwa		OS			
81.	<i>Loxia curvirostra</i>	Krzyzodziób świerkowy		OS			
82.	<i>Locustella luscinioides</i>	Brzęczka		OS			TAK
83.	<i>Lullula arborea</i>	Lerka		OS			TAK
84.	<i>Luscinia luscinia</i>	Słowik szary		OS			
85.	<i>Luscinia megarhynchos</i>	Słowik rdzawy		OS			
86.	<i>Lymnocyptes minimus</i>	Bekasik		OS			
87.	<i>Melanita fusca</i>	Uhla		OS			TAK
88.	<i>Mergus merganser</i>	Nurogęs		OS			TAK
89.	<i>Milvus migrans</i>	Kania czarna		OS			TAK
90.	<i>Milvus milvus</i>	Kania ruda		OS			TAK
91.	<i>Motacilla alba</i>	Pliszka siwa		OS			
92.	<i>Motacilla flava</i>	Pliszka żółta		OS			
93.	<i>Muscicapa striata</i>	Mucholówka szara		OS			
94.	<i>Oenanthe oenanthe</i>	Białorzytka		OS			
95.	<i>Oriolus oriolus</i>	Wilga		OS			
96.	<i>Pandion haliaetus</i>	Rybołów		OS			TAK
97.	<i>Parus ater</i>	Sikora sosnowka		OS			
98.	<i>Parus caeruleus</i>	Sikora modra		OS			
99.	<i>Parus cristatus</i>	Czubatka		OS			
100.	<i>Parus major</i>	Sikora bogatka		OS			

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Uwagi	Status ochronny	Cz	Pl	Gat. NAT
101.	<i>Parus montanus</i>	Sikora czarnogłowa		OS			
102.	<i>Parus palustris</i>	Sikora uboga		OS			
103.	<i>Passer domesticus</i>	Wróbel		OS			
104.	<i>Passer montanus</i>	Mazurek		OS			
105.	<i>Pernis apivorus</i>	Trzmielojad		OS			TAK
106.	<i>Phoenicurus ochruros</i>	Kopciuszek		OS			
107.	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	Pleszka		OS			
108.	<i>Phylloscopus collybita</i>	Pierwiosnek		OS			
109.	<i>Phylloscopus trochilus</i>	Piecuszek		OS			
110.	<i>Picus viridis</i>	Dzięcioł zielony		OS			TAK
111.	<i>Podiceps cristatus</i>	Perkoz dwuczuby		OS			TAK
112.	<i>Podiceps griseigena</i>	Perkoz rdzawoszyi		OS			TAK
113.	<i>Podiceps nigricollis</i>	Perkoz zausznik		OS			TAK
114.	<i>Prunella modularis</i>	Pokrzywnica		OS			
115.	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	Gil		OS			
116.	<i>Regulus regulus</i>	Mysikrólik		OS			
117.	<i>Remiz pendulinus</i>	Remiz		OS			
118.	<i>Riparia riparia</i>	Brzegówka		OS			TAK
119.	<i>Saxicola rubetra</i>	Pokląska		OS			
120.	<i>Serinus serinus</i>	Kulczyk		OS			
121.	<i>Sitta europaea</i>	Kowalik		OS			
122.	<i>Sterna hirundo</i>	Rybitwa rzeczna		OS			TAK
123.	<i>Streptopelia turtur</i>	Turkawka		OS			
124.	<i>Strix aluco</i>	Puszczyk		OS			
125.	<i>Turnus vulgaris</i>	Szpak		OS			
126.	<i>Sylvia atricapilla</i>	Kapturka		OS			
127.	<i>Sylvia borin</i>	Pokrzewka ogrodowa		OS			
128.	<i>Sylvia communis</i>	Cierniówka		OS			
129.	<i>Sylvia curruca</i>	Piegiża		OS			
130.	<i>Sylvia nisoria</i>	Jarzębatka		OS			TAK
131.	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Perkozek		OS			TAK
132.	<i>Tringa glareola</i>	Łęczak		OS			TAK
133.	<i>Tringa ochropus</i>	Brodziec samotny		OS			TAK
134.	<i>Tringa totanus</i>	Krwawodziób		OS			
135.	<i>Troglodytes troglodytes</i>	Strzyżyk		OS			
136.	<i>Turdus iliacus</i>	Droździk		OS			
137.	<i>Turdus merula</i>	Kos		OS			
138.	<i>Turdus pilaris</i>	Kwiczół		OS			
139.	<i>Turdus viscivorus</i>	Paszkot		OS			
140.	<i>Tyto alba</i>	Płomykówka		OS			
141.	<i>Upupa epops</i>	Dudek		OS			TAK
142.	<i>Vanellus vanellus</i>	Czajka		OS			TAK
Ssaki							
1.	<i>Castor fiber</i>	Bóbr		OC			TAK
2.	<i>Eptesicus serotinus</i>	Mroczek późny		OS			
3.	<i>Erinaceus europaeus</i>	Jeż zachodni		OS			
4.	<i>Mustela erminea</i>	Gronostaj		OS			
5.	<i>Mustela nivalis</i>	Łasica łąska		OS			
6.	<i>Myotis daubentoni</i>	Nocek rudy		OS			
7.	<i>Myotis myotis</i>	Nocek duży		OS			TAK
8.	<i>Myotis mystacinus</i>	Nocek wąsatek		OS			
9.	<i>Neomys fodiens</i>	Rzęsorek rzeczek		OS			
10.	<i>Nyctaulus noctula</i>	Borowiec wielki		OS			
11.	<i>Lutra lutra</i>	Wydra		OC			TAK
12.	<i>Pipistrellus nathusii</i>	Karlik większy		OS			
13.	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Karlik mały		OS			

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Uwagi	Status ochronny	Cz	PI	Gat. NAT
14.	<i>Plecotus auritus</i>	Gacek wielkouch		OS			
15.	<i>Sciurus vulgaris</i>	Wiewiórka		OS			
16.	<i>Sicista betulina</i>	Smużka leśna		OS			
17.	<i>Sorex araneus</i>	Ryjówka aksamitna		OS			
18.	<i>Sorex minutus</i>	Ryjówka malutka		OS			
19.	<i>Talpa europaea</i>	Kret europejski		OC			

Objaśnienia:

OS – ochrona ścisła

OC – ochrona częściowa

Kategorie zagrożeń w:

„Polska Czerwona Lista Zwierząt” (Cz):

- EX – wymarłe
- CR – krytycznie zagrożone
- EN – silnie zagrożone
- VU – umiarkowanie zagrożone
- NT – bliskie zagrożenia
- LC – najmniejszej troski
- DD – o statusie słabo rozpoznanym

„Polska Czerwona Księga Zwierząt” (PL):

- ExP – gatunki zanikłe lub prawdopodobnie zanikłe
- CR – gatunki skrajnie zagrożone
- EN – gatunki bardzo wysokiego ryzyka, silnie zagrożone
- VU – gatunki wysokiego ryzyka, narażone na wyginiecie
- NT – gatunki niższego ryzyka, ale bliskie zagrożenia
- LC – gatunki najmniejszej troski

Gat. Nat. – gatunki zwierząt wymagające ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000 (TAK)

Szczegółowa lokalizacja oraz źródło informacji zinwentaryzowanych gatunków zwierząt zamieszczona jest w wykazie stanowiącym osobny tom.

• **Ochrona strefowa**

W celu ochrony ostoi i stanowisk roślin lub grzybów objętych ochroną gatunków lub ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową mogą być ustalane strefy ochrony.¹³

Ostoje, miejsca rozrodu i regularnego przebywania niektórych gatunków zwierząt podlegają ochronie zgodnie z Rozporządzeniem MŚ z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (DZ.U. Nr 237, poz.1419 z 2011 r.).

Na terenie Nadleśnictwa Głusko wyznaczono łącznie 5 stref ochrony, w tym:

- 3 strefy ochrony bielika,
- 1 strefę ochrony bociana czarnego,
- 1 strefę ochrony rybołowa.

2 strefy ustanowiono decyzją Wojewody Lubuskiego z dnia 7 kwietnia 1998 r. Znak sprawy: OSOP-6132/11B/3/98.

¹³ Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2013 r. Nr 0, poz. 627)

1 strefę ustanowiono decyzją Wojewody Lubuskiego z dnia 19 lutego 2007 r. Znak sprawy: ŚR.III.D. Iwa.6631-2/38/2007.

1 strefę ustanowiono decyzją Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 24 lipca 2012 r. Znak sprawy: WPN-I.6442.25.2012.TK.

1 strefę ustanowiono decyzją Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 20 września 2013 r.

Powierzchnię stref przedstawia poniższa tabela:

Tab.25. Powierzchnia stref ochrony zwierząt w Nadleśnictwie Głusko.

Zestawienie powierzchni stref ochrony w Nadleśnictwie Głusko				
Obręb Głusko	Strefa całoroczna (ha)	10,03	Strefa okresowa (ha)	26,15
Obręb Wologoszcz	Strefa całoroczna (ha)	51,45	Strefa okresowa (ha)	188,16
Nadleśnictwo Głusko	Strefa całoroczna (ha)	61,48	Strefa okresowa (ha)	214,31
	Łącznie (ha) - 275,79			

Szczegółowa lokalizacja stref ochrony zwierząt zamieszczona jest w wykazie stanowiącym osobny tom.

II. Ustawa o lasach.

Podstawowym aktem prawnym dotyczącym prowadzenia gospodarki leśnej jest Ustawa o lasach z 28 września 1991 roku (Tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r. Nr 45, poz. 435 z późn zmianami). Zawarte są w niej zamierzenia w zakresie zrównoważonej gospodarki leśnej oraz zobowiązania międzynarodowe Polski, zwłaszcza dotyczące zasad ochrony lasu (konferencje ministerialne poświęcone ochronie lasów w Europie: Strasburg 1990 i Helsinki 1993). Zgodnie z ustawą, w Polsce prowadzi się trwale zrównoważoną gospodarkę leśną z uwzględnieniem następujących celów:

- zachowania lasów i korzystnego ich wpływu na klimat, powietrze, wodę, glebę, warunki życia i zdrowia człowieka oraz na równowagę przyrodniczą,
- ochrony lasów, zwłaszcza lasów i ekosystemów leśnych cennych przyrodniczo i krajobrazowo,
- ochrony gleb,
- ochrony wód,
- produkcji drewna na zasadzie racjonalnej gospodarki oraz ubocznego użytkowania lasu.

W Nadleśnictwie Głusko poza ogólnie stosowaną ochroną środowiska przyrodniczego ustanowiono:

1. Gospodarstwo specjalne.
2. Lasy ochronne.

1. Gospodarstwo specjalne.

Zgodnie z § 82 Instrukcji Urządzania Lasu i ustaleniami Komisji Założeń Planu, do gospodarstwa specjalnego zaliczono lasy, które pełnią wyjątkowe funkcje pozaprodukcyjne. Są to często drzewostany wyłączone z użytkowania rębego, a wykonywane zabiegi uzależnione są wyłącznie potrzebami przyrodniczymi.

Do gospodarstwa specjalnego (207,99 ha) zaliczono:

- rezerwy przyrody istniejące oraz projektowane;
- wyłączone drzewostany nasienne oraz drzewostany zachowawcze;
- pojedyncze pododdziały o wyjątkowym znaczeniu ze względów kulturowych, religijnych lub ekologicznych, w tym lasy na siedliskach Bb, BMb, O13, O1J; lasy na siedliskach przyrodniczych w stanie zachowania A w obszarze SOO oraz cmentarze i miejsca pamięci;
- lasy wodochronne w strefach ujęć wody i źródeł wody wyodrębnionych stosownymi decyzjami administracyjnymi;
- lasy glebochronne na stokach i zboczach o nachyleniu powyżej 45°;
- wyłączone powierzchnie badawcze i doświadczalne;
- drzewostany objęte prawnym zakazem pozyskiwania drewna ze względu na szczególne znaczenie dla ochrony przyrody.

Tab.26. Gospodarstwo specjalne.

Powierzchnia leśna zalesiona i niezalesiona	
Nadleśnictwo Głusko	
ha	%
207,99	1,6

2. Lasy ochronne

Ze względu na pełnienie wielu funkcji pozaprodukcyjnych, lasy Nadleśnictwa Głusko (poza rezerwatem) zaliczono do lasów ochronnych. Gospodarka w nich podlega pewnym ograniczeniom. Większość lasów ochronnych tworzy gospodarstwo lasów ochronnych, niewielką część zaliczono do gospodarstwa specjalnego zgodnie z § 82 Instrukcji urządzania lasu (2012).

Tab.27. Lasy ochronne.

Powierzchnia leśna zalesiona i niezalesiona lasów ochronnych	
Nadleśnictwo Głusko	
ha	%
12756,51	100

III. Inne formy ochrony przyrody.

1. Drawieński Park Narodowy.

Drawieński Park Narodowy położony jest w centrum jednego z większych kompleksów leśnych Polski – Puszczy Drawskiej. Został powołany w celu ochrony typowego krajobrazu sandrowego Pojezierza Pomorskiego z jego mezotroficznym wariantem.

Drawieński Park Narodowy powstał 1 maja 1990 roku na mocy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 kwietnia 1990 roku w sprawie utworzenia Drawieńskiego Parku Narodowego (Dz.U. Nr 26 , poz. 151). Powierzchnia utworzonego parku wyniosła 8691,50 ha (5551,15 ha na terenie województwa gorzowskiego i 3145,35 ha na obszarze województwa pilskiego).

Na mocy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 3 stycznia 1996 roku w sprawie Drawieńskiego Parku Narodowego (Dz.U. Nr 4 poz.28 z dnia 17 stycznia 1996 roku) nastąpiło powiększenie parku i utworzenie wokół niego otuliny. Powierzchnia parku według rozporządzenia wyniosła 11019 ha, a powierzchnia otuliny - 35 590 ha..

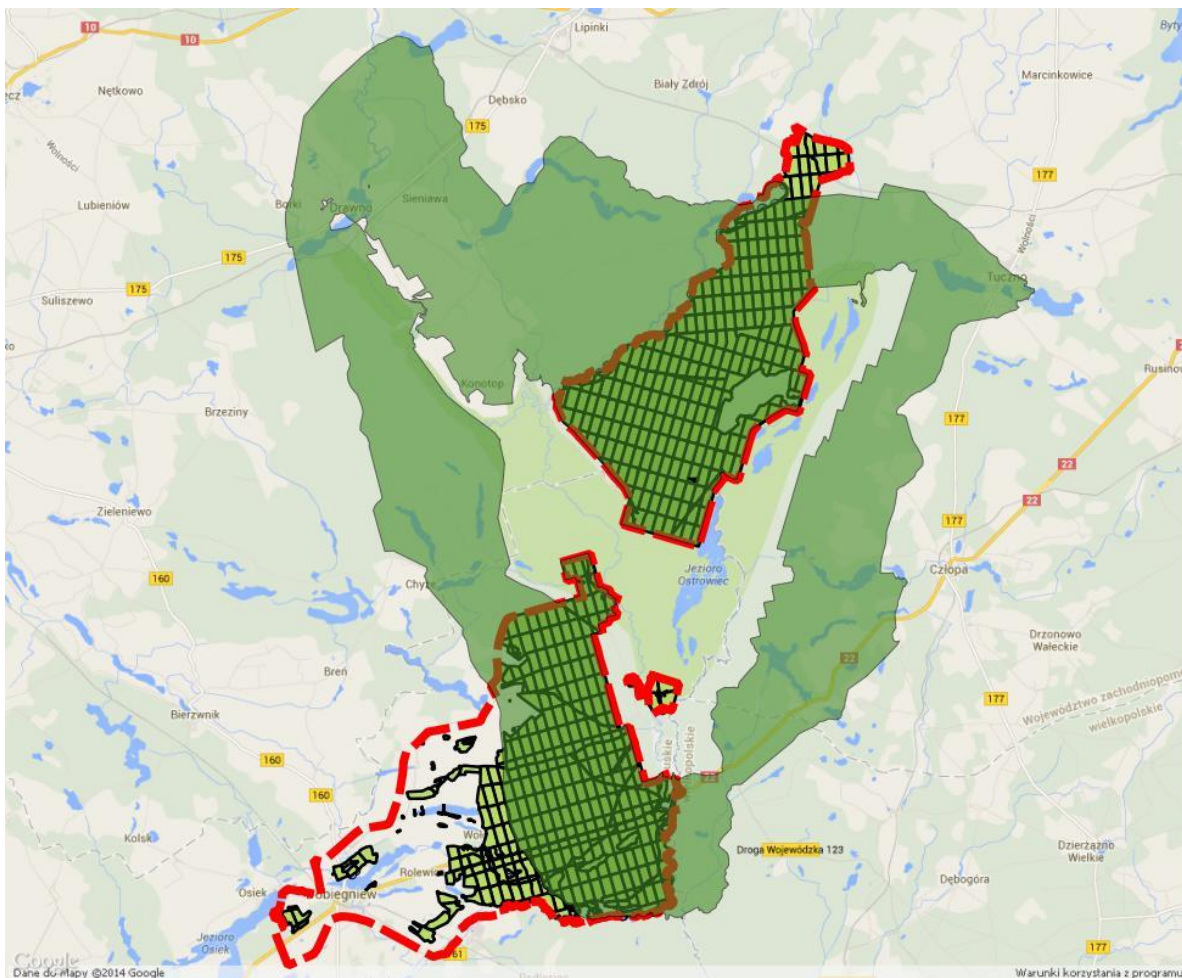
Na mocy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 1998 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie Drawieńskiego Parku Narodowego. (Dz. U. Nr 156, poz. 1021) powiększono Drawieński Park Narodowy o ok. 33 ha i poprawiono błędy w naliczeniu powierzchni Parku. Powierzchnia Parku według tego rozporządzenia wyniosła 11 342 ha, a powierzchnia otuliny - 35 267 ha. Rzeczywista powierzchnia obszaru zamkniętego aktualnie obowiązującymi granicami Parku wynosi 11 390,44 ha, a powierzchnia obszaru otuliny - 40920,80 ha.

Po reformie administracyjnej kraju obszar Drawieńskiego Parku Narodowego znajduje się na terenie:

- 3 województw: lubuskiego, wielkopolskiego i zachodniopomorskiego,
- 4 powiatów: choszczeńskiego, waleckiego, strzelecko-drezdeneckiego i czarnkowsko-trzcianieckiego (a w skład otuliny wchodzi dodatkowo tereny powiatu drawskiego)
- 6 gmin: Bierzwnik, Człopa, Dobiegiew, Drawno, Krzyż, Tuczo (a w skład otuliny wchodzi dodatkowo tereny gminy Kalisz Pomorski).

Wokół Parku utworzono otulinę DPN, w skład której weszły grunty Nadleśnictwa Głusko na pow. 12810,03 ha. W drzewostanach wchodzących w otulinę DPN wszystkie zaplanowane wskazania gospodarcze zostały uzgodnione z pracownikami Parku.

Wg stanu na 01. 01. 2014 r. trwają prace nad projektem planu ochrony dla DPN.

Rysunek 25. Otulina DPN na gruntach Nadleśnictwa Głusko¹⁴

2. Obszar węzłowy

Składnikiem europejskiej sieci ekologicznej ECONET, opracowanej w ramach europejskiego programu Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody IUCN, jest krajowa sieć ekologiczna ECONET-PL. Sieć tworzona jest w celu zintegrowania obszarów chronionych istniejących w poszczególnych krajach europejskich i obszarów przewidzianych do ochrony, zgodnie z ustanowionymi kryteriami i standardami.

Obszary węzłowe stanowią tereny o złożonej, mozaikowej strukturze krajobrazowej z występującymi obok siebie różnymi ekosystemami. Cechuje je dominacja zbiorowisk naturalnych lub prawie naturalnych, a także obecność ugrupowań związanych z nimi szeregami ekologicznymi bądź sukcesyjnymi. W ich skład wchodzi roślinność z licznymi stanowiskami gatunków prawnie chronionych oraz rzadkich regionalnie. Obiekty te posiadają wysokie walory wizualne, na przykład związane z obecnością wód, panoram i osi widokowych. Wyodrębnione obiekty węzłowe przeważnie są otoczone przestrzenią mocno przeobrażoną – obszarami rolniczymi.

W ramach ECONET - PL w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa wyróżniono:

¹⁴ Podkład mapy: maps.google.pl

Węzłowy **Obszar Drawy-7M** o znaczeniu międzynarodowym. Zwarty kompleks Puszczy Drawskiej związany z doliną Drawy oraz dolinami Korytnicy i Płociczej, z Drawieńskim Parkiem Narodowym i licznymi mało przekształconymi fragmentami fitocenozy. Oprócz zróżnicowanych zbiorowisk leśnych o dużej różnorodności siedlisk zwraca uwagę różnorodność zbiorowisk wodnych i torfowiskowych, a także zbiorowisk źródlisk.

Rysunek 26. Mapa krajowej sieci ekologicznej ECONET-POLSKA¹⁵

3. Korytarze ekologiczne.

W celu zintegrowania obszarów chronionych istniejących w poszczególnych krajach europejskich i obszarów przewidzianych do ochrony, zgodnie z ustanowionymi kryteriami i standardami utworzono Wojewódzką Sieć Korytarzy Ekologicznych, która wraz z terenami dawnego województwa gorzowskiego i województw ościennych oraz Niemiec tworzy Ekologiczny System Obszarów Chronionych (ESOCH). Na sieć składają się:

- korytarze główne (tranzytowe) - pradoliny rzeki Noteci, Warty, Odry - rola ponadregionalna;

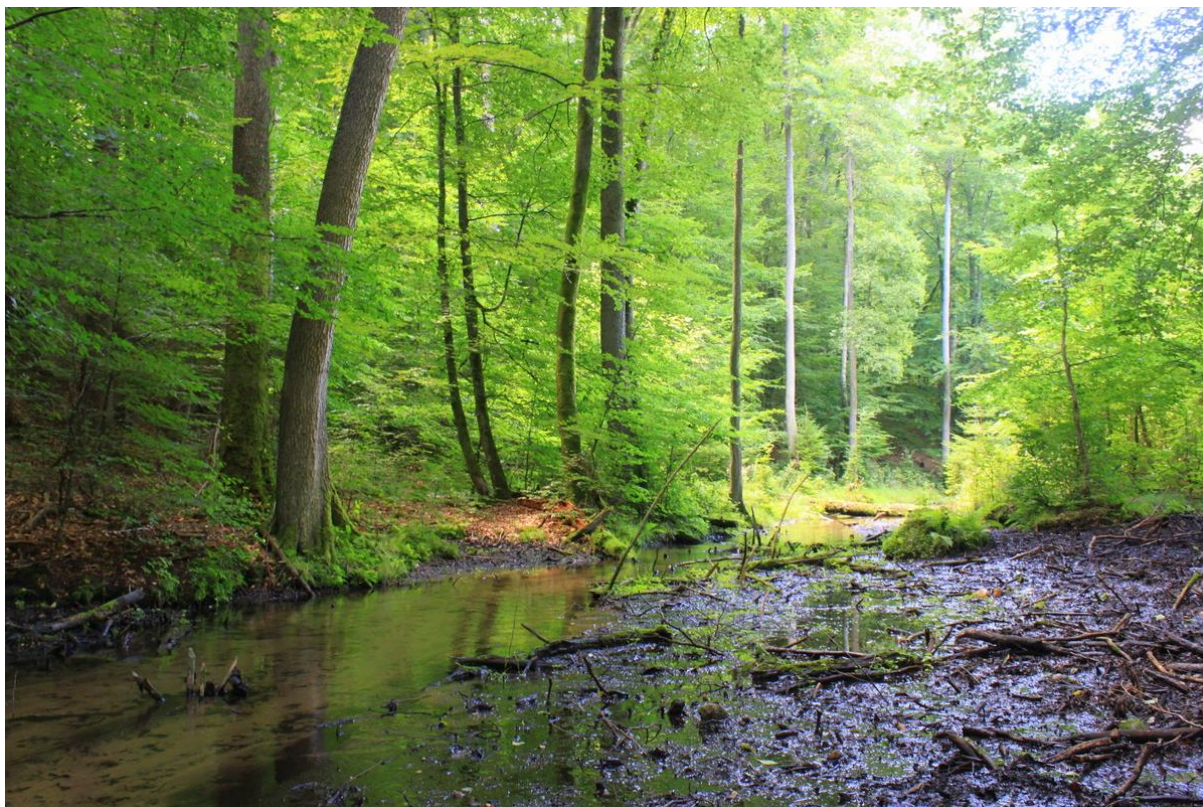
¹⁵ Liro A. (red.) 1998. *Strategia wdrażania krajowej sieci ekologicznej ECONET – POLSKA*. Fundacja IUCN. Warszawa

- korytarze wewnętrzne - odnogi korytarzy głównych, doliny małych rzek, obniżenia terenowe, ciągi zadrzewień, w celu lepszego zobrazowania wartości wyróżnia się lokalne korytarze wewnętrzne;
- węzły ekologiczne - łącznik kilku korytarzy ekologicznych lub korytarzy i cennych przyrodniczo obszarów.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa znajduje się **Wewnętrzny Korytarz Doliny Drawy** w ramach Korytarza Głównego Pradoliny Toruńsko - Eberswaldzkiej - Noteć (odcinek ujście Drawy - Santok). Rzeka pełni rolę ponadregionalną, łącząc Pojezierze Drawskie z Równiną Drawską i Pojezierzem Dobiegniewskim poprzez Mierzęcką Strugę. Centralnym punktem korytarza jest Drawieński Park Narodowy.

Według prof. Jędrzejowskiego, przez teren nadleśnictwa przechodzi korytarz ekologiczny o nazwie Pojezierze Wałeckie – Pojezierze Drawieńskie (GKPn - 20).

C. WALORY PRZYRODNICZO-LEŚNE

Rysunek 27. Rzeka Sucha w leśnictwie Żelaźnica (Fot. Sebastian Rymaszewicz)

1. Rzeźba terenu.

Obszar Nadleśnictwa charakteryzują trzy typy reliefu:

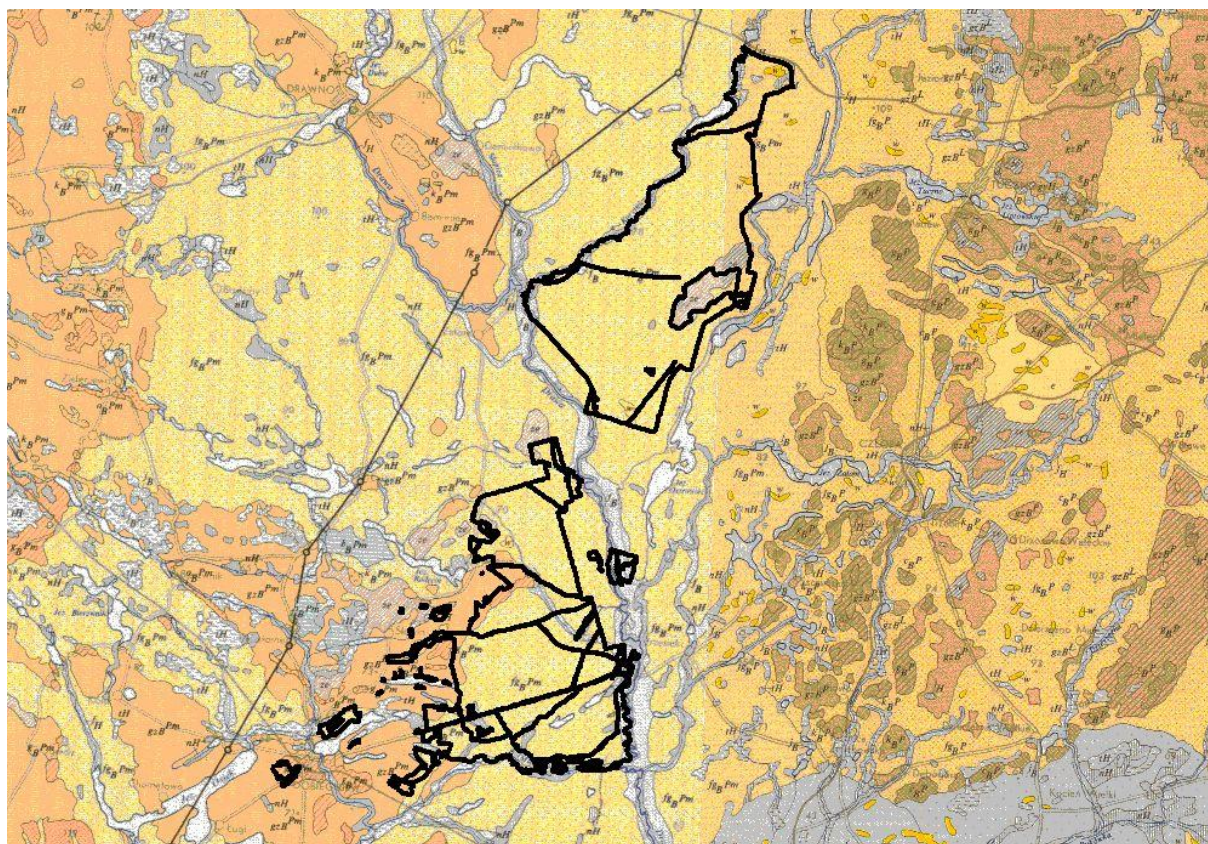
- teren nizinny równy o deniwelacjach nie przekraczających 5 m, zajmuje ok. 74 % powierzchni;
- teren nizinny falisty, którego deniwelacje nie przekraczają 12 – 15 m, zajmuje ok. 25 % powierzchni;
- teren nizinny pagórkowaty, którego wyniosłości tworzą wały, pagórki i garby o wysokości względnej nie przekraczającej 25 m, zajmuje niecałe 2% powierzchni.

Główną jednostką morfologiczną na obszarze Nadleśnictwa jest równina sandrowa, co sprawia, że rzeźba terenu jest mało zróżnicowana. Teren nizinny falisty i pagórkowaty wyodrębniony został w przypadku występowania na równinie form rzecznych i jeziornych oraz zagłębień wytopiskowych.

2. Budowa geologiczna.

Większość utworów geologicznych powstało w okresie zlodowacenia północnopolskiego, fazy pomorskiej, rzadziej fazy poznańskiej (utwory czwartorzędowe plejstoceny). Należą tu formy pochodzenia lodowcowego – wysoczyzny morenowe; formy pochodzenia wodnolodowcowego – równiny sandrowe, ozy, kemy, rynny, zagłębienia po martwym lodzie. Znacznie mniejszą

powierzchnię zajmują młodsze utwory holocenijskie. Są to piaski i namułki rzeczne w dolinach cieków i osady organiczne.

Rysunek 28. Fragment mapy geologicznej¹⁶

3. Typy gleb.

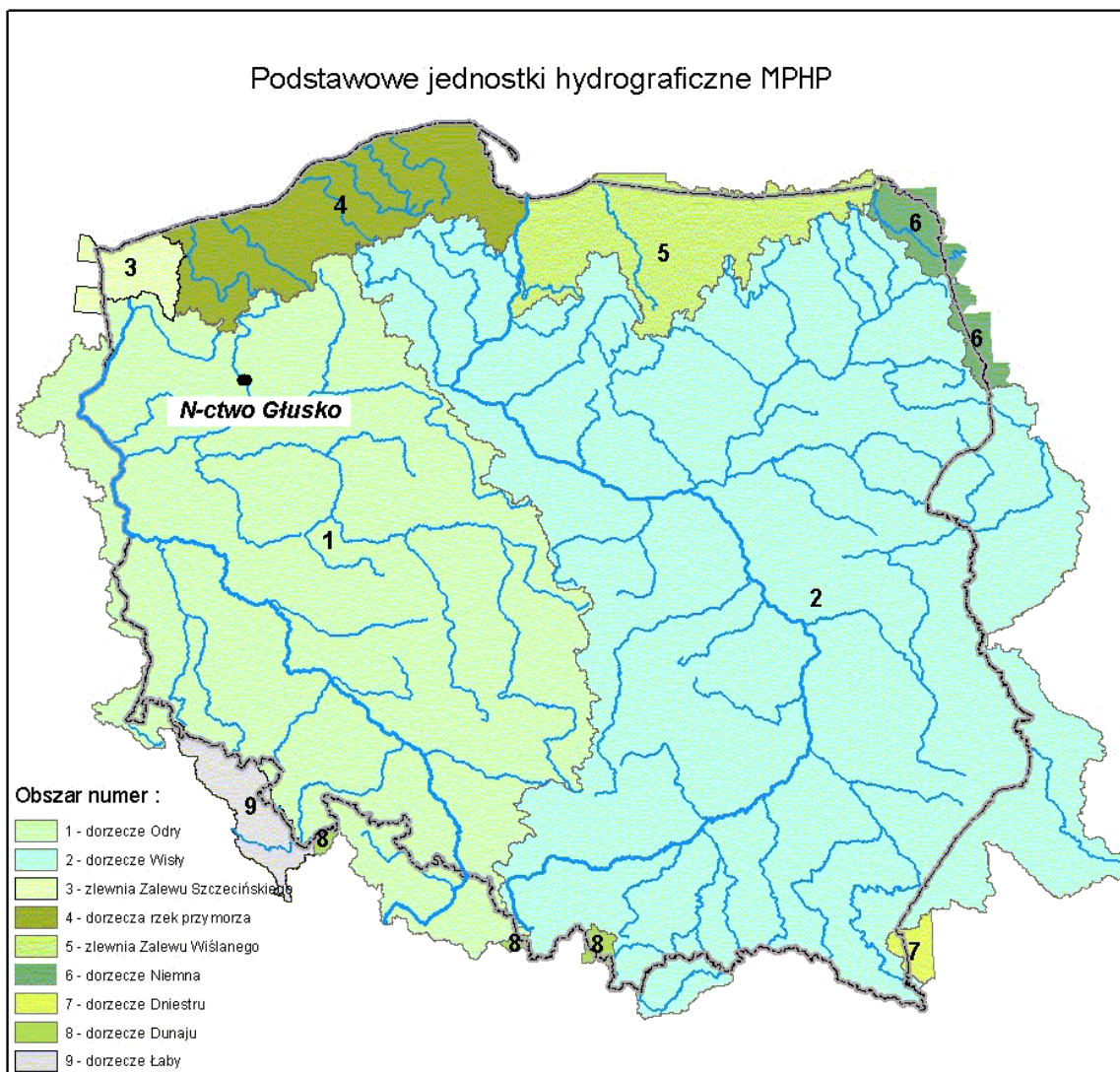
Według operatu glebowo-siedliskowego z 2001 r. w Nadleśnictwie dominują gleby rdzawe (RD) – 93,2 % powierzchni. Z pozostałych większy udział mają gleby brunatne właściwe (BRw) – 1,1 %, gleby płowe (P) – 0,8 % i gleby torfowe (T) – 0,8 %.

4. Wody.

Wody powierzchniowe

Nadleśnictwo Głusko położone jest na terenie jednostki hydrograficznej o nazwie Dorzecze Odry (1).

¹⁶ Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski 1:50000 (arkusze Gorzów Wlkp., Pila). PIG. Warszawa.

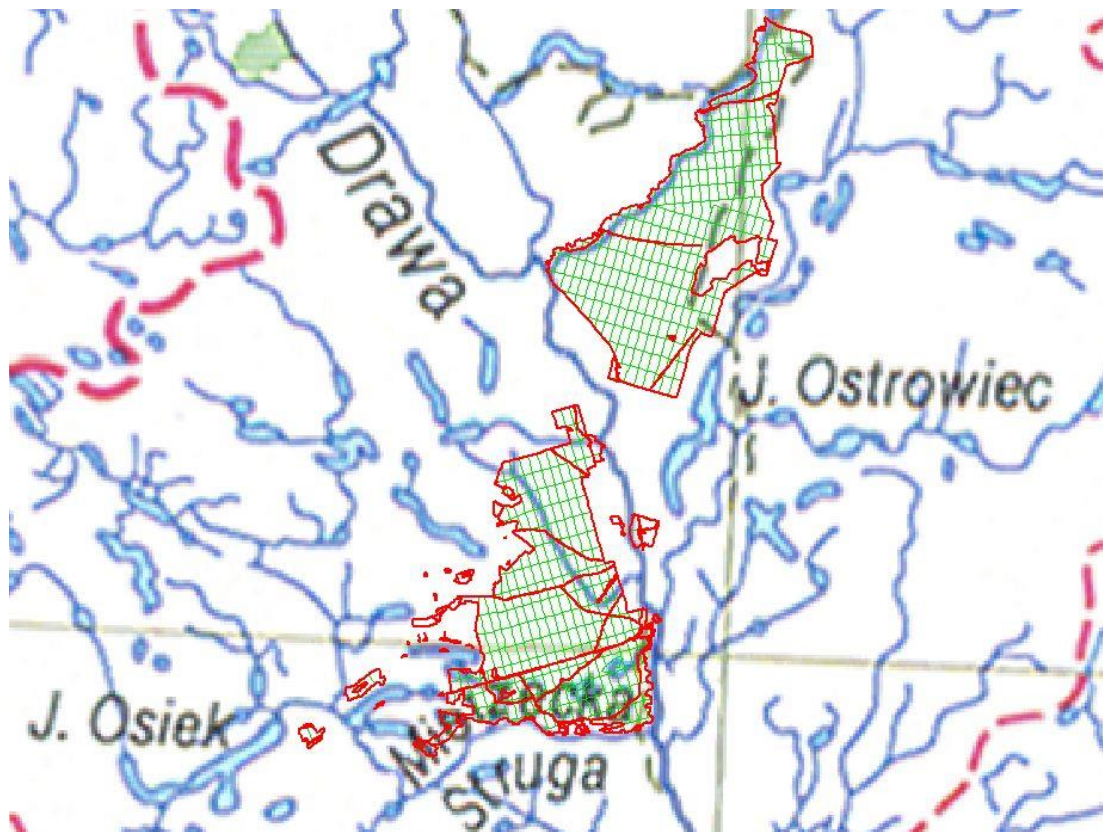
Rysunek 29. Podstawowe jednostki hydrograficzne Polski /za MPHP/¹⁷

Głównymi ciekami przepływającymi przez Nadleśnictwo, mającymi wpływ na stosunki wodne, są rzeki: Drawa, Korytnica, Mierzęcka Struga, Sucha, Moczul. Oprócz nich dużą rolę spełniają liczne mniejsze cieki i kanały, występujące jeziora (Korytnica, Perkoz, Wuców Duży, Łęczyn, Chrapów Duży, Chrapów Mały, Wołogoszcz Mały, Wołogoszcz Duży, Wołogoszcz Średni, Ługowa, Rolewiec, Wielgie, Rakarnia, Zielone), małe oczka wodne, torfowiska, bagna i mokradła.

¹⁷ *Komputerowa Mapa Podziału Hydrograficznego Polski (MPHP)*. 2001. <http://gridw.pl>

Tab.28. Elementarny podział wód w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Głusko.

dorzecze rzeki Odry	zlewnia rzeki Noteć	Rzeka Noteć	
		zlewnia rzeki Korytnica	rzeka Korytnica, jezioro Korytnica
		zlewnia rzeki Moczel	rzeka Moczel
		zlewnia rzeki Sucha	rzeka Sucha
		Jezioro Łąbędź, Jezioro Wuców Duży	
		zlewnia rzeki Płociczna	
		zlewnia rzeki Mierzęcka Struga	Rzeka Mierzęcka Struga (w dolnym biegu nazywana Mierzęcinką), jez. Łęczyn, jez. Wołogoszcz Duży, jez. Wołogoszcz Mały, jez. Chrapów Duży, jez. Chrapów Mały, jez. Ługowa, jez. Wielgie, jez. Rakarnia, jez. Zielone, jez. Rolewicz

Rysunek 30. Fragment mapy hydrograficznej Polski

Rysunek 31. Stawy Paciorkowe w leśnictwie Żelaźnica (*Fot. Sebastian Rymaszewicz*)

Rysunek 32. Jezioro Korytnica (*Fot. Sebastian Rymaszewicz*)

Wody podziemne

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Głusko zlokalizowane są dwa Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP):

- GZWP nr 125 – zbiornik międzymorenowy Wałcz – Piła;
- GZWP nr 136 – zbiornik międzymorenowy Dobiegniewo.

Zasięg ich występowania ma rangę obszarów wysokiej ochrony (OWO). Ochrona zbiorników powinna polegać głównie na niedopuszczeniu do zanieczyszczenia wód oraz zapobieganiu i przeciwdziałaniu szkodliwym wpływom na obszary ich zasilania, co powinno się osiągnąć przez pełne skanalizowanie miejscowości i budowę sieci wodociągowych.

5. Roślinność.

W umiarkowanej strefie klimatycznej lasy stanowią najbardziej zróżnicowany ekosystem, o stosunkowo wysokim poziomie organizacyjnym. Cechuje go wiele współzależności między poszczególnymi jego komponentami jakimi są świat roślinny, świat zwierzęcy oraz biotop. Jest to zarazem końcowy efekt sukcesji gdzie roślinność drzewiasta stanowi główne tło wszelkich procesów w nim zachodzących, warunkuje je a jednocześnie podlega wywołanym przez nie zmianom.

Zespoły roślinne w Nadleśnictwie Głusko i odpowiadające (dla zespołów leśnych) im siedliskowe typy lasu (poniżej nazw zespołów występujących w legendzie mapy potencjalnej roślinności podane zostały nazwy naukowe obecnie obowiązujące).

(49) Suboceaniczne śródlądowe bory sosnowe.

- *Leucobryo - Pinetum* - subatlantycki bór świeży. Zespół roślinny w typie boru świeżego– Bśw.

(47) Kontynentalne bory mieszane - *Pino - Quercetum* auct. polon.

- *Quercu roboris - Pinetum* – kontynentalny bór mieszany. Zespół w typie siedliskowym boru mieszanego świeżego (BMśw), boru mieszanego wilgotnego (BMw), lasu mieszanego świeżego (LMśw) oraz lasu mieszanego wilgotnego (LMw).

(9) Grądy subatlantyckie bukowo – dębowo – grabowe (*Stellario - Carpinetum*), postać pomorska żyzna.

- *Stellario holostea - Carpinetum betuli* – grąd subatlantycki. Zespół w typie lasu świeżego (Lśw) i lasu wilgotnego (Lw).

(8) Grądy subatlantyckie bukowo – dębowo – grabowe (*Stellario - Carpinetum*); postać pomorska uboga.

- *Stellario holostea - Carpinetum betuli* – grąd subatlantycki. Zespół w typie lasu świeżego (Lśw).

(5) Nizowe łągi olszowe i jesionowo – olszowe siedlisk wodogruntowych, okresowo lekko zabagnionych - *Circae - Alnetum*.

- *Fraxino - Alnetum* – łąg jesionowo – olszowy. Zespół w typie siedliskowym olsu jesionowego (OIJ).

(1) Ols środkowoeuropejski - *Carici elongate - Alnetum* sensu lato

- *Ribeso nigri* – *Alnetum* – ols porzeczkowy. Zespól w typie olsu typowego (Ol) i niekiedy olsu jesionowego (OlJ).

- *Sphagno squarrosi* – *Alnetum* – ols torfowcowy. Zespól w typie lasu mieszanego bagiennego (LMb) i niekiedy olsu typowego (Ol).

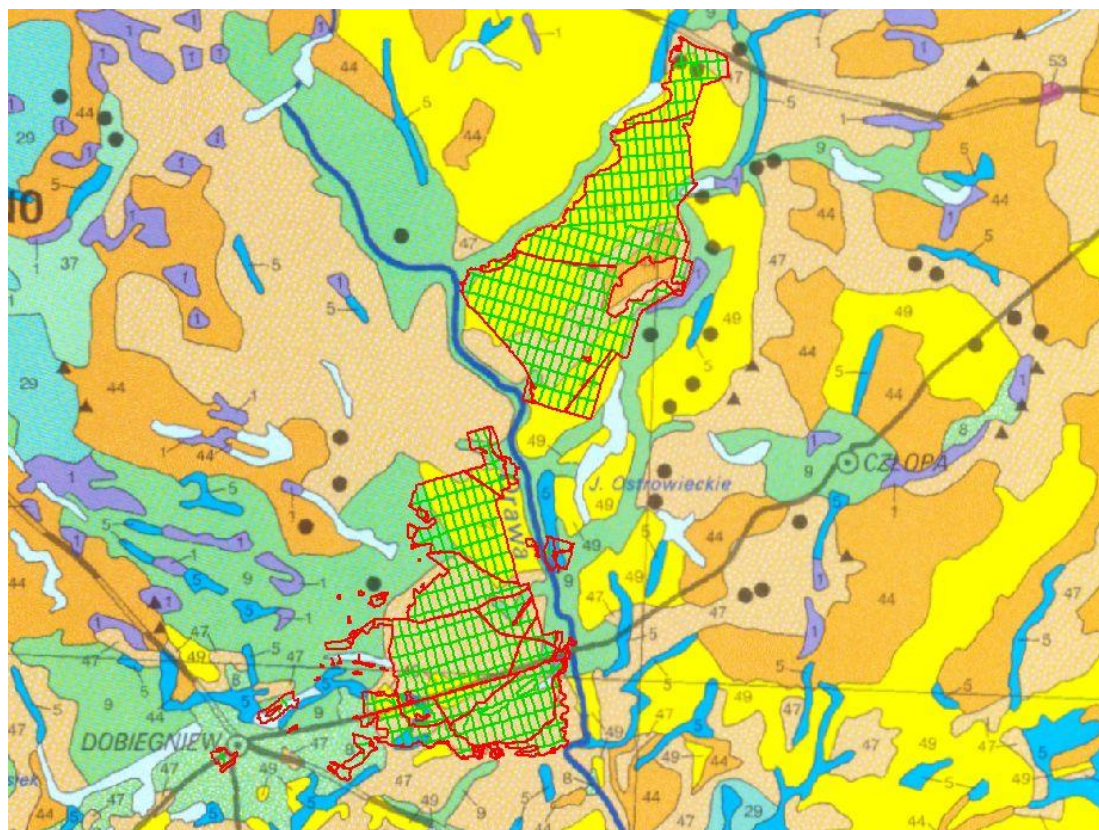
(44) Subatlantycki acydofilny las bukowo – dębowy typu pomorskiego - *Fago* – *Quercetum petraeae*.

- *Fago* – *Quercetum petraeae* – pomorski las dębowo – bukowy. Zespól w typie siedliskowym boru mieszanego świeżego (BMśw), boru mieszanego wilgotnego (BMw) oraz lasu mieszanego świeżego (LMśw).

(▲) Mszary wysokotorfowiskowe - *Sphagnetalia magellanici*

- *Sphagnetum magellanici*.

- *Eriophorum vaginatum* – *Sphagnum fallax*.

Rysunek 33. Mapa Potencjalnej Roślinności Naturalnej Polski¹⁸

6. Świat zwierzęcy.

W wyniku inwentaryzacji przyrodniczych przeprowadzonych na terenie gmin, w obszarze których położone jest nadleśnictwo, stwierdzono występowanie wielu chronionych i rzadkich gatunków zwierząt.

¹⁸ W. Matuszkiewicz. 1995. *Potencjalna roślinność naturalna Polski. Mapa przeglądowa*. PAN. Warszawa.

Obszar Nadleśnictwa jest znaczącym w rejonie siedliskiem rzadkich gatunków ptaków, w tym objętych ochroną strefową, takich jak: bielik *Haliaeetus albicilla*, kania ruda *Milvus milvus*, bocian czarny *Ciconia nigra*. Ciekawym elementem awifauny są także ptaki związane z terenami podmokłymi i zbiornikami wodnymi. Gnieźdzą się tutaj takie cenne gatunki jak żuraw *Grus grus*, czajka *Vanellus vanellus*.

Plazy i gady występują w dość znacznej liczbie gatunków. Stwierdzono stanowiska m. in. kumaka nizinnego *Bombina bombina*, traszki grzebieniastej *Triturus cristatus* oraz żmiji zygzakowatej *Vipera berus*.

Wśród gatunków ssaków na uwagę zasługuje występowanie bobra *Castor fiber* i wydry *Lutra lutra*, których stanowiska koncentrują się głównie w dolinach rzek. Na uwagę zasługuje również fakt pojawienia się wilka na terenie Nadleśnictwa.

Coraz liczniejsze informacje o występowaniu wilków na terenie RDLP Szczecin wskazuje na potrzebę dokładniejszej inwentaryzacji tego gatunku. Z inicjatywy RDOŚ w Szczecinie podjęta została współpraca z RDLP w Szczecinie w zakresie opracowania regionalnej strategii ochrony populacji wilka na terenie województwa zachodniopomorskiego. Współpracę w tym zakresie zadeklarowały również RDLP w Pile i Szczecinku, DPN, Zarządy Okręgowe Polskiego Związku Łowieckiego w Gorzowie Wlkp., Koszalinie, Pile i Szczecinie, ZTP, Stowarzyszenie Przyrodników Ostoja Pomorska. Porozumienie to reguluje partnerską współpracę w zakresie udostępniania informacji, tworzeniu bazy danych, prowadzenia wspólnych obserwacji śladów bytowania wilków, współorganizowania spotkań, szkoleń i warsztatów dotyczących ochrony gatunku. W 2012 r. odbyła się konferencja poświęcona tym zagadnieniom. Na spotkaniu przedstawiono wyniki zimowych tropień, które potwierdziły występowanie wilków m. in. na terenie Nadleśnictwa Głusko.

7. Typy siedliskowe lasu.

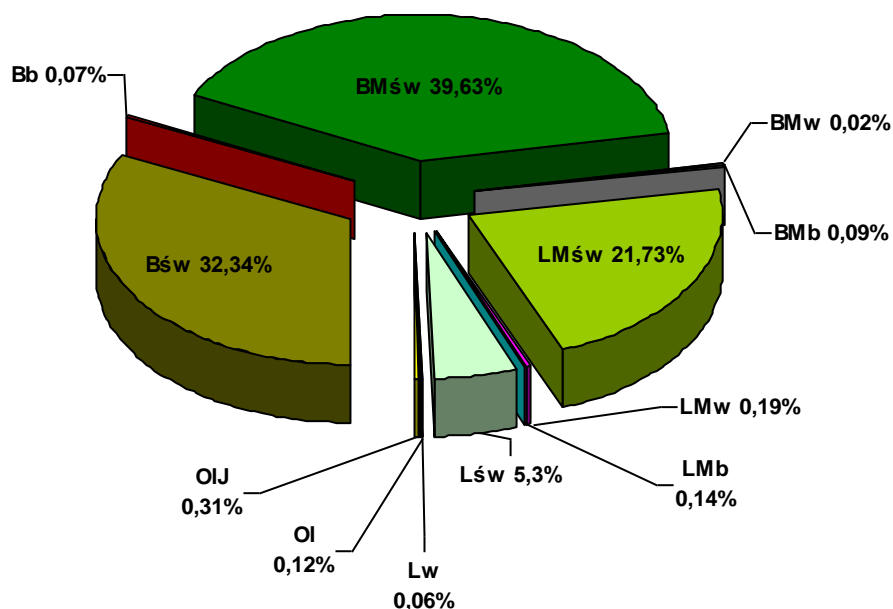
Szczegółowe zestawienie typów siedliskowych lasu wraz z porównaniem do stanu z IV rewizji urządzania lasu i omówieniem zawiera elaborat V rewizji urządzania lasu Tom I, dział I. Ogólna Charakterystyka Lasów, rozdział 4. Charakterystyka przyrodniczych warunków produkcji leśnej.

W Nadleśnictwie zdecydowanie przeważają siedliska BMśw – 39,63 %, Bśw – 32,34%, LMśw – 21,73 %. Udział Lśw wynosi 5,3%. Pozostałe typy siedliskowe łącznie nie przekraczają 2% powierzchni.

Tab.29. Zestawienie powierzchni leśnej zalesionej i nie zalesionej wg typów siedliskowych lasu w Nadleśnictwie Głusko

Typ siedliskowy lasu	Nadleśnictwo Głusko	
	Powierzchnia leśna zalesiona i nie zalesiona	
	ha	%
Bśw	4127,95	32,34
Bb	9,04	0,07

Typ siedliskowy lasu	Nadleśnictwo Głusko	
	Powierzchnia leśna zalesiona i nie zalesiona	
	ha	%
BMśw	5058,86	39,63
BMw	1,95	0,02
BMb	12,67	0,09
LMśw	2773,98	21,73
LMw	24,65	0,19
LMb	17,32	0,14
Lśw	676,74	5,30
Lw	7,42	0,06
OL	15,09	0,12
OIJ	40,09	0,31
Ogółem	12765,77	100,00

Rysunek 34. Typy siedliskowe lasu w Nadleśnictwie Głusko.

8. Drzewostany.

Drzewostany stanowią jedno z kluczowych ogniw ekosystemu leśnego, dlatego też w „Programie” przedstawiono je pod kątem:

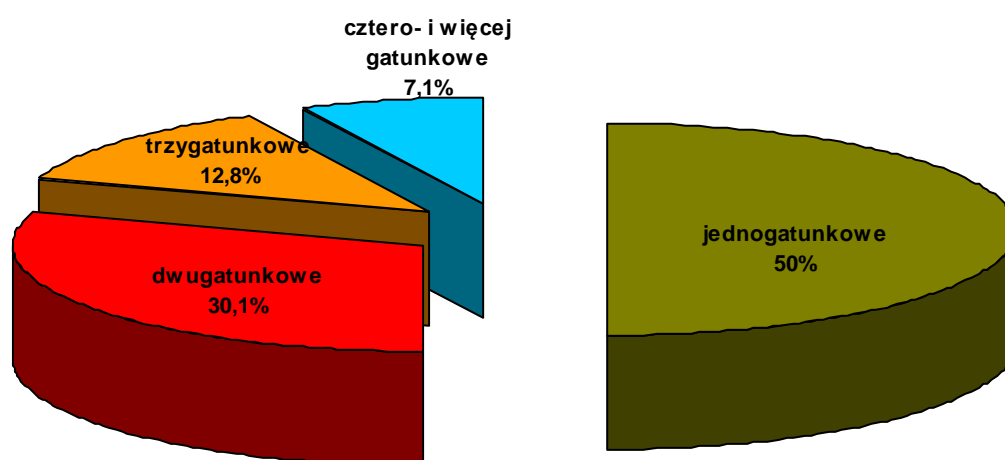
- bogactwa gatunkowego,
- budowy pionowej,
- pochodzenia.

- **Bogactwo gatunkowe.**

Bogactwo gatunkowe analizowano pod względem ilości gatunków w składzie gatunkowym I i II piętra. Gatunków występujących w formie domieszek w tych warstwach nie brano pod uwagę (ich udział powierzchniowy lub ilościowy nie przekracza 5 %).

Tab.30. Bogactwo gatunkowe w Nadleśnictwie Głusko.

Nadleśnictwo	Bogactwo gatunkowe, drzewostany	Jednostka	Powierzchnia [ha]				
			Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
			≤40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
Nadleśnictwo Głusko	jednogatunkowe	ha	1120,34	2958,67	2230,67	6309,68	50,0
	dwugatunkowe		1731,53	1144,41	917,23	3793,17	30,1
	trzygatunkowe		576,47	466,54	573,80	1616,81	12,8
	cztero- i więcej gatunkowe		417,15	262,85	210,54	890,54	7,1

Rysunek 35. Bogactwo gatunkowe w Nadleśnictwie Głusko

Z powyższego zestawienia wynika, że drzewostany w Nadleśnictwie Głusko nie są mocno zróżnicowane pod względem bogactwa gatunkowego. Przeważają drzewostany jednogatunkowe, które stanowią 50% powierzchni. Drzewostany dwugatunkowe stanowią 30% powierzchni, a trzygatunkowe 12,8 % powierzchni.

W porównaniu z poprzednim planem u.l. zauważyć można następujące tendencje:

- drzewostany jednogatunkowe: spadek o 11,2 % powierzchni,
- drzewostany dwugatunkowe: wzrost o 6,2 % powierzchni,
- drzewostany trzygatunkowe: wzrost o 3,6 % powierzchni,
- drzewostany cztero i więcej gatunkowe: wzrost o 1,4 % powierzchni,

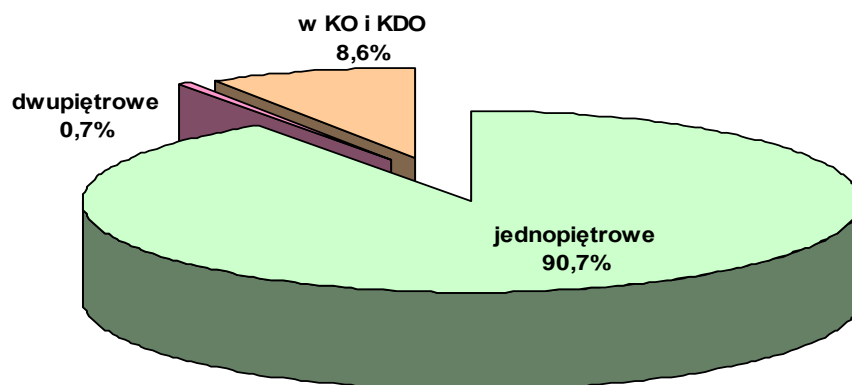
Biorąc pod uwagę żyzność i zdolność produkcyjną siedlisk oraz potencjalną roślinność naturalną, należy spodziewać się, że w przyszłości stan drzewostanów pod względem ilości gatunków będzie zapewne jeszcze lepszy od obecnego, a to dzięki stale zwiększającej się liczbie różnych gatunków w odnowieniach i zalesieniach.

• Budowa pionowa

W drzewostanach jednopiętrowych drzewa tworzą jeden pułap wysokości. W drzewostanach dwupiętrowych warstwa drzew składa się z dwóch wyraźnych pięter różnej wysokości. Do piętra dolnego zalicza się drzewa, których korony nie przenikają do piętra górnego, nie są też zaliczone do warstwy podrostu lub podszytu, a jednocześnie wskaźnik ich zwarcia wynosi, co najmniej 3b (zwarcie przerywane, zagęszczenie przerywane miejscami luźne). W razie wątpliwości dotyczących kwalifikacji drzewa do danego piętra, należy przyjąć, że drzewo piętra górnego nie powinno wykazywać wysokości niższej niż 2/3 średniej wysokości gatunku panującego w piętrze górnym. Drzewostany w klasie odnowienia (KO) to drzewostany użytkowane rębiami częściowymi i gniazdowymi, gdzie użytkowanie i odnowienie lasu przebiega równocześnie. Drzewostany w klasie odnowienia (KDO) to drzewostany użytkowane rębiami częściowymi i gniazdowymi, gdzie ilość młodego pokolenia jest niedostateczna, lub go nie ma.

Tab.31. Zestawienie powierzchni [ha] drzewostanów wg grup wiekowych i struktury.

Nadleśnictwo	Struktura drzewostanów, drzewostany	Jednostka	Powierzchnia [ha]				
			Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
			≤40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
Nadleśnictwo Głusko	jednopiętrowe	ha	3845,69	4782,69	2810,71	11439,09	90,7
	dwupiętrowe		0,00	5,08	84,87	89,95	0,7
	w KO i KDO		0,00	44,82	1036,39	1081,21	8,6

Rysunek 36. Zestawienie powierzchni [ha] drzewostanów wg grup wiekowych i struktury

W Nadleśnictwie zdecydowanie przeważają drzewostany jednopiętrowe, które zajmują 90,7 % powierzchni. Drzewostany dwupiętrowe stanowią znikomą część (0,7 %). Drzewostany w KO i KDO stanowią prawie 9 % powierzchni.

Na terenie Nadleśnictwa Głusko występuje 267 wydzieleń, na których zinwentaryzowano podrost o charakterze II piętra, na ogólnej powierzchni 991,06 ha.

W porównaniu z poprzednim planem u.l. zauważyć można następujące tendencje:

- drzewostany jednopiętrowe: spadek o 3,1 % powierzchni,
- drzewostany dwupiętrowe: spadek o 1,7 %,
- drzewostany w KO i KDO: wzrost o 4,8 % powierzchni.

Biorąc pod uwagę sposoby zagospodarowania lasu, wzrost podrostów i podsadzeń należy spodziewać się zwiększenia udziału drzewostanów o złożonej budowie pionowej, co będzie pełniej odpowiadało możliwościom produkcyjnym siedlisk.

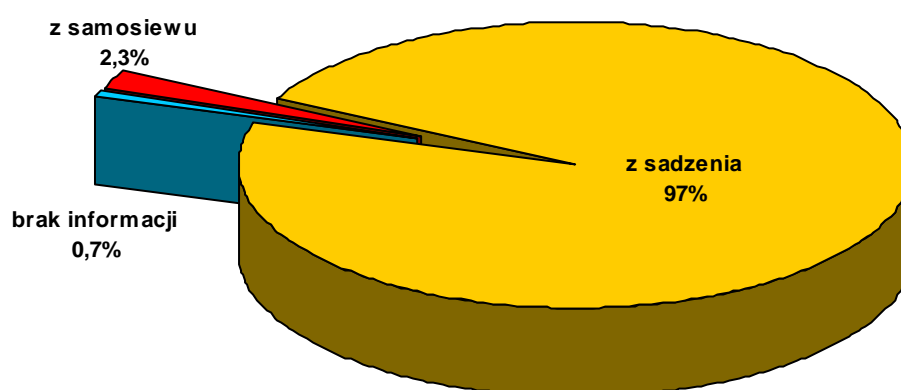
• Pochodzenie

Określając pochodzenie drzewostanów opierano się na informacjach zawartych w operatach urzędzenia lasu z poprzednich okresów gospodarczych i ustalając na gruncie. Pochodzenie najmłodszego pokolenia lasu, ustalono na gruncie w czasie prac terenowych oraz wykorzystując informacje otrzymane z Nadleśnictwa Głusko (m.in. baza SILP). Określone w czasie taksacji pochodzenie jest w miarę miarodajne dla drzewostanów pochodzących z lat 1946-2012. Natomiast dla drzewostanów z lat wcześniejszych może być obciążone znacznym błędem z uwagi na brak odpowiednich materiałów.

Aż 97 % powierzchni drzewostanów Nadleśnictwa pochodzi z odnowienia sztucznego przez sadzenie lub siew.

Tab.32. Zestawienie powierzchni [ha] wg rodzajów i pochodzenia drzewostanów oraz grup wiekowych*.

Nadleśnictwo	Struktura drzewostanów, drzewostany	Jednostka	Powierzchnia [ha]				
			Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
			≤40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
Nadleśnictwo Głusko	odroślowe	ha	0,75	0,00	0,00	0,75	0,0
	z samosiewu		60,49	43,30	159,47	263,26	2,1
	z sadzenia		3739,84	4772,66	3750,63	12263,35	97,2
	brak informacji		44,24	16,51	22,14	82,89	0,7

Rysunek 37. Zestawienie powierzchni [ha] wg rodzajów i pochodzenia drzewostanów oraz grup wiekowych

9. Ekologiczna ocena stanu lasu.

Na ekologiczną ocenę stanu lasu składa się:

- ocena zgodności składu gatunkowego drzewostanów z typem siedliskowym lasu,
- określenie formy aktualnego stanu siedliska,
- określenie formy degeneracji lasu.

• Ocena zgodności składu gatunkowego drzewostanu z siedliskiem

Ocena zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskowym typem lasu jest jednym z ważniejszych wskaźników wykorzystania zdolności produkcyjnej siedlisk. Jest to także wskaźnik naturalności ekosystemów leśnych. Ocena zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem dokonano zgodnie z Instrukcją urządzania lasu (2012).

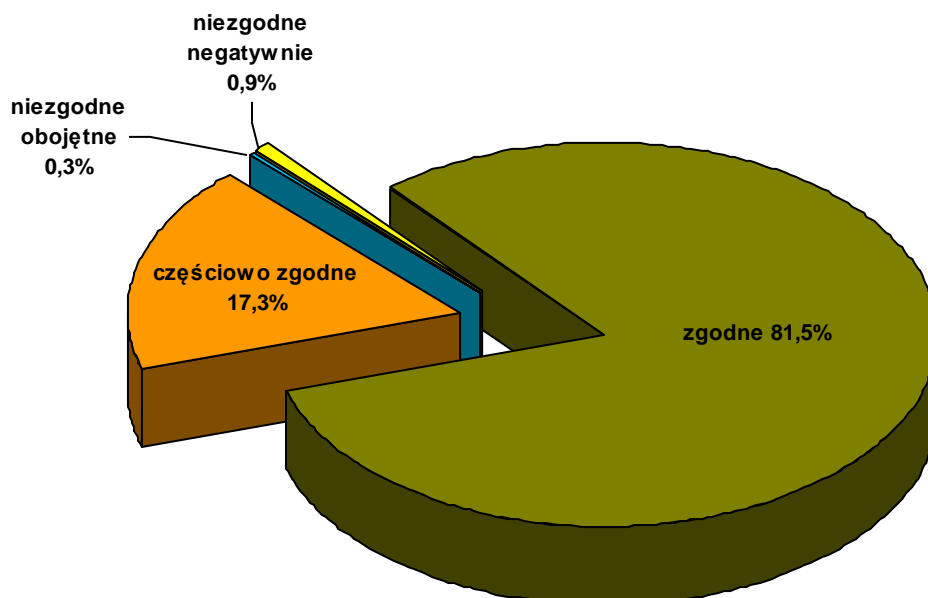
W grupie drzewostanów o składzie niezgodnym wyróżniono dodatkowo za instrukcją sporządzania programu ochrony przyrody (§ 25 ust. 2):

- **niezgodność obojętną**, w przypadku gdy zalecany gatunek liściasty zastąpiony jest przez inny gatunek liściasty,

- **niezgodność negatywną**, w przypadku gdy zalecany gatunek liściasty zastąpiony jest przez sosnę lub świerk.

Tab.33. Zestawienie powierzchni [ha] wg zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem.

Obręb	Siedlisko	Stopień zgodności								Suma powierzchni	
		Zgodne		Częściowo zgodne		Niezgodne					
		ha	%	ha	%	negatywne		obojętne			
		ha	%	ha	%	ha	%	ha	%		
Nadleśnictwo Głusko	Bśw	4 015,73	98,9	29,17	0,7			16,37	0,4	4 061,27	
	Bb	7,13	100,0							7,13	
	BMśw	4 107,20	82,5	846,79	17,0	12,53	0,3	10,50	0,2	4 977,02	
	BMw	1,72	88,2					0,23	11,8	1,95	
	BMb	5,18	43,0	6,87	57,0					12,05	
	LMśw	1 653,61	59,7	1 061,05	38,3	55,09	2,0	2,27	0,1	2 772,02	
	LMw	1,95	7,9	21,63	87,7			1,07	4,3	24,65	
	LMb	2,10	12,9	14,17	87,1					16,27	
	Lśw	458,04	67,7	172,81	25,6	39,18	5,8	6,23	0,9	676,26	
	Lw	4,64	62,5	2,78	37,5					7,42	
	OI	11,54	76,5	0,36	2,4	0,82	5,4	2,37	15,7	15,09	
OIJ	6,97	17,8	31,64	80,9			0,51	1,3	39,12		
Razem		10 275,81	81,5	2 187,27	17,3	107,62	0,9	39,55	0,3	12 610,25	

Rysunek 38. Zestawienie powierzchni [ha] wg zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem

Największą powierzchnię zajmują w Nadleśnictwie drzewostany zgodne z siedliskiem i stanowią aż 81,5 % powierzchni wszystkich drzewostanów. Zdecydowanie mniejszą powierzchnię zajmują drzewostany częściowo zgodne z siedliskiem (17,3 % powierzchni).

W niektórych drzewostanach młodszych klas wieku, częściowo zgodnych i niezgodnych z TD zaprojektowano podsadzenia mające na celu przebudowę tych drzewostanów, wykaz tych drzewostanów zostanie zamieszczony w elaboracji.

W porównaniu z poprzednim planem u.l. zauważyć można następujące tendencje:

- drzewostany zgodne z siedliskiem: wzrost o 8,6 % powierzchni;
- drzewostany częściowo zgodne z siedliskiem: spadek o 9 % powierzchni;
- drzewostany niezgodne obojętnie: na zbliżonym poziomie;
- drzewostany niezgodne negatywnie: na zbliżonym poziomie.

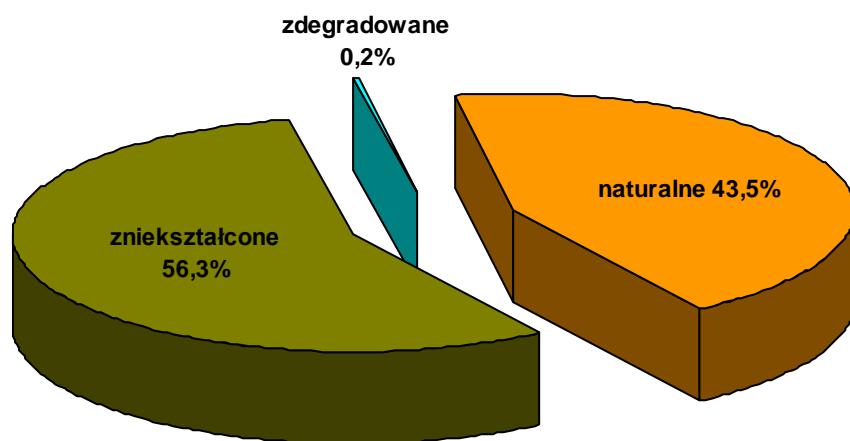
Z powyższego zestawienia wynika trend wzrostowy drzewostanów zgodnych z siedliskiem, kosztem drzewostanów częściowo zgodnych.

• Formy aktualnego stanu siedliska

Formy stanu siedliska zostały określone na podstawie prac glebowo – siedliskowych i bieżącej taksacji w terenie.

Tab.34. Formy stanu siedliska.

Nadleśnictwo	Grupa siedlisk	Forma stanu siedliska	Jednostka	Powierzchnia [ha]				
				Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
				≤ 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Nadleśnictwo Głusko	bory	naturalne	ha	1308,43	1102,33	548,72	2959,48	23,5
		zniekształcone		354,63	559,91	194,38	1108,92	8,8
	bory mieszane	naturalne		307,90	225,47	511,16	1044,53	8,3
		zniekształcone		1022,61	1733,10	1190,67	3946,38	31,3
	lasy mieszane	naturalne		147,06	95,97	626,29	869,32	6,9
		zniekształcone		523,24	985,51	416,90	1925,65	15,3
		zdegradowane		16,97	0,91	0,00	17,88	0,2
	lasy	naturalne		86,53	52,76	425,73	565,02	4,5
		zniekształcone		48,21	49,91	10,89	109,01	0,9
		zdegradowane		9,63	0,00	0,00	9,63	0,1
	ogółem	naturalne		1858,34	1500,29	2119,40	5478,25	43,5
		zniekształcone		1960,38	3331,27	1812,84	7104,49	56,3
		zdegradowane		26,60	0,91	0,00	27,51	0,2

Rysunek 39. Formy stanu siedliska

W Nadleśnictwie Głusko dominują siedliska zniekształcone – stanowią 56,3 % powierzchni. Powierzchnia siedlisk naturalnych jest zdecydowanie niższa, stanowi 43,5 % powierzchni. Na terenie Nadleśnictwa niecałe pół procent powierzchni stanowią siedliska zdegradowane.

- **Formy degeneracji lasu**

Dokonując oceny form degeneracji ekosystemów leśnych brano pod uwagę trzy elementy:

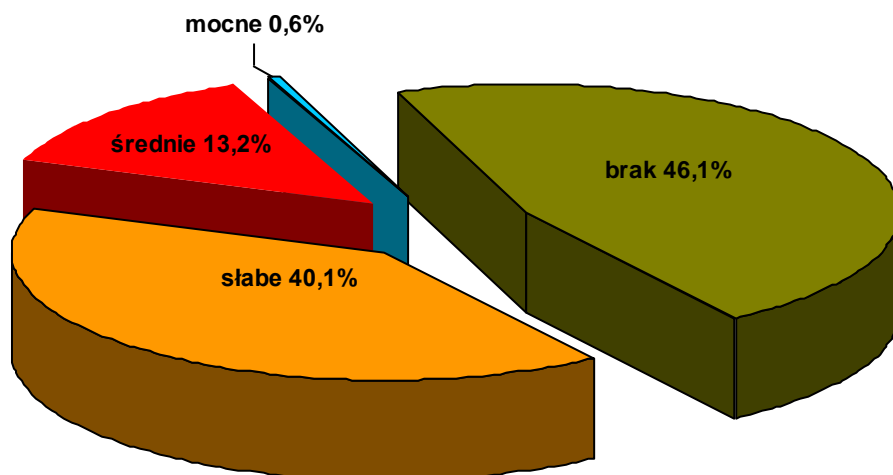
- borowacenie,
- monotypizację,
- neofityzację.

Borowacenie (pinetyzacja) wyróżnia się na siedliskach borów mieszanych, lasów mieszanych i lasów. W zależności od udziału sosny i świerka w górnej warstwie drzew wyróżnia się:

- **słabe**, jeżeli udział sosny i świerka w składzie gatunkowym drzewostanu wynosi:
 - ponad 80 % na siedliskach borów mieszanych
 - 50 - 80 % na siedliskach lasów mieszanych
 - 10 - 30 % na siedliskach lasowych
- **średnie**, jeżeli udział sosny lub świerka wynosi:
 - ponad 80 % na siedliskach lasów mieszanych
 - 30 - 60 % na siedliskach lasowych.
- **mocne**, jeżeli udział sosny i świerka w składzie gatunkowym wynosi na siedliskach lasowych ponad 60 %.

Tab.35. Borowacenie w Nadleśnictwie Głusko.

Obręb, nadleśnictwo	Stopień borowacenia	Wiek drzewostanu			Ogółem [ha]	Ogółem [%]
		<=40 lat	41-80	>80 lat		
Nadleśnictwo Głusko	brak	2600,83	1971,02	1239,25	5811,10	46,1
	słabe	911,36	2134,87	2010,33	5056,56	40,1
	średnie	296,33	701,32	668,26	1665,91	13,2
	mocne	37,17	25,38	14,13	76,68	0,6
	łącznie	3845,69	4832,59	3931,97	12610,25	100,0

Rysunek 40. Borowacenie w Nadleśnictwie Głusko

Z zestawień wynika, że ponad 46% powierzchni Nadleśnictwa zajmują drzewostany, w których pinetyzacja nie występuje. Powierzchnia drzewostanów ze słabym borowaceniem sięga 40% powierzchni Nadleśnictwa. Borowaceniowi silnemu uległo 13 % powierzchni drzewostanów Nadleśnictwa.

W porównaniu z poprzednim planem u.l. zauważyć można następujące tendencje:

- brak borowacenia: wzrost o 31,7 % powierzchni;
- słabe borowacenie: spadek o 23,2 % powierzchni;
- średnie borowacenie: spadek o 8,1 % powierzchni;
- mocne borowacenie: na zbliżonym poziomie.

Dalszego zmniejszania się skali tego zjawiska należy spodziewać się w wyniku dobierania odpowiedniego składu młodego pokolenia oraz przebudowy drzewostanów starszych.

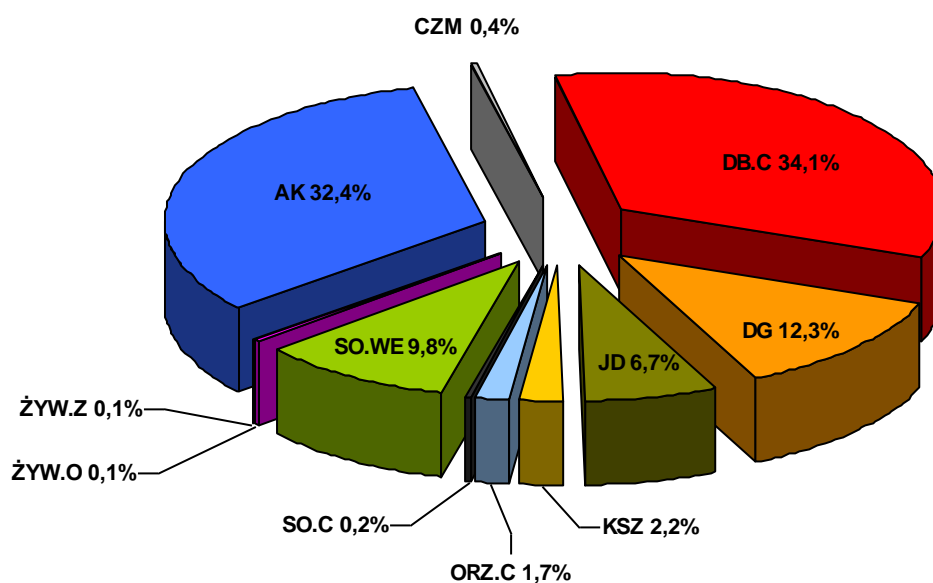
Monotypizacja polega na ujednoczeniu składu gatunkowego lub struktury wiekowej. Jest jedną z głównych form degeneracji ekosystemów leśnych. Monotypizację określa się dla kompleksów powyżej 200 ha z uwzględnieniem grup wiekowych drzewostanów: 1- 40 lat, 41 - 80 lat, powyżej 80 lat oraz podziału drzewostanów na sosnowe + świerkowe i pozostałe. Monotypizację wyróżnia się,

gdy drzewostany jednogatunkowe lub jednowiekowe występują w zasadzie na zwartych powierzchniach (ok. 100 ha). Formę tą należy wyróżniać głównie dla sosny i świerka oraz rozdzielać na:

- a) monotypizację częściową, gdy:
 - udział drzewostanów jednego gatunku i jednej (20-letniej) klasy wieku wynosi 50 – 80 %,
 - udział jednej klasy wieku drzewostanów różnych gatunków w jednej klasie wieku przekracza 80 %,
- b) monotypizację pełną, gdy udział drzewostanów jednego gatunku i jednej klasy wieku wynosi ponad 80 %.

Na terenie Nadleśnictwa Głusko monotypizacja nie występuje.

Neofityzacja - sztuczna uprawa lub samoistne wnikanie gatunków drzew i krzewów obcych. Na terenie Nadleśnictwa stwierdzono w udziale drzewostanów 11 gatunków drzew i krzewów obcych, występujących w warstwie drzew i podrostów (zapisane w bazie danych Taksator).

Rysunek 41. Neofityzacja w Nadleśnictwie Głusko

Znaczącym problemem jest występowanie czeremchy amerykańskiej w podszycie. Wydzielena, w których ten gatunek się znajduje zajmują 2574,84 ha, co stanowi około 20,2% powierzchni drzewostanów Nadleśnictwa. Na odnawianych powierzchniach czeremcha amerykańska może stanowić konkurencję dla pożądanых gatunków. Pozostałe gatunki nie są ekspansywne, przez co nie stanowią zagrożenia w gospodarce leśnej.

10. Inne cenne obiekty przyrodnicze na terenie Nadleśnictwa Głusko.

- **Drzewostany cenne przyrodniczo.**

Na terenie Nadleśnictwa Głusko wytypowano drzewostany, które wyróżniają się swoimi walorami przyrodniczymi – starodrzewy, drzewostany nawiązujące do naturalnych zbiorowisk leśnych, niekiedy ze stanowiskami gatunków rzadkich i chronionych.

Tab.36. Wykaz drzewostanów cennych przyrodniczo.

Lp.	Leśnictwo oddz.	pow. [ha]	Ogólny opis, walory przyrodnicze.	Uwagi.
Obręb Głusko				
1.	Korytnica 50c	1,35	Wąski pas starodrzewu sosnowego w sąsiedztwie rzeki Korytnica. D-stan tworzy So 130 lat, pojedynczo Db 130 lat; podszyt: jałowiec, sosna, brzoza, świerk – 30%.	Projektowany rezerwat „Rzeka Korytnica” W grupie lasów wodochronnych. Brak wskazań.
2.	Korytnica 63d	1,85	Malowniczo położony starodrzew sosnowy wykształcony na siedlisku boru mieszanego świeżego o składzie: 6So 160, 3So 135, 1So 55 lat, miejscami Brz, Db 134, So 30, Brz 55 lat; podszyt: jałowiec, sosna- 40%.	Projektowany rezerwat „Rzeka Korytnica” W grupie lasów wodochronnych. Ostoja ksylobiontów Brak wskazań.
3.	Jażwiny 169b	2,40	Drzewostan wykształcony na siedlisku lasu mieszanego świeżego o składzie 7 Bk130, 2 Bk 95, 1 Św 95 lat, miejscami DBb 130, So 95 lat; podszyt: Gb, Bk- 30%. Drzewostan o walorach krajobrazowych.	SP_9110-B W grupie lasów wodochronnych. Ostoja ksylobiontów. Brak wskazań
4.	Jażwiny 170i	1,31	Drzewostan bukowy na siedlisku lasu mieszanego świeżego o składzie 4Bk 97, 4Bk 150, 1Ol 97, 1Gb 72 lata, miejscami Bk, So, Ol 72, Lp, Wz 97, Św 60, Gb 50 lat; podszyt: Gb, Bk- 30%. Starodrzew położony w sąsiedztwie rzeki Kotynica,	SP_9160-B W grupie lasów wodochronnych. Ostoja ksylobiontów. Brak wskazań
5.	Jażwiny 190b	2,60	Drzewostan bukowy na siedlisku lasu mieszanego świeżego o składzie 7Bk 124, 1So 124, 2Bk 87 lat, miejscami Ol, Gb 87, Md 124, Bk, Gb 50, Dbb 124 lata; podszyt: Bk- 30%. Podrost drugiego piętra: Bk 35 lat (20%). Drzewostan o wysokich walorach krajobrazowych i przyrodniczych.	SP_9110-B W grupie lasów wodochronnych. Ostoja ksylobiontów. Brak wskazań
Obręb Wologoszcz				
1.	Moczele 34a	11,34	Starodrzew dębowy wykształcony na siedlisku lasu świeżego o składzie 8Dbb 127, 1Bk 127, 1So 167 lat, miejscami Bk, Gb 70 lat; podszyt: Gb- 20%. Podrost II piętra: 6Bk 20, 4bk 10 lat (30%).	SP_9130-B WDN Brak wskazań
2.	Żelaźnica 108c	4,04	Starodrzew bukowy wykształcony na siedlisku lasu świeżego o składzie 6Bk 97, 2Bk 130, 1Dbc 97, 1Dbb 170 lat, miejscami Dbb 97, Bk, Gb 70, Brz 97, Bk170, So130, O 80, Bk 50 lat; podszyt: Bk- 20%. Drzewostan o wysokich walorach krajobrazowych i przyrodniczych.	W grupie lasów glebochronnych Ostoja ksylobiontów Brak wskazań
3.	Żelaźnica 110g	8,12	Starodrzew bukowy wykształcony na siedlisku lasu świeżego w wieku 140 lat. W podroście II piętra Bk – 20%, podszyt: Bk, Św- 20%. Drzewostan o wysokich walorach krajobrazowych.	SP_9130-B Strefa ochrony całorocznej Ostoja ksylobiontów Brak wskazań
4.	Żelaźnica 110h	4,48	Starodrzew sosnowo-bukowy wykształcony na siedlisku lasu świeżego w wieku 130 lat, o składzie 8Bk, 2So, pojedynczo Bk 80 lat. Podrost drugiego piętra- Bk 60%; podszyt: Św, Bk- 10%.	SP_9130-B Strefa ochrony całorocznej Ostoja ksylobiontów Brak wskazań
5.	Czarnolesie	0,51	Zarastający brzozą w wieku 40 lat mszar	W grupie lasów

Lp.	Leśnictwo oddz.	pow. [ha]	Ogólny opis, walory przyrodnicze.	Uwagi.
	220i		wielniankowy położony w sąsiedztwie rezerwatu „Torfowisko Osowiec”. Na ok. 0,30 ha oles jesionowy.	wodochronnych Brak wskazań
6.	Wołogoszcz 223g	0,82	Drzewostan brzoźowo-sosnowy w wieku 82 lat na siedlisku boru mieszanego bagiennego. Obiekt o wysokich walorach przyrodniczych.	SP_91D0-C Brak wskazań
7.	Wołogoszcz 224c	1,24	Pas łągu jesionowo-olszowego nad strumykiem. Drzewostan buduje olsza w wieku 60-70 lat.	SP_91E0-C Brak wskazań
8.	Wołogoszcz 225c	2,00	Pas łągu jesionowo-olszowego nad strumykiem. Drzewostan tworzy olsza w wieku 57 lat.	SP_91E0-C Ostoja ksylobiontów Brak wskazań
9.	Wołogoszcz 226k	3,21	Pas łągu jesionowo-olszowego nad strumykiem. Drzewostan tworzą olsza i jesion w wieku 82-112 lat.	SP_91E0-B Ostoja ksylobiontów Brak wskazań
10.	Czarńolesie 260k	0,79	Starodrzew bukowo-sosnowy o składzie 9So 150, 1Bk 85lat, miejscami Gb 85, Bk, Św 60, Ol 50, Bk, Dbs 150 lat.	SP_9170-C W grupie lasów wodochronnych Brak wskazań
11.	Czarńolesie 187j	1,41	Kompleks boru mieszanego bagiennego z cechami lasu bagiennego, wykształconego na torfie przejściowym. Drzewostan o składzie 3Brz 45, 3Ol 45, 2So 77, 1Ol 77, 1Brz 77 lat. Obiekt o wysokich walorach przyrodniczych.	SP_91D0-B W grupie lasów wodochronnych Brak wskazań
12.	Czarńolesie 194l	1,77	Urokliwy starodrzew bukowo-sosnowy. Drzewostan o składzie 8So 107, 2Bk 125 lat, miejscami Św, Bk, Dbb 107, So, Bk 130, Brz, Ol 80, Brz, Bk, Św 60, Bk, Św 35 lat. Podszyt: Bk, Św, kruszyna- 80%.	W grupie lasów wodochronnych Ostoja ksylobiontów Brak wskazań
13.	Czarńolesie 194m	0,82	Urokliwy starodrzew bukowo-sosnowy. Drzewostan o składzie 6So, 2Bk 130, 1Ol 70, 1Ol 50 lat, miejscami Św 100, Dbb, Os 70, Bk 50 lat. Podszyt: Bk, kruszyna, Św – 20%.	W grupie lasów wodochronnych Ostoja ksylobiontów Brak wskazań
14.	Czarńolesie 197g 198f	2,47 1,42	Kompleks boru bagiennego. Drzewostan w wieku 25-30 lat. Stanowiska cennych gatunków roślin. Obiekt o wysokich walorach krajobrazowych.	SP_91D0-B Brak wskazań
15.	Czarńolesie 191f	0,92	Drzewostan olszowy w wieku 87-116 lat. W podszycie Bk, czeremcha- 20%. Obiekt o wysokich walorach krajobrazowych.	W grupie lasów wodochronnych Ostoja ksylobiontów Brak wskazań
16.	Czarńolesie 207a	1,00	Starodrzew sosnowy położony na stoku w wieku 102 lata na siedlisku lasu mieszanego świeżego.	W grupie lasów wodochronnych Brak wskazań
17.	Czarńolesie 212k	0,83	Oles typowy z cechami lasu bagiennego. Drzewostan o składzie 5Ol 77, 3Ol, 1Brz, 1Św 50 lat, miejscami So 50 lat; podszyt: Św, kruszyna, Ol-60%.	W grupie lasów wodochronnych Ostoja ksylobiontów Brak wskazań
18.	Czarńolesie 216f	2,68	Starodrzew bukowo-sosnowy w wieku 100-160 lat położony na brzegu jez. Wuców Duży. Drzewostan zachowawczy In-situ.	W grupie lasów wodochronnych Ostoja ksylobiontów Strefa ochrony całorocznej Brak wskazań
19.	Czarńolesie 239d	3,24	Mszar torfowcowy wykształcony na siedlisku boru bagiennego z sosną w wieku 57 lat. Stanowiska licznych cennych gatunków. Obiekt o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych.	SP_91D0-B Brak wskazań
20.	Czarńolesie 240f	3,50	Drzewostan o fizjonomii olsu z cechami lasu bagiennego. Drzewostan o składzie 3Ol 82, 3Ol 50, 1So, 1Św 82, 1So, 1Brz 50 lat, miejscami Brz 82	SP_91D0-B Brak wskazań

Lp.	Leśnictwo oddz.	pow. [ha]	Ogólny opis, walory przyrodnicze.	Uwagi.
			lata; podszyt: jałowiec, So- 10%.	
21.	Czarnolesie 252f	1,54	Drzewostan na siedlisku lasu mieszanego świeżego o składzie 6So 130, 3OI 80, 1Bk 130 lat, miejscami Gb, Bk 100, Gb 60, pojedynczo Dbb 130 lat; podszyt: Bk, jałowiec- 20%.	SP_9170-C W grupie lasów wodochronnych Ostoja ksylobiontów Brak wskazań
Ogółem N-ctwo Głusko		67,66		

Poza wyżej wymienionymi drzewostanami na terenie Nadleśnictwa Głusko znajdują się inne, których nie sposób wymienić, a które mają duże znaczenie przyrodnicze, są to w szczególności pozostałe siedliska bagienne. Są też drzewostany pozostawione jako pasy ochronne nad brzegami wód, drogami publicznymi, które mają ważne znaczenie przyrodnicze i krajobrazowe.

- **Drzewostany o charakterze parkowym.**

Na terenie Nadleśnictwa podczas prac urządzeniowych stwierdzono 4 wydzielenia mające fizjonomię parku, tzn. okazałe i stare drzewa, ciekawe krzewy - często obcego pochodzenia; rozluźnione zwarcie; wyraźna odrębność od otoczenia; położenie w sąsiedztwie domostw, ruin, nad jeziorami jako miejsca spacerowe. Są to obiekty zasługujące na uwagę i opiekę.

Tab.37. Wykaz drzewostanów o charakterze parkowym.

Lp.	Oddział.	Pow. [ha].	Opis ogólny, gatunki, walory.	Zabiegi.	Uwagi, zagrożenia.
Obręb Głusko					
1.	253p	0,58	Zadrzewienie położone przy miejscowości Sitnica. Rosną tu Św, Dbs, Brz, Jw. 80 – 150 lat. Obiekt o dużych walorach krajobrazowo-histerycznych.	-	-
Obręb Wołogoszcz					
2.	227h	2,79	Wielogatunkowy drzewostan – Dbs, Js, Bk, Jw., So, Ak, Św, Gb, Md (60 – 150 lat), położony w pobliżu miejscowości Chrapowo. Stanowisko barwinka pospolitego. Obiekt o wysokich walorach krajobrazowych.	BRAK WSK	SP_9170-C
3.	227i	1,03	Wielogatunkowy drzewostan – Jw., Lp, Dbs, Bk, Js, Dg, Jd (80 – 160 lat), położony w pobliżu miejscowości Chrapowo. Występują tu pomniki przyrody – platan klonolistny, żywotnik olbrzymi, dąb szypułkowy. Stanowisko bluszczu pospolitego. Obiekt o wysokich walorach krajobrazowych.	BRAK WSK	-
4.	60j	2,28	Zadrzewienie położone przy siedzibie Nadleśnictwa Głusko. W parku Md, Lp, Kl, Ksz, Dg, Jw., Ak, Dbs, GB. W parku pomnik przyrody - cis. Stanowisko barwinka pospolitego, bluszczu pospolitego. Obiekt o dużych walorach krajobrazowych.	-	-

- **Siedliska przyrodnicze podlegające ochronie**

Na terenie Nadleśnictwa Głusko przeprowadzono w czerwcu 2013 r. inwentaryzację i weryfikację siedlisk leśnych Natura 2000. Weryfikację przeprowadziła dr inż. Dorota Wrońska –

Pilarek z Katedry Botaniki Leśnej Wydziału Leśnego Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu. Praca polegała na inwentaryzacji i weryfikacji w terenie znacznej części siedlisk przyrodniczych Natura 2000 wytypowanych przez Nadleśnictwo Głusko, wyznaczonych wcześniej w wyniku przeprowadzonej w 2007 r. inwentaryzacji siedlisk przyrodniczych Natura 2000. Weryfikacji podlegały wszystkie zainwentaryzowane w 2007 roku typy leśnych siedlisk przyrodniczych Natura 2000. Wyniki inwentaryzacji i weryfikacji siedlisk przeprowadzonych na terenie nadleśnictwa w roku 2007 i 2013 wykazały różnice w typowaniu niektórych siedlisk przyrodniczych Natura 2000, dotyczy to szczególnie kwaśnych dąbrów, w mniejszym stopniu grądów i buczyn.

Wykaz typów siedlisk przyrodniczych wymagających ochrony (Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 listopada 2013 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. z 2013 r. poz. 1302) zinwentaryzowanych w Nadleśnictwie Głusko przedstawia poniższa tabela:

Tab.38. Wykaz siedlisk w Nadleśnictwie Głusko podlegających ochronie.

Siedlisko		Powierzchnia [ha]
Kod	Nazwa	
3140	Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic	52,58
3150	Naturalne jeziora eutroficzne i starorzecza	9,19
3160	Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne	2,85
4030	Suche wrzosowiska	41,96
6120*	Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe	20,39
6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe	1,69
6510	Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie	41,25
7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	61,61
7210	Torfowiska nakredowe	2,51
7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	94,19
Razem siedliska nieleśne:		328,22
9110	Kwaśne buczyny	174,38
9130	Żyzne buczyny	510,53
9160	Grąd subatlantycki	155,31
9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny	187,70
9190	Kwaśne dąbrowy	428,77
91D0	Bory i lasy bagienne.	19,56
91E0*	Łęgi wierzbowe, topolowe olszowe i jesionowe	33,25
91T0	Bór chrobotkowy	15,00
Razem siedliska leśne:		1524,53
Razem siedliska przyrodnicze:		1852,75

* - siedliska priorytetowe

Fakultatywne wskazania ochronne¹⁹:

6120 - Zapobieganie sukcesji, nie zalesianie płatów siedliska.

3140, 3150, 3160 – zarządzanie siedliskiem wymaga działań na poziomie obszaru wodnego – zlewni bezpośredniej i pośredniej. Na całym obszarze wodnym mieszczącym siedlisko zaleca się jego ochronę poprzez: oczyszczanie ścieków zanieczyszczających, ochronę stref brzegowych, wyznaczenie stref działań ochronnych, ograniczenie eutrofizacji i gromadzenia się osadów, ograniczanie zamulania i rozwoju halofitów (roślin bagiennych częściowo zanurzonych w wodzie).

4030 – ochrona wrzosowisk występujących jako drobnopowierzchniowe płaty w krajobrazie borowym zwykle nie wymaga szczególnych działań, a tylko kontynuacji funkcjonowania dotychczasowych czynników, które ten krajobraz kształtują. Stałym elementem ochrony każdego wrzosowiska powinna być skrupulatna i skuteczna ochrona przed działaniami dewastacyjnymi – jak eksploatacja piasku lub składowanie śmieci.

6120 – metody ochrony ciepłolubnych muraw napiaskowych w praktyce obejmują zarówno ochronę bierną, jak też czynną. Bierna ochrona jest wystarczająca w przypadku, gdy zasoby siedliska znajdują się w dolinach naturalnych rzek (o nieuregulowanym biegu), w których oddziaływanie rzeki wpływa na trwałość siedlisk (podmywanie zboczy, erozja stoków), obecny stan jest stabilny, na co istnieją dowody (naukowe lub wieloletnie obserwacje). Ochrona czynna ciepłolubnych muraw możliwa jest m. in. poprzez usuwanie nalotu drzew i krzewów, karczowanie drzew i krzewów, kontrolowany wypas, wykaszanie, kontrolowane wypalanie jako czynnik odnawiający.

6410 – czynna ochrona polegająca na ekstensywnym koszeniu. Łąki mogą być koszone nieregularnie, w kilkuletnich odstępach czasowych. Niepożądane jest zbyt częste koszenie np. coroczne. Każdorazowo po sianokosach należy zebrać siano. Nawożenie nie jest wskazane.

6510 □ siedlisko to powinno być obejmowane ochroną czynną. Należy je kosić, najlepiej ręcznie lub lekkim sprzętem, maksymalnie dwa razy w roku. Nie jest wskazane zbyt niskie koszenie i intensywne wypasanie. Siano powinno być usuwane z łąki. Użytki zielone powinny być umiarkowanie nawożone. Wysokość dawek nawozów zależy od żyzności siedliska.

7140, 7210, 7230 – uzyskanie efektu regeneracji roślinności torfowiskowej z reguły wymaga stymulacji procesu poprzez zabiegi ochrony czynnej. Rodzaj i sposób ich przeprowadzenia musi być każdorazowo opracowany dla konkretnego obiektu, na podstawie jego aktualnej sytuacji hydrologicznej i stanu roślinności. Podstawą wszystkich działań jest maksymalne zabezpieczenie torfowiska przed utratą wody poprzez odpływ i nadmierną ewapotranspirację, a następnie spowodowanie stopniowego podniesienia lustra wody i jego stabilizację w pobliżu powierzchni.

9110, 9130 – bierne metody ochrony umożliwiają zachowanie walorów buczyn o cechach naturalności. Kierunek ten powinien być przyjęty za podstawę planowania ochrony płatów buczyn

¹⁹ Poradnik ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000- podręcznik metodyczny.

w rezerwach. W lasach gospodarczych zalecane jest stosowanie rębni złożonych, oraz pozostawienie do naturalnej śmierci części drzew czy też fragmentów ekosystemu siedliska. Z punktu widzenia ochrony kwaśnych buczyn niekorzystne jest wprowadzanie do nich gatunków obcych.

9160, 9170 – dla ochrony fragmentów grądu, które zachowały charakter zbliżony do naturalnego właściwe jest przestrzeganie zasad ochrony biernej. Bierne metody ochrony dotyczą głównie grądów chronionych rezerwatowo. W lasach gospodarczych zaleca się ograniczanie wprowadzania buka na siedliskach grądowych i hodować na nich drzewostany dębowo-grabowe.

9190 – w lasach gospodarczych rozsądny jest kompromis między ochroną, a gospodarką, obejmujący zastosowanie dotychczasowych sposobów użytkowania – w tym nawet rębni zupełnych – jednak pod warunkiem równoczesnego prowadzenia przebudowy oraz przyjęcia odpowiednich dla zbiorowiska docelowych składów gatunkowych.

91D0 – podstawą wszystkich działań ochronnych jest zachowanie lub przywrócenie stosunków wodnych właściwych dla siedliska. Zaleca się wyłączenie najlepiej zachowanych fragmentów z gospodarki leśnej (włączenie do gospodarstwa specjalnego). Na siedliskach o zmienionych warunkach wodnych, po ich korekcie i w zależności od celu planowanego do osiągnięcia, zabiegi czynnej ochrony mogą polegać na usunięciu z drzewostanu gatunków niepożądanych.

91E0 – podstawą ochrony lasów łęgowych jest przede wszystkim ochrona warunków siedliskowych, w których funkcjonuje ten typ ekosystemu, przede wszystkim ochrona warunków wodnych. Bierna ochrona może być stosowana w lasach rezerwatowych. W lasach gospodarczych zalecane jest stosowanie rębni złożonych, oraz pozostawienie do naturalnej śmierci części drzew czy też fragmentów siedliska. Z punktu widzenia ochrony niekorzystne jest wprowadzanie do siedliska gatunków obcych.

91T0 – w obszarach, gdzie zachowane są jeszcze fragmenty boru chrobotkowego, należy w celu ich ochrony wybierać całość drewna pozostałego po zabiegach hodowli lasu. W przyszłości zabiegi te, w połączeniu z usuwaniem naturalnych odnowień sosnowych i dębowych przyczynią się do aktywnej ochrony borów chrobotkowych.

Zaplanowane zabiegi powinny mieć na celu zachowanie ciągłości istniejących siedlisk.

Dla siedlisk przyrodniczych zinwentaryzowanych w obszarze Natura 2000z dyrektywy siedliskowej SOO, oraz dla siedlisk przyrodniczych w stanie zachowania A poza tym obszarem przyjęto TD, orientacyjne składy upraw, oraz rodzaje rębni przedstawione w tabeli poniżej.

Tab.39. Typy drzewostanów oraz orientacyjne składy gatunkowe upraw, oraz rodzaje rębni dla poszczególnych typów siedlisk przyrodniczych.

Lp.	Kod Siedliska	Siedlisko Przyrodnicze	Typ siedliskowy lasu	Typ drzewostanu	Orientacyjny skład upraw	Zalecany rodzaj rębni
1	2	3	4	5	6	7
1.	91T0	<i>Sosnowy bór chrobotkowy</i>	Bśw	So	So 90 Brz 10	I/IV/V

Lp.	Kod Siedliska	Siedlisko Przyrodnicze	Typ siedliskowy lasu	Typ drzewostanu	Orientacyjny skład upraw	Zalecany rodzaj rębni	
1	2	3	4	5	6	7	
2.	91D0-2	<i>Bór bagienny typowy</i>	Bb	So	So 90 Brzom i inne 10	*	
			BMb	Brz So	So 60 Brzom i inne 40		
3.	91D0-1	<i>Brzeziny bagienne</i>	BMb	So Brz	Brzom 60 So 30 Ol i inne 10	*	
			LMb	So Brz	Brzom 60 So 30 Ol i inne 10		
4.	9110-1	<i>Kwaśne buczyny niżowe</i>	LMśw	Bk	Bk 90 Db i inne 10	II/III/IV	
				Bk*	Bk 70 Db, So i inne 30		
				So Bk*	Bk 50 So 30 Db i inne 20		
			Lśw	Bk	Bk 90 Db i inne 10		
			Db Bk*	Bk 70 Db i inne 30			
5.	9130-1	<i>Żyzne buczyny niżowe</i>	LMśw	Bk	Bk 80 Db i inne 20	II/III/IV	
			Lśw	Bk	Bk 90 Db i inne 10		
			Lw	Db Bk*	Bk 60 Db 30 Lp i inne 10		
				Bk	Bk 90 Db i inne 10		
6.	9160	<i>Grąd subatlantycki</i>	Lśw	Db	Db 80 Gb i inne 20	II/III/IV	
				Gb Db	Db 50 Gb 30 Lp i inne 20		
				Gb Bk	Bk 50 Gb 30 Lp i inne 20		
				Lp Db	Db 50 Lp 30 Gb i inne 20		
				Gb Bk Db	Db 40 Bk 30 Gb i inne 30		
				Gb Db Bk	Bk 40 Db 30 Gb i inne 30		
				Lp Gb Db*	Db 40 Gb 30 Lp 20 KlP i inne 10		
			LMśw	Db	Db 80 Gb i inne 20		
				So Db Bk*	Bk 50 Db 30 So i inne 20		
				So Gb Db*	Db 40 Gb 30 So i inne 30		
				Lw	Db		Db 80 gb i inne 20
					Gb Db		Db 60 Gb 30 Bk, Lp i inne 10
7.	9170	<i>Grąd środkowoeuropejski</i>	LMśw	GbDb*	Db 50 Gb 30 Bk, Lp i inne 20	III/IV	
			Lśw	LpGbDb*	Db 40 Gb 30 Lp 20 Kl.P i inne 10		
8.	9190	<i>Kwaśne dąbrowy</i>	BMśw	Db So*	So 50 Db 30 Bk i inne 20	II/III	
				So Db	Db 50 So 30 Bk i inne 20		
			LMśw	Bk Db	Db 50 Bk 30 So i inne 20		
				So Db	Db 50 So 30 Bk i inne 20		
			LMw	So Db	Db 50 So 30 Brz i inne 20		
			Lśw	Bk Db	Db 50 Bk 30 Lp i inne 20		
				Db	Db 80 Bk i inne 20		
Db Bk	Bk 50 Db 30 Lp i inne 20						
9.	91E0-b	<i>Łggi olszowe, olszowo – jesionowe i jesionowe</i>	LMw	Ol Js	Js 50 Ol 30 Brz i inne 20	I/II/III	
				Js Ol	Ol 50 Js 30 Brz i inne 20		
			Lw	Ol Js	Js 50 Ol 30 Brz i inne 20		
				Js Db	Db 50 Js 30 Wz i inne 20		
				Db Js	Js 50 Db 40 Ol i inne 10		
				Db Ol	Ol 50 Db 30 Wz i inne 20		
				Ol Db	Db 50 Ol 30 Wz i inne 20		
			OlJ	Js Ol	Ol 60 Js 30 Brz i inne 10		
				Ol Js	Js 60 Ol 30 Brz i inne 10		
				Ol	Ol 90 Js i inne 10		

Lp.	Kod Siedliska	Siedlisko Przyrodnicze	Typ siedliskowy lasu	Typ drzewostanu	Orientacyjny skład upraw	Zalecany rodzaj rębni
1	2	3	4	5	6	7
			Lw	Js Wz	Wz 40 Js 30 Db i inne 30	II/III
10.	91F0	<i>Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe</i>	Lw	JsWzDb	Db 40 Wz 30 Js i inne 30	II/III

- ad.1 Sosnowy bór chrobotkowy Rębnia I dopuszczalna, w przypadku, gdy płat siedliska przekracza 30 ha. pozostawiane na zrębie biogrupy należy wyznaczać w najlepiej zachowanych fragmentach siedliska.
- ad.4 Kwaśne buczyny niżowe Głównym TD jest wariant Bk, z 90 % udziałem Bk w składzie uprawy. Dla siedlisk przyrodniczych w stanie zachowania „C” dopuszcza się pozostałe warianty oznaczone - *.
- ad.5 Żyzne buczyny niżowe Głównym TD jest wariant Bk, natomiast Db Bk dopuszcza się dla siedlisk przyrodniczych w stanie zachowania „C”.
- ad.6 Grąd subatlantycki Grab wprowadzić w zmieszaniu grupowym lub drobnokępowym. Na LMśw zasadniczym TD jest Db, pozostałe, tj. SoDbBk oraz SoGbDb dopuszcza się dla siedlisk przyrodniczych w stanie zachowania „C”.
- ad.7 Grąd środkowoeuropejski Przyjęty dla BMśw TD Db So dopuszcza się tylko dla siedlisk przyrodniczych w stanie zachowania „C”.
- ad.8 Śródładowe kwaśne dąbrowy Przyjęty dla BMśw TD Db So dopuszcza się tylko dla siedlisk przyrodniczych w stanie zachowania „C”.

Symbol „* ” - w przypadku rębni oznacza zakaz użytkowania rębego, pozostawienie drzew do śmierci fizjologicznej celem wzbogacenia próchnicy, sprzyjanie odnowieniu naturalnemu.

Na siedliskach przyrodniczych zlokalizowanych na stokach o stromym nachyleniu, w obrzeżach wód i cieków wodnych, odstąpić od użytkowania rębego.

W przypadku TD oraz orientacyjnych składów gatunkowych upraw, w których występuje Js, do czasu ustąpienia choroby tego gatunku należy zastępować go innymi gatunkami, takimi jak, np. Db, Wz, Jw., Ol.

• Drzewa cenne.

Na terenie Nadleśnictwa Głusko znajduje się wiele cennych drzew, które ze względu na swe położenie (oddalone od dróg, rosnące wewnątrz drzewostanów) nie przedstawia się, jako proponowane pomniki przyrody. Należy prowadzić bieżącą inwentaryzację drzew osiągających rozmiary pomnikowe. Nie należy ich wycinać i uszkadzać. Nie powinno wprowadzać się istotnych zmian w otoczeniu drzew (w promieniu do 10 m). Po fizjologicznej śmierci należy je pozostawić na miejscu aż do naturalnego rozkładu.

Tab.40. Wykaz cennych drzew znajdujących się na terenie Nadleśnictwa Głusko.

Lp.	Oddz., pododdz.	Leśnictwo	Gatunek	Lokalizacja	Liczba
Obręb Głusko					
1.	136b	Jaźwiny	Buk zwyczajny	NE	1
2.	170a	Jaźwiny	Buk zwyczajny	-	1
3.	189b	Jaźwiny	Dąb bezszypułkowy	-	1
4.	Przy oddz. 227 - 228	Sitnica	Dąb czerwony – aleja drzew	-	-
Obręb Wołogoszcz					

Lp.	Oddz., pododdz.	Leśnictwo	Gatunek	Lokalizacja	Liczba
1.	2c	Moczele	Żywotnik zachodni	NW	-
2.	4b	Moczele	Żywotnik zachodni	S	-
3.	4b	Moczele	Żywotnik zachodni	SE	-
4.	4c	Moczele	Żywotnik zachodni	E	-
5.	4c	Moczele	Żywotnik zachodni	S	-
6.	4c	Moczele	Żywotnik zachodni	W	-
7.	4j	Moczele	Czereśnia ptasia	SW	1
8.	Przy oddz. 6	Moczele	Grab pospolity – aleja drzew	-	-
9.	8a	Moczele	Jarząb brekinia	-	-
10.	15i	Moczele	Dąb szypułkowy	-	1
11.	27f	Moczele	Modrzew europejski	-	1
12.	27f	Moczele	Cis pospolity	-	-
13.	27f	Moczele	Jodła pospolita	-	-
14.	43a	Moczele	Buk zwyczajny	W	1
15.	51c	Moczele	Dąb bezszypułkowy	-	3
16.	Przy oddz. 60 - 61	Żelaźnica	Lp, Wz, Dbb, Dbs – aleja drzew	-	-
17.	77g	Żelaźnica	Dąb bezszypułkowy	-	-
18.	107c	Żelaźnica	Sosna zwyczajna	NW	1
19.	126b	Żelaźnica	Dąb bezszypułkowy	-	1
20.	129i	Żelaźnica	Dąb bezszypułkowy	-	-
21.	130b	Żelaźnica	Buk zwyczajny	E	1
22.	130b	Żelaźnica	Dąb bezszypułkowy	E	1
23.	99c	Wołogoszcz	Buk zwyczajny	-	-
24.	224d	Wołogoszcz	Lipa drobnolistna	-	-
25.	227i	Wołogoszcz	Choina kanadyjska	-	-
26.	190a	Czarńolesie	Buk zwyczajny	-	-
27.	193k	Czarńolesie	Sosna zwyczajna	-	-
28.	197f	Czarńolesie	Buk zwyczajny	-	-
29.	217c	Czarńolesie	Buk zwyczajny	-	-
30.	238h	Czarńolesie	Żywotnik olbrzymi	-	-
31.	238h	Czarńolesie	Lipa drobnolistna	-	-
32.	253h	Czarńolesie	Buk zwyczajny	-	-
33.	260k	Czarńolesie	Dąb szypułkowy	-	-
34.	261b	Czarńolesie	Buk zwyczajny	-	-

- **Zadrzewienia i remizy.**

Zadrzewienia i remizy pełnią ważną funkcję biocenotyczną. Jako nie użytkowane enklawy stanowią spokojne miejsca bytowania zwierząt oraz miejsca spontanicznego rozwoju roślinności.

W Nadleśnictwie Głusko zgodnie z ewidencją stwierdzono 18 zadrzewień o łącznej powierzchni 9,37 ha.

Tab.41. Zestawienie zadrzewień.

Lp.	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
Obręb Głusko		
1.	49g	0,22

Lp.	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
2.	253p	0,58
Obręb Wołogoszcz		
3.	60j	2,28
4.	60w	0,59
5.	60ax	0,67
6.	150d	0,24
7.	159n	0,46
8.	159w	0,76
9.	161j	0,18
10.	161t	0,67
11.	162w	0,13
12.	162x	0,07
13.	162fx	0,29
14.	163x	0,02
15.	185n	0,20
16.	186a	0,65
17.	252a	1,19
18.	259n	0,17

W Nadleśnictwie Głusko zgodnie z ewidencją stwierdzono 6 remiz o łącznej powierzchni 2,78 ha.

Tab.42. Zestawienie remiz.

Lp.	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
Obręb Głusko		
1.	17d	1,76
2.	137l	0,36
3.	152a	0,23
Obręb Wołogoszcz		
4.	159m	0,27
5.	180n	0,12
6.	180o	0,04
Razem		2,78

Remiz, jako powierzchni nie tworzących osobnych wydziełów stwierdzono 22 szt., o łącznej powierzchni 2,48 ha.

Tab.43. Zestawienie remiz jako powierzchni nie tworzących wydziełów.

Lp.	Oddz., pododdz.	Lokalizacja	Pow. [ha]
Obręb Głusko			
1.	43c	SE	0,10

Lp.	Oddz., pododdz.	Lokalizacja	Pow. [ha]
2.	50h	C	0,10
3.	64d	N	0,05
4.	67c	NW	0,10
5.	74a	E	0,10
6.	78g	W	0,05
7.	91b	E	0,16
8.	96h	NW	0,16
9.	99a	SE	0,10
10.	100d	E	0,15
11.	125a	SE	0,06
12.	126c	SW	0,05
13.	133d	W	0,16
14.	153c	C	0,10
15.	157c	NW	0,10
16.	184c	SE	0,16
17.	193h	N	0,08
18.	194c	C	0,10
19.	218a	S	0,25
Obręb Wołogoszcz			
20.	95a	C	0,10
21.	138d	NW	0,10
22.	199a	E	0,15

- **Grunty pozostawione do naturalnej sukcesji.**

W Nadleśnictwie Głusko pozostawiono grunty do naturalnej sukcesji w 7 wydzieleniach o łącznej powierzchni 7,24 ha. Obejmują one grunty gdzie nie planuje się zabiegów gospodarczych z uwagi na ich rolę w ekosystemie oraz uwarunkowania lokalne. Wykaz takich powierzchni przedstawia poniższa tabela:

Tab.44. Zestawienie gruntów przeznaczonych do naturalnej sukcesji.

Lp.	Leśnictwo oddz.	pow. [ha]	Ogólny opis, walory przyrodnicze
Obręb Głusko			
1.	Korytnica 8m	0,62	BMśw, pokrywa silnie zadarniona (trawy)
2.	Korytnica 33hx	0,71	OIJ, pokrywa silnie zadarniona (trawy, pokrzywa)
3.	Jaźwiny 160i	1,77	Bśw, pokrywa zadarniona; na 30% pow. sosna, brzoza, olsza szara; przez So 5m ³ , Brz 5 m ³ .
4.	Jelenie 174b	1,04	BMśw, pokrywa zadarniona; na 40% pow. akacja, czeremcha; przez Db 50m ³ , Brz 15m ³ , So 10m ³ , Db 10m ³
5.	Sitnica 202h	1,91	Bb, pokrywa silnie zadarniona; przez So 5m ³
Obręb Wołogoszcz			
6.	Moczele 15k	0,93	LMB, pokrywa silnie zadarniona (sit, trzcinnik), przez Brz 50 m ³ , Św 10 m ³
7.	Wołogoszcz	0,26	OIJ, pokrywa zadarniona, przez Ol 15 m ³

Lp.	Leśnictwo oddz.	pow. [ha]	Ogólny opis, walory przyrodnicze
	203a		

- **Ostoje ksylobiontów**

Ostoje ksylobiontów dla Nadleśnictwa ustala się celem:

- skutecznej ochrony zasobów rozkładającego się drewna i związanych z nim rzadkich gatunków grzybów, roślin i zwierząt,
- zwiększenia bioróżnorodności w ekosystemach leśnych oraz zwiększenia tzw. oporu środowiska, przez poprawę warunków bytowania i rozwoju organizmów związanych z rozkładającym się drewnem,
- realizacji procedur służących pozostawianiu w lesie posuszu i rozkładającego się martwego drewna w formie grubizny i drzew dziuplastych.

Decyzja Nr 22 Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinie z dnia 10. 07. 2008 r. w sprawie uznania wybranych powierzchni za obszary stanowiące ostoje ksylobiontów w oparciu o Zarządzenie nr 11 Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinie z dnia 3 grudnia 2007 r. w sprawie ochrony zasobów rozkładającego się drewna w ekosystemach leśnych na terenie RDLP Szczecin zatwierdza wykaz powierzchni chroniących ostoje ksylobiontów.

Tab.45. Ostoje ksylobiontów w Nadleśnictwie Głusko

Nadleśnictwo	Pow. jeśli część wydzielenia to pow. zred. [ha]
Głusko	131,82

- **Ekosystemy referencyjne**

Ekosystemy referencyjne to reprezentatywne przykłady istniejących ekosystemów zachowane w stanie naturalnym bądź zbliżonym do naturalnego.

Na terenie Nadleśnictwa Głusko wyznaczono ekosystemy referencyjne na łącznej powierzchni 569,44 ha, w tym:

- formy ochrony przyrody (np. rezerwat przyrody, użytek ekologiczny, powierzchniowy pomnik przyrody, stanowisko dokumentacyjne, całoroczna strefa ochrony, osobliwości przyrodnicze) – 112,70 ha;
- ekosystemy rzadkie i zagrożone – 142,62 ha;
- powierzchnie leśne nie użytkowane gospodarczo (grunty pozostawione do naturalnej sukcesji, drzewostany na terenach trudnodostępnych, inne powierzchnie o podobnym charakterze) – 56,39 ha;

- ostoje ksylobiontów – 10,11 ha;
- wybrane fragmenty drzewostanów (kępy tzw. biogrupy na zrębach) – 27,28 ha;
- drzewostany cenne przyrodniczo – 14,79 ha;
- wybrane drzewostany zachowawcze – 2,68 ha;
- bagna, wody stojące – 119,15 ha;
- wybrane drzewostany na siedliskach bagiennych – 27,39 ha;
- wybrane drzewostany na nadbrzeżnych strefach ekotonowych (przy bagnach, jeziorach, rzekach, innych zbiornikach wodnych) – 47,22 ha;
- wybrane drzewostany o charakterze parkowym oraz wybrane drzewostany związane z ochroną dziedzictwa kulturowego – 8,10 ha;
- wybrane drzewostany uszkodzone przez bobry (podtopienia, zgryzania) oraz wybrane, zamierające drzewostany jesionowe i olszowe – 1,01 ha.

- **Bagna.**

Na terenie Nadleśnictwa Głusko występuje 161 osobno wydzielonych ewidencyjnie bagien. Tereny bagienne zajmują ogólną powierzchnię **149,50 ha**, co stanowi **1,1 %**, ogólnej pow. Nadleśnictwa. Prócz bagien ewidencyjnych występują bagna nie tworzące wydzielen taksacyjnych. Ważność tych biotopów i ich znaczenie dla ekosystemu jest oczywista. Bagna-mokradła najczęściej położone są w nieckach terenowych, w przedłużeniach rynien jeziornych itp. stanowią enklawy wśród leśnych siedlisk świeżych.

Tab.46. Wykaz bagien ewidencyjnych w Nadleśnictwo Głusko.

Nadleśnictwo Głusko							
Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]
Obręb Głusko							
1c	2,08	25d	0,14	156d	0,59	217k	0,52
3j	0,33	32d	0,30	156i	0,37	228f	1,14
6h	1,82	33fx	0,30	157k	0,46	228j	0,36
7d	0,78	41i	0,29	176b	0,73	229a	0,90
7j	0,94	50d	0,23	186b	0,42	229k	0,41
7k	1,52	51a	1,85	190g	0,34	229l	0,74
8g	0,53	51j	0,24	195h	0,65	229o	0,49
8h	0,44	63a	1,32	195i	0,26	231k	0,23
8n	0,30	63c	0,34	196g	0,31	232j	0,61
8o	5,21	89h	0,62	196j	0,29	240g	0,55
9h	0,54	137f	0,74	196k	0,30	241j	0,84
9i	1,25	141d	0,53	196p	0,40	291l	0,91
10c	4,74	141h	1,54	197d	0,50	242f	1,48
11h	6,32	141m	0,78	202i	0,40	247g	0,89
13d	1,56	141n	0,86	203h	0,29	252j	0,62
23g	0,82	142h	0,25	213i	0,48	253ax	0,32
Obręb Wologoszcz							
1h	0,82	159k	1,06	211g	0,53	235h	1,39
5d	0,25	161n	0,50	211i	0,59	238t	0,17
5g	0,68	162d	0,24	212b	0,23	239b	0,52
6b	3,60	162h	0,39	214a	0,61	241d	0,67
10c	0,56	162dx	0,59	214b	0,18	242c	0,40
15f	3,46	162ix	1,46	214g	0,12	245i	0,23

Nadleśnictwo Głusko							
Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]
41d	0,38	165k	0,28	217d	0,30	245k	0,02
54d	0,77	169l	1,98	219f	17,20	248i	0,28
58n	0,61	178l	0,13	219i	0,68	248m	0,29
58s	0,34	179d	0,29	220k	0,41	249f	0,27
60t	0,72	179f	0,07	221f	0,32	249h	0,42
60z	0,6	179k	0,43	222g	0,52	250f	0,39
61k	0,35	179n	0,45	222l	0,57	250j	9,87
71c	0,37	185i	2,64	223h	0,24	250l	0,35
104m	0,03	185p	1,41	223j	0,52	251f	2,36
105i	0,56	186k	1,19	223l	0,33	251g	2,33
105m	0,45	187d	0,29	223n	0,54	259x	0,21
126c	1,12	187i	0,24	224k	0,34	259y	0,15
127g	0,26	189b	2,96	224m	0,26	260r	0,14
136j	0,66	202f	0,46	227f	0,41	261f	0,18
136k	0,48	202h	1,04	227m	0,84	262i	0,27
148g	0,26	202i	1,57	228b	0,96	263d	0,17
157g	1,53	203g	0,60	232b	1,45		
158h	0,07	203r	1,06	232f	0,33		
158l	0,43	207r	0,30	234g	0,96		

Tab.47. Wykaz bagien nie stanowiących osobnych wydzieleń w nadleśnictwie Głusko.

Nadleśnictwo Głusko							
Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]
Obwód Głusko							
3a	0,05	122b	0,15	186a	0,08	231j	0,05
5g	0,05	142a	0,06	187c	0,08	232i	0,05
6a	0,10	156g	0,08	196c	0,05	233a	0,05
8p	0,15	156l	0,15	197g	0,06	233a	0,05
9j	0,05	157b	0,20	197h	0,05	233b	0,05
9k	0,15	157b	0,20	213g	0,05	233b	0,17
10g	0,10	176f	0,14	213j	0,05	233b	0,05
13a	0,15	176j	0,20	214c	0,05	246f	0,07
13a	0,10	177d	0,16	214g	0,30	254b	0,04
13c	0,10	177f	0,20	214g	0,25		
14b	0,05	177k	0,05	230d	0,05		
25a	0,35	177l	0,15	231h	0,05		
Obręb Wologoszcz							
4n	0,10	129j	0,05	202m	0,05	241c	0,06
10f	0,07	131c	0,16	212d	0,08	242b	0,21
28n	0,07	136a	0,10	219j	0,05	244b	0,05
42a	0,07	136c	0,10	220a	0,05	245h	0,16
42a	0,04	136h	0,10	221c	0,15	245h	0,10
73p	0,05	136h	0,10	221d	0,06	248b	0,05
86c	0,10	140n	0,20	222f	0,15	248g	0,05
100d	0,02	147d	0,05	222k	0,07	249c	0,05
101i	0,03	147d	0,10	223i	0,05	249c	0,15
104k	0,06	147d	0,05	224h	0,05	249g	0,10
104k	0,03	158c	0,10	224h	0,10	249g	0,10
104l	0,03	163c	0,02	225k	0,10	250d	0,05
117d	0,03	163l	0,10	225l	0,05	250k	0,05
125j	0,20	163s	0,10	226d	0,05	251c	0,05
125k	0,08	180a	0,05	227g	0,05	252d	0,22
125k	0,05	186f	0,05	227j	0,05	259w	0,17
128j	0,05	194k	0,05	228o	0,20	261d	0,06
129j	0,03	198d	0,10	241c	0,14	262j	0,04

]

Fakultatywne wskazania ochronne:

- wokół bagien zaleca się w trakcie wykonywania cięć zachowywać lub kształtować strefę pasa ochronnego.

- **Wyłączone drzewostany nasienne.**

W Nadleśnictwie Głusko uznano 44,78 ha wyłączonych drzewostanów nasiennych dla So, Dbb, Bk, Brz.

Tab.48. Wykaz WDN w Nadleśnictwie Głusko.

Obręb	Leśnictwo	Oddz. Pododdz.	WDN Gat.	Pow. w ha	Skład	Wiek	Data uznania
Wołogoszcz	Moczele	7 n, r	Brz	7,69	10 Brz	65	1979
Wołogoszcz	Moczele	34 a	Dbb	11,34	8 Dbb,1 Bk,1 So	127	2001
Wołogoszcz	Moczele	15 g,16 a	Dbb	3,56	10 Dbb	132	2001
Wołogoszcz	Moczele	3 a	Bk	7,04	8 Bk	160	1963
Wołogoszcz	Moczele	68 f,g	So	15,15	10 So	112	2001

- **Gospodarcze drzewostany nasienne.**

W Nadleśnictwie Głusko uznano 358,97 ha gospodarczych drzewostanów nasiennych dla So, Dbb, Dbs, Bk, Ol, Brz.

Tab.49. Powierzchnia GDN w Nadleśnictwie Głusko.

Gatunek	Pow. leś. zal.
So	250,15
Dbb	21,43
Dbs	17,16
Bk	53,15
Ol	4,20
Brz	12,88
Powierzchnia ogółem	358,97

- **Plantacje nasienne**

Nadleśnictwo posiada 8 plantacji nasiennych o łącznej powierzchni 56,91 ha.

Tab.50. Wykaz plantacji nasiennych w Nadleśnictwie Głusko.

Obręb	Leśnictwo	Oddz. Pododdz	Gat.	Pow. w ha	Nr w IBL Rodzaj plantacji	Wiek	Data założenia
Wołogoszcz	Moczele	25 b,c,d,f	Md.e	9,83	23/ PN	36/28	1980/89
Wołogoszcz	Moczele	1 d	Brz.br	3,98	80/PN	24	1992
Wołogoszcz	Moczele	1 a	Lp.d	2,71	81/PN	24	1992
Wołogoszcz	Moczele	4 a	Md.e	6,21	59/PN	24	1989
Wołogoszcz	Moczele	1 b, c; 2 a	So	11,23	19/PN	36/37	1978/79
Wołogoszcz	Moczele	2 c	So	4,87	39/PUN	27	1990
Wołogoszcz	Moczele	25 h,i	So	10,74	7/PUN	37	1979
Wołogoszcz	Moczele	4 b,c; 5 a	Dg	7,34	44/PUN	26	1991

- **Drzewa mateczne.**

Nadleśnictwo posiada 31 drzew matecznych w tym:

- So -12 szt,
- Db.b-7szt,
- Brz.br-12 szt.

- **Źródła nasion.**

Nadleśnictwo posiada 10 źródeł nasion w tym:

- Dg-1szt,
- Lp.d-3 szt,
- Gb-4 szt,
- Js-2 szt.

- **Drzewostan zachowawczy**

Według stanu na 01.01.2014 r. w nadleśnictwie jest jeden drzewostan zachowawczy in situ w obrębie Wołogoszcz, leśnictwie Czarnolesie w oddziale 216 f o powierzchni 2,68 ha.

11. Cenne obiekty dziedzictwa kulturowego na terenie Nadleśnictwa Głusko.

Tab.51. Wzór nr 19. Wykaz obiektów kultury materialnej.

Lp.	Nazwa obiektu	Leśnictwo Oddz.	pow [ha]	Ogólny opis obiektu, rok powstania, walory	Zabiegi	Uwagi
Obręb Głusko						
1.	Drogowskazy i słupki oddziałowe	-	-	Granitowe, przedwojenne drogowskazy przydrożne oraz kamienne słupki oddziałowe rozmieszczone miejscami na terenie całego obrębu.	-	-
2.	Umocnienia Wału Pomorskiego	-	-	Wybudowane w okresie poprzedzającym II wojnę światową i w czasie wojny jako fragment tzw. Wału Pomorskiego. Umiejscowione na skarpach prawego brzegu Drawy oraz na skarpach doliny Noteci. Obecnie są to fragmenty umocnień m in. niektóre ściany, zerwane stropy z mało czytelną konstrukcją żelbetonową.	-	-
3.	Cmentarze poewangelickie	Jażwiny 152b	0,20	Cmentarz położony obok leśniczówki w Osadzie Sówka. Granice czytelne, zachowany układ nagrobków. Zadrzewienie Św 110 lat. Stanowiska cennych gatunków roślin, m. in. bluszcz pospolity, konwalia majowa, barwinek pospolity.	-	-
		Jażwiny 189b	0,12	Cmentarz położony nieopodal wsi Jażwiny, obecnie nieczynny. Granice czytelne, nagrobki zniszczone. Stanowisko bluszczu pospolitego i konwalii majowej.	-	-
4.	Mogiła	Korytnica 33n	0,05	Mogiła w części W, ruiny kościoła	CW	-

Lp.	Nazwa obiektu	Leśnictwo Oddz.	pow [ha]	Ogólny opis obiektu, rok powstania, walory	Zabiegi	Uwagi
		Jaźwiny 170h	-	Mogiła	CP	-
		Sitnica 210f	-	Mogiła	TP	-
5.	Droga brukowana	Sitnica 231 - 234	-	Leśna, brukowana droga z I połowy XIX w.	-	-
6.	Obelisk	Jelenie 96h	-	Pomnik, obelisk (głaz) przy remizie	Rb Ib	-
Obręb Wołogoszcz						
1.	Drogowskazy i słupki oddziałowe	-	-	Granitowe, przedwojenne drogowskazy przydrożne oraz kamienne słupki oddziałowe rozmieszczone miejscami na terenie całego obrębu.	-	-
2.	Umocnienia Wału Pomorskiego	Żelaźnica 123b 140g 141c 142d, i Czrnolesie 161a 162g, r 163a, d, k, l, p 164f 185a, l 186c, f, j, r 207h, j, o, p 238o, p, r 252g, i, k 261b 262d	-	Wybudowane w okresie poprzedzającym II wojnę światową i w czasie wojny jako fragment tzw. Wału Pomorskiego. Umiejscowione na skarpach prawego brzegu Drawy oraz na skarpach doliny Noteci. Obecnie są to fragmenty umocnień m in. niektóre ściany, zerwane stropy z mało czytelną konstrukcją żelbetonową.	-	-
3.	Cmentarze poewangelickie	Moczele 4l	-	Pozostałości dawnego cmentarza ewangelickiego.	BRAK WSK	-
		Wołogoszcz 159o	0,80	Przedwojenny cmentarz położony w pobliżu wsi Wołogoszcz. Granice czytelne, nagrobki zniszczone. Stanowisko bluszczu pospolitego.	-	-
		Czarnolesie 163k	-	Dawny cmentarz rodowy.	TW	-
		Czarnolesie 259f	0,34	Przedwojenny cmentarz położony nieopodal wsi Łęczyn. Granice czytelne, nagrobki zniszczone. Stanowisko bluszczu pospolitego, barwinka pospolitego i konwalii majowej.	-	-
4.	Binduga	Czarnolesie 238a	-	Dawne miejsce zrzutu drewna do rzeki Drawy.	-	-
5.	Polana Łęczyńska	Czarnolesie przy 259p	-	Polana nad brzegiem rzeki Mierzęcka Struga, nieopodal wsi Łęczyn, to wyjątkowa w skali Pomorza enklawa osadnictwa mezolitycznego.	TW	-
6.	Stanowisko archeologiczne	Moczele 6k	-	Ślad osadnictwa pradziejowego	TW	-

12. Obiekty kultury materialnej i inne przyrodnicze w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Głusko.

➤ **Głusko** - osada wzmiankowana w XIII w. jako własność opactwa cysterskiego w Bierzwniku. Osada została prawdopodobnie opuszczona, gdyż XVI w. ponownie założył tu wieś Rüdiger Wedel. W XIX w. w Głusku działał wzorcowy majątek Fryderyka von Sydow, znany m.in. z browaru, gorzelnii, dwóch młynów i huty szkła. Majątek znany był z hodowli owiec i bydła mlecznego, produkowano lokalną odmianę sera – tzw. ser głuskowski. Czyniono próby uprawy winorośli. Od spadkobierców von Sydowa majątek przeszedł na własność kasy leśnej i przekształcono go w nadleśnictwo, które w 1921 r. obejmowało ponad 7000 ha.

Zabytki:

- skrzydło wsch. i pn. dawnego czworobocznego budynku dworskiego z XIX w., w miejscu skrzydła zach. jest nowszy dwór z pocz. XX w. Przed wojną mieściła się tu Pruska Szkoła Leśnictwa, potem zakład karny i bursa OHP, a obecnie nadleśnictwo. Za dworem niewielki park (pow. 2,0 ha) z 1 poł. XIX w. Rosną w nim dwa pomnikowe cisy.
- kościół MB Częstochowskiej, neogotycki, zbudowany w drugiej poł. XIX w. z wykorzystaniem murów dawnego browaru. Mury budowli wykonane są z kamienia łamanego, a nadbudowane fragmenty ścian z cegły ceramicznej, z której wybudowano także wieżę. Wnętrze nawy przykryte gwiaździstym sklepieniem ceramicznym. Nie zachował się ołtarz główny, po którym pozostała murowana arkadowa mensa. Ambona z pocz. XX w., neogotycka chrzcielnica z piaskowca z końca XIX w., bogato zdobiona ornamentyką roślinną. Na wieży dzwon z 1931 r. Stoi obok dworu.
- interesujące skupienie zabytków dawnej techniki wiejskiej: na pd. od osady, na grobli między kanałem z Rybakówki a zapuszczonym stawem, w zrujnowanym budyńeczku resztki dawnego wodociągu wiejskiego z początków XX wieku. Woda spływająca z kanału do stawu obracała nadsiębierne koło wodne napędzające pompę pompująca wodę do zbiornika na wzgórzu za nadleśnictwem. Do dziś zachowało się koło i pompa, odlana w Zakładach Mechanicznych w Choszczynie.
- resztki dawnego tzw. Kanału Sicieńskiego – kilkudziesięciokilometrowego kanału zbudowanego w XIX w. do nawadniania łąk, przebiegają przez wieś.
- trzy stanowiska dziewiętnastowiecznych hut szkła – można znaleźć rozproszone kawałki materiału szklarskiego, wśród pól i ugorów na pd. od osady (k. Rybakówki i w pobliżu odgałęzień obu dróg do elektrowni Kamienna).
- pomnik ofiar I wojny światowej, odrestaurowany przez Nadleśnictwo Głusko, na pd. od wsi przy drodze do Starego Osieczna na wyspie stawu - przejście łukowym mostkiem, w kompleksie stawów rybnych, tzw. Rybakówka

- aleja wiązowa przy drodze do Osieczna, a przy drodze do Drawna aleja dębowa. Ostatni dąb po lewej stronie ma 405 cm obwodu.
- w okolicy elektrownia Wodna Kamienna.

Rysunek 42. Kościół w Głusku (Fot. Magdalena Małecka)

- **Wologoszcz** - znajduje się tu zabytkowy kościół filialny, p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego, szachulcowy, z XVIII w. (nr rej. 298 z 05.07.1958 r.)
- **Dobiegiew** - otrzymał prawa miejskie około roku 1298. W czerwcu 1433 roku miasto zostało w trakcie wojny polsko-krzyżackiej (nieszawskiej) zdobyte przez wojska czesko-wielkopolskie. Miasto było kilkakrotnie niszczone przez pożary. W okresie wojennym (1940–45) był tu największy obóz jeńców wojennych Oflag II C Woldenberg. Na miejscu oflagu utworzono Muzeum Woldenberczyków.

Zabytki:

- kościół parafialny pod wezwaniem Chrystusa Króla, gotycki z XIV wieku, przebudowany w połowie XV wieku, XIX wieku, stojący na placu Starca (nr rej. L-186/A z 22.10.1976 i z 25.11.2005 r.)
- cmentarz kościelny (nr. rej. j.w.);
- baszta - czata strażnicza z XIV wieku z fragmentem miejskich murów obronnych, z XIV wieku, średniowiecznych (nr rej. 154 z 16.03.1961 r. oraz 23 z 22.10.1976 r.);

- arsenał, ul. Szpitalna 1, z połowy XIX wieku (nr rej. L-391/A z 15.04.1964 i z 07.12.1976 r.).

Rysunek 43. Dobiegniew (Fot. *Sebastian Rymszewicz*)

➤ **Jaźwiny** - osada nad rz. Korytnicą, założona w 1818 roku na gruntach wsi Niemieńsko jako fabryka papieru. Wybudował ją Christian Hertel, stąd niemiecka nazwa Hertelsaue. Po 1841 r. fabryka należała do braci von Muller. W 1894 r. odnotowano tu 2 domy i 9 budynków, młyn, tartak; w 1925 r. odnotowano 152 osób (prawdopodobnie liczonych łącznie z Sówką), w 1939 r. - 82 osób. Oprócz fabryki papieru zajmującej 155 mórg ziemi znajdowały się tu także dwie posiadłości, które zostały odziedziczone przez synów Hertela, podczas gdy fabryka dwukrotnie zmieniała od 1823 roku właściciela, by w 1841 roku przejść w ręce braci Muller.

Zespół fabryczny związany z przemysłem papierniczym. Papiernia w Hertelsau została zbudowana w 1814 r. Produkcję papieru gazetowego prowadzono do 1879 r. W latach 1879-1891 produkowano tutaj papę, a od 1891 wełnę drzewną stosowaną do pakowania szkła. Trwała ona do 1960 r. Gdy w Sówce wprowadzono hodowlę pstrągów, przystosowano budynki fabryczne do nowej funkcji jednak nie utraciły one zabytkowego charakteru. Przy osadzie na Korytnicy znajduje się jaz, przy którym niegdyś była turbina wodna pracująca na potrzeby fabryki. Po 1945 roku przez jakiś czas była tu fabryka wełny drzewnej. Powyżej Jaźwin do niedawna funkcjonował ośrodek zarybieniowy ryb łososiowatych z kompleksem stawów, który zbudowany został w latach 60-tych XX wieku.

➤ **Moczele** - osada leśna nad rzeką Moczelą, w pobliżu ujścia do Drawy. Początek wiosce dał folwark założony w drugiej poł. XVII wieku przez urząd domeny w Bierzwniku. Osada

zlokalizowana została na średniowiecznym szlaku na pomorze zwanego - drogą solną. Na pocz. XIX wieku Moczele określane były jako folwark z jednym chałupnikiem i 3 komornikami. Była tu ponadto smolarnia, młyn wodny, młyn mlewny i piła tartaczna. Łącznie 5 domów. W 1840 roku Moczele zostały nazwane już kolonią i miały 8 domów. Wraz z położoną po przeciwnej stronie Drawy wsią Springe stanowiła duży zespół osadniczy wewnątrz puszczy. Po drugiej wojnie światowej okolica opustoszała a pozostałością dawnych czasów są ruiny domów i dwa zdewastowane cmentarze ewangelickie, oraz pozostałości po wsi Springe. Ludność-1809 r. - 32 mieszkańców, 1933 r. - 132 m., 1936 r. -134 m.

➤ **Chrapów** - w 1608 roku znajdowała się tu siedziba rycerska należąca do Hansa von Bornstedt. Była to jedna z 4 siedzib do których zaliczały się Derkacze (Dicking), Wołogoszcz (Wolgast), Osówko (Wutzow). Pozostałe miejscowości posiadali bracia Hansa von Bornstedt-Franz, Kurt i Wolf. W pierwszej poł. XIX wieku w Chrapowie powstał zespół folwarczny wraz z pałacem należącym do rodziny von Schmitterlow. Ostatni niemiecki właściciel majątku Axel von Schmitterlow będący oficerem niemieckiej armii został zastrzelony pod koniec wojny przez radzieckich żołnierzy, którzy także spalili pałac. Do obecnych czasów zachowała się tylko obora z 1844 roku i nieczynny z połowy XIX w. cmentarz ewangelicki. Osada położona na skraju Puszczy Drawskiej. W pobliżu znajdują się dwa jeziora z czego jedno to były staw rybny, uchodzący kanałem do Mierzęckiej Strugi. W 1933 roku w Chrapowie mieszkało 105 osób. We wsi zachował się park dworski z II połowy XVIII wieku w stylu parku krajobrazowego, z takimi gatunkami drzew jak: platan klonolistny, buk odm. purpurowa, cyprysik błotny, klony, graby, kasztanowce, choina kanadyjska, tuja i dęby. Układ komunikacyjny parku czytelny na reprodukcji mapy wsi z ok. 1890r. /patrz poniżej/, liczne alejki obiegające łagodnymi łukami kępy starodrzewia, przechodząc w kierunku wschodnim do sąsiedniego lasu. Park nie posiadał ogrodzenia. Dwór usytuowany był w zachodniej części parku, skraju dziedzica folwarcznego. Południową część parku zajmowały ogrody z niewielkim stawem pośrodku.

➤ **Łęczyn** - osada leśna powstała w lasach nad Drawą w drugiej poł. XVII wieku (Lenzen lub Lenzenbruch) w czasie kolonizacji olenderskiej i przynależała domeny pocysterskiej w Bierzwniku. Osada składała się z 8 domów zamieszkałych przez 6 chałupników, 2 komorników, młynrza i strażnika leśnego. Mieszkańcy podlegali parafii protestanckiej w Wołogoszczy. W 1946 r. wieś nazywała się Lechów. Ludność:1809r.-41, 1933r.-133, 1958r.-68, 1970r.-89, 1978r.-64. We wsi funkcjonuje jedna z nielicznych smolarni, która nie posiada większych wartości estetycznych. Cmentarz ewangelicki, nieczynny, poł. XIX, 0,45 ha, położony w pn.-wsch. części wsi, w otoczeniu lasu, na równym terenie. Stan zachowania: czytelne granice pierwotnego układu przestrzennego, kwatery zatarte, pojedyncze nagrobki i mogiły - wolnostojące z XIX i XX w.

D. ZAGROŻENIA

Rysunek 44. Efekt działań bobrów (Fot. Łukasz Sikora)

Lasy narażone są na ujemne oddziaływanie kilku czynników, które mają pochodzenie:

- biotyczne,
- abiotyczne,
- antropogeniczne.

1. Czynniki biotyczne.

Spośród czynników przyrody ożywionej największe szkody wyrządzają:

- grzyby,
- owady,
- zwierzyna płowa.

- **Grzyby.**

Najbardziej podatne na zagrożenia od grzybów patogenicznych są drzewostany na gruntach porolnych zagrożone przede wszystkim przez korzeniowca wieloletniego.

Całkowitą powierzchnię występowania chorób powodowanych przez grzyby patogeniczne na terenie nadleśnictwa trudno jest ustalić, gdyż szkody występują z reguły pojedynczo i widoczne są w dłuższym przedziale czasowym.

- **Owady.**

Szkody od owadów zinwentaryzowano na powierzchni 31,91ha.

- **Zwierzyna płowa.**

Spośród czynników przyrody żywej największe szkody wyrządza zwierzyna płowa w drzewostanach w wieku do 20 lat. Szkody wyrządzone przez jelenie i sarny polegają głównie na zgryzaniu sadzonek i spalowaniu drzew. Szkody te dotyczą większości gatunków drzew leśnych. Ochrona upraw i młodników przed zwierzyną polega głównie na gradzeniu. Ważnym elementem jest również utrzymywanie populacji jeleni na odpowiednim poziomie, co uczyni powstałe szkody gospodarczo znośnymi.

Na terenie nadleśnictwa zinwentaryzowano uszkodzenia powodowane przez zwierzynę na ogólnej powierzchni 627,47 ha.

2. Czynniki abiotyczne.

Spośród czynników przyrody nieożywionej największe zagrożenia wywołują silnie wiejące wiatry (huragany, trąby powietrzne), opady śniegu, zmiany stosunków wodnych, susze wiosenno-letnie, w mniejszym stopniu zagrożenia związane z ekstremami temperatur (przymrozki wczesne, późne, okiść, listwy mrozowe itd.).

- **Wiatry.**

W ostatnich latach jesteśmy świadkami wyraźnie wzrastającego (w sensie globalnym) zagrożenia silnie wiejącymi wiatrami. Na pogodowe huśtawki i zawirowania ma wpływ nie tyle większe ścieranie się klimatu morskiego i kontynentalnego, co zmiany klimatyczne będące następstwem zakłócenia bilansu dwutlenku węgla w atmosferze. Zmiany te przyczyniają się do powstania licznych fal huraganowych wiatrów: gwałtownych burz połączonych z bardzo silnymi wiatrami i gradobiciem.

W nocy z dnia 27 na 28 lipca 2013 roku na terenie Nadleśnictwa Głusko od godziny 3:00 do 3:15 miała miejsce burza w trakcie której nastąpiły obfite opady deszczu i bardzo silny wiatr. W związku z przejściem przez tereny Nadleśnictwa (obręb Wołoszcz) huraganowych wiatrów konieczna była ponowna taksacja najsilniej uszkodzonych drzewostanów.

Rysunek 45. Powierzchnie po przejściu huraganowych wiatrów w lipcu 2013 r. (Fot. Sebastian Rymaszewicz)

- **Opady śniegu.**

Śnieg najgroźniejsze szkody wyrządza w postaci okiści. Okiść powstaje podczas bezwietrznej pogody i przy temperaturze powyżej 0° C, kiedy mokry śnieg pada dużymi płatami i powoduje nadmierne obciążanie koron drzew. Skutkiem okiści jest łamanie wierzchołków i gałęzi, przyginanie drzew cienkich, nadrywanie korzeni, wreszcie łamanie pni i wywracanie drzew. Okiść może spowodować duże szkody zwłaszcza w nie pielęgnowanych młodnikach. Osłabione drzewa stanowią dogodny warunki rozwoju szkodników wtórnych, grzybów patogenicznych. Aby zapobiec okiści korzystniej jest wykonywać trzebieże częściej i o słabszym nasileniu.

- **Zmiany stosunków wodnych**

Głównym czynnikiem wpływającym na kondycję drzewostanów jest ilość opadów. Susza szczególnie niebezpieczna jest na nowo zakładanych uprawach wiosną i wczesnym latem, powodując znaczne ubytki wysadzanych drzew. W starszych drzewostanach susze letnie są bardzo groźne ze względu na zwiększone zagrożenie pożarowe szczególnie w drzewostanach iglastych. Zmiana stosunków wodnych przyczynia się do osłabienia kondycji drzew szczególnie starszych, o mniejszych zdolnościach przystosowawczych, które stają się podatne na ataki ze strony szkodników wtórnych oraz grzybów patogenicznych. Dążyć należy do hamowania spływu i parowania wody z ekosystemów leśnych poprzez wprowadzanie podsadzeń, pozostawianie pasów ochronnych przy jeziorach, rzekach, bagnach, źródłiskach; utrzymywanie naturalnego charakteru brzegów wód powierzchniowych.

Poziom wody gruntowej, szczególnie na siedliskach wilgotnych i mokrych, ściśle związany jest z prawidłowym funkcjonowaniem urządzeń wodno- melioracyjnych.

Na powierzchniach zagrożonych zbyt dużą ilością wody należy zadbać przede wszystkim o właściwe funkcjonowanie urządzeń wodno- melioracyjnych, dbać tak, aby te urządzenia nie zagrażały siedliskom przyrodniczym, a przy doborze gatunków do przyszłych upraw mieć na uwadze ich odporność na niekorzystne warunki (nadmiar wody, huraganowe wiatry, zbyt silne zachwaszczenie).

- **Przymrozki.**

Dość poważnym zagrożeniem dla upraw, podrostów i szkólek są późne przymrozki (wiosenne). Powodują obumieranie młodych pędów i liści, szczególnie dębów i buków. Zagrożenie występuje corocznie, ale w ostatnich latach nasila się w związku z przesuwaniem się (w kierunku późnej wiosny, a nawet wczesnego lata) terminów występowania pierwszych i ostatnich przymrozków wiosennych. Do najbardziej wrażliwych gatunków zaliczamy dęba i buka.

3. Czynniki antropogeniczne.

- **Pożary.**

Najbardziej zagrożone są drzewostany sosnowe, głównie na siedlisku Bśw i BMśw. Zagrożenie znacznie wzrasta na terenach atrakcyjnych wypoczynkowo, przy torach kolejowych, drogach publicznych. Warto wspomnieć, że na obszarach sąsiadujących z lasami dochodzi stosunkowo często, szczególnie w okresie przedwiośnia do wypalania suchej roślinności trawiastej.

Większość pożarów spowodowana była działalnością człowieka (wypalanie nieużytków, nieostrożne posługiwanie się ogniem, podpalenia).

W minionym dziesięcioleciu (2004-2013) w Nadleśnictwie Głusko miało miejsce 29 pożarów na łącznej powierzchni 1,97 ha.

W poszczególnych latach przedstawia się to następująco:

Rok	Liczba pożarów	Powierzchnia (ha)	Średnia powierzchnia pożaru (ha)
2004	1	0,02	0,02
2005	5	0,17	0,03
2006	7	1,03	0,15
2007	4	0,11	0,03
2008	1	0,03	0,03
2009	0	0	0
2010	2	0,11	0,05
2011	3	0,16	0,05
2012	3	0,28	0,09
2013	3	0,06	0,02
Razem	29	1,97	0,07

- **Zanieczyszczenie powietrza.**

O jakości powietrza decyduje zawartość różnorodnych substancji, których koncentracja jest wyższa od warunków naturalnych. Poziom stężeń zanieczyszczeń powietrza wynika bezpośrednio z wielkości emisji zanieczyszczeń do atmosfery oraz warunków meteorologicznych. Duży wpływ mają również zanieczyszczenia trans graniczne oraz przemiany fizyko- chemiczne.

Głównym źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza w zachodniopomorskim jest tzw. emisja antropogeniczna, wynikająca z działalności człowieka. Naturalne procesy zachodzące w przyrodzie (emisja naturalna) mają znaczenie marginalne i w niewielkim stopniu oddziałują na jakość powietrza atmosferycznego. Emisja antropogeniczna obejmuje emisję z zakładów przemysłowych i energetycznych, emisję niską z gospodarki komunalnej (kotłownie, indywidualne paleniska domowe i prywatne zakłady) oraz emisję komunikacyjną.

Województwo zachodniopomorskie w 2009 roku zajmowało dziesiąte miejsce w kraju w rankingu województw o największej emisji zanieczyszczeń gazowych oraz ósme ze względu na emisję pyłu. Według badań przeprowadzonych przez WIOŚ w Szczecinie w 2009 roku około 73,1% całkowitej emisji SO₂ z terenu województwa pochodziło ze źródeł punktowych, 26,7% ze źródeł powierzchniowych, a około 0,2% ze źródeł liniowych. Dla dwutlenku azotu emisja punktowa stanowiła 43,7% emisji całkowitej, liniowa 45,2%, a z sektora bytowego (mieszkalnictwo i usługi) 11,1%. W przypadku tlenku węgla największy udział miała emisja liniowa około 75,5%, powierzchniowa wynosiła 17,9% a punktowa 6,6%. W przypadku zanieczyszczeń pyłowych emisja powierzchniowa stanowiła 65,8%, liniowa około 24,4% natomiast punktowa – 9,8%. Postawą tych oszacowań była inwentaryzacja poszczególnych rodzajów emisji gromadzonych w bazie danych WIOŚ w Szczecinie na potrzeby obliczeń modelowych wykorzystywanych do przeprowadzenia rocznych ocen jakości powietrza dla województwa zachodniopomorskiego.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska wykonał ocenę jakości powietrza w województwie lubuskim na podstawie pomiarów emisji, przeprowadzonych w 2012 r. za pomocą automatycznych stacji monitoringu powietrza²⁰. Pomiarów te wykazały (podobnie jak w latach ubiegłych), że głównym problemem w zakresie zanieczyszczenia powietrza w województwie są wysokie stężenia pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu w nim zawartego. Dodatkowo pomiary arsenu potwierdziły występowanie wysokiego stężenia i przekroczenie jego wartości docelowej w południowej części województwa.

W wyniku wykonanej oceny wyodrębniono pięć obszarów przekroczeń w województwie lubuskim, dla których wymagany jest pomiar powietrza:

- strefa m. Gorzów Wlkp.
- obszar Śródmieścia ze względu na ponadnormatywną liczbę przekroczeń dopuszczalnego poziomu 24-godzinnego pyłu zawieszonego PM10;

²⁰ Krauze-Biernaczyk M., Czarniecka P. 2013. *Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubuskim.*

- obszar miasta Gorzowa Wlkp. ze względu na przekroczenie średniorocznych wartości stężeń docelowych dla benzo(a)pirenu;
- strefa m. Zielona Góra (obszar miasta Zielona Góra ze względu na przekroczenie średniorocznych wartości stężeń docelowych dla benzo(a)pirenu) ;
- strefa lubuska:
- obszar miasta Wschowa (ze względu na ponadnormatywną liczbę przekroczeń dopuszczalnego poziomu 24-godzinnego pyłu zawieszonego PM10 oraz przekroczenie średniorocznych wartości stężeń docelowych dla benzo(a)pirenu i arsenu);
- obszar miasta Sulęcín (ze względu na przekroczenie średniorocznych wartości stężeń docelowych dla benzo(a)pirenu).

Przekroczony został poziom celu długoterminowego zawartości ozonu w powietrzu określone ze względu na ochronę roślin, którego termin osiągnięcia wyznaczono na 2020 rok.

Powyższa ocena i wynikająca z niej klasyfikacja stref (wszystkie strefy zaliczono do klasy C) potwierdza konieczność wdrożenia nowych i kontynuacji już opracowanych programów ochrony powietrza. Uzasadnione jest także dalsze prowadzenie pomiarów pyłu zawieszonego dla monitorowania kształtowania się stężeń tego zanieczyszczenia w powietrzu na obszarze województwa.

- **Stan czystości wód.**

Decydujący wpływ na jakość wód powierzchniowych mają zanieczyszczenia pochodzące z następujących źródeł:

- punktowe zrzuty ścieków komunalnych i bytowo – gospodarczych z miejskich i wiejskich systemów kanalizacyjnych;
- punktowe zrzuty ścieków przemysłowych zrzucanych za pomocą własnych systemów kanalizacyjnych;
- punktowe zrzuty zanieczyszczonych wód opadowych z terenów zurbanizowanych i przemysłowych;
- rozproszone zrzuty ścieków ze zurbanizowanych terenów miejskich i wiejskich nie wyposażonych w systemy kanalizacyjne;
- zanieczyszczenia obszarowe, głównie z rolnictwa, spowodowane spływami powierzchniowymi zanieczyszczeń zawierających związki biogenne, środki ochrony roślin, z niewłaściwego rolniczego zagospodarowania odchodów zwierzęcych, soków kiszunkowych oraz ścieków bytowo – gospodarczych lub produkcyjnych.

W 2009 r. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze z Delegaturą w Gorzowie Wlkp. w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, prowadził badania jakości wód rzek w sieciach monitoringu diagnostycznego, operacyjnego i operacyjnego celowego – zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 13 maja 2009 r. w sprawie form i sposobu

prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych (Dz.U. 2009 nr 81 poz. 685)²¹. Na podstawie uzyskanych wyników badań, w 2010 r. została wykonana przez WIOŚ klasyfikacja (w punktach pomiarowo – kontrolnych) stanu/potencjału ekologicznego oraz stanu chemicznego wód rzek na terenie woj. lubuskiego – w sposób określony w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 r. w sprawie klasyfikacji jednolitych części wód powierzchniowych (Dz. U. z 2008 r. nr 162 poz. 1008). Definicje klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 lipca 2009 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych (Dz. U. z 2009 r. nr 122 poz. 1018).

Przeprowadzona ocena wskazuje, że stan ekologiczny określony dla naturalnych części wód w rzekach na terenie województwa w 2009 r. był zróżnicowany i kształtował się między stanem dobrym a stanem złym, przy czym dominował stan ekologiczny umiarkowany. O wynikach klasyfikacji stanu ekologicznego wód najczęściej decydowały przekroczenia granicznych (tj. określonych dla II klasy jakości wód powierzchniowych) wartości niektórych wskaźników fizykochemicznych takich jak: tlen rozpuszczony, ogólny węgiel organiczny, azot Kjeldahla. Potencjał ekologiczny, wyznaczany dla sztucznych i silnie zmienionych części wód, przeważnie utrzymywał się na umiarkowanym poziomie, podobnie jak stan ekologiczny.

Ocena stanu chemicznego dokonana na podstawie analizy wskaźników charakteryzujących występowanie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego, w tym tzw. substancji priorytetowych (między innymi: kadm, nikiel, ołów i rtęć oraz wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne – WWA) wskazywała na dobry stan chemiczny.

- **Negatywne oddziaływanie człowieka na las i środowisko przyrodnicze.**

- znaczna presja ludzka na lasy;
- istnienie barier ekologicznych, utrudniających migracje zwierząt;
- wypalanie ściernisk, poboczy dróg, łąk, trzcinowisk;
- zaśmiecanie lasu oraz istnienie dzikich wysypisk śmieci;
- niepełne skanalizowanie miejscowości, gromadzenie ścieków w szambach o wątpliwej szczelności oraz ich wylewanie do rowów i rzek;
- wpływ do wód środków ochrony roślin i nawozów sztucznych;
- niewłaściwe składowanie obornika i gnojowicy oraz ich zwiększone dawkowanie na polach;
- niszczenie tablic i urządzeń;
- nielegalne pozyskanie drewna;
- kłusownictwo.

²¹ Źródło: <http://www.zgora.pios.gov.pl>

E. WYTYCZNE DO ORGANIZACJI GOSPODARSTWA LEŚNEGO ORAZ WYKONYWANIA PRAC W NADLEŚNICTWIE.

Rysunek 46. Uprawy na dawnym leśnictwie Ostoja przy Radęcinie (Fot. Sebastian Rymszewicz)

1. Wytyczne do organizacji gospodarstwa leśnego.

Na podstawie dominujących funkcji pełnionych przez lasy a także przyjętych celów gospodarowania z uwzględnieniem zdolności produkcyjnych siedlisk zastosowano jednostki regulacyjne zwane gospodarstwami (Instrukcja Urządzania Lasu 2012).

Tab.52. Podział lasów na gospodarstwa.

Gospodarstwo	Powierzchnia leśna zalesiona i nie zalesiona	
	ha	%
S – specjalne	207,99	1,6
O – wielofunkcyjnych lasów ochronnych	12557,78	98,4
Ogółem	12765,77	100,00

2. Wytyczne w sprawie wykonywania prac leśnych.

Tworzenie coraz większej liczby obszarów objętych różnymi formami ochrony, czy też ochrona gatunkowa jest tylko częścią działań zmierzających do poprawy stanu środowiska przyrodniczego. Wraz z rozwojem form i metod ochrony przyrody muszą iść w parze działania, które pozwalają korzystać z zasobów przyrody bez wyraźnych szkód, a jednocześnie poprawią jej stan. Zachowanie ciągłości zasobów przyrody i poprawa jej stanu są warunkami determinującymi

gospodarkę leśną. W celu poprawy stanu środowiska przyrodniczego w trakcie wykonywania prac leśnych szczególną uwagę należy zwrócić na:

- wytyczanie i wykorzystywanie stałych szlaków zrywkowych;
- stosowanie bioolei jako smarów silnikowych oraz do smarowania łańcucha w pilarkach;
- ochronę stanowisk gatunków wymienionych w Rozporządzeniu MŚ z dnia 5 stycznia 2012 r. w sprawie gatunków dziko występujących roślin objętych ochroną (Dz. U. Nr 0, poz. 81) oraz Rozporządzeniu MŚ z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. Nr 237, poz. 1419 z 2011 r.) podczas trzebieży i innych zabiegów, m. in. poprzez zwracanie uwagi na miejsca obalania drzew, przebieg szlaków zrywkowych, pozostawianie kęp starodrzewu o szerokości-średnicy minimum jednej wysokości drzewostanu;
- stałe podnoszenie wiedzy przyrodniczej pracowników nadleśnictwa, zwracając szczególną uwagę na rozpoznawanie gatunków roślin, zwierząt oraz drzewostanów o wysokim stopniu naturalności (buczyny, grądy itd.);
- prowadzenie ewidencji występowania nowych stanowisk gatunków chronionych, obiektów cennych przyrodniczo;
- ochronę i pielęgnację niektórych elementów krajobrazu naturalnego i kulturowego (parki, aleje, cmentarze, groby, itp.);
- otoczenie opieką istniejących projektowanych i proponowanych do objęcia ochroną prawną obiektów przyrodniczych
- podjęcie starań o uznanie proponowanych form ochrony przyrody.

F. PLAN DZIAŁAŃ – ZESTAWIENIE PRAC OBJĘTYCH PROGRAMEM OCHRONY PRZYRODY.

Rysunek 47. Buczyny w leśnictwie Żelaźnica (Fot. Sebastian Rymszewicz)

I. Obligatoryjne zadania z zakresu ochrony przyrody.

Szczegółowo przedstawiono w Załączniku nr 2. Tabela XXIII- Zestawienie zadań z zakresu ochrony przyrody.

II. Fakultatywne wskazania ochronne

1. Ochrona różnorodności biologicznej.

Ochrona różnorodności biologicznej w lasach realizowana jest na podstawie obowiązujących w Lasach Państwowych zasad, zarządzeń i instrukcji.

W celu ochrony różnorodności biologicznej w lasach Nadleśnictwa Głusko zaleca się:

- dla zachowania leśnych zasobów genowych należy ściśle realizować zadania w zakresie ochrony genotypów rodzimych gatunków drzew leśnych;
- nie wprowadzać neofitów oraz promować gatunki rodzime;
- dostosowywać skład gatunkowy upraw do odpowiednich typów siedliskowych lasu, ważne jest by gatunki liściaste osiągały optymalny udział;

- przebudowę drzewostanów w kierunku zgodnym z typem siedliskowym i typem drzewostanu z zachowaniem zasad selekcji, hodowli oraz ochrony lasu stosowanych w wielofunkcyjnej gospodarce leśnej;
- przywracanie naturalnego stanu w przypadku siedlisk zniekształconych;
- w odpowiednich warunkach siedliskowych dążenie do powstawania drzewostanów zróżnicowanych pod względem wieku, składu gatunkowego i struktury;
- pozostawienie w lesie jak największej biomasy (części stojących drzew martwych, połamanych, wykrotów, gałęzi, igliwia i kory), jako jednego z czynników bioróżnorodności, o ile nie jest to sprzeczne z zasadami ochrony lasu (zakaz palenia gałęzi na powierzchniach zrębowych) oraz nie przyczynia się do eutrofizacji siedlisk w miejscach niepożądanych;
- zachowanie w lasach jak największej liczby starych, okazałych, często o ciekawych formach drzew lub kęp starodrzewi, drzew owocowych, klonów, lipy drobnolistnej, topól rodzimych, jarzębów, drzewiastych form: głogów, czeremchy zwyczajnej, jałowca, trzmielin, szakłaka;
- w maksymalnym stopniu wykorzystywać w odnowieniach dolne warstwy – naloty, podrosty, także na siedliskach uboższych – jeśli przedstawiają dobrą jakość i są zgodne z założonymi celami hodowlanymi;
- w koniecznych przypadkach usuwanie czeremchy amerykańskiej przy planowanych zabiegach gospodarczych;
- w celu zachowania różnorodności ekosystemów należy jak najszerzej wykorzystywać zmienność w ramach mikrosiedlisk wprowadzając na te niewielkie powierzchnie właściwe im gatunki;
- na terenie nadleśnictwa unikać zalesiania śródleśnych łąk, skarp oraz niewielkich otwartych powierzchni (zachowanie bogactwa i różnorodności krajobrazowej), granice lasów powinny mieć charakter łagodny;
- wywieszanie drewnianych budek dla ptaków i nietoperzy;
- nie zalesiać powierzchni pozostawionych do naturalnej sukcesji;
- ochronę gleb leśnych;
- udostępnienie wlotów i wejść do niezamieszkałych budynków dla sów, nietoperzy.

2. Działania dotyczące prawnych form ochrony przyrody.

Zaleca się:

- otoczenie opieką istniejące i proponowane do objęcia ochroną prawną obiekty przyrodnicze;
- podjęcie starań o uznanie prawne proponowanych form ochrony przyrody;
- stale podnosić wiedzę przyrodniczą pracowników Nadleśnictwa, zwracając szczególną uwagę na rozpoznawanie gatunków roślin, zwierząt oraz siedlisk chronionych;
- prowadzenie ewidencji występowania nowych stanowisk gatunków chronionych, siedlisk chronionych, obiektów cennych przyrodniczo;

- proponowanie do wyznaczenia kolejnych stref ochronnych dla ptaków, systematyczne monitorowanie już istniejących, w rezerwatach, gdzie nie wyznacza się stref prowadzić zabiegi ochronne tak jakby one istniały.

3. Zalecenia w zakresie ochrony cennych gatunków roślin naczyniowych.

W stosunku do gatunków roślin, których stanowiska są wymienione w niniejszym Programie, zaleca się:

- Upowszechnienie wiedzy o wymienionych gatunkach roślin, ich wymagań ekologicznych, stwierdzonych stanowisk wśród pracowników służby leśnej w Nadleśnictwie.
- Wymienianie stanowisk tych gatunków w waloryzacji przyrodniczej nadleśnictwa i coroczną aktualizację tej waloryzacji.
- Eliminowanie gatunków ekspansywnych (czeremcha amerykańska) zagrażających bezpośrednio stanowiskom cennych roślin.

4. Zalecenia w zakresie ochrony cennych roślin zarodnikowych.

- Zapewnienie w ekosystemach leśnych jak najwięcej materii organicznej, przede wszystkim z martwego i rozkładającego się drewna. Kontynuowanie, w ramach realizowanej gospodarki leśnej, działań mających na celu zachowanie ilości martwego drewna i starych drzew. W tym celu nie usuwać drzew martwych i zamierających, zwłaszcza gatunków liściastych, o ile nie jest to niezbędne ze względów hodowli lasu.
- Pozostawić w miarę możliwości wyróżniające się pod względem wieku i grubości drzewa na terenie nadleśnictwa, chronić drzewa wskazane w niniejszym programie, jako cenne (nie wycinać, nie uszkadzać, nie wprowadzać istotnych zmian w ich otoczeniu), prowadzić ich bieżącą inwentaryzację. Chronić drzewostany stare, wskazane, jako drzewostany cenne, w stosunku do nich stosować ochronę zachowawczą.

5. Zalecenia w zakresie ochrony starych i cennych drzew.

- Należy prowadzić bieżącą inwentaryzację drzew o rozmiarach pomnikowych oraz drzew o szczególnych cechach (tworzące określone układy przestrzenne np. aleje, stanowiące pamiątkę kultury leśnej np. pojedyncze drzewa egzotyczne, uznane za lokalnie rzadkie lub ginące, reprezentujące unikatowe formy np. szczudłowe świerki oraz będące przykładami unikatowych zjawisk biologicznych np. zrosty drzew). Informacje na temat rozmieszczenia takich drzew należy gromadzić w bazie danych nadleśnictwa.
- Istniejące pomniki przyrody na terenie nadleśnictwa są w dobrym stanie zdrowotnym, w związku z tym nie wymagają zabiegów ochronnych. Zaleca się jednak monitorowanie stanu zachowania tych

drzew i w zależności od potrzeb, po uzgodnieniu z organem ochrony przyrody podjęcie odpowiednich działań ochronnych.

- Zakazuje się wprowadzania istotnych zmian w otoczeniu drzew pomnikowych. Nie należy niszczyć roślinności epifitycznej, składować pozostałości zrębowe i innych odpadów w promieniu 10 m. od drzewa. Drzew pomnikowych nie należy wycinać, uszkadzać, należy je pozostawiać na pniu, aż do naturalnego ich rozkładu, z wyjątkiem sytuacji zagrażających bezpieczeństwu.
- Należy dążyć do zachowania w lasach nadleśnictwa jak największej liczby drzewiastych form głogów, czeremchy zwyczajnej, jałowca, trzmielin, szakłaka.

6. Zalecenia z zakresu ochrony fauny kręgowców.

- Zgłaszanie do służb ochrony przyrody kolejnych stref ochrony dla ujawnionych stanowisk gatunków chronionych.
- Należy przestrzegać obowiązujących regulacji prawnych obowiązujących w strefach ochrony gatunków chronionych (strefy ochronne gniazd). Zabiegi gospodarcze prowadzić zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- Chronić drzewa dziuplaste. W drzewostanach sosnowych dążyć do rozwieszenia skrzynek lęgowych, w tym skrzynek dla nietoperzy. Skrzynki dla nietoperzy należy koncentrować na skraju lasu, oraz w pobliżu skraju bagien, zrębów i upraw.

7. Zalecenia w zakresie ochrony fauny bezkręgowców .

- Na skrajach lasu realizować biologiczną zabudowę granicy lasu.
- Dbać o zachowanie pełni bogactwa gatunkowego dendroflory ekosystemów leśnych. Tolerować wszystkie spontanicznie pojawiające się gatunki domieszkowe, w tym także osikę. Wprowadzać domieszki zgodne z naturalnymi składami gatunkowymi drzewostanów.
- Chronić wszystkie pozostałości alei śródleśnych. W miarę możliwości, np. w uprawach dochodzących do ważniejszych dróg leśnych, wprowadzić przy tych drogach jedno- lub dwustronne śródleśne zadrzewienia alejowe. Stosować do tego materiał o charakterze zadrzewieniowym. Wprowadzać Db, Lp, Kl, Wz, Jrz, Js, Wb stosownie do stwierdzonych na gruncie warunków mikrosiedliskowych.
- Chronić drzewa owocowe.
- Zapewnienie w ekosystemach leśnych jak najwięcej materii organicznej, przede wszystkim stałej ilości martwego i rozkładającego się drewna. Drewno to powinno reprezentować pełną różnorodność gatunków występujących w drzewostanie i pełną różnorodność ich rozmiarów. Zaleca się, by były to zarówno leżące gałęzie, martwe drzewa leżące na dnie lasu i pojedyncze martwe drzewa stojące oraz złomy i wywroty. W tym celu nie usuwać drzew martwych i zamierających, zwłaszcza gatunków liściastych, o ile nie jest to niezbędne ze względów hodowli lasu.

- W miarę możliwości pozostawić stare i grube drzewa na terenie nadleśnictwa, chronić je. Chronić drzewostany stare, wskazane jako drzewostany cenne, w stosunku do nich stosować ochronę zachowawczą.

8. Zalecenia w zakresie ochrony pamiątek kultury leśnej i kultury powszechnej w lasach.

- Chronić pozostałości dawnych cmentarzy. Obszar cmentarzy wyłączyć z użytkowania i nie wykorzystywać go do żadnych innych celów. Na ich obszarze można tolerować obecność gatunków egzotycznych (lilaka, śnieguliczki). Dopuszcza się zabiegi ograniczające rozwój krzewów zarastających mogiły. Uporządkować w przypadku konieczności. Proponuje się oznakowanie tych miejsc przez ustawienie tablic informacyjnych. Wszelkie czynności dotyczące obiektów wpisanych do rejestru zabytków należy uzgadniać z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.
- Zaleca się zbieranie, gromadzenie i propagowanie informacji dotyczących historycznego i zwyczajowego nazewnictwa terenowego (nazwy dróg, alei, fragmentów lasu, jezior), informacje o dawnych leśnikach, właścicielach lasu itp.)
- W waloryzacji przyrodniczej nadleśnictwa zamieszczać informacje o przydrożnych kapliczkach, obeliskach, tablicach pamiątkowych, starych słupach podziału powierzchniowego i innych podziałów będących pamiątkami kultury powszechnej i leśnej.
- Pojedyncze drzewa gatunków egzotycznych (dąglezja, kasztanowiec, żywotnik i in. znajdujące się na terenie nadleśnictwa), należy traktować jako pamiątki kultury leśnej i poddawać ochronie polegającej na pozostawianiu tych drzew w cięciach pielęgnacyjnych i rębnych.
- Chronić stare drzewa owocowe spotykane na terenach leśnych, szczególnie w miejscach dawnych osad.
- W parkach chronić stare drzewa oraz elementy runa. W razie konieczności uporządkować, ograniczyć nadmierny rozwój podszytu, wprowadzać nowe nasadzenia, udroźnić ścieżki będące elementami kompozycji parkowej.

9. Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona siedlisk hydrogenicznych w lasach.

Zaleca się:

- poprawę stosunków wodnych na terenie nadleśnictwa poprzez:
 - utrzymanie naturalnego poziomu wód gruntowych;
 - przywrócenie pierwotnych stosunków wodnych na odwodnionych torfowiskach wysokich i przejściowych;
 - utrzymywanie naturalnego charakteru brzegów bagien, jezior, cieków, rzek;
 - zachowanie istniejących torfowisk i mokradeł.
- wokół bagien źródeł, wycieków i wysięków wód podziemnych zaleca się w trakcie wykonywania cięć zachowywanie lub kształtowanie strefy pasa ochronnego.

- wyłączenie z użytkowania rębego drzewostanów na zabagnionych, trudno dostępnych siedliskach LMB oraz niektórych OI i OIJ.

10. Kształtowanie strefy ekotonowej.

W lasach Nadleśnictwa Głusko zaleca się w trakcie wykonywania cięć zachowywać lub kształtować strefę pasa ochronnego wokół bagien, zbiorników i wzdłuż cieków. Ponadto zaleca się dążyć do tego, aby strefy ekotonowe były maksymalnie wypełnione przez roślinność zielną, krzewy i drzewa w układzie pionowym i poziomym. Ma to na celu wytworzenie pełnej ściany lasu tzw. ściany okrajkowej ograniczającej wnikanie i penetrację wielu czynników wnętrza lasu, szczególnie z przelotowych tras komunikacyjnych, pól uprawnych oraz terenów zabudowanych.

11. Promocja i edukacja ekologiczna²²

Rysunek 48. Początek ścieżki przyrodniczo-edukacyjnej przy siedzibie Nadleśnictwa (Fot. Magdalena Malecka)

²² Program edukacji leśnej społeczeństwa w Nadleśnictwie Głusko na lata 2014-2023

PROGRAM EDUKACJI LEŚNEJ SPOŁECZEŃSTWA W NADLEŚNICTWIE GŁUSKO na lata 2014 – 2023 zawiera podsumowanie dotychczasowej działalności edukacyjnej oraz określa zadania pozwalające osiągnąć wyznaczone cele w zakresie rozwoju świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Zgodnie z w/w programem promocję i edukację leśną społeczeństwa na terenie administracyjnym Nadleśnictwa Głusko należy prowadzić na bazie naturalnych walorów przyrodniczych i krajobrazowych nadleśnictwa, z wykorzystaniem istniejącej infrastruktury edukacyjnej.

Działalność edukacyjna ukierunkowana jest na następujące grupy odbiorców:

- przedszkolaki, uczniowie szkół podstawowych, gimnazjalnych i średnich;
- turyści wypoczywający na terenie ośrodków wypoczynkowych, pól namiotowych;
- społeczeństwo lokalne.

Na spotkaniach edukacyjnych, pogadankach, wycieczkach do lasu przedstawia się jak ważny jest las, jak wygląda praca leśnika, jak korzystać z lasu nie czyniąc w nim szkody, ucząc i bawiąc jednocześnie.

Obiekty edukacji leśnej Nadleśnictwa Głusko:

- leśna ścieżka edukacyjna w Głusku – park podworski w miejscowości Głusko;
- leśna ścieżka edukacyjna w Dobiegniewie;
- punkt edukacji leśnej – park podworski w miejscowości Chrapów;
- punkt edukacji leśnej – rezerwat przyrody „Torfowisko Osowiec”;
- ścieżka rowerowa „Łęczynka”;

W realizacji zadań edukacyjnych bardzo ważna jest współpraca z samorządami, instytucjami oraz organizacjami z terenu działania Nadleśnictwa. Nadleśnictwo powinno także podejmować działania w kierunku pozyskiwania środków zewnętrznych na realizację zadań z zakresu edukacji leśnej społeczeństwa.

Rysunek 49. Wiata przy leśnej ścieżce edukacyjnej w Głusku (Fot. Magdalena Malecka)

Rysunek 50. Leśniczówka Czarnolesie i biwak (Fot. Sebastian Rymaszewicz)

PIŚMIENNICTWO.

- Atlas hydrologiczny Polski*. IMiGW. Wyd. Geolog. Warszawa 1987.
- Elaborat Nadleśnictwa Głusko*. BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2004.
- Elaborat Nadleśnictwa Głusko* BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2014.
- Głowaciński Z. (red.). *Czerwona Lista Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce*. PWN. Warszawa 2002. Głowaciński Z., Nowacki J. (red.) *Polska Czerwona Księga Zwierząt. Bezkręgowce*. Instytut Ochrony Przyrody PAN w Krakowie Akademia, Rolnicza im. A. Cieszkowskiego w Poznaniu. 2004.
- Jackowiak B., Żukowski W. *Ginące i Zagrożone Rośliny Naczyniowe Pomorza Zachodniego i Wielkopolski*. Bogucki Wyd. Nauk., Poznań 1995.
- Instrukcja sporządzania programu ochrony przyrody w nadleśnictwie*. Warszawa 1996.
- Instrukcja urządzania lasu*. Centrum Informacyjne Lasów Państwowych, Warszawa 2012.
- Jańczak J. (red.). *Atlas jezior Polski*. Bogucki Wydawnictwo Naukowe. Poznań 1999.
- Jasnowska J., Jasnowski M. *Zagrożone Gatunki Flory Torfowisk*. (w:) *Chrońmy Przyr. Pol.* 33. (4), 1977.
- Kleczkowski A.S. *Objaśnienia mapy obszarów głównych zbiorników wód podziemnych w Polsce wymagających szczególnej ochrony*. AGH Kraków. 1990
- Kondracki. J. *Polska. Geografia fizyczna Polski*. PWN. Warszawa 1988.
- Liro A. (red.) strategia wdrażania krajowej sieci ekologicznej ECONET – POLSKA. Fundacja IUCN. Warszawa 1998.
- Matuszkiewicz J. M. *Krajobrazy roślinne i regiony geobotaniczne 1:2500000, 1. Krajobrazy roślinne, 2. Regiony botaniczne (42.5)* (w: *Atlas Rzeczypospolitej Polskiej*. Główny Geodeta Kraju. IgiPZ PAN. Warszawa 1994.
- Matuszkiewicz W. *Potencjalna roślinność naturalna Polski. Mapa przeglądowa*. PAN. Warszawa 1995.
- Matuszkiewicz W. *Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski*. PWN Warszawa 2001.
- Mojski J. E. *Objaśnienia do Mapy Geologicznej Polski 1:200000*. Wydawnictwo Geologiczne. Warszawa 1977.
- Pawlaczyk P. (red.). *Zasady ochrony przyrody w lasach gospodarczych – propozycja społeczna*. 2008. <http://www.kp.org.pl/instrukcja/index.html>.
- Podział hydrograficzny Polski*. IMiGW, Warszawa 1983.
- Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000, Lasy i bory – praca zbiorowa*. Warszawa 2004.
- Program Ochrony Środowiska (POŚ) Województwa Zachodniopomorskiego 2008 – 2011 z perspektywą na lata 2012-2015*.
- Program Ochrony Środowiska (POŚ) dla Województwa Lubuskiego na lata 2012 – 2015 z perspektywą do 2019 roku*.
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego*.
- Rejestr zabytków województwa lubuskiego*. www.kobidz.pl
- Rejestr zabytków województwa zachodniopomorskiego*. www.kobidz.pl
- Standardowy Formularz Danych Uroczyska Puszczy Drawskiej*
- Standardowy Formularz Danych Lasy Puszczy nad Drawą*
- Szafer W., Pawłowski B. *Szata roślinna Polski*. PWN. Warszawa.
- Waloryzacja przyrodnicza Województwa Zachodniopomorskiego*. Szczecin 2010
- Woś. A. *Klimat Polski*. PWN 1999. Warszawa.
- Woś A. *Typy pogody, Regiony klimatyczne (31.8)* (w:) *Atlas Rzeczypospolitej Polskiej*. Główny Geodeta Kraju. IgiPZ PAN. Warszawa 1994.
- Wyniki aktualizacji powierzchni leśnej i zasobów drzewnych w Lasach Państwowych na dzień 1 stycznia 2009 r.* wykonana przez BULiGL na zamówienie DGLP. Warszawa 2009.
- www.wikipedia.pl
- www.gdos.gov.pl

www.szczecin.lasy.gov.pl/web/Głusko

Zarzycki K., Kaźmierczakowa R., (red.). *Polska Czerwona Księga Roślin*. Instytut Ochrony Przyrody PAN. Kraków 1993.

Zarzycki K., Szelaż Z. *Czerwona Lista Roślin Naczyniowych Zagrożonych w Polsce*. (w:) K. Zarzycki, W. Wojewoda, Z. Heinrich (red.), *Lista Roślin Zagrożonych w Polsce* (wyd. 2). Instytut Botaniki im. W. Szafera PAN, Kraków 1992.

Zasady Hodowli Lasu. Ośrodek Rozwojowo-Wdrożeniowy Lasów Państwowych w Bedoniu. Warszawa 2012.

Zielony R., Kliczkowska A. 2012. *Regionalizacja przyrodniczo – leśna Polski 2010*. CILP. Warszawa

Spis rysunków

Rysunek 1. Obecna siedziba Nadleśnictwa Głusko (Fot. Łukasz Sikora)	10
Rysunek 2. Umiejscowienie Nadleśnictwa Głusko na tle Nadleśnictw z RDLP Szczecin.	11
Rysunek 3. Warunki termiczne i wilgotnościowe dla stacji meteorologicznej w Gorzowie Wlkp.	16
Rysunek 4. Rzeka Korytnica (Fot. Łukasz Sikora)	21
Rysunek 5. Położenie rezerwatu przyrody „Torfowisko Osowiec”	23
Rysunek 6. Tablica informacyjna na temat rezerwatu „Torfowisko Osowiec” (Fot. Magdalena Malecka)	24
Rysunek 7. Rezerwat „Torfowisko Osowiec” (Fot. Magdalena Malecka)	25
Rysunek 8. Położenie rezerwatu „Flisowe Źródlika”	26
Rysunek 9. Rzeka Korytnica w projektowanym rezerwacie przyrody „Rzeka Korytnica” (Fot. Łukasz Sikora)	28
Rysunek 10. Widok na rzekę Korytnicę (Fot. Sebastian Rymszewicz)	29
Rysunek 11. Położenie Nadleśnictwa Głusko w Obszarach Chronionego Krajobrazu	30
Rysunek 12. Położenie zbiorcze obszarów Natura 2000 w zasięgu Nadleśnictwa Głusko	33
Rysunek 13. Położenie obszaru Natura 2000 Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046	34
Rysunek 14. Klasy siedlisk (% pokrycia) w Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH 320046 (wg SDF).	35
Rysunek 15. Udział gatunków rzeczywistych w obszarze Natura 2000 Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046	35
Rysunek 16. Struktura wiekowa drzewostanów w granicach obszaru Natura 2000 Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH 320046	36
Rysunek 17. Położenie obszaru Lasy Puszczy nad Drawą PLB320016 na tle Nadleśnictwa Głusko	42
Rysunek 18. Klasy siedlisk (% pokrycia) w Lasy Puszczy nad Drawą PLB 320016 Lasy Puszczy nad Drawą (wg SDF).	42
Rysunek 19. Udział powierzchniowy wg gatunków rzeczywistych w obszarze PLB320016	43
Rysunek 20. Struktura wiekowa wg gatunków rzeczywistych w obszarze PLB320016	44
Rysunek 21. Pomnik przyrody żywotnik olbrzymi <i>Thuja plicata</i> (Fot. Łukasz Sikora)	48
Rysunek 22. Proponowany pomnik przyrody (Fot. Magdalena Malecka)	49
Rysunek 23. Położenie proponowanych zespołów przyrodniczo-krajobrazowych w Nadleśnictwie Głusko	53
Rysunek 24. Lilia złotogłów <i>Lilium martagon</i> (Fot. Sebastian Rymszewicz)	55
Rysunek 25. Otulina DPN na gruntach Nadleśnictwa Głusko	69
Rysunek 26. Mapa krajowej sieci ekologicznej ECONET-POLSKA	70
Rysunek 27. Rzeka Sucha w leśnictwie Żelaźnica (Fot. Sebastian Rymszewicz)	72
Rysunek 28. Fragment mapy geologicznej	73
Rysunek 29. Podstawowe jednostki hydrograficzne Polski /za MPHP/	74
Rysunek 30. Fragment mapy hydrograficznej Polski	75
Rysunek 31. Stawy paciorkowe w leśnictwie Żelaźnica (Fot. Sebastian Rymszewicz)	76
Rysunek 32. Jezioro Korytnica (Fot. Sebastian Rymszewicz)	76
Rysunek 33. Mapa Potencjalnej Roślinności Naturalnej Polski	78
Rysunek 34. Typy siedliskowe lasu w Nadleśnictwie Głusko.	80
Rysunek 35. Bogactwo gatunkowe w Nadleśnictwie Głusko	81
Rysunek 36. Zestawienie powierzchni [ha] drzewostanów wg grup wiekowych i struktury	83
Rysunek 37. Zestawienie powierzchni [ha] wg rodzajów i pochodzenia drzewostanów oraz grup wiekowych	84

Rysunek 38. Zestawienie powierzchni [ha] wg zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem	85
Rysunek 39. Formy stanu siedliska	87
Rysunek 40. Borowacenie w Nadleśnictwie Głusko	88
Rysunek 41. Neofityzacja w Nadleśnictwie Głusko	89
Rysunek 42. Kościół w Głusku (Fot. Magdalena Małecka)	108
Rysunek 43. Dobiegniew (Fot. Sebastian Rymaszewicz)	109
Rysunek 44. Efekt działań bobrów (Fot. Łukasz Sikora)	111
Rysunek 45. Powierzchnie po przejściu huraganowych wiatrów w lipcu 2013 r. (Fot. Sebastian Rymaszewicz)	113
Rysunek 46. Uprawy na dawnym leśnictwie Ostoja przy Radęcinie (Fot. Sebastian Rymaszewicz)	118
Rysunek 47. Buczyny w leśnictwie Żelaźnica (Fot. Sebastian Rymaszewicz)	120
Rysunek 48. Początek ścieżki przyrodniczo-edukacyjnej przy siedzibie Nadleśnictwa (Fot. Magdalena Małecka)	125
Rysunek 49. Wiata przy leśnej ścieżce edukacyjnej w Głusku (Fot. Magdalena Małecka)	127
Rysunek 50. Leśniczówka Czarnolesie i biwak (Fot. Sebastian Rymaszewicz)	127

Spis tabel

Tab.1. Warunki termiczne i wilgotnościowe dla stacji meteorologicznej w Gorzowie Wlkp.	15
Tab.2. Porównanie wybranych cech drzewostanów Nadleśnictwa Głusko	18
Tab.3. Zestawienie powierzchni lasów ochronnych i gospodarczych.	19
Tab.4. Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów w ramach grup funkcji lasu (Wzór 1b.)	19
Tab.5. Liczba i wielkość kompleksów leśnych(wyłącznie powierzchnia własności Skarbu Państwa)	20
Tab. 6. Ogólna charakterystyka rezerwatów (Wzór 3.)	27
Tab.7. Zestawienie powierzchni Obszaru Chronionego Krajobrazu –„1”- Puszcza Drawska.	30
Tab.8. Zestawienie powierzchni Obszaru Chronionego Krajobrazu –„E – Korytnica rzeka”	31
Tab.9. Zestawienie powierzchni Obszaru chronionego Krajobrazu - „Puszcza Nad Drawą”.	31
Tab.10. Zestawienie zbiorcze powierzchni obszarów Natura 2000 w Nadleśnictwie Głusko	33
Tab.11. Zestawienie wspólnych powierzchni [ha] obszarów Natura 2000.	33
Tab.12. Zestawienie powierzchni obszaru Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046.	34
Tab.13. Zestawienie siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony w SOO Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH 320046 (kolorem zielonym wyróżniono leśne siedliska przyrodnicze)	37
Tab.14. Zestawienie gatunków zwierząt stanowiących przedmioty ochrony w SOO Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH 320046 (Kolorem zielonym wyróżniono gatunki leśne)	39
Tab.15. Zestawienie gatunków roślin stanowiących przedmioty ochrony w SOO Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH 320046	40
Tab.16. Zestawienie powierzchni Lasy Puszczy nad Drawą PLB 320016.	41
Tab.17. Zestawienie gatunków ptaków stanowiących przedmioty ochrony w OSO Lasy Puszczy Nad Drawą PLB 320016 (Kolorem zielonym wyróżniono gatunki leśne)	45
Tab.18. Wykaz istniejących pomników przyrody na gruntach N-ctwa Głusko (Wzór 5a.)	49
Tab.19. Wykaz proponowanych pomników przyrody na gruntach Nadleśnictwa Głusko.	50
Tab.20. Wykaz proponowanych użytków ekologicznych.	50
Tab.21. Wykaz proponowanych zespołów przyrodniczo- krajobrazowych.	53
Tab.22. Wykaz chronionych, rzadkich i zagrożonych gatunków grzybów i porostów w Nadleśnictwie Głusko.	55
Tab.23. Wykaz chronionych, rzadkich i zagrożonych gatunków roślin w Nadleśnictwie Głusko.	56
Tab.24. Wykaz chronionych, rzadkich i zagrożonych gatunków zwierząt (bezkęgowców i kręgowców) w Nadleśnictwie Głusko.	61
Tab.25. Powierzchnia stref ochrony zwierząt w Nadleśnictwie Głusko.	66
Tab.26. Gospodarstwo specjalne.	67
Tab.27. Lasy ochronne.	67
Tab.28. Elementarny podział wód w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Głusko.	75
Tab.29. Zestawienie powierzchni leśnej zalesionej i nie zalesionej wg typów siedliskowych lasu w Nadleśnictwie Głusko	79
Tab.30. Bogactwo gatunkowe w Nadleśnictwie Głusko.	81
Tab.31. Zestawienie powierzchni [ha] drzewostanów wg grup wiekowych i struktury.	82

Tab.32. Zestawienie powierzchni [ha] wg rodzajów i pochodzenia drzewostanów oraz grup wiekowych*.	84
Tab.33. Zestawienie powierzchni [ha] wg zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem.	85
Tab.34. Formy stanu siedliska.	86
Tab.35. Borowacenie w Nadleśnictwie Głusko.	88
Tab.36. Wykaz drzewostanów cennych przyrodniczo.	90
Tab.37. Wykaz drzewostanów o charakterze parkowym.	92
Tab.38. Wykaz siedlisk w Nadleśnictwie Głusko podlegających ochronie.	93
Tab.39. Typy drzewostanów oraz orientacyjne składy gatunkowe upraw, oraz rodzaje rębni dla poszczególnych typów siedlisk przyrodniczych.	95
Tab.40. Wykaz cennych drzew znajdujących się na terenie Nadleśnictwa Głusko.	97
Tab.41. Zestawienie zadrzewień.	98
Tab.42. Zestawienie remiz.	99
Tab.43. Zestawienie remiz jako powierzchni nie tworzących wydzieleń.	99
Tab.44. Zestawienie gruntów przeznaczonych do naturalnej sukcesji.	100
Tab.45. Ostoje ksylobiontów w Nadleśnictwie Głusko	101
Tab.46. Wykaz bagien ewidencyjnych w Nadleśnictwo Głusko.	102
Tab.47. Wykaz bagien nie stanowiących osobnych wydzieleń w nadleśnictwie Głusko.	103
Tab.48. Wykaz WDN w Nadleśnictwie Głusko.	104
Tab.49. Powierzchnia GDN w Nadleśnictwie Głusko.	104
Tab.50. Wykaz plantacji nasiennych w Nadleśnictwie Głusko.	104
Tab.51. Wzór nr 19. Wykaz obiektów kultury materialnej.	105
Tab.52. Podział lasów na gospodarstwa.	118

KRONIKA

Załącznik nr 1.

Tabela XXII. Zestawienie przedmiotów ochrony , dla których wyznaczono obszary Natura 2000 w lasach nadleśnictwa lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie.

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
1	2	3	4	5	6
1. SPECJALNY OBSZAR OCHRONY SIEDLISK – Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046- siedliska przyrodnicze:					
1.	3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic <i>Charetea</i> A	Obręb Wologoszcz Oddz.: 161, 189, 214 Pow.: 52,58	Zbiorniki o nie powiększonym dopływie biogenów ze zlewni, z trwale zachowaną barierą biogeochemiczną wzdłuż brzegów, z naturalnymi i nie zaburzonymi warunkami rozwoju roślinności wodnej i brzegowej, fauna rodzima, bez udziału intensywnie żerujących obcych gatunków ryb roślinożernych.	<ul style="list-style-type: none"> Zanieczyszczenie wód (eutrofizacja i hipertrofizacja) [brak identyfikacji źródeł; zanieczyszczeń i skali zagrożeń]; przekształcanie i niszczenie stref brzegowych. 	<ul style="list-style-type: none"> Ochrona stref brzegowych przed zanieczyszczeniem odpadami; ograniczenie eutrofizacji i gromadzenia się osadów.
2.	3150 Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne A	Obręb Wologoszcz Oddz.: 161, 207, 238, 252 Pow.: 2,74 ha.	Zbiorniki o nie powiększonym dopływie biogenów ze zlewni, z trwale zachowaną barierą biogeochemiczną wzdłuż brzegów, z naturalnymi i nie zaburzonymi warunkami rozwoju roślinności wodnej i brzegowej, fauna rodzima, bez udziału intensywnie żerujących obcych gatunków ryb roślinożernych.	<ul style="list-style-type: none"> Zanieczyszczenie wód (eutrofizacja i hipertrofizacja) [brak identyfikacji źródeł zanieczyszczeń i skali zagrożeń]; przekształcanie i niszczenie stref brzegowych. 	<ul style="list-style-type: none"> Ochrona stref brzegowych przed zanieczyszczeniem odpadami. ograniczenie eutrofizacji i gromadzenia się osadów.
3.	3160 Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne B	Obręb Wologoszcz Oddz.: 191, 194 Pow.: 2,85 ha.	Zbiorniki o niepowiększonym dopływie biogenów ze zlewni, z trwale zachowaną barierą biogeochemiczną wzdłuż brzegów, z naturalnymi i niezaburzonymi warunkami rozwoju roślinności wodnej i brzegowej, fauna rodzima, bez udziału intensywnie żerujących obcych gatunków ryb roślinożernych.	<ul style="list-style-type: none"> Zanieczyszczenie wód (eutrofizacja i hipertrofizacja) [brak identyfikacji źródeł zanieczyszczeń i skali zagrożeń]; Przekształcanie i niszczenie stref brzegowych. 	<ul style="list-style-type: none"> Ochrona stref brzegowych przed zanieczyszczeniem odpadami. Ograniczenie eutrofizacji i gromadzenia się osadów.
4.	6120 Cieplolubne, śródlądowe	Obręb Wologoszcz Oddz.: 163, 231 Pow.: 20,39 ha.	Utrzymana różnorodność biologiczna (organizmów różnych grup systematycznych) i areal muraw	<ul style="list-style-type: none"> Brak naturalnych czynników erodujących zbocza, odmładzających siedlisko, 	<ul style="list-style-type: none"> Zapobieganie sukcesji; niedopuszczanie zalesień płatów siedliska

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
	murawy napiaskowe C		napiaskowych, optymalnie w warunkach ekstensywnej gospodarki pasterskiej.	<p>przeciwdziałających wzrostowi żyzności i sukcesji;</p> <ul style="list-style-type: none"> • inwazję gatunków obcych i ekspansywnych (np. inwazja robinii akacjowej wiążąca się ze zmianami siedliskowymi, ekspansję śliwy tarniny, ekspansję trzcinnika piaskowego); • brak użytkowania pasterskiego, powodujący ekspansję drzew i krzewów; • zmiany siedliskowe wskutek zacienienia (sąsiedztwo z lasami); • zmiany siedliskowe, wskutek zalesienia płatów siedlisk; • niszczenie siedliska poprzez niekontrolowany ruch pojazdów zmotoryzowanych. 	przyrodniczego.
5.	6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe C	Obręb Głusko Oddz.: 5 Pow.: 1,69 ha.	Utrzymana różnorodność biologiczna (organizmów różnych grup systematycznych) i areal siedliska w warunkach tradycyjnej gospodarki kośnej i niepogorszonych warunkach wodnych.	<ul style="list-style-type: none"> • Sukcesja naturalna i zarastanie wskutek zaniechania użytkowania. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niedopuszczanie zalesień płatów siedliska przyrodniczego.
6.	6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie C	Obręb Wologoszcz Oddz.: 61, 66, 162, 219, 238, 252, 259, 260 Pow.: 41,25 ha.	Utrzymana różnorodność biologiczna (organizmów różnych grup systematycznych) i areal siedliska w warunkach tradycyjnej gospodarki pastwiskowo-kośnej.	<ul style="list-style-type: none"> • Sukcesja naturalna i zarastanie, wskutek zaniechania użytkowania (koszenie). 	<ul style="list-style-type: none"> • Zapobieganie sukcesji; • niedopuszczaniu zalesień płatów siedliska przyrodniczego.
7.	7140 Torfowiska	Obręb Głusko Oddz.: 1, 7, 8, 9, 10,	Wysoki poziom wód umożliwiający proces torfotwórczy i zapobiegający murszeniu	<ul style="list-style-type: none"> • Nadmierne odwodnienie terenu. • Zarastanie roślinnością 	<ul style="list-style-type: none"> • Działania w zakresie ochrony czynnej – podnoszenie

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
	prześciowe i trzęsawiska A	11, 13, 141, 156, 157, 176, 186, 195, 196, 197, 202, 203, 213, 217, 228, 229, 231, 232, 240, 241, 242, 247 Obręb Wologoszcz Oddz.: 162, 169, 186, 187, 202, 203, 211, 219, 222, 223, 227, 239, 241, 242 Pow.: 60,10 ha	gleb oraz utrzymanie się charakterystycznych kompozycji gatunkowych roślin.	krzewiastą lub drzewiastą. • Zmiana sposobu użytkowania.	poziomu wody w torfowisku za pomocą zastawek lub zasypywania rowów odwadniających (podejmować w przypadku zaistnienia potrzeby). • Okresowe koszenie fitocenozy opanowanych przez drzewa i krzewy.
8.	7210 Torfowiska nakredowe C	Obręb Wologoszcz Oddz.: 219 Pow.: 2,51 ha	Wysoki poziom wód umożliwiający proces torfotwórczy i zapobiegający murszeniu gleby oraz utrzymanie charakterystycznych kombinacji gatunkowych roślin.	• Nadmierne odwodnienie terenu. • Sukcesja roślinności szuwarowej i zaroślowej. • Zarastanie roślinnością drzewiastą lub krzewiastą. • Zmiana sposobu użytkowania.	• Działania w zakresie ochrony czynnej – podnoszenie poziomu wody w torfowisku za pomocą zastawek lub zasypywania rowów odwadniających (podejmować w przypadku zaistnienia potrzeby). • Okresowe koszenie fitocenozy opanowanych przez drzewa i krzewy.
9.	7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk B	Obręb Głusko Oddz.: 6, 50, 51, 62, 63, 89, 137, 157, 176, 177, 229, 252 Obręb Wologoszcz Oddz.: 6, 10, 15, 28, 161, 162, 163, 185, 186, 191, 192, 202, 203, 219, 220, 224, 232, 238, 249, 250,	Wysoki poziom wód umożliwiający proces torfotwórczy i zapobiegający murszeniu gleby oraz utrzymanie charakterystycznych kombinacji gatunkowych roślin.	• Nadmierne odwodnienie terenu. • Sukcesja roślinności szuwarowej i zaroślowej. • Zarastanie roślinnością drzewiastą lub krzewiastą. • Zmiana sposobu użytkowania.	• Działania w zakresie ochrony czynnej – podnoszenie poziomu wody w torfowisku za pomocą zastawek lub zasypywania rowów odwadniających (podejmować w przypadku zaistnienia potrzeby). • Okresowe koszenie fitocenozy

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
		251, 252 Pow.: 83,56 ha			opanowanych przez drzewa i krzewy.
10.	9110 Kwaśne buczyny A	Obręb Głusko Oddz.: 32, 35, 169, 190, 228 Obręb Wologoszcz Oddz.: 7, 8, 10, 11, 15, 22, 23, 27, 36, 51, 77, 87, 106, 107, 108, 109, 110, 123, 126, 142, 169, 188, 190, 191, 192, 193, 211, 255 Pow.: 170,05	Lasy z udziałem martwego drewna w ilości umożliwiającej utrzymanie w nie pogorszonym stanie bioty ksylobiontycznej, z obecnością gatunków typowych (w tym z domieszką dębów) i zróżnicowaną strukturą przestrzenną drzewostanu o zróżnicowanym reżimie użytkowania oraz odpowiednią dla prawidłowego funkcjonowania ekosystemu leśnego ilością starych drzew.	<ul style="list-style-type: none"> Wprowadzanie gatunków drzew obcych geograficznie i ekologicznie do drzewostanów; mała ilość martwego drewna. 	<ul style="list-style-type: none"> Nie wprowadzanie, w obszarze występowania siedlisk, gatunków obcych (w tym przypadku dot. to zwłaszcza dębu czerwonego, robinii i klonu jesionolistnego). Nie introdukowanie gatunków inwazyjnych Faworyzowanie odnowień naturalnych w obrębie płatów siedlisk oraz tolerowanie obecności graba w podroście i drzewostanie. Kontynuowanie, w ramach realizowanej gospodarki leśnej, działań mających na celu zachowanie ilości martwego drewna i starych drzew.
11.	9130 Żyzne buczyny A	Obręb Wologoszcz Oddz.: 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 19, 20, 21, 23, 24, 26, 32, 33, 34, 35, 62, 63, 75, 78, 79, 87, 91, 92, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 124, 125, 127, 128, 129, 219, 223, 261, 262 Pow.: 510,35	Lasy z udziałem martwego drewna w ilości umożliwiającej utrzymanie w nie pogorszonym stanie bioty ksylobiontycznej, z obecnością gatunków typowych (w tym z domieszką dębów) i zróżnicowaną strukturą przestrzenną drzewostanu o zróżnicowanym reżimie użytkowania oraz odpowiednią dla prawidłowego funkcjonowania ekosystemu leśnego ilością starych drzew.	<ul style="list-style-type: none"> Wprowadzanie gatunków drzew obcych geograficznie i ekologicznie do drzewostanów; mała ilość martwego drewna. 	<ul style="list-style-type: none"> Nie wprowadzanie, w obszarze występowania siedlisk, gatunków obcych (w tym przypadku dot. to zwłaszcza dębu czerwonego, robinii i klonu jesionolistnego). Nie introdukowanie gatunków inwazyjnych Faworyzowanie odnowień naturalnych w obrębie płatów siedlisk oraz tolerowanie obecności graba w podroście i

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
					<p>drzewostanie.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kontynuowanie, w ramach realizowanej gospodarki leśnej, działań mających na celu zachowanie ilości martwego drewna i starych drzew.
12.	<p>9160 Grąd subatlantycki B</p>	<p>Obręb Głusko Oddz.: 17, 123, 137, 152, 170, 190, 254 Obręb Wologoszcz Oddz.: 7, 13, 14, 15, 16, 25, 58, 66, 68, 69, 78, 87, 91, 127, 129, 141, 166, 217, 220, 221, 225, 226, 250 Pow.: 147,22ha.</p>	<p>Lasy z udziałem martwego drewna w ilości umożliwiającej utrzymanie w nie pogorszonym stanie bioty ksylobiontycznej, z obecnością gatunków typowych (utrzymanie grabów w składzie drzewostanów, ale bez forsowania udziału buków) i zróżnicowaną strukturą przestrzenną drzewostanu o zróżnicowanym reżimie użytkowania oraz odpowiednią dla prawidłowego funkcjonowania ekosystemu leśnego ilością starych drzew.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Upraszczanie struktury wiekowej i gatunkowej drzewostanów; • wprowadzanie gatunków drzew obcych geograficznie i ekologicznie do drzewostanów • marginalizacja i usuwanie grabów z drzewostanów gospodarczych; • mała ilość martwego drewna; • niekorzystny stosunek odnowień naturalnych i sztucznych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Eliminowanie gatunków inwazyjnych w uprawach leśnych odnowieniach, w ramach innych prac; • nie wprowadzanie gatunków inwazyjnych; • faworyzowanie odnowień naturalnych w obrębie płatów siedlisk; • kontynuowanie, w ramach realizowanej gospodarki leśnej, działań mających na celu zachowanie ilości martwego drewna i starych drzew;
13.	<p>9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny C</p>	<p>Obręb Głusko Oddz.: 229 Obręb Wologoszcz Oddz.: 16, 17, 27, 31, 32, 36, 185, 186, 187, 203, 207, 219, 227, 228, 230, 238, 251, 252, 253, 256, 260, 261, 263 Pow.: 106,82 ha.</p>	<p>Lasy z udziałem martwego drewna w ilości umożliwiającej utrzymanie w nie pogorszonym stanie bioty ksylobiontycznej, z obecnością gatunków typowych (utrzymanie grabów w składzie drzewostanów, ale bez forsowania udziału buków) i zróżnicowaną strukturą przestrzenną drzewostanu o zróżnicowanym reżimie użytkowania oraz odpowiednią dla prawidłowego funkcjonowania ekosystemu leśnego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Upraszczanie struktury wiekowej i gatunkowej drzewostanów; • wprowadzanie gatunków drzew obcych geograficznie i ekologicznie do drzewostanów • marginalizacja i usuwanie grabów z drzewostanów gospodarczych; • mała ilość martwego drewna; • niekorzystny stosunek odnowień naturalnych i sztucznych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Eliminowanie gatunków inwazyjnych w uprawach leśnych odnowieniach, w ramach innych prac; • nie wprowadzanie, w obszarze występowania siedlisk, gatunków obcych (w tym przypadku dot. to zwłaszcza dębu czerwonego, robinii i klonu jesionolistnego);

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
			ilością starych drzew.		<ul style="list-style-type: none"> • faworyzowanie odnowień naturalnych w obrębie płatów siedlisk oraz tolerowanie obecności graba w podroście i drzewostanie; • kontynuowanie, w ramach realizowanej gospodarki leśnej, działań mających na celu zachowanie ilości martwego drewna i starych drzew; • systematyczne zmniejszanie udziału sosny zwyczajnej i innych gatunków iglastych (świerk, modrzew, daglezja) w drzewostanach (przebudowa drzewostanów w kierunku liściastych); • uaktualnienie rozmieszczenia siedlisk leśnych na gruntach LP w granicach obszaru.
14.	<p style="text-align: center;">9190 Kwaśna dąbrowa A</p>	<p>Obręb Głusko Oddz.: 126, 139, 153, 171, 172, 209, 245, 254 Obręb Wologoszcz Oddz.: 7, 17, 21, 22, 27, 28, 29, 30, 31, 36, 40, 42, 42, 43, 45, 46, 50, 52, 53, 54, 67, 74, 77, 88, 89, 90, 123, 127, 130, 142, 144, 145, 146, 148, 167, 168,</p>	<p>Lasy z udziałem martwego drewna w ilości umożliwiającej utrzymanie w nie pogorszonym stanie bioty ksylobiontycznej, z obecnością gatunków typowych i zróżnicowaną strukturą przestrzenną drzewostanu o zróżnicowanym reżimie użytkowania, lasy wolne od udziału gatunków inwazyjnych (dąb czerwony, czeremcha amerykańska), ze zmniejszającym się udziałem sosen w drzewostanie; utrzymanie nie pomniejszonych zasobów starych drzew</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Introdukcja i rozprzestrzenianie się gatunków ekspansywnych i inwazyjnych (dąb czerwony, robinia akacjowa, czeremcha amerykańska); • niski udział odnowień naturalnych; • introdukcja i rozprzestrzenianie się gatunków ekspansywnych i inwazyjnych (dąb czerwony, robinia akacjowa, czeremcha amerykańska). 	<ul style="list-style-type: none"> • Nie wprowadzanie, w obszarze występowania siedlisk, gatunków obcych (w tym przypadku dot. to zwłaszcza dębu czerwonego, robinii i klonu jesionolistnego); • nie introdukowanie gatunków inwazyjnych; • nie odnawianie sztucznie bukiem powierzchni siedliska; • kontynuowanie, w ramach realizowanej gospodarki leśnej,

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
		186, 187, 188, 194, 197, 207, 209, 210, 211, 213, 217, 219, 229, 239, 240, 242, 244, 246, 254, 256, 258, 261 Pow.: 394,53 ha	i utrzymanie lub odtworzenie struktury wiekowej starodrzewiu gwarantujących zachowanie udziału starych dębów w lasach.		<p>działań mających na celu zachowanie ilości martwego drewna i starych drzew;</p> <ul style="list-style-type: none"> • faworyzowanie odnowień naturalnych w obrębie płatów siedlisk przy podejmowaniu działań utrzymujących dominację dębów w drzewostanie; • systematyczne zwalczanie gatunków inwazyjnych w uprawach leśnych i odnowieniach, w ramach innych prac; • Przebudowa drzewostanów sosnowych na siedliskach kwaśnych dąbrów dębem a nie bukiem.
15.	91D0* Bory i lasy bagienne C	Obręb Wologoszcz Oddz.: 163, 187, 197, 198, 223, 239, 240, 245, Pow.: 19,56 ha	Właściwy poziom uwodnienia oraz charakterystyczna kompozycja gatunkowa.	<ul style="list-style-type: none"> • Nadmierne odwodnienie terenu, • zmiana sposobu użytkowania. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nie planowanie użytkowania; • w przyległych wydzieleniach leśnych nie wprowadzanie i ograniczanie obecności świerka.
16.	91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe C	Obręb Glusko Oddz.: 12, 17, 169 Obręb Wologoszcz Oddz.: 5, 6, 58, 61, 185, 186, 187, 203, 224, 225, 226, 260, 262, 263 Pow.: 33,25 ha.	Lasy z udziałem martwego drewna w ilości umożliwiającej utrzymanie w nie pogorszonym stanie bioty ksylobiontycznej, z obecnością gatunków typowych i zróżnicowaną strukturą przestrzenną drzewostanu (w tym z lukami i okrajkami umożliwiającymi współwystępowanie ziołośli	<ul style="list-style-type: none"> • Zmiany stosunków wodnych; • upraszczanie składu gatunkowego łągów olszowo-jesionowych (promowanie samej olszy, zamieranie jesionów); • zręby zupełne w łągach, problematyczne zwłaszcza w wąskich pasmach i izolowanych 	<ul style="list-style-type: none"> • Nie wprowadzanie, w obszarze występowania siedlisk, gatunków obcych (w tym przypadku dot. to zwłaszcza dębu czerwonego, robinii i klonu jesionolistnego); • nie introdukowanie gatunków inwazyjnych;

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
			okrajkowych) o zróżnicowanym reżimie użytkowania.	<p>płatach, przerywające ciągłość tego typu siedlisk;</p> <ul style="list-style-type: none"> niski udział odnowień naturalnych; ubogi skład gatunkowy drzewostanów; mało martwego drewna. 	<ul style="list-style-type: none"> preferowanie rębni złożonej, zwłaszcza w wąskich pasach łęgów; kontynuowanie, w ramach realizowanej gospodarki leśnej, działań mających na celu zachowania ilości martwego drewna i starych drzew; faworyzowanie odnowień naturalnych w obrębie płatów siedlisk oraz tolerowanie obecności graba w podroście i drzewostanie.
17.	91T0 Sosnowy bór chrobotkowy C	Obręb Głusko Oddz.: 53, 68, 78, 91, 100, 139, 153, 173, 191 Obręb Wologoszcz Oddz. 201 Pow.: 15,00 ha	Właściwa, charakterystyczna kompozycja gatunkowa.	<ul style="list-style-type: none"> Zręby zupełne. 	<ul style="list-style-type: none"> Preferowanie rębni złożonych (IV) lub wyłączenie z użytkowania.
2. SPECJALNY OBSZAR OCHRONY SIEDLISK – Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046- gatunki roślin i zwierząt (z wyjątkiem ptaków):					
1.	1337 Bóbr europejski B	Obręb Głusko Oddz.: 17, 23, 24, 33, 63, 89, 137, 152, 169, 170 Obręb Wologoszcz Oddz.: 87, 107, 108, 140, 161, 185, 189, 202, 203,207, 213, 219, 225, 226, 238, 250, 251, 252, 256, 259, 261, 262, 263,	Właściwy stan siedliska gatunku.	<ul style="list-style-type: none"> Brak 	Utrzymanie właściwego stanu ochrony siedliska gatunku.

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
		Liczba stan.: 40			
2.	1355 Wydra A	Obręb Głusko Oddz.: 17, 21, 23, 25, 33, 63,89, 137, 152, 170 Obręb Wologoszcz Oddz.: 60, 238, 262 Liczba stan.: 15	Właściwy stan siedliska gatunku.	<ul style="list-style-type: none"> • Obniżenie poziomu wód; • zanieczyszczenie wód. 	Utrzymanie właściwego stanu ochrony siedliska gatunku.
3.	1352 Wilk A	Oddz.: Dawny Obręb Mieszkowice Liczba stan.: Szczegółowo nieznana	Właściwy stan siedliska gatunku.	<ul style="list-style-type: none"> • Niepokojenie w miejscach rozrodu i odpoczynku. 	Utrzymanie właściwego stanu ochrony siedliska gatunku.
4.	1166 Traszka grzebieniasta B	Obręb Głusko Oddz.: 17, 141, 176, 202, 203 Obręb Wologoszcz oddz.: 191, 219, 239 Liczba stan.: 8	Właściwy stan siedliska gatunku.	<ul style="list-style-type: none"> • Zanik miejsc odpowiednich do rozrodu; • opadanie poziomu wód gruntowych i wysychanie małych zbiorników wodnych. 	Utrzymanie właściwego stanu ochrony siedliska gatunku.
5.	1188 Kumak nizinny B	Obręb Głusko Oddz.: 6, 51, 176 Obręb Wologoszcz Oddz.: 61, 162, 259, 262, 263 Liczba stan.: 9	Właściwy stan siedliska gatunku.	<ul style="list-style-type: none"> • Zanik miejsc odpowiednich do rozrodu; • opadanie poziomu wód gruntowych i wysychanie małych zbiorników wodnych. 	Utrzymanie właściwego stanu ochrony siedliska gatunku.
6.	1014 Poczwarówka zwężona B	Obręb Głusko Oddz.: 6, 51, 202 Obręb Wologoszcz Oddz.: 191, 194, 252 Liczba stan.: 7	Właściwy stan siedliska gatunku.	<ul style="list-style-type: none"> • Zanik miejsc odpowiednich do rozrodu; • opadanie poziomu wód gruntowych i wysychanie małych zbiorników wodnych. 	Utrzymanie właściwego stanu ochrony siedliska gatunku.

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
7.	1042 Zalotka większa B	Obręb Głusko Oddz.: 152, 202 Obręb Wologoszcz Oddz.: 161, 191, 194, 252 Liczba stan.: 6	Właściwy stan siedliska gatunku.	<ul style="list-style-type: none"> Zanieczyszczenie; zbyt intensywne działania melioracyjne. 	<ul style="list-style-type: none"> Ochrona stref brzegowych w miejscach lokalizacji gatunku przed zanieczyszczeniem odpadami; rezygnacja z intensywnych działań melioracyjnych w miejscach lokalizacji gatunku.
8.	1060 Czerwończyk nieparek B	Obręb Głusko Oddz.: 6, 51, 176, 177 Obręb Wologoszcz Oddz.: 161, 162, 219, 252, 259, 262, 263, Liczba stan.: 17	Właściwy stan siedliska gatunku.	<ul style="list-style-type: none"> Zanieczyszczenie; zbyt intensywne działania melioracyjne. 	<ul style="list-style-type: none"> Utrzymanie właściwego stanu ochrony siedliska gatunku.
9.	1393 Sierpowiec błyszczący C	Obręb Głusko Oddz.: 6, 63 Obręb Wologoszcz Oddz. 219 Liczba stan.: 3	Właściwy stan siedliska gatunku.	<ul style="list-style-type: none"> Zanieczyszczenie; zbyt intensywne działania melioracyjne. 	<ul style="list-style-type: none"> Utrzymanie zbiorowisk roślinnych w niepogorszonych warunkach ze stanowiskiem sierpowca błyszczącego.
3. OBSZAR SPECJALNEJ OCHRONY PTAKÓW – Lasy Puszczy nad Drawą PLB 320016- gatunki ptaków oraz ich ostoje:					
1.	A030 Bocian czarny C	Informacje wrażliwe 1 strefa	Właściwy stan siedliska gatunku	<ul style="list-style-type: none"> Zalesienie terenów otwartych. Zmniejszenie się liczby starych drzew. 	<ul style="list-style-type: none"> Utrzymanie miejsc gniazdowych i żerowisk (śródleśnych cieków i łąk) na aktualnym poziomie
2.	A067 Gągoł C	Obręb Wologoszcz Oddz.: 179, 189, 214, 238 Liczba stan.: 5	Właściwy stan siedliska gatunku	<ul style="list-style-type: none"> Brak 	<ul style="list-style-type: none"> Brak

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
3.	A072 Trzmielojad C	Obręb Glusko Oddz. 190 Liczba stan.: 1	Właściwy stan siedliska gatunku	<ul style="list-style-type: none"> Zalesienie terenów otwartych. Zmniejszenie się liczby starych drzew. 	<ul style="list-style-type: none"> Zachowanie biotopu lęgowego; utrzymanie aktualnej struktury krajobrazu z mozaiką siedlisk.
4.	A074 Kania ruda C	Obserwacje	Właściwy stan siedliska gatunku	<ul style="list-style-type: none"> Zalesienie terenów otwartych. Zmniejszenie się liczby starych drzew. 	<ul style="list-style-type: none"> Utrzymanie aktualnej struktury krajobrazu z mozaiką siedlisk
5.	A075 Bielik B	Informacje wrażliwe 3 strefy ochrony	Właściwy stan siedliska gatunku.	<ul style="list-style-type: none"> Zalesienie terenów otwartych. Zmniejszenie się liczby starych drzew. 	<ul style="list-style-type: none"> Tam gdzie to możliwe dążenie do tworzenia mozaiki drzewostanów różnowiekowych i różnogatunkowych. Nie wprowadzanie zalesień terenów otwartych.
6.	A081 Błotniak stawowy C	Obręb Glusko Oddz.: 25, 33 Liczba stan.: 2	Właściwy stan siedliska gatunku.	<ul style="list-style-type: none"> Wykaszenie trzcinowisk. 	<ul style="list-style-type: none"> Utrzymanie płatów podmokłych szuwarów oraz trzcinowisk
7.	A094 Rybołów A	Informacje wrażliwe 1 strefa ochrony	Właściwy stan siedliska gatunku.	<ul style="list-style-type: none"> Zalesienie terenów otwartych. 	<ul style="list-style-type: none"> Utrzymanie aktualnej struktury krajobrazu z mozaiką siedlisk Utrzymanie żerowisk
8.	A127 Żuraw C	Obręb Glusko Oddz.: 8, 9, 10, 11, 12, 176, 177, 196, 202 Obręb Wołoszcz Oddz.: 6, 10, 15, 71, 74, 106, 107, 140, 191, 192, 219, 238, 251, 258, 262 Liczba stan.: 28	Właściwy stan siedliska gatunku.	<ul style="list-style-type: none"> Brak 	<ul style="list-style-type: none"> Utrzymanie istniejących obszarów występowania gatunku w stanie zbliżonym do aktualnego.

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
9.	A207 Siniak C	Obręb Wologoszcz Oddz.: 3, 87, 106 Liczba stan.: 3	Właściwy stan siedliska gatunku.	<ul style="list-style-type: none"> • Brak 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak
10.	A215 Puchacz B	Obserwacje	Właściwy stan siedliska gatunku.	<ul style="list-style-type: none"> • Zmniejszenie się powierzchni lasów liściastych w pobliżu otwartych przestrzeni ze zbiornikami wodnymi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Utrzymanie aktualnej struktury krajobrazu z mozaiką siedlisk
11.	A229 Zimorodek C	Obręb Głusko Oddz.: 12, 33, 170 Obręb Wologoszcz Oddz.: 88, 186, 189, 226, 252, 263 Liczba stan.: 10	Właściwy stan siedliska gatunku.	<ul style="list-style-type: none"> • Likwidacja zakrzewień nad brzegami rzek i większych kanałów melioracyjnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Utrzymanie zadrzewienia przy ciekach; • Pozostawienie konarów i przewróconych drzewa w korytach cieków i na ich brzegach.
12.	A224 Lelek C	Obręb Głusko Oddz.: 52, 77, 90, 95, 224 Liczba stan.: 8	Właściwy stan siedliska gatunku.	<ul style="list-style-type: none"> • Brak. 	<ul style="list-style-type: none"> • Utrzymanie borowych kompleksów leśnych z polanami i zrębami
13.	A320 MUCHOŁÓWKA mała C	Obręb Wologoszcz Oddz.: 21 Liczba stan.: 1	Właściwy stan siedliska gatunku.	<ul style="list-style-type: none"> • Zmniejszenie się liczby starych drzew. 	<ul style="list-style-type: none"> • Utrzymanie starych liściastych i mieszanych lasów o bogatym podszyciu.
14.	A338 Gąsiorek C	Obręb Głusko Oddz.: 33, 63 Obręb Wologoszcz Oddz.: 5, 58, 61, 219, 231 Liczba stan.: 7	Właściwy stan siedliska gatunku.	<ul style="list-style-type: none"> • Brak 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak

Załącznik nr 2.

Tabela XXIII. Zestawienie zadań z zakresu ochrony przyrody.

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
1	2	3	5	6
1.	<p><u>Rezerwat przyrody „Torfowisko Osowiec”¹</u></p> <p>Płaty zarośniętego trzciną, łożą i olszą mszaru torfowcowego i mechowiska w północnej części torfowiska (oddz. 219)</p>	Wykaszenie trzciny	Wykaszenie trzciny (<i>Phragmites australis</i>) w okresie kłoszenia i w późnoletnim wraz z eksperymentalnym zastosowaniem różnych wariantów koszenia, z usunięciem wykoszonego materiału poza torfowisko, do czasu osłabienia populacji trzciny. Później wg potrzeb. Usuwanie drzew i krzewow na wykaszanej powierzchni. Monitoring fitosocjologiczny na wykaszanych powierzchniach. Szczegółowy wybór płatów pod nadzorem terenowym botanika.	
2.	<p><u>Rezerwat przyrody „Torfowisko Osowiec”¹</u></p> <p>Miejsca intensywniej zarośnięte na wschodnim i zachodnim obrzeżu torfowiska (oddz. 219)</p>	Usunięcie gatunków inwazyjnych	Usunięcie tawuły kutnerowatej (<i>Spiraea tomentosa</i>) – jednorazowo na początku obowiązywania planu i później wg potrzeb. Około 1,30 ha intensywnie zarośnięte tawułą oraz pojedyncze osobniki tawuły z całej powierzchni obiektu. Usunięcie czeremchy amerykańskiej (<i>Prunus serotina</i>) – jednorazowo na początku obowiązywania planu i później wg potrzeb. Około 1,30 ha na obrzeżach torfowiska.	
3.	<p><u>Rezerwat przyrody „Torfowisko Osowiec”¹</u></p> <p>Północna część obiektu, od strony osady (oddz. 219)</p>	Wykaszenie	Koszenie łąki na północnym skraju rezerwatu. Około 1,00 ha.	
4.	<u>Rezerwat przyrody „Torfowisko</u>	Monitoring	Monitoring stanu wody w torfowisku.	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
	<u>Osowiec</u> ¹ Piezometr do badań poziomu wód podziemnych od północnej strony torfowiska; łąka wodowskazowa od południowo-zachodniej strony obiektu (oddz. 219)		2 punkty pomiarowe, 1 odczyt miesięcznie.	
5.	<u>Rezerwat przyrody „Torfowisko Osowiec”</u> ¹ Płaty zbiorowisk roślinnych (oddz. 219)	Monitoring	Monitoring stanu siedlisk przyrodniczych: szuwaru kłociowego oraz mechowiska z turzycą obłą, Okolo 3,20 ha; co 5 lat.	
6.	<u>Rezerwat przyrody „Torfowisko Osowiec”</u> ¹ Stanowiska roślin chronionych, rzadkich i zagrożonych (oddz. 219)	Monitoring	Monitoring stanowisk mchów <i>Scorpidium scorpioides</i> , <i>Paludella squarrosa</i> . 2 stanowiska punktowe; co 5 lat.	
7.	<u>Rezerwat przyrody „Torfowisko Osowiec”</u> ¹ Płaty zbiorowisk roślinnych z torfowcami (oddz. 219)	Monitoring	Monitoring różnorodności flory torfowców. Okolo 5,00 ha; co 5 lat.	
8.	<u>Rezerwat przyrody „Flisowe Źródlika”</u> ² Południowa część wydz. 236-j	Stabilizacja odpływu wody z rezerwatu	Budowa drewnianej przegrody piętrzącej wodę do wysokości 50 cm na rowie odprowadzającym wodę poza rezerwat	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
9.	<u>Rezerwat przyrody „Flisowe Źródlika”²</u> Wydz. 236~j (punkt pomiarowy o współrzędnych geograficznych 15°50'57,84''E 52°58'23,61''N)	Monitoring stanu wody na źródliku	Pomiar wysokości wody	
10.	Przedmioty ochrony obszarów Natura 2000.	Zgodnie z tabelą XXII	Brak	Zgodnie z tabelą XXII
11.	Wszystkie płaty siedliska przyrodniczego 6120 zgodnie z mapą walorów przyrodniczo-leśnych Nadleśnictwa oraz załącznikami nr 3,4	Zachowanie różnorodności biologicznej właściwej dla siedliska.	Brak.	Zapobieganie sukcesji, nie zalesianie płatów siedliska.
12.	Wszystkie płaty siedliska przyrodniczego 3140, 3150, 3160 zgodnie z mapą walorów przyrodniczo-leśnych Nadleśnictwa oraz załącznikami nr 3,4	Zarządzanie siedliskiem wymaga działań na poziomie obszaru wodnego – zlewni bezpośredniej i pośredniej.	Brak.	Na całym obszarze wodnym mieszczącym siedlisko zaleca się jego ochronę poprzez: oczyszczanie ścieków zanieczyszczających, ochronę stref brzegowych, wyznaczenie stref działań ochronnych, ograniczenie eutrofizacji i gromadzenia się osadów, ograniczanie zamulania i rozwoju halofitów (roślin bagiennych częściowo zanurzonych w wodzie).
13.	Wszystkie płaty siedliska przyrodniczego 4030 zgodnie z mapą walorów przyrodniczo-leśnych Nadleśnictwa oraz załącznikami nr 3,4	Zarządzanie siedliskiem wymaga kontynuacji funkcjonowania dotychczasowych czynników, które ten krajobraz kształtują	Brak.	Stałym elementem ochrony każdego wrzosowiska powinna być skrupulatna i skuteczna ochrona przed działaniami dewastacyjnymi – jak eksploatacja piasku lub składowanie śmieci.

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
14.	Wszystkie płaty siedliska przyrodniczego 6410 zgodnie z mapą walorów przyrodniczo-leśnych Nadleśnictwa oraz załącznikami nr 3,4	Zachowanie różnorodności biologicznej właściwej dla siedliska.	Brak	Czynna ochrona polegająca na ekstensywnym koszeniu.
15.	Wszystkie płaty siedliska przyrodniczego 6510 zgodnie z mapą walorów przyrodniczo-leśnych Nadleśnictwa oraz załącznikami nr 3,4	Zachowanie różnorodności biologicznej właściwej dla siedliska.	Brak	Zapobieganie sukcesji, nie zalesianie płatów siedliska.
16.	Wszystkie płaty siedliska przyrodniczego 7140, 7210, 7230 zgodnie z mapą walorów przyrodniczo-leśnych Nadleśnictwa oraz załącznikami nr 3,4	Uzyskanie efektu regeneracji roślinności torfowiskowej z reguły wymaga stymulacji procesu poprzez zabiegi ochrony czynnej. Rodzaj i sposób ich przeprowadzenia musi być każdorazowo opracowany dla konkretnego obiektu, na podstawie jego aktualnej sytuacji hydrologicznej i stanu roślinności.	Brak	Maksymalne zabezpieczenie torfowiska przed utratą wody poprzez odpływ i nadmierną ewapotranspirację, a następnie spowodowanie stopniowego podniesienia lustra wody i jego stabilizację w pobliżu powierzchni.
17.	Wszystkie płaty siedliska przyrodniczego 9110, 9130 zgodnie z mapą walorów przyrodniczo-leśnych Nadleśnictwa oraz załącznikami nr 3,4	Zachowanie lasów z udziałem martwego drewna oraz zróżnicowaną strukturą przestrzenną drzewostanu o zróżnicowanym reżimie użytkowania oraz odpowiednią dla prawidłowego funkcjonowania ekosystemu	Brak	Zalecane jest stosowanie rębni złożonych z długim okresem odnowienia. Dla zachowania pełni zróżnicowania ekosystemu należy pozostawiać do naturalnej śmierci części drzew, fragmentów ekosystemu nietkniętych podczas cięć rębnych, a także zapewnić ciągłą obecność w każdym kompleksie starych, rębnych i przeszlórębnych drzewostanów. Z punktu widzenia ochrony kwaśnych buczyn niekorzystne jest do nich wprowadzanie

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
		leśnego ilością starych drzew.		gatunków obcego pochodzenia.
18.	Wszystkie płaty siedliska przyrodniczego 9160, 9170 zgodnie z mapą walorów przyrodniczo-leśnych Nadleśnictwa oraz załącznikami nr 3,4	Zachowanie lasów z udziałem martwego drewna oraz zróżnicowaną strukturą przestrzenną drzewostanu o zróżnicowanym reżimie użytkowania oraz odpowiednią dla prawidłowego funkcjonowania ekosystemu leśnego ilością starych drzew.	Brak.	W lasach gospodarczych rozsądny jest kompromis między ochroną, a gospodarką, obejmujący zastosowanie dotychczasowych sposobów użytkowania jednak pod warunkiem równoczesnego prowadzenia przebudowy oraz przyjęcia odpowiednich dla zbiorowiska docelowych składów gatunkowych. Ograniczyć wprowadzanie buka na siedliskach grądowych (zwłaszcza dotyczy 9170) i promować na nich drzewostany dębowo-grabowe.
19.	Wszystkie płaty siedliska przyrodniczego 9190 zgodnie z mapą walorów przyrodniczo-leśnych Nadleśnictwa oraz załącznikami nr 3,4	Zachowanie lasów z udziałem martwego drewna oraz zróżnicowaną strukturą przestrzenną drzewostanu o zróżnicowanym reżimie użytkowania oraz odpowiednią dla prawidłowego funkcjonowania ekosystemu leśnego ilością starych drzew.	Brak	W lasach gospodarczych rozsądny jest kompromis między ochroną, a gospodarką, obejmujący zastosowanie dotychczasowych sposobów użytkowania jednak pod warunkiem równoczesnego prowadzenia przebudowy oraz przyjęcia odpowiednich dla zbiorowiska docelowych składów gatunkowych. Odstąpienia od sztucznego odnowienia świerka na płatach siedliska.
20.	Wszystkie płaty siedliska przyrodniczego 91D0 zgodnie z mapą walorów przyrodniczo-leśnych Nadleśnictwa oraz załącznikami nr 3,4	Zachowanie lub przywrócenie stosunków wodnych właściwych dla siedliska.	Brak.	Zaleca się włączenie z gospodarki leśnej. Na siedliskach o zmienionych warunkach wodnych, po ich korekcie i w zależności od celu planowanego do osiągnięcia, zabiegi czynnej ochrony mogą polegać na usunięciu z drzewostanu gatunków niepożądanych oraz zmniejszeniu zwarcia podszytu.
21.	Wszystkie płaty	Ochrona	Brak	Korzystne jest zastępowanie

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
	siedliska przyrodniczego 91E0 zgodnie z mapą walorów przyrodniczo-leśnych Nadleśnictwa oraz załącznikami nr 3,4	warunków siedliskowych, w których funkcjonuje ten typ ekosystemu, przede wszystkim ochrona warunków wodnych		rębni zupełnej rębniami złożonymi. Unikać należy wprowadzania gatunków obcych siedliskom łągowym.
22.	Wszystkie płaty siedliska przyrodniczego 91T0 zgodnie z mapą walorów przyrodniczo-leśnych Nadleśnictwa oraz załącznikami nr 3,4	Zachowanie właściwej, charakterystycznej kompozycji gatunkowej.	Brak	Preferowanie rębni złożonych (IV, V) lub wyłączenie z użytkowania
23.	Wszystkie bagna ewidencyjne.	Zachowanie enklaw wśród leśnych siedlisk świeżych	Brak.	☐ wyłączenie z prowadzenia zabiegów hodowlanych; ☐ nie odwadnianie; ☐ wokół bagien zaleca się w trakcie wykonywania cięć zachowywać lub kształtować strefę pasa ochronnego.
24.	Wszystkie źródliska	Zachowanie źródlisk	Brak	☐ na tych niewielkich powierzchniach rezygnowanie z zabiegów trzebieżowych i czyszczeń; ☐ wokół bagien zaleca się w trakcie wykonywania cięć zachowywać lub kształtować strefę pasa ochronnego. ☐ ochrona w czasie zrywki drewna
25.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona różnorodności biologicznej	Brak.	Część F, pkt. 1 POP
26.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona prawnych form ochrony przyrody	Brak	Część F, pkt. 2 POP
27.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona cennych gatunków roślin naczyniowych	Brak.	Część F, pkt. 3 POP
28.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona cennych gatunków roślin naczyniowych	Brak	Część F, pkt. 4 POP
29.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona starych i	Brak.	Część F, pkt. 5 POP

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
		cennych drzew		
30.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona fauny kręgowców	Brak	Część F, pkt. 6 POP
31.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona fauny bezkręgowców	Brak.	Część F, pkt. 7 POP
32.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona pamiątek kultury leśnej i kultury powszechnej w lasach	Brak	Część F, pkt. 8 POP
33.	Całe Nadleśnictwo	Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona siedlisk hydrogenicznych w lasach	Brak.	Część F, pkt. 9 POP
34.	Całe Nadleśnictwo	Kształtowanie strefy ekotonowej.	Brak	Część F, pkt. 10 POP

¹ Rozporządzenie Nr4/08 Wojewody Lubuskiego z dnia 3 marca 2008 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „torfowisko Osowiec” (Dz. Urz. Województwa Lubuskiego Nr 19, poz. 449);

² Zarządzenie Nr 7/2014 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 25 lutego 2014 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Flisowe Źródlika”

Załącznik nr 3.

Wykaz siedlisk przyrodniczych zajmujących powierzchnię całego wydzielenia, oraz siedlisk punktowych w Nadleśnictwie Głusko.

OBRĘB	KOD SIEDLISKA	oddz	pododdz	STAN ZACHOWANIA			SUMA
				A	B	C	
Siedliska powierzchniowe							
Głusko	4030	117	f			0,86	0,86
		130	a			0,65	0,65
		131	a			3,06	3,06
		145	d			1,48	1,48
		160	a			2,04	2,04
			i			1,77	1,77
		175	l			0,53	0,53
			m			0,29	0,29
			n			0,84	0,84
		176	m			1,45	1,45
		177	l			1,32	1,32
		178	f			1,38	1,38
		179	b			2,7	2,7
			i			1,91	1,91
		180	g			2,04	2,04
		181	h			1,97	1,97
		182	j			1,96	1,96
		183	l			1,93	1,93
		184	h			0,92	0,92
			i			1,19	1,19
		185	n			2,41	2,41
		186	m			2,11	2,11
		187	k			1,88	1,88
		188	i			2,07	2,07
		189	n			1,88	1,88
		190	j			1,32	1,32
	4030 Suma					41,96	41,96
	6410					1,69	1,69
	7140	1	c			2,08	2,08
		7	j			0,94	0,94
			k			1,52	1,52
		8	g			0,53	0,53
			h			0,44	0,44
			o			5,21	5,21
		9	h			0,54	0,54
			i			1,25	1,25
		10	c			4,74	4,74
		11	h			6,32	6,32
		13	d			1,56	1,56

OBREĘB	KOD SIEDLISKA	oddz	pododdz	STAN ZACHOWANIA			SUMA
				A	B	C	
		141	d			0,53	0,53
			h			1,54	1,54
			m			0,78	0,78
			n			0,86	0,86
		156	d			0,59	0,59
			i			0,37	0,37
		157	k			0,46	0,46
		176	b			0,73	0,73
		186	b			0,42	0,42
		195	h			0,65	0,65
			i			0,26	0,26
		196	j			0,29	0,29
			k			0,3	0,3
			p			0,4	0,4
		197	d			0,5	0,5
		202	h		1,91		1,91
			i		0,4		0,4
		203	h		0,29		0,29
		213	i			0,48	0,48
		217	k			0,52	0,52
		228	f			1,14	1,14
			j			0,36	0,36
		229	a			0,9	0,9
			k			0,41	0,41
			o			0,49	0,49
		231	k			0,23	0,23
		232	j			0,61	0,61
		240	g			0,55	0,55
		241	j			0,84	0,84
			l			0,91	0,91
		242	f			1,48	1,48
		247	g			0,89	0,89
	7140	Suma			27,73	18,49	46,22
	7230	6	d		14,69		14,69
		50	d			0,23	0,23
		51	a			1,85	1,85
			b			2,23	2,23
			j			0,24	0,24
		62	d			1,16	1,16
		63	a			1,32	1,32
		89	h			0,62	0,62
		137	f			0,74	0,74
		157	l			1,72	1,72

OBREĘB	KOD SIEDLISKA	oddz	pododdz	STAN ZACHOWANIA			SUMA
				A	B	C	
		176	d			6,56	6,56
		177	h			0,43	0,43
			j			0,38	0,38
		229	l			0,74	0,74
		252	j			0,62	0,62
	7230 Suma				14,69	18,84	33,53
	9110	32	b		1,23		1,23
		35	b			0,57	0,57
		169	b		2,4		2,4
		190	b		2,6		2,6
		228	d			5,68	5,68
			h			5,33	5,33
	9110 Suma				6,23	11,58	17,81
	9160	17	b			3,2	3,2
		123	a		2,47		2,47
		137	a			2,09	2,09
			b			1,27	1,27
			k		1,46		1,46
		152	m		4,15		4,15
		170	a		1,9		1,9
			h		3,69		3,69
			j		1,31		1,31
		190	f		6,98		6,98
		254	b			2,77	2,77
			k			6,77	6,77
	9160 Suma				21,96	16,1	38,06
	9170	229	i			2,65	2,65
	9170 Suma					2,65	2,65
	9190	126	b		1,84		1,84
		153	h			1,1	1,1
		171	f		0,76		0,76
		172	c		1,97		1,97
		245	n			0,75	0,75
		254	n		1,28		1,28
	9190 Suma				5,85	1,85	7,70
	91E0	12	i		1,64		1,64
		17	c		2,18		2,18
			g		1,13		1,13
			h		1,08		1,08
		169	c		1,24		1,24
	91E0 Suma				7,27		7,27
	91T0	68	d			0,78	0,78
		78	b			2,68	2,68

OBREB	KOD SIEDLISKA	oddz	pododdz	STAN ZACHOWANIA			SUMA
				A	B	C	
		91	a			2	2
		139	g			1,27	1,27
		173	j			3,47	3,47
	91T0 Suma					10,20	10,20
1 Suma					91,39	169,21	260,6
Wologoszcz	3140	161	x		2,04		2,04
		189	a		23,38		23,38
		214	c		21,79		21,79
			d		3,44		3,44
			f		1,93		1,93
	3140 Suma				52,58		52,58
	3150	159	d		6,45		6,45
		161	b		0,66		0,66
			g		0,15		0,15
		207	m		0,88		0,88
		238	t		0,17		0,17
		252	b		0,88		0,88
	3150 Suma				9,19		9,19
	3160	191	g	1			1
		194	n	1,85			1,85
	3160 Suma			2,85			2,85
	6120	163	p		0,56		0,56
		231	b		19,83		19,83
	6120 Suma				20,39		20,39
	6510	61	i			23,27	23,27
		66	m		0,67		0,67
		159	f			0,55	0,55
			g			1,42	1,42
			h			0,34	0,34
			j			0,62	0,62
		162	z			0,21	0,21
		219	b			1,7	1,7
			h			1,05	1,05
		238	j		1,88		1,88
		252	a		1,19		1,19
		259	o		3,4		3,4
		260	m			0,48	0,48
			n			2,12	2,12
			p			1,28	1,28
			r			0,14	0,14
	6510 Suma				7,14	33,18	40,32
	7140	71	c			0,37	0,37
		136	j			0,66	0,66

OBREB	KOD SIEDLISKA	oddz	pododdz	STAN ZACHOWANIA			SUMA
				A	B	C	
			k			0,48	0,48
		162	h			0,39	0,39
		169	l			1,98	1,98
		186	k		1,19		1,19
		187	i		0,24		0,24
		202	d		0,28		0,28
			f		0,46		0,46
			g		0,2		0,2
			i		1,57		1,57
		203	g		0,6		0,6
		211	g			0,53	0,53
		219	i			0,68	0,68
		222	g			0,52	0,52
			l		0,57		0,57
		223	h			0,24	0,24
			j		0,52		0,52
			l			0,33	0,33
			n			0,54	0,54
		227	m			0,84	0,84
		239	b		0,52		0,52
		241	d		0,67		0,67
		242	c		0,4		0,4
	7140	Suma			7,22	7,56	14,78
	7230	6	b			3,6	3,6
			f			0,35	0,35
		15	d			2,44	2,44
			f			3,46	3,46
		28	a			1,02	1,02
		159	k		1,06		1,06
		161	l		0,18		0,18
			n		0,5		0,5
		162	dx			0,59	0,59
			fx			0,29	0,29
			gx			1,99	1,99
			ix		1,46		1,46
			y			1,06	1,06
		163	r			0,42	0,42
		178	j			2,22	2,22
			k			0,18	0,18
			l			0,13	0,13
		179	d			0,29	0,29
			i			0,21	0,21
			k			0,43	0,43

OBREB	KOD SIEDLISKA	oddz	pododdz	STAN ZACHOWANIA			SUMA
				A	B	C	
			l			0,08	0,08
			m			2,08	2,08
			n			0,45	0,45
			o			0,47	0,47
		180	g			0,73	0,73
			h			1,76	1,76
		185	i		2,64		2,64
			n		0,2		0,2
			p			1,41	1,41
		186	b			0,67	0,67
		191	j			3,11	3,11
		192	h			0,16	0,16
		202	h			1,04	1,04
		203	p			0,29	0,29
			r			1,06	1,06
		220	k			0,41	0,41
		224	b			0,65	0,65
		232	b			1,45	1,45
		238	s			2,51	2,51
		249	d			1,57	1,57
		250	f			0,39	0,39
			j			9,87	9,87
			l			0,35	0,35
		251	f			2,36	2,36
			g			2,33	2,33
		252	c			0,37	0,37
	7230 Suma				6,04	54,25	60,29
	9110	7	f			2,65	2,65
		8	a			6,33	6,33
			b			9,85	9,85
		10	b			1,6	1,6
		11	g			3,91	3,91
		15	c			5,4	5,4
		22	c			1,59	1,59
		23	c			5,34	5,34
		27	g			1,85	1,85
		36	c		1,54		1,54
		51	b			1,9	1,9
			c			10,54	10,54
			d			9,41	9,41
		77	j			0,91	0,91
		87	d			2,1	2,1
			f			1,9	1,9

OBREB	KOD SIEDLISKA	oddz	pododdz	STAN ZACHOWANIA			SUMA
				A	B	C	
			g			1,63	1,63
		106	b		2,54		2,54
		107	a		4,11		4,11
		108	c		4,04		4,04
		109	f			1,61	1,61
		110	d		0,86		0,86
			f		1,34		1,34
			i		0,56		0,56
		123	g			5,28	5,28
			k			3,76	3,76
		126	g		1,1		1,1
		138	j		0,84		0,84
		142	d			2,07	2,07
			g			6,02	6,02
		147	b			1,69	1,69
		179	g		0,81		0,81
		188	g		7,43		7,43
		190	a			5,73	5,73
			g			1,75	1,75
		191	c		4,69		4,69
			d		2,39		2,39
			h		2,62		2,62
			i		1,33		1,33
			k		0,62		0,62
		192	d			8,56	8,56
			g			5,64	5,64
		193	i		0,84		0,84
			k		1,19		1,19
		211	c		1,65		1,65
			f		1,63		1,63
		255	l			2,98	2,98
	9110	Suma			42,13	111,99	154,12
	9130	2	b			14,55	14,55
		3	a		7,04		7,04
			b		8,11		8,11
			d			2,07	2,07
			h			0,54	0,54
		4	d			0,84	0,84
			g			0,86	0,86
			k		3,29		3,29
		5	b		5,19		5,19
			c		2,49		2,49
			f		13,22		13,22

OBREB	KOD SIEDLISKA	oddz	pododdz	STAN ZACHOWANIA			SUMA
				A	B	C	
		8	c			3,95	3,95
			d			3,69	3,69
			f		4,09		4,09
		9	f		3,04		3,04
			g		0,36		0,36
		10	g			4,03	4,03
			h			7,11	7,11
		12	h			2,95	2,95
		13	a			5,33	5,33
			c			5,79	5,79
			d			7,59	7,59
			f			7,42	7,42
		14	a			5,71	5,71
			b			4,84	4,84
			d		13,51		13,51
		15	a			6,46	6,46
			b			5,56	5,56
			l			4,95	4,95
		16	b			0,49	0,49
		19	a			12,87	12,87
		20	a			6,78	6,78
			b			6,51	6,51
			c			8,32	8,32
			d			2,81	2,81
			f			3,02	3,02
		21	a			4,95	4,95
			b			6,11	6,11
		23	a			6,42	6,42
			f			6,71	6,71
			g		4,11		4,11
		24	b		6,04		6,04
			c		6,37		6,37
			d		12,96		12,96
		26	a			9,85	9,85
			b		11,77		11,77
			c		6		6
		32	c			5,89	5,89
		33	a			8,57	8,57
			b			1,22	1,22
			c			1,06	1,06
			d			0,77	0,77
		34	a		11,34		11,34
			b			0,6	0,6

OBREB	KOD SIEDLISKA	oddz	pododdz	STAN ZACHOWANIA			SUMA
				A	B	C	
			f			2,1	2,1
		35	a			0,99	0,99
		62	d		4,19		4,19
			f		3,4		3,4
			g		3,6		3,6
			i		3,91		3,91
			j		3,27		3,27
		63	c		3,94		3,94
			d		2,37		2,37
			f		6,58		6,58
			j		3,15		3,15
		75	b			2,76	2,76
			d			2,2	2,2
			l			2,45	2,45
		78	b			6,39	6,39
			h		2,15		2,15
		79	j			1,72	1,72
			k			0,59	0,59
		87	k			2,09	2,09
			l			2,26	2,26
		91	c		2,71		2,71
			f		5,27		5,27
			g		3,92		3,92
		92	a		2,99		2,99
			b		5,53		5,53
			d		6,54		6,54
		106	a		3		3
			d			7,36	7,36
		107	c		10,09		10,09
			f			2,16	2,16
		108	d		3,95		3,95
		109	b		9,92		9,92
			d		5,29		5,29
			g		0,95		0,95
		110	b		1,24		1,24
			c			4,44	4,44
			g		8,12		8,12
			h		4,48		4,48
			j			1,76	1,76
		111	g		0,59		0,59
		124	a			5,41	5,41
			b			3,42	3,42
			f			2,38	2,38

OBREB	KOD SIEDLISKA	oddz	pododdz	STAN ZACHOWANIA			SUMA
				A	B	C	
		125	a			4,61	4,61
			c			2,33	2,33
			d			2,22	2,22
			g			2,8	2,8
			h			4,01	4,01
			i			0,21	0,21
			j			1,64	1,64
			m			0,67	0,67
		127	b		3,33		3,33
			f			0,64	0,64
		128	l			1,16	1,16
		219	n			2,62	2,62
		223	o			3,19	3,19
		261	b			5,21	5,21
		262	c			2,56	2,56
			f			5,18	5,18
	9130	Suma			233,41	276,75	510,13
	9160	13	b			2,2	2,2
		14	c			4,03	4,03
		15	c			5,4	5,4
			g			0,91	0,91
		16	a			2,65	2,65
		25	a		7,09		7,09
		58	a			1,15	1,15
			d			1,98	1,98
		66	g		3,77		3,77
			l		3,75		3,75
		68	a			3,68	3,68
			g			9,8	9,8
		69	d			4,55	4,55
			f			0,95	0,95
		78	c			5,28	5,28
			d			6,62	6,62
			g		5,1		5,1
		87	m		0,86		0,86
		91	d		2,19		2,19
			h		3,54		3,54
			i		3,17		3,17
		100	c			0,69	0,69
		127	h			1,68	1,68
		129	i		5,85		5,85
		141	g			1,3	1,3
			h			0,5	0,5

OBREĘB	KOD SIEDLISKA	oddz	pododdz	STAN ZACHOWANIA			SUMA
				A	B	C	
		166	d		3,98		3,98
		217	b		2,3		2,3
		220	n			2,06	2,06
			o			1,06	1,06
		221	g			1,78	1,78
		225	f			0,61	0,61
			j			1,3	1,3
		226	i		2,2		2,2
			j			0,58	0,58
			m			2,35	2,35
		250	c			2,87	2,87
			d			5,19	5,19
	9160 Suma				43,80	71,17	114,97
	9170	16	k			6,92	6,92
			o			2,24	2,24
		17	a			1,48	1,48
		27	a			4,8	4,8
			c		8,64		8,64
			d		3,47		3,47
			f		3,97		3,97
		31	c			1,06	1,06
			d		5,26		5,26
			f		5,95		5,95
		32	g			6,03	6,03
		36	d			1,15	1,15
		99	b			1,93	1,93
		101	i			2,11	2,11
		178	i			0,89	0,89
		179	p			0,61	0,61
			r			3,76	3,76
			s			2,62	2,62
		180	i			1,14	1,14
			m			1,62	1,62
		185	s			0,67	0,67
		186	m			0,74	0,74
			o			1,82	1,82
		187	p			1,61	1,61
		203	b			2,05	2,05
			k			1,24	1,24
		207	a			1	1
			f			1,35	1,35
			g			1,42	1,42
			t			1,14	1,14

OBREĘB	KOD SIEDLISKA	oddz	pododdz	STAN ZACHOWANIA			SUMA
				A	B	C	
			w			2,09	2,09
		219	r			1,18	1,18
		227	d			3,07	3,07
			g			4,52	4,52
			h			2,79	2,79
			j			1,29	1,29
		228	a			1,24	1,24
		230	a			0,46	0,46
		232	i			1,51	1,51
			j			2,22	2,22
			k			0,9	0,9
		233	b			1,03	1,03
			d			2,91	2,91
			f			1,38	1,38
			g			2,71	2,71
		234	a			3,43	3,43
			b			2,33	2,33
			c			1,46	1,46
			d			1,1	1,1
			f			2,37	2,37
			h			2,38	2,38
			i			1,75	1,75
		235	b			3,73	3,73
			f			2,09	2,09
		236	d			4,65	4,65
			f			5,32	5,32
			g			0,42	0,42
			h			4,58	4,58
			i			0,11	0,11
			j			5,4	5,4
			k			1,41	1,41
			l			1,18	1,18
			m			1,24	1,24
			n			0,95	0,95
			o			0,88	0,88
		237	f			5,03	5,03
			h			0,73	0,73
		238	b			1,14	1,14
		251	b			1,32	1,32
		252	f			1,54	1,54
			h			0,69	0,69
			k			1,06	1,06
		253	h			1,1	1,1

OBREB	KOD SIEDLISKA	oddz	pododdz	STAN ZACHOWANIA			SUMA
				A	B	C	
		256	j			1,86	1,86
		260	k			0,79	0,79
		261	a		2,79		2,79
		263	a		5,02		5,02
			b		6,24		6,24
	9170 Suma				41,34	142,74	184,08
	9190	7	l			2,69	2,69
			p			1,87	1,87
		17	c			3,25	3,25
			d			1,52	1,52
		21	c			10,01	10,01
			f			3,52	3,52
		22	a			4,65	4,65
			g			2,95	2,95
		27	i		2,99		2,99
		28	b		4,46		4,46
			l			2,77	2,77
			m		1,07		1,07
		29	a			0,49	0,49
			b			1,43	1,43
		30	b			8,67	8,67
			c			2,63	2,63
		31	a			4,13	4,13
			b			8,51	8,51
		36	i			1,75	1,75
			j			1,93	1,93
		40	a			3,52	3,52
			b			6,38	6,38
			f			3,98	3,98
		42	b			9,73	9,73
			c			5,72	5,72
			d			7,7	7,7
		43	a			2,62	2,62
			b			11,46	11,46
		45	i			0,94	0,94
		46	i			1,91	1,91
		50	a			3,22	3,22
			b			2,93	2,93
			c			3,35	3,35
			i			2	2
		52	b			3,85	3,85
			d			11,82	11,82
		53	a			11,67	11,67

OBREB	KOD SIEDLISKA	oddz	pododdz	STAN ZACHOWANIA			SUMA
				A	B	C	
			c			0,6	0,6
		54	f			4,25	4,25
			g			1	1
		67	b		1,95		1,95
			c		5,46		5,46
		74	f			2,9	2,9
			h			4,32	4,32
			l			1,16	1,16
			m			2,54	2,54
		77	d			7,47	7,47
			g			6,5	6,5
		88	f			2,97	2,97
			g			9,23	9,23
		89	b			16,64	16,64
		90	c			2,7	2,7
			d			2,78	2,78
		102	d			0,78	0,78
		123	d			3,94	3,94
		127	c			1,03	1,03
		130	a			2,69	2,69
			b			6,13	6,13
			d			2,14	2,14
			g		2,07		2,07
		133	b			2,8	2,8
		139	i		1,16		1,16
		142	c			1,9	1,9
		144	f			12,67	12,67
		145	b			0,89	0,89
			i			7,15	7,15
		146	c			11,54	11,54
		148	b			3,28	3,28
			c			5,35	5,35
			d			3,4	3,4
			f			3,76	3,76
		159	r			0,62	0,62
		167	a			6,46	6,46
			f			5,12	5,12
		168	g			3,54	3,54
		186	i			1,48	1,48
		187	c			1,86	1,86
		188	f			3,5	3,5
		194	b			2,99	2,99
		197	f			5,17	5,17

OBREĘB	KOD SIEDLISKA	oddz	pododdz	STAN ZACHOWANIA			SUMA
				A	B	C	
		207	h			4,25	4,25
		209	b			3,06	3,06
		210	b			6,06	6,06
		211	k			0,61	0,61
			l			0,95	0,95
		213	c			14,64	14,64
		217	g		3,32		3,32
		219	o			2,53	2,53
		229	a			1,58	1,58
		239	c			5,12	5,12
			g			1,25	1,25
		240	a			0,74	0,74
			b			1,79	1,79
			c			2,99	2,99
		242	g			3,46	3,46
		244	g			2,97	2,97
		246	g			7,48	7,48
		254	h			1,57	1,57
			i			2,3	2,3
		256	b			2,94	2,94
		258	g			3,38	3,38
		261	c			1,49	1,49
	9190	Suma			22,48	391,98	414,46
	91D0	163	s			0,82	0,82
		187	j		1,41		1,41
			l		0,71		0,71
		197	g		2,47		2,47
		198	f		1,42		1,42
		223	g			0,82	0,82
		239	d		3,24		3,24
		240	f		3,5		3,5
		245	f		0,81		0,81
			h		2,9		2,9
			i		0,23		0,23
			j		1,05		1,05
			k		0,02		0,02
			m		0,16		0,16
	91D0	Suma			17,92	1,64	19,56
	91E0	5	h			0,73	0,73
		6	c			0,11	0,11
		58	l			0,85	0,85
			p			1,53	1,53
			r			0,93	0,93

OBREB	KOD SIEDLISKA	oddz	pododdz	STAN ZACHOWANIA			SUMA
				A	B	C	
		61	j			1,13	1,13
		185	m			1,34	1,34
		186	h		1,99		1,99
		187	f			2,18	2,18
		203	a			0,26	0,26
		224	c			1,24	1,24
		225	c			2	2
		226	k		3,21		3,21
		260	l			0,91	0,91
		262	h		1,22		1,22
			i		0,27		0,27
			j		1,88		1,88
		263	c		1,34		1,34
			f		2,86		2,86
	91E0	Suma			12,77	13,21	25,98
	91T0		201	i		2,6	2,6
	91T0	Suma				2,6	2,6
2 Suma					2,85	592,48	1135,27
Suma końcowa					2,85	683,87	1304,48
Siedliska punktowe							
Głusko	9190	139	c		0,30		0,30
		209	f			1,00	1,00
	9190	Suma			0,30	1,00	1,30
	91T0	53	f			0,10	0,10
		93	g			0,15	0,15
		100	g		0,10		0,10
		139	f			0,10	0,10
		153	f			0,25	0,25
		173	h		0,10		0,10
		173	i			1,20	1,20
		191	b			0,20	0,20
	91T0	Suma			0,20	2,00	2,20
Wologoszcz	6510	159	i			0,05	0,05
		219	d			0,08	0,08
		219	f			0,80	0,80
	6510	Suma				0,93	0,93
	7140	219	f		0,61		0,61
	7140	Suma			0,61		0,61
	7210	219	f		2,51		2,51
	7210	Suma			2,51		2,51
	7230	219	f		0,03		0,03
		10	c			0,20	0,20
		179	a			0,14	0,14

OBREB	KOD SIEDLISKA	oddz	pododdz	STAN ZACHOWANIA			SUMA
				A	B	C	
	7230 Suma				0,03	0,34	0,37
	9110	7	c		1,45		1,45
		169	b			1,00	1,00
	9110 Suma				1,45	1,00	2,45
	9130	129	d			0,40	0,40
	9130 Suma					0,40	0,40
	9160	7	c		1,28		1,28
		157	i			1,00	1,00
	9160 Suma				1,28	1,00	2,28
	9170	36	h			1,00	1,00
	9170 Suma					1,00	1,00
	9190	36	h			3,81	3,81
		27	h		0,70		0,70
		36	k			0,80	0,80
	9190 Suma				0,70	4,61	5,31